ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ
ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ
ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ

ΔΙΑ ΤΗΝ Ε' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΕΞΑΤΑΞΙΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΠΑΛΑΙΟΥ ΤΥΠΟΥ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΣΤ' ΤΩΝ ΕΞΑΤΑΞΙΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΝΕΟΥ ΤΥΠΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
1942

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ

18518
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ
ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ

ΔΙΑ ΤΗΝ Ε΄ ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΕΞΑΤΑΞΙΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΠΑΛΑΙΟΥ ΤΥΠΟΥ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΣΤ΄ ΤΩΝ ΕΞΑΤΑΞΙΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΝΕΟΥ ΤΥΠΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
1942

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τὸ δρᾶμα καὶ τὰ εἴδη του. *Τὸ δρᾶμα εἶναι ἓν τῶν τριῶν μεγάλων εἰδῶν τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ ποιητικοῦ λόγου. Τὰ ἄλλα δύο εἶναι τὸ ἔπος καὶ ἡ λυρικὴ ποίησις.*

Ἔργον θεατρικόν, προωρισμένον κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς του πάντοτε διὰ παράστασιν καὶ ὄχι δι' ἁπλῆν ἀνάγνωσιν, τὸ δρᾶμα ἦτο καλλιτέχνημα σύνθετον, διότι ἐκτὸς τοῦ λόγου, ὅστις ἦτο τὸ κύριον ὄργανον τῆς καλλιτεχνικῆς του ἐκφράσεως, ἦτο ἀπαραίτητος εἰς τὴν σύνθεσιν καὶ τὴν ἐκτέλεσίν του ἡ συνδρομὴ καὶ ἄλλων τεχνῶν, τῆς μουσικῆς καὶ τῆς ὀρχήσεως. Ὡρισμένα μέρη του ἐμελοποιοῦντο ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ καὶ ᾖδοντο ὑπὸ προσώπων ἀποτελούντων Χορόν, συνωδεύοντο δὲ καὶ ὑπὸ ῥυθμικῶν κινήσεων ἢ καὶ πραγματικῆς ὀρχήσεως. Πάντως ὅμως κατὰ πρῶτον καὶ κύριον λόγον τὸ δρᾶμα ἦτο ἔργον ποιητικόν, δηλαδὴ λογοτεχνικόν. Οἱ ἀρχαῖοι ἐν τούτοις τὸ ὠνόμασαν δρᾶμα (ἐκ τοῦ δ ρ ά ω - δ ρ ῶ = πράττω), διότι δι' αὐτοὺς ἦτο κυρίως κάτι τὸ δ ρ ώ μ ε ν ο ν, ἤτοι πρᾶξις, καὶ δή, ὅπως θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, ἱεροπραξία, ἱεροτελεστία.

Εἰς ὡρισμένας ἱεροτελεστίας, π.χ. εἰς τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια, οἱ παριστάμενοι ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἤκουον τὰ λεγόμενα καὶ τὰ ᾀδόμενα ἔβλεπον καὶ ἱερὰς συμβολικὰς πράξεις, τὰς ὁποίας ὠνόμαζον δ ρ ώ μ ε ν α. Ταῦτα δὲν ἦσαν βεβαίως δράματα, πρωτότυπα δηλαδὴ καὶ ἐλεύθερα καλλιτεχνικὰ δημιουργήματα, ἀπ' ἐναντίας μάλιστα θὰ κατεβάλλετο προσπάθεια νὰ ἐκτελῶνται ἑκάστοτε πιστῶς, κατὰ ὡρισμένον τυπικόν, διότι ἐπιστεύετο ὅτι οὕτω ὁ θρησκευτικὸς σκοπός, διὰ τὸν ὁποῖον ἐγίνοντο, θὰ ἐπραγματοποιεῖτο εὐκολώτερον· πάντως ὅμως ἀναλογία τις μεταξὺ τῶν δρωμένων τούτων καὶ τοῦ γεννωμένου δρά-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ματος ὑπῆρχε καὶ ἡ ὁμοιότης αὕτη θὰ συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ καθιερωθῇ τὸ ὄνομα δ ρ ᾶ μ α διὰ τὸ νέον τοῦτο ποιητικὸν εἶδος.

Τοῦ ἔπους ὑπόθεσις ἦσαν τὰ κ λ έ α ἀ ν δ ρ ῶν, δηλ. καὶ ἐκεῖ δρᾶσις κυρίως· τὸ λυρικὸν ποίημα ἐκφράζει συναισθήματα, ἀλλ' οὐχὶ σπανίως ἐξυμνεῖ ἢ καὶ ἀφηγεῖται—ἂν καὶ κατὰ τρόπον διάφορον τοῦ ἔπους—πράξεις. Τὴν δρᾶσιν ὅμως αὐτήν, τὰς πράξεις αὐτάς, οἱ ἀκροαταὶ τοῦ ἐπικοῦ ἢ λυρικοῦ ἔργου δὲν τὰς βλέπουν ἐνώπιόν των· βλέπουν καὶ ἀκούουν τὸν ποιητὴν ἢ τὸν ῥαψῳδὸν ἀπαγγέλλοντα, ἀφηγούμενον, βλέπουν καὶ ἀκούουν τὸν ἐκτελεστὴν τοῦ λυρικοῦ ᾄσματος, ἢ τοὺς ἐκτελεστάς, τὸν Χορὸν—ἂν πρόκειται περὶ λυρικοῦ ποιήματος χορικοῦ—ᾄδοντας καὶ ἐξυμνοῦντας πράξεις. Ἀντιθέτως κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ δράματος ὁ θεατὴς ἔχει ἐνώπιόν του πρόσωπα—τοὺς ὑποκριτὰς (δηλ. τοὺς ἠθοποιοὺς) καὶ τοὺς χορευτὰς—τὰ ὁποῖα παρουσιάζονται ὡς οἱ ἥρωες τοῦ ἔργου, ὑποδύονται δηλ. ἄλλα πρόσωπα καὶ ὡς τοιαῦτα ἐνεργοῦν ὁμιλοῦντα καὶ δρῶντα. Εἰς τὸ δρᾶμα λοιπὸν ἡ δρᾶσις παρουσιάζεται ὡς ζωντανὴ πραγματικότης καὶ ὄχι ὡς θέμα ἀφηγήσεως.

Ὑπῆρχον δὲ εἰς τὴν ἀρχαιότητα τριῶν εἰδῶν δράματα: ἡ τ ρ α γ ῳ δ ί α, τὸ σ α τ υ ρ ι κ ὸ ν δ ρ ᾶ μ α καὶ ἡ κ ω μ ῳ δ ί α.

Ἡ τραγῳδία εἶναι τὸ σοβαρόν, σεμνὸν καὶ μεγαλοπρεπὲς δρᾶμα. Οἱ ποιηταί της ἤντλουν τὰ θέματά των ἀπὸ τοὺς θησαυροὺς τῶν λαϊκῶν μύθων—σπανιώτατα ἀπὸ ἄλλας πηγὰς—καὶ ἐπραγματεύοντο αὐτὰ κατὰ τρόπον γεννῶντα εἰς τὰς ψυχὰς τῶν θεατῶν εὐγενῆ καὶ ὑψηλὰ συναισθήματα.

Κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην ἡ ποίησις ἐν γένει εἶναι μίμησις. Τὴν μίμησιν ὅμως δὲν πρέπει νὰ ἐκλαμβάνωμεν ὡς πιστὴν καὶ δουλικὴν ἀντιγραφὴν τῆς πραγματικότητος, ἀλλ' ὡς ἐλευθέραν δημιουργίαν καὶ σύνθεσιν τῶν στοιχείων τῆς πραγματικότητος μὲ τάσιν πρὸς ἐξιδανίκευσιν. Εἰδικώτερον ἡ τραγῳδία εἶναι μίμησις πράξεως σοβαρᾶς, ἐχούσης ἀρχήν, μέσον καὶ τέλος καὶ κάποιαν ἔκτασιν, μέγεθος εὐσύνοπτον. Ἡ μίμησις γίνεται διὰ λόγου ἡ δ υ σ μ έ ν ο υ, ἔχοντος δηλ. ῥυθμόν, ἁρμονίαν καὶ μελῳδίαν. Τὰ ἡδύσματα ταῦτα δὲν ἐγκατασπείρονται πάντα ὁμοῦ εἰς ὁλόκληρον τὸ ἔργον, ἀλλὰ κοσμοῦν τὰ διάφορα μέρη τῆς τραγῳδίας, ὅπου ἕκαστον εὐαρμοστεῖ. Ἡ ἐκτέλεσις

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γίνεται ὑπὸ προσώπων δρώντων καὶ ὄχι ἀπαγγελλόντων. Ἡ τραγῳδία διεγείρει εἰς τὴν ψυχὴν τῶν θεατῶν τὸν ἔλεον καὶ τὸν φόβον· ὁ θεατὴς βλέπων πάσχοντα τὸν ἥρωα—ὅστις συνήθως ἔχει ὑψηλὰ καὶ εὐγενῆ αἰσθήματα καὶ τείνει πρὸς ἀνώτερα ἀγαθά, ἀλλὰ πίπτει διὰ σφάλμα τι ἢ ἁμαρτίαν—αἰσθάνεται ζωηρὰν συμπάθειαν πρὸς αὐτὸν καὶ ἀνησυχίαν διὰ τὴν τύχην του. Ἐν τέλει ὅμως ἐπέρχεται ἡ κάθαρσις· ὁ ποιητὴς μὲ τὴν τέχνην του δίδει τοιαύτην τροπὴν εἰς τὴν ἐξέλιξιν τοῦ μύθου, ὥστε ὁ ἥρως πίπτει ἀξιοπρεπῶς καὶ ὑποκύπτει εἰς τοὺς νόμους τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἠθικῆς τάξεως. Ἡ ψυχὴ τοῦ θεατοῦ, ἡ ὁποία εἶχε ταραχθῆ ἀπὸ τὸν ἔλεον καὶ τὸν φόβον, καθαίρεται ἀπὸ τὰ παθήματα ταῦτα διὰ τῆς δοκιμασίας, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐπέρασεν, ἀνακουφίζεται, κατσπραΰνεται καὶ ἠρεμεῖ.

Τὰ γνωρίσματα ταῦτα τῆς τραγῳδίας, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν τὴν οὐσίαν αὐτῆς, περιέλαβεν ὁ Ἀριστοτέλης εἰς τὸν περίφημον ὁρισμόν του, ὅστις ἔχει ἐπὶ λέξει ὡς ἑξῆς: Ἔστιν οὖν τραγῳδία μίμησις πράξεως σπουδαίας καὶ τελείας, μέγεθος ἐχούσης, ἡδυσμένῳ λόγῳ, χωρὶς ἑκάστῳ τῶν εἰδῶν ἐν τοῖς μορίοις, δρώντων καὶ οὐ δι' ἀπαγγελίας, δι' ἐλέου καὶ φόβου περαίνουσα τὴν τῶν τοιούτων παθημάτων κάθαρσιν.

Οἱ ποιηταὶ τῶν τραγῳδιῶν ἔγραφον καὶ τὰ σατυρικὰ δράματα. Ἔδιδον εἰς αὐτὰ ἐξωτερικὴν μορφὴν ὁμοίαν πρὸς τὴν τῆς τραγῳδίας καὶ ἤντλουν καὶ δι' αὐτὰ τὰ θέματά των ἀπὸ τοὺς μύθους, τοὺς ὁποίους ὅμως ἔβλεπον τώρα ὑπὸ τὴν φαιδρὰν των ὄψιν. Τὸ σατυρικὸν δρᾶμα, ζωηρὸν καὶ εὔθυμον, προεκάλει τὸν γέλωτα· ἀλλὰ δὲν διεκωμῴδει, δὲν ἐκαυτηρίαζε, δὲν ἐσατίριζε.[1] Τὸ σατυρικὸν δρᾶμα ὠνομάσθη οὕτω, διότι τὸν Χορόν του ἀπετέλουν πάντοτε Σάτυροι ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς ὡς κορυφαῖον ἕνα γέροντα Σειληνόν· οἱ ἀρχαῖοι τὸ ὠνόμαζον ἐνίοτε καὶ δρᾶμα σειληνικόν.

Αἱ κωμῳδίαι συνετίθεντο ὑπὸ εἰδικῶν ποιητῶν, τῶν κωμικῶν ποιητῶν ἢ κωμῳδοποιῶν. Οὗτοι ἐλάμβανον τὰ θέματά των ἀπὸ τὴν σύγχρονον καθημερινὴν ζωὴν ἢ ἀπὸ κόσμους φανταστικούς. Ἡ κωμῳ-

---

1. Οὔτε καὶ ἔχει σχέσιν τινὰ ἡ λέξις σατυρικὸν πρὸς τὴν σάτιραν, λέξιν λατινικήν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐσχηματίσαμεν τὸ ῥῆμα σατιρίζω.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δία προεκάλει καὶ αὐτὴ τὸν γέλωτα, ἀλλὰ συγχρόνως—τοὐλάχιστον ὑπὸ τὴν παλαιάν της μορφήν, ἤτοι μέχρι τοῦ 390 περίπου π. Χ.— ἔσκωπτε καὶ ἐκαυτηρίαζε καὶ μάλιστα πολλάκις κατὰ τρόπον αὐστηρὸν καὶ ἀμείλικτον πρόσωπα καὶ πράγματα, καταστάσεις πολιτικὰς καὶ κοινωνικάς, καὶ ἰδέας, τὰς ὁποίας οἱ κωμικοὶ ποιηταὶ ἐθεώρουν πεπλανημένας καὶ ἐπικινδύνους.

Ἡ τραγῳδία. Τὰ συστατικά της στοιχεῖα καὶ τὰ κύρια γνωρίσματά της. Ἡ ἀρχαία τραγῳδία—ὅπως καὶ τὰ ἄλλα εἴδη τοῦ δράματος—ἦτο, ὡς εἴπομεν, καλλιτέχνημα σύνθετον· τὰ μέσα τῆς ἐκφράσεώς της ἦσαν ὁ λόγος, ἡ μουσικὴ καὶ ἡ ὄρχησις. Εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἑκάστης τραγῳδίας ἐλάμβανε μέρος ἀπαραιτήτως Χορός, ἤτοι ὅμιλος προσώπων—12 παλαιότερον, 15 ἀπὸ τοῦ Σοφοκλέους—ὁ ὁποῖος ᾖδεν ὅλος συγχρόνως ἢ κατὰ ἡμιχόρια καὶ ἐξετέλει ῥυθμικὰς κινήσεις καὶ πραγματικὴν ὄρχησιν, μιμητικὴν πράξεων καὶ ἐκφραστικὴν ψυχικῶν καταστάσεων. Ἅμα τῇ π α ρ ό δ ῳ του, ἤτοι τῇ εἰσόδῳ του, εἰς τὸν τόπον τῶν παραστάσεων, τὴν ὀ ρ χ ή σ τ ρ α ν, ᾖδεν ἓν ᾆσμα, τὸ ὁποῖον ἐκαλεῖτο καὶ αὐτὸ π ά ρ ο δ ο ς· ἔπειτα δέ, κατὰ τὰ διαλείμματα τῶν διαλογικῶν μερῶν, τὰ ὁποῖα ἀπηγγέλλοντο, ᾖδεν ἄλλα ᾄσματα, τὰ λεγόμενα σ τ ά σ ι μ α. Τὰ χορικὰ ταῦτα ᾄσματα ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον μὲν ἦσαν κατὰ κανόνα ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὸ προηγηθὲν διαλογικὸν μέρος, ὡς πρὸς δὲ τὴν μορφὴν ἦσαν ὅμοια πρὸς τὰ ἄλλα χορικὰ ᾄσματα, τὰ ὁποῖα συνετίθεντο καὶ ᾖδοντο καὶ πρὸ τῆς γενέσεως τῆς τραγῳδίας· ἦσαν πεποιημένα εἰς ποικίλα μέτρα, διηροῦντο εἰς στροφὰς καὶ ἀντιστροφάς, ἀντιστοιχούσας πρὸς τὰς στροφὰς κατὰ τὸ μέτρον καὶ τὴν μελῳδίαν, καὶ εἰς ἐπῳδούς, ἐγράφοντο δὲ ὅπως καὶ ἐκεῖνα εἰς διάλεκτον δωρικὴν ἢ τοὐλάχιστον ἀνάμεικτον μὲ πολλὰ δωρικὰ στοιχεῖα. Ἐκτὸς τῶν ᾀσμάτων τούτων παρενεβάλλοντο ἐνίοτε καὶ μεταξὺ τῶν διαλογικῶν μερῶν ἄλλα συντομώτερα ᾄσματα, ᾀδόμενα ἢ ὑπὸ τοῦ Χοροῦ καὶ ἑνὸς ἢ δύο ἠθοποιῶν ἐναλλὰξ (κομμοὶ) ἢ ὑπὸ ἑνὸς ἠθοποιοῦ (μονῳδίαι) ἢ ὑπὸ δύο ἠθοποιῶν ἐναλλὰξ δυῳδίαι). Ἡ πάροδος, τὰ στάσιμα καὶ τὰ ὀλίγα ἄλλα ᾄσματα τὰ παρεμβαλλόμενα μεταξὺ τῶν διαλογικῶν μερῶν ἀποτελοῦν τὸ λ υ ρ ι κ ὸ ν σ τ ο ι χ ε ῖ ο ν τῆς τραγῳδίας.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Φορεῖς τῆς ὑποθέσεως ἦσαν α') ὁ πρόλογος, ἤτοι τὸ πρὸ τῆς παρόδου τοῦ Χοροῦ μέρος, τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν ἦτο ἀπαραίτητον, διότι ἐνίοτε ἡ τραγῳδία ἤρχιζεν ἀμέσως μὲ τὴν πάροδον, β') τὰ ἐπεισόδια, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἠκολουθεῖτο ὑπὸ ἑνὸς στασίμου καὶ γ') ἡ ἔξοδος, ἤτοι τὸ μετὰ τὸ τελευταῖον στάσιμον τμῆμα τῆς τραγῳδίας. Ὁ πρόλογος, τὰ ἐπεισόδια καὶ ἡ ἔξοδος ἐγράφοντο εἰς τὴν ἀρχαίαν ἀττικὴν διάλεκτον καὶ πάντοτε εἰς στίχους—πεζὸν δρᾶμα εἰς τὴν ἀρχαιότητα δὲν ὑπῆρχεν—ἀλλὰ στίχους ἀπαγγελλομένους καὶ ὄχι ᾀδομένους (κατὰ κανόνα τὸ ἰαμβικὸν τρίμετρον, ἐνίοτε τὸ τροχαϊκὸν τετράμετρον), ἐξετελοῦντο δὲ ὑπὸ τῶν ὑποκριτῶν (τῶν ἠθοποιῶν)· εἰς τὸν διάλογον ἐλάμβανε πολλάκις μέρος καὶ ὁ κορυφαῖος τοῦ Χοροῦ. Τὰ διαλογικὰ καὶ ἀφηγηματικὰ μέρη τῆς τραγῳδίας ἀποτελοῦν τὸ ἐπικὸν στοιχεῖον αὐτῆς.

Ἐνῷ οἱ ῥαψῳδοὶ τοῦ ἔπους καὶ οἱ ἐκτελεσταὶ τῶν λυρικῶν ποιημάτων ἀφηγοῦνται καὶ ᾄδουν ἐξ ὀνόματός των, οἱ ὑποκριταὶ καὶ οἱ χορευταὶ τοῦ δράματος ἐξίστανται, ἐξέρχονται δηλ. ἀπὸ τὴν προσωπικότητά των καὶ ὑποδύονται ἄλλα πρόσωπα, τοὺς ἥρωας τοῦ ἔργου, τῶν ὁποίων μετενσαρκώνουν τρόπον τινὰ τὰ διανοήματα, τὰ συναισθήματα καὶ τὸν ὅλον χαρακτῆρα. Ἡ ἔκστασις αὕτη, οὐσιῶδες γνώρισμα τοῦ δράματος, ἐξεδηλοῦτο διὰ τῆς μεταμορφώσεως τῶν ὑποκριτῶν καὶ τῶν χορευτῶν, οἱ ὁποῖοι δὲν μετημφιέννυντο μόνον—ὅπως γίνεται καὶ εἰς τὸ νεώτερον θέατρον—ἀλλ' ἔφερον ἀπαραιτήτως καὶ κατάλληλον προσωπεῖον (ἢ προσωπίδα) ἀνάλογον πρὸς τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ὑπεδύοντο· κατὰ τὴν διάρκειαν δὲ τῆς παραστάσεως ἤλλασσον προσωπεῖον, ἐφ' ὅσον ἦτο τοῦτο ἀναγκαῖον.

Οὐσιῶδες γνώρισμα τῆς ἀρχαίας τραγῳδίας ἦτο ὁ θρησκευτικὸς αὐτῆς χαρακτήρ. Ἡ τραγῳδία δὲν παρίστατο ὁποτεδήποτε καὶ ὁπουδήποτε. Παριστάνετο, ἐδιδάσκετο, ὅπως ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι, μόνον καθ' ὡρισμένας ἑορτὰς τοῦ Διονύσου καὶ ἐντὸς χώρου ἀφιερωμένου εἰς αὐτόν. Ἡ ἐκτέλεσίς της ἦτο ἱεροτελεστία, μέρος τοῦ προγράμματος τῶν ἑορτῶν, αἱ ὁποῖαι ἐτελοῦντο πρὸς τιμὴν τοῦ θεοῦ. Διὰ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη, πρὶν ἐξετάσωμεν πόθεν προῆλθεν ἡ τραγῳδία, νὰ γνωρίζωμέν τινα περὶ τῆς διονυσιακῆς λατρείας.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἡ διονυσιακὴ λατρεία. Ὁ Διόνυσος ἦτο κυρίως ὁ θεὸς τῆς ἀμπέλου καὶ τοῦ οἴνου, ἀλλὰ γενικώτερον ἐπροσωποποίει τὴν ἐπὶ τῆς γῆς βλάστησιν καὶ πάσας τὰς μυστηριώδεις παραγωγικὰς δυνάμεις τῆς φύσεως. Ἡ λατρεία του ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν Λυδίαν καὶ τὴν Φρυγίαν διὰ τῆς Θρᾴκης. Κατ' ἀρχὰς οἱ πιστοί του ἦσαν ὀλίγοι καὶ ὁ Διόνυσος ἐθεωρεῖτο κατώτερος θεὸς ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς Ὁμηρικοὺς θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου, μὲ τὴν πάροδον ὅμως τοῦ χρόνου καὶ ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀμπελουργίας ἡ λατρεία του διεδίδετο ὁλονὲν περισσότερον, βαθείας δὲ ῥίζας ἔρριψε καὶ εἰς εὐρέα στρώματα τοῦ λαοῦ ἐξηπλώθη κατὰ τὸν 7. καὶ τὸν 6. αἰῶνα π.Χ. Ἀξιοσημείωτον εἶναι ὅτι τὴν διάδοσιν τῆς νέας λατρείας ηὐνόησαν καὶ ἐπροστάτευσαν οἱ τύραννοι τῶν διαφόρων πόλεων, ὁ Περίανδρος εἰς τὴν Κόρινθον, ὁ Κλεισθένης εἰς τὴν Σικυῶνα, ὁ Πεισίστρατος εἰς τὰς Ἀθήνας.

Ἐλέγετο υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Σεμέλης, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῶν Θηβῶν Κάδμου. Οἱ μῦθοι διηγοῦντο πολλὰς περιπετείας του, ὅτι ἔπεσεν εἰς χεῖρας λῃστῶν, ὅτι κατεδιώχθη καὶ ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Θρᾳκῶν Λυκούργου, καὶ ἄλλα παθήματά του, ἀλλὰ καὶ θριάμβους του. Αἱ περιπέτειαι αὗται συμβολίζουν ἀφ' ἑνὸς μὲν τὰς ἐναλλαγὰς τῶν φυσικῶν φαινομένων, π.χ. τὴν βλάστησιν καὶ τὸν μαρασμόν, τὰ ὁποῖα ἐπροσωποποίει ὁ Διόνυσος, ἀφ' ἑτέρου δὲ τοὺς σκληροὺς καὶ μακροχρονίους ἀγῶνας, οἱ ὁποῖοι ἀπητήθησαν διὰ τὴν διάδοσιν τῆς λατρείας του ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀμπελουργίας.

Οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Διονύσου ἐλάτρευον αὐτὸν ἐν ἱερᾷ μανίᾳ καὶ ἐν ἐξάλλῳ ἐνθουσιασμῷ, ζωηρὰ δὲ καὶ παράφορα ἦσαν καὶ τὰ ᾄσματα, τὰ ὁποῖα συνέθετον καὶ ᾖδον πρὸς τιμήν του. Ἔπινον βεβαίως καὶ ἄφθονον οἶνον, τὸ ἱερὸν δῶρον τοῦ θεοῦ.

Οὐσιῶδες γνώρισμα τῆς διονυσιακῆς λατρείας ἦτο ἡ ἔκστασις, μέθη συναισθηματική, ἡ ὁποία ἀνύψωνε τὸν πιστὸν ἐπάνω ἀπὸ τὴν πραγματικότητα καὶ τὸν ἔκανε νὰ αἰσθάνεται τὸν ἑαυτόν του ἄλλο πρόσωπον, ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ λατρευομένου θεοῦ κατεχόμενον.

Ἡ μεταμφίεσις ἦτο κατὰ τὰς διονυσιακὰς τελετὰς ἀπαραίτητος· οἱ πιστοὶ περιεβάλλοντο δέρματα ζῴων, ἔχριον τὸ πρόσωπόν των μὲ τρυ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γίαν (κατακάθι οἴνου) ἢ ἐκάλυπτον αὐτὸ διὰ φύλλων ἢ φλοιῶν δένδρων καὶ ἔφερον στέφανον κισσοῦ, ἱεροῦ καὶ αὐτοῦ, ὡς τὸ κλῆμα, φυτοῦ τοῦ Διονύσου.

Ἡ γένεσις τῆς τραγῳδίας. Ἤδη τίθεται τὸ πρόβλημα· πῶς ἐγεννήθη ἡ τραγῳδία;

Μέχρι τῶν μέσων περίπου τοῦ 6. αἰῶνος π.Χ. δύο εἴδη ποιήσεως ὑπῆρχον εἰς τὴν Ἑλλάδα: τὸ ἔπος καὶ ἡ λυρικὴ ποίησις.

Ἡ ἐποχὴ τῆς μεγάλης ἀκμῆς τοῦ ἔπους εἶχε βεβαίως παρέλθει· τὰ μέγιστα καὶ ἀνυπέρβλητα ἐπικὰ ἀριστουργήματα, ἡ Ἰλιὰς καὶ ἡ Ὀδύσσεια, εἶναι, ὡς γνωστόν, πολὺ παλαιότερα· ἐν τούτοις τὸ εἶδος ἐξηκολούθει καλλιεργούμενον ὑπὸ τῶν ποιητῶν τοῦ λεγομένου ἐ π ι κ ο ῦ κ ύ κ λ ο υ.

Ἡ λυρικὴ ποίησις ἤδη ἀπὸ 150 περίπου ἐτῶν εὑρίσκετο εἰς ὅλην της τὴν ἀκμήν. Ὅλα τὰ εἴδη της εἶχον καλλιεργηθῆ καὶ ἐκαλλιεργοῦντο ἀκόμη λαμπρῶς. Ὁ Καλλῖνος, ὁ Τυρταῖος, ὁ Μίμνερμος καὶ ἄλλοι εἶχον συνθέσει θαυμασίας ἐλεγείας. Τῷ 560 ἔζη ἀκόμη ὁ Ἀθηναῖος νομοθέτης Σόλων, ὁ ὁποῖος ἦτο καὶ ἔξοχος ἐλεγειοποιός. Σκωπτικοὺς ἰάμβους εἶχον γράψει ὁ μέγας ποιητὴς Ἀρχίλοχος καὶ ἄλλοι. Τὸ πρῶτον ἥμισυ τοῦ 6. αἰῶνος εἶναι ἡ ἐποχὴ τῆς μεγάλης ἀκμῆς τοῦ αἰολικοῦ μέλους, εἰς τὸ ὁποῖον διέπρεψαν ὁ Ἀλκαῖος καὶ ἡ Σαπφώ.

Εἶδος τῆς λυρικῆς ποιήσεως εἶναι καὶ ἡ ποίησις ἡ χ ο ρ ι κ ή. Τὸ χορικὸν ᾆσμα, τὸ ὁποῖον ἐξέφραζε συναισθήματα περισσότερον ὁμαδικὰ παρὰ ἀτομικὰ καὶ τὸ ὁποῖον ᾖδεν ὁμὰς προσώπων, ὁ χορός, ἀνεπτύχθη κατ' ἀρχὰς εἰς τὰς δωρικὰς χώρας, ὅπου τὸ ὁμαδικὸν πνεῦμα ἦτο ζωηρότερον. Διὰ τοῦτο καὶ ἐγράφετο πάντοτε εἰς δωρικὴν ἢ τοὐλάχιστον δωρίζουσαν διάλεκτον, ἀκόμη καὶ ὑπὸ τῶν μὴ Δωριέων ποιητῶν. Οἱ μέγιστοι ἀντιπρόσωποι τῆς χορικῆς ποιήσεως, ὁ Σιμωνίδης, ὁ Βακχυλίδης, ὁ Πίνδαρος, ἀνεφάνησαν μετὰ τὰ μέσα τοῦ 6. αἰῶνος. Ἤδη ὅμως πρὸ τῶν χρόνων τούτων εἶχον συνθέσει χορικὰ ᾄσματα ἄλλοι σπουδαῖοι ποιηταί. Εἷς τούτων ἦτο ὁ Ἀρίων, ὁ ὁποῖος διεκρίθη εἰς τὸν δ ι θ ύ ρ α μ β ο ν.

Ὁ διθύραμβος ἦτο ὕμνος εἰς τὸν Διόνυσον. Αὐτὸ εἶναι τὸ ᾆσμα, τὸ ὁποῖον οἱ θιασῶται τοῦ θεοῦ ᾖδον—μὲ συνοδείαν αὐλοῦ—κατὰ τὰς ἑορ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὰς αὐτοῦ κατεχόμενοι ἀπὸ ἔνθεον μανίαν καὶ ἔξαλλον ἐνθουσιασμόν. Κατ' ἀρχὰς θὰ ἦτο βεβαίως αὐτοσχέδιος καὶ ἄτεχνος· θὰ ᾖδετο ὑπὸ ὀλίγων προσώπων, οἱ δὲ ἄλλοι θιασῶται θὰ συνώδευον τὸ ᾆσμα ἐκβάλλοντες τὴν ἐνθουσιώδη βακχικὴν ἰαχὴν ἰὼ Βάκχε, εὐοῖ.

Τεχνικὴν μορφὴν ἔδωσεν εἰς τὸν διθύραμβον ὁ Ἀρίων. Οὗτος ἦτο Αἰολεύς, ἐκ Μηθύμνης τῆς Λέσβου, ἔζη ὅμως, περὶ τὸ 600 π. χ., εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Περιάνδρου, τυράννου τῆς Κορίνθου, πόλεως ὡς γνωστὸν δωρικῆς. Ὁ Ἀρίων συνέθετεν ἐπιμελῶς τοὺς στίχους καὶ τὴν μελῳδίαν τῶν διθυράμβων του, ἐξετέλει δ' αὐτοὺς κύκλιος χορὸς 50 ἀνδρῶν ὑπ' αὐτοῦ ἀσκούμενος. Ὁ ποιητὴς οὗτος ἦτο κατὰ τοὺς ἀρχαίους εὑρετὴς τοῦ τραγικοῦ τρόπου· τοῦτο κατὰ τὴν πιθανωτέραν ἑρμηνείαν σημαίνει ὅτι αὐτὸς πρῶτος παρουσίασε τοὺς χορευτάς, τοὺς ᾄδοντας τὸν διονυσιακὸν διθύραμβον, μετημφιεσμένους εἰς τράγους, δηλαδὴ εἰς Σατύρους. Διότι οἱ ἀρχαῖοι τοὺς Σατύρους ἢ Σειληνοὺς τοὺς ὠνόμαζον καὶ τράγους [1]. Οἱ Σάτυροι, δαίμονες τῶν δασῶν, προσωποποίησις τῆς βλαστήσεως καὶ τῆς ἐν τῇ φύσει ἐλευθέρας γενέσεως καὶ ἀναπτύξεως, οὐδεμίαν σχέσιν εἶχον ἀρχικῶς μὲ τὸν Διόνυσον. Ἦσαν ἄλλως τε ἐν Ἑλλάδι πολὺ παλαιότεροι τοῦ Διονύσου, τοῦ ὁποίου ἡ λατρεία ἦλθεν, ὅπως εἴδομεν, ἔξωθεν. Ὅταν ὅμως ἡ λατρεία τοῦ Διονύσου διεδόθη, οἱ Σάτυροι προσεκολλήθησαν εἰς αὐτὸν καὶ ἔγιναν οἱ ἀχώριστοι σύντροφοί του. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἡ ἕνωσις τοῦ ἐκ Βορρᾶ κατελθόντος Διονύσου καὶ τῶν ἀρκαδικῶν Σατύρων ἔγινε κατὰ πρῶτον εἰς τὴν βόρειον Πελοπόννησον καὶ οὕτω ὁ Ἀρίων εὗρε τὸν λαὸν τῆς Κορίνθου πρόθυμον νὰ δεχθῇ τὸν νεωτερισμόν του, δηλ. τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ διονυσιακοῦ διθυράμβου ὑπὸ χοροῦ Σατύρων, χοροῦ τραγικοῦ.

---

1. Ὄχι διότι τοὺς ἐφαντάζοντο τραγομόρφους. Ἐκ τῶν μνημείων τέχνης, εἰς τὰ ὁποῖα οἱ Σάτυροι εἰκονίζονται μὲ χαρακτηριστικὰ τράγων, οὐδὲν εἶναι ἀρχαιότερον τῆς ἑλληνιστικῆς ἐποχῆς. Κατὰ τοὺς παλαιοτέρους χρόνους τοὺς Σατύρους τοὺς ἐφαντάζοντο ζωομόρφους - συνήθως τοὺς ἐπωνόμαζον θῆρας - δὲν ἀπέδιδον ὅμως εἰς αὐτοὺς τὰ χαρακτηριστικὰ ἑνὸς ὡρισμένου ζῴου. Περισσότερον παρὰ μὲ τράγους ὡμοίαζον μὲ ἵππους, τῶν ὁποίων εἶχον τὰ ὦτα, τὰς μακρὰς οὐράς, εἰς τὰς ἀρχαιοτέρας δὲ παραστάσεις καὶ τὰς ὁπλάς. Ἐπειδὴ ὅμως τοὺς ἐφαντάζοντο μὲ πυκνὸν τρίχωμα, πρὸς τούτοις δὲ ζωηρούς, διαρκῶς σκιρτῶντας, εὐθύμους καὶ ἀσυγκρατήτους, διὰ τοῦτο τοὺς ἔλεγον καὶ τράγους.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ὁπωσδήποτε ὁ διθύραμβος ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ 600 περίπου π. Χ. τὴν πλήρη διαμόρφωσίν του. Ἔκτοτε, ἐπὶ πολλὰς δεκαετίας, οἱ ποιηταὶ συνέθετον ἑκάστοτε διὰ τὰς διονυσιακὰς τελετὰς νέους διθυράμβους, διθυράμβους τεχνικούς, τοὺς ὁποίους ἐξετέλουν χοροὶ ἐπιμελῶς ἠσκημένοι. Τοῦτο ἐγίνετο πλέον εἰς πολλὰς χώρας τῆς Ἑλλάδος, κυρίως εἰς ἐκείνας, ὅπου ἐλατρεύετο περισσότερον ὁ Διόνυσος. Μία τῶν χωρῶν τούτων ἦτο ἡ Ἀττική.

Κάποτε, δὲν γνωρίζομεν ἀκριβῶς πότε, πάντως περὶ τὰ μέσα τοῦ 6. αἰῶνος ἢ ὀλίγον παλαιότερον, εἷς ποιητὴς ἐκ τῆς παρὰ τὴν Πεντέλην ἀμπελοφύτου Ἰκαρίας (ὅπου ὁ σημερινὸς Διόνυσος), ὁ Θέσπις, εἶχε μίαν ἔμπνευσιν : εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ χοροῦ ᾀδόμενον διθύραμβον παρενέβαλε μερικοὺς στίχους εἰς ἄλλο μέτρον, ἄνευ μέλους, καταλλήλους δι' ἀπαγγελίαν, τοὺς ὁποίους ἀπήγγειλε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὁ ἴδιος, ἐμφανισθεὶς ὑπὸ μορφὴν ἄγνωστον τίνος μυθικοῦ προσώπου. Διὰ τῶν στίχων τούτων ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀπεκρίνετο (ἀρχ. ὑ π ε κ ρ ί ν ε τ ο, ἐξ οὗ ὑ π ο κ ρ ι τ ὴ ς) τρόπον τινὰ εἰς τὸ προηγηθὲν μέρος τοῦ ᾄσματος, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἔδιδε νέαν τροφὴν εἰς αὐτό, καθίστα τὴν συνέχειαν τοῦ ᾄσματος πλέον εὐπρόσδεκτον διὰ τοὺς θεατάς, ἐδημιούργει, ὅπως λέγομεν σήμερον, τὴν κατάλληλον ἀτμόσφαιραν, ὥστε οἱ θεαταὶ νὰ κατανοήσουν καὶ νὰ αἰσθανθοῦν τὸ ᾆσμα πληρέστερον καὶ βαθύτερον.

Ὁ νεωτερισμὸς ἐκ πρώτης ὄψεως δὲν φαίνεται ἴσως πολὺ σημαντικός· ἐν τούτοις αἱ συνέπειαί του ἔχουν ἀξίαν ἀνυπολόγιστον· τὴν ἡμέραν ἐκείνην, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Θέσπις σταθεὶς ἀπέναντι τοῦ Χοροῦ συνδιελέχθη τρόπον τινὰ μετ' αὐτοῦ διὰ στίχων ἀπαγγελλομένων, καὶ μὲ τὸ λυρικὸν στοιχεῖον, τὸ ὁποῖον ἐκυριάρχει μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἀπολύτως καὶ ἀποκλειστικῶς, ἥνωσε τὸ ἐπικὸν στοιχεῖον τοῦ διαλόγου καὶ τῆς ἀφηγήσεως, ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὸν κόσμον ἡ τραγῳδία, ἓν τῶν λαμπροτάτων δημιουργημάτων τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος.

Τὴν λυρικὴν καταγωγὴν τῆς τραγῳδίας δεικνύει καὶ τὸ ὄνομά της· ἦτο κατ' ἀρχὰς τ ρ ά γ ω ν ᾠ δ ή, δηλ. ᾆσμα Χοροῦ μετημφιεσμένου εἰς Σατύρους.

Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη, κατὰ τὰ ὁποῖα ἐδημιουργήθη ἡ τραγῳδία, τὰ διαλογικὰ μέρη ἦσαν σύντομα καὶ τὸ κέντρον τοῦ βάρους ἀπετέλουν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὰ χορικά. Βαθμηδὸν ὅμως τὰ χορικὰ περιωρίζοντο, ὁ πρόλογος καὶ τὰ ἐπεισόδια ἐλάμβανον ὁλονὲν μεγαλυτέραν ἔκτασιν καὶ ἔγιναν αὐτὰ πλέον τὸ κύριον μέρος τῆς τραγῳδίας καὶ οἱ φορεῖς τοῦ μύθου· ἡ ὑπόθεσις τοῦ ἔργου ἐξειλίσσετο ἐντὸς αὐτῶν.

Ὁ Θέσπις ἀντικατέστησε τὰ παλαιότερα πρόχειρα, ἐκ φύλλων, φλοιοῦ κλπ., προσωπεῖα δι' ἄλλων ἐκ λινοῦ ὑφάσματος ἐπιχριομένου μὲ κονίαμα ἐκ γύψου.

Βραδύτερον, ἐπὶ Αἰσχύλου, προσετέθη καὶ δεύτερος ὑποκριτής, ἐπὶ δὲ Σοφοκλέους καὶ τρίτος. Οἱ τρεῖς οὗτοι ὑποκριταί, ὁ πρωταγωνιστής, ὁ δευτεραγωνιστὴς καὶ ὁ τριταγωνιστής, ὑπεδύοντο ὅλα τὰ πρόσωπα τοῦ δράματος, τὰ ὁποῖα βεβαίως ἦσαν συνήθως περισσότερα τῶν τριῶν.

Οἱ τραγικοὶ ποιηταὶ ἤντλουν τὰς ὑποθέσεις τῶν ἔργων των ἀπὸ τὴν ἀνεξάντλητον πηγὴν τῶν μύθων. Ἐκ τῶν 32 τραγῳδιῶν τῶν τριῶν μεγάλων τραγικῶν τῆς ἀρχαιότητος (7 τοῦ Αἰσχύλου, 7 τοῦ Σοφοκλέους καὶ 18 τοῦ Εὐριπίδου), αἱ ὁποῖαι περιεσώθησαν μέχρις ἡμῶν, μόνον μία, οἱ Πέρσαι τοῦ Αἰσχύλου, ἔχει ὑπόθεσιν ἱστορικήν: τὴν ἐν Σαλαμῖνι ἧττα τῶν βαρβάρων· ὅλων τῶν ἄλλων αἱ ὑποθέσεις εἶναι μυθικαί. Ἀλλ' ἐξ αὐτῶν πάλιν μόνον αἱ Βάκχαι τοῦ Εὐριπίδου ἔχουν ὑπόθεσιν εἰλημμένην ἀπὸ τοὺς διονυσιακοὺς μύθους. Ἐνῷ λοιπὸν εἰς τὴν τραγῳδίαν τὰ πάντα, ἡ καταγωγή της, ὁ τόπος ὅπου παριστάνετο, αἱ ἑορταὶ εἰς τὸ πρόγραμμα τῶν ὁποίων περιελαμβάνετο, ἦσαν διονυσιακά, αἱ ὑποθέσεις κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς της ἐλαμβάνοντο κατὰ κανόνα ἀπὸ μύθους ἄλλων θεῶν καὶ κυρίως ἡρώων. Πῶς καὶ πότε ἔγιναν δεκτοὶ μῦθοι ἄσχετοι πρὸς τὸν Διόνυσον εἰς ἔργα προωρισμένα νὰ λαμπρύνουν τὴν ἑορτήν του, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ καθορισθῇ· ἀκόμη καὶ πρὸ τῆς γενέσεως τῆς τραγῳδίας τὸ περιεχόμενον τῶν διθυράμβων εἶχε παύσει νὰ εἶναι ἀποκλειστικῶς διονυσιακόν. Πάντως ὅμως ἡ χρησιμοποίησις εἰς τὴν τραγῳδίαν μύθων μὴ διονυσιακῶν εἶχε μίαν φυσικὴν καὶ ἀναγκαίαν συνέπειαν: οἱ ποιηταὶ ἀντικατέστησαν τὸν χορὸν τῶν Σατύρων μὲ χορὸν ὑποδυόμενον ἄλλα πρόσωπα, διάφορα ἑκάστοτε, διότι μὲ μῦθον ξένον πρὸς τὸν Διόνυσον ὁ χορὸς τῶν Σατύρων δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐναρμονισθῇ. Ἐκ σεβασμοῦ ὅμως πρὸς τὴν παράδοσιν διετήρησαν μέχρι τέλους τοὺς Σατύρους εἰς τὰ σατυ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ρικὰ δράματα, μολονότι καὶ αὐτῶν οἱ μῦθοι ἦσαν πλέον ποικίλης προελεύσεως. Ἐφρόντιζον δὲ κάθε φορὰν νὰ δικαιολογοῦν ὅσον ἦτο δυνατὸν φυσικώτερον τὴν παρουσίαν τοῦ σατυρικοῦ Χοροῦ εἰς ἔργον ἔχον ξένην ὑπόθεσιν.

Τὸ θέατρον. Ἡ διδασκαλία τῶν διθυράμβων καὶ τῶν δραμάτων ἐγίνετο πάντοτε τὴν ἡμέραν καὶ ἐν ὑπαίθρῳ. Εἷς κυκλικὸς χῶρος, ἡ ὀ ρ χ ή σ τ ρ α, μὲ τὸν βωμὸν (θ υ μ έ λ η ν) τοῦ Διονύσου εἰς τὸ μέσον ἤρκει διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ διθυράμβου. Ὁ λαὸς παρηκολούθει ἱστάμενος πέριξ τοῦ κύκλου. Ὅταν ὅμως ἐκ τοῦ διθυράμβου ἐγεννήθη τὸ δρᾶμα, οἱ ὑποκριταί, οἱ ὁποῖοι ἔπαιζον καὶ αὐτοὶ ἐντὸς τῆς ὀρχήστρας, ἔπρεπε νὰ ἔχουν ἐστεγασμένον τι οἴκημα, διὰ νὰ περιμένουν ἐντὸς αὐτοῦ τὴν σειράν των καὶ διὰ νὰ μεταλλάσσουν προσωπεῖον καὶ περιβολήν, ἀφοῦ ἐπεχρεοῦντο νὰ ὑποδύωνται διάφορα πρόσωπα. Διὰ τοῦτο παρὰ τὸν κύκλον ἐστήνετο πρόχειρον ξύλινον ὀρθογώνιον παράπηγμα, ἡ σ κ η ν ή. Οἱ θεαταὶ τότε ἐθεῶντο ἱστάμενοι πέριξ τοῦ ἐλευθέρου ἀπομένοντος τμήματος τοῦ κύκλου. Χάριν αὐτῶν ἔπειτα ἐτοποθετοῦντο ξύλινα ἑδώλια εἰς σχῆμα ἡμικυκλίου καὶ ὁλονὲν ὑψηλότερα ἐφ' ὅσον ἀπεμακρύνοντο ἀπὸ τὴν ὀρχήστραν, ὥστε οἱ καθήμενοι εἰς τὰς ὄπισθεν σειρὰς νὰ μὴ ἐνοχλῶνται ὑπὸ τῶν καθημένων πρὸ αὐτῶν.

Οὕτω τὸ ἀρχαῖον θέατρον ἀπηρτίσθη ἀπὸ τρία μέρη: τὴν ὀ ρ χ ή σ τ ρ α ν, ὅπου ἐγίνετο ἡ παράστασις, τὴν σ κ η ν ή ν, ἐντὸς τῆς ὁποίας μετημφιέννυντο οἱ ὑποκριταί, καὶ τὸ κ υ ρ ί ω ς θ έ α τ ρ ο ν, τὸ προωρισμένον διὰ τοὺς θεατάς· τὸ κυρίως θέατρον ἐλέγετο καὶ κ ο ῖ λ ο ν λόγῳ τοῦ σχήματός του.

Ἡ πρὸς τοὺς θεατὰς πλευρὰ τῆς σκηνῆς εἰκόνιζε κατὰ κανόνα τὴν πρόσοψιν ἀνακτόρου ἢ ναοῦ, εἶχε δὲ μίαν ἢ τρεῖς θύρας, διὰ τῶν ὁποίων εἰσήρχοντο εἰς τὴν ὀρχήστραν οἱ ὑποκριταὶ οἱ ὑποδυόμενοι πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ὑπετίθετο ὅτι εὑρίσκοντο ἐντὸς τοῦ ἀνακτόρου (ἢ τοῦ ναοῦ). Ἐπειδὴ ὅμως αἱ ὑποθέσεις τῶν δραμάτων δὲν ἐξειλίσσοντο πάντοτε πρὸ ἀνακτόρων ἢ ναῶν, ἐπενοήθη σὺν τῷ χρόνῳ (ἐπὶ Σοφοκλέους) ἡ θεατρικὴ ζωγραφική, ἡ σ κ η ν ο γ ρ α φ ί α, καὶ κατεσκευάζοντο

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μεγάλοι πίνακες εἰκονίζοντες δάσος, ἀκτήν, στρατόπεδον κ.ἄ., οἱ ὁποῖοι ἐτοποθετοῦντο εἰς τὴν πρόσοψιν τῆς σκηνῆς.

Μεταξὺ τοῦ κοίλου καὶ τῆς σκηνῆς ἀφήνοντο, ὁ εἷς δεξιά, ὁ ἄλλος ἀριστερά, δύο διάδρομοι, αἱ π ά ρ ο δ ο ι· δι' αὐτῶν εἰσήρχοντο εἰς τὴν ὀρχήστραν ὁ Χορὸς καὶ τὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ὑπετίθετο ὅτι ἤρχοντο ἔξωθεν καὶ ὄχι ἐκ τοῦ ἀνακτόρου (ἢ τοῦ ναοῦ). Ἂν ἓν πρόσωπον εἰσήρχετο διὰ τῆς δεξιᾶς ὡς πρὸς τὸν θεατὴν παρόδου, ὑπετίθετο ὅτι ἤρχετο ἐκ τῆς πόλεως ἢ ἐκ τῶν λιμένων, ἂν διὰ τῆς ἀριστερᾶς, ὑπετίθετο ὅτι ἤρχετο ἐκ τῶν ἀγρῶν ἢ ἐκ τῆς ξένης.

Εἰς τὰς Ἀθήνας αἱ παραστάσεις ἐγίνοντο ἐντὸς τεμένους τοῦ Ἐλευθερέως Διονύσου κειμένου ὑπὸ τὴν νοτιοανατολικὴν πλευρὰν τῆς Ἀκροπόλεως. Ἀλλὰ κατὰ τὸν 5. αἰῶνα, ἤτοι κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς τῆς τραγῳδίας, μόνιμον θέατρον, ἐκτὸς τῆς ὀρχήστρας, δὲν ὑπῆρχεν. Ἡ ξυλίνη σκηνὴ καὶ τὰ ξύλινα ἐδώλια ἐστήνοντο δι' ἑκάστην παράστασιν. Μόνον περὶ τὰ τέλη τοῦ 5. αἰῶνος ἤρχισεν ἡ κατασκευὴ λιθίνων ἐδωλίων.

Τὸν 4. αἰῶνα ὅλα τὰ ἐδώλια ἔγιναν λίθινα, ἐκτίσθη δὲ καὶ λιθίνη σκηνή. Ὁ ῥήτωρ Λυκοῦργος, ὅστις διεχειρίσθη μὲ σύνεσιν καὶ ἱκανότητα τὰ οἰκονομικὰ τῆς πόλεως κατὰ τὰ ἔτη 338—326, ἀπεπεράτωσε τὴν κατασκευὴν τοῦ μονίμου λιθίνου θεάτρου.

Τὸ θέατρον τοῦτο μεταρρυθμισθὲν ἀργότερον διατηρεῖται μέχρι σήμερον, ἀλλὰ δυστυχῶς ὄχι ἀκέραιον· εἶναι τὸ λεγόμενον διονυσιακὸν θέατρον τῶν Ἀθηνῶν.

Τὸ κοῖλόν του, ἡμικυκλικόν, ἀπετελεῖτο ἀπὸ 78 ἐπαλλήλους σειρὰς ἐδωλίων, πολλὰ τῶν ὁποίων ἦσαν σκαλισμένα εἰς τοὺς βράχους τῆς Ἀκροπόλεως. Εἰς τὴν πρώτην σειρὰν ἦσαν οἱ μαρμάρινοι θρόνοι τῶν ἐπισήμων, τὴν τιμητικωτέραν δὲ θέσιν εἶχεν ὁ ἱερεὺς τοῦ Ἐλευθερέως Διονύσου· ὁ θρόνος του, ὅπως καὶ πολλοὶ ἄλλοι, σῴζεται, φέρει δὲ ἀναγλύφους παραστάσεις. Δύο δ ι α ζ ώ μ α τα ὁριζόντια ἐχώριζον τὸ κοῖλον εἰς τρεῖς ζ ώ ν α ς, διὰ νὰ εὐκολύνεται ἡ κυκλοφορία τῶν θεατῶν. Τὰς σειρὰς τῶν ἐδωλίων διέκοπτον κλίμακες, διὰ τῶν ὁποίων οἱ θεαταί, ἀφοῦ πρῶτον διὰ τῶν παρόδων εἶχον περάσει εἰς τὴν ὀρχήστραν, ἀνήρχοντο εἰς τὰς ὑψηλοτέρας θέσεις. Τὰ μεταξὺ τῶν κλιμάκων σφηνοειδῆ τμήματα ἐλέγοντο κ ε ρ κ ί δ ε ς.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κατὰ μῆκος τοῦ πρὸς τοὺς θεατὰς τοίχου τῆς σκηνῆς ἐκτίσθη στενή, ἀλλ' ἀρκετὰ ὑψηλὴ ἐξέδρα, τὸ λογεῖον· τοῦτο κατέλαβε μέρος τῆς ὀρχήστρας, ἡ ὁποία οὕτω ἔπαυσε νὰ εἶναι ἐντελῶς κυκλική. Ἐπὶ τοῦ λογείου ἔπαιζον οἱ ὑποκριταί, οἱ ὁποῖοι ἐχωρίσθησαν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀπὸ τὸν Χορόν. Πότε ἔγινεν ἡ μεταρρύθμισις αὕτη δὲν εἶναι γνωστόν· πάντως κατὰ τοὺς κλασικοὺς χρόνους λογεῖον δὲν ὑπῆρχεν· ἡ ὀρχήστρα ἦτο τότε πλήρης κύκλος, ὅλη δὲ ἡ παράστασις διεξήγετο ἐπ' αὐτῆς. Ἐκτὸς τοῦ λογείου ὑπῆρχε καὶ θεολογεῖον, εἶδος ἐξώστου παρὰ τὴν στέγην τῆς σκηνῆς, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐνεφανίζοντο θεοί.[1]

Ἐντὸς τῆς μονίμου πλέον σκηνῆς ἐφυλάσσοντο τὰ ἁπλᾶ μηχανήματα τοῦ θεάτρου, τὰ ὁποῖα εἶχον ἐπινοήσει οἱ ἀρχαῖοι. Τὰ κυριώτερα τούτων ἦσαν: α) ἡ μηχανὴ ἢ αἰώρημα, εἶδος γεράνου, ὁ ὁποῖος παρουσίαζε θεοὺς αἰωρουμένους (θεοὺς ἀπὸ μηχανῆς), β) αἱ περίακτοι, δύο ξύλινοι, ἑκατέρωθεν τῆς σκηνῆς τοποθετημένοι πρισματικοὶ στῦλοι, οἱ ὁποῖοι περιστρεφόμενοι περὶ ἄξονα παρουσίαζον τοὺς ἐπ' αὐτῶν στερεωμένους ἐζωγραφημένους πίνακας, ὁσάκις ἦτο ἀνάγκη νὰ ἀλλάξῃ ἡ σκηνογραφία, γ) τὸ ἐκκύκλημα, μηχανικῶς μετακινούμενον τροχοφόρον δάπεδον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου παρουσίαζον εἰς τοὺς θεατὰς ὁμοιώματα νεκρῶν (διότι σπανιώτατα εἰς τὸ ἀρχαῖον θέατρον παριστάνετο φόνος ἢ αὐτοκτονία πρὸ τῶν ὀμμάτων τῶν θεατῶν).

Ἡ ἀκουστικὴ τῶν ἀρχαίων θεάτρων προκαλεῖ τὸν θαυμασμὸν τῶν ἐπισκεπτομένων αὐτά· τὰ λεγόμενα εἰς τὴν ὀρχήστραν, ἀκόμη καὶ ὄχι μεγαλοφώνως, ἀκούονται καθαρὰ ἀπὸ τοὺς καθημένους καὶ εἰς τὰς ὑψηλοτέρας σειράς.

Τὰ ἐστεγασμένα θέατρα ἐκαλοῦντο ᾠδεῖα, ἐγίνοντο δὲ ἐντὸς

---

1. Ὡς μέλος ἀρχιτεκτονικὸν τοῦ ἀρχαίου θεάτρου ἀναφέρεται καὶ τὸ προσκήνιον, ἀλλὰ τί ἦτο τοῦτο ἀμφισβητεῖται. Μερικοὶ νομίζουν ὅτι εἶναι τὸ αὐτὸ μὲ τὸ λογεῖον, ἄλλοι ἡ πρὸς τὴν ὀρχήστραν πλευρὰ αὐτοῦ, ἥτις (εἰς τὸ διονυσιακὸν θέατρον τῶν Ἀθηνῶν) ἀπετελεῖτο ἀπὸ σειρὰν ἰωνικῶν ἡμικιονίων βασταζόντων θριγκὸν τοῦ αὐτοῦ ρύθμοῦ καὶ τῶν ὁποίων τὰ μεταστύλια ἔφρασσον ξύλινοι ἐζωγραφημένοι πίνακες, ἄλλοι ξύλινον διάφραγμα, ὑψούμενον πρὸ τῆς σκηνῆς καὶ ἄλλοι τέλος ὁ πρὸς τὴν ὀρχήστραν τοῖχος τῆς σκηνῆς.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

αὐτῶν κατὰ τοὺς παλαιοτέρους χρόνους μόνον μουσικαὶ ἐκτελέσεις καί, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, δραματικοὶ προάγωνες, βραδύτερον ὅμως καὶ θεατρικαὶ παραστάσεις. Τὸ καλύτερον διατηρούμενον ἐξ αὐτῶν εἶναι τὸ ᾠδεῖον, τὸ ὁποῖον ἐχάρισεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους περὶ τὸ 160 μ.Χ. ὁ Ἡρώδης ὁ Ἀττικός.

Χρόνος καὶ τρόπος τῶν παραστάσεων. Μόνον εἰς ὡρισμένας ἑορτὰς τοῦ Διονύσου ἐδιδάσκοντο, ὡς εἴπομεν, τραγῳδίαι, εἶχε δὲ ἡ διδασκαλία αὐτῶν ἀγωνιστικὸν χαρακτῆρα.

Πρὸς τιμὴν τοῦ Διονύσου ἤγοντο εἰς τὴν Ἀττικὴν τέσσαρες ἑορταί: περὶ τὰ τέλη Δεκεμβρίου (κατὰ μῆνα Ποσειδεῶνα) τὰ μικρὰ ἢ κατ' ἀγροὺς Διονύσια, μετὰ ἕνα μῆνα τὰ Ληναια, ἀργότερον τὰ Ἀνθεστήρα καὶ τέλος περὶ τὰ τέλη Μαρτίου (κατὰ μῆνα Ἐλαφηβολιῶνα) τὰ μεγάλα ἢ ἐν ἄστει Διονύσια.

Κατὰ τὰ Ἀνθεστήρια[1] δὲν ἐδιδάσκοντο δράματα. Κατὰ τὰ μικρὰ Διονύσια ἐγίνετο εἰς τοὺς δήμους τῆς Ἀττικῆς ἐπανάληψις παλαιοτέρων τραγῳδιῶν. Νέαι τραγῳδίαι ἐδιδάσκοντο κατὰ τὰ Λήναια (ἀπὸ τοῦ 433), λαμπρότερον δὲ καὶ ἐπισημότερον κατὰ τὰ ἐν ἄστει Διονύσια (ἤδη ἀπὸ τοῦ 534).

Τὰ ἐν ἄστει Διονύσια ἑωρτάζοντο ἐπὶ ἓξ ἡμέρας, ὧν αἱ τρεῖς τελευταῖαι διετίθεντο διὰ τοὺς δραματικοὺς ἀγῶνας· τὴν ἐποπτείαν αὐτῶν εἶχεν ὁ ἐπώνυμος ἄρχων.

Ὁ ποιητὴς ὁ ἐπιθυμῶν νὰ μετάσχῃ τοῦ ἀγῶνος ὑπέβαλλεν εἰς τὸν ἄρχοντα τρεῖς τραγῳδίας καὶ ἓν σατυρικὸν δρᾶμα καὶ ᾔτει χορόν. Ὁ ἄρχων μελετῶν τὰ ἔργα, συμβουλευόμενος δὲ καὶ πρόσωπα, ὧν ἐξετίμα τὴν γνώμην, ἐδίδου χορόν, καὶ οὕτω παρεῖχε τὸ δικαίωμα τῆς συμμετοχῆς εἰς τὸν ἀγῶνα εἰς τρεῖς ποιητὰς ἐκ τῶν ὑποβαλόντων αἰτήσεις. Εἰς τοὺς ποιητὰς τούτους ἐδίδετο ἀμοιβὴ ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐπληρώνοντο καὶ οἱ ὑποκριταί, τρεῖς δι' ἕκαστον ποιητήν. Τὰ μεγαλύτερα ὅμως ἔξοδα ἦσαν τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τὸν Χορὸν καὶ ταῦτα ἀνελάμβανον ἑκάστοτε τρεῖς πλούσιοι Ἀθηναῖοι, οἱ χορηγοί, ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος καθ' ὑπόδει-

1. Βλ. περὶ αὐτῶν τὰς εἰς τὸ τέλος τοῦ βιβλίου ἑρμηνευτικὰς σημειώσεις ἐν λέξει χοήρης.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ξιν τῶν φυλῶν ὁριζόμενοι· ἡ χορηγία ἦτο μία τῶν λειτουργιῶν, αἱ ὁποῖαι ἦσαν βαρεῖα ἀλλὰ καὶ πολὺ τιμητικὴ ἔμμεσος φορολογία. Διὰ κλήρου ὡρίζετο μετὰ τίνος ποιητοῦ θὰ συνειργάζετο ἕκαστος τῶν τριῶν χορηγῶν.

Ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ ἀγῶνος ἐγίνετο καὶ ὁ προκαταρκτικὸς κατάλογος τῶν κριτῶν· τὰ ὀνόματα 500 Ἀθηναίων, 50 ἐξ ἑκάστης τῶν 10 φυλῶν, ἐγράφοντο εἰς πινακίδια, τὰ ὁποῖα ἐρρίπτοντο εἰς 10 ὑδρίας, μίαν δι' ἑκάστην φυλήν· αἱ ὑδρίαι ἐσφραγίζοντο καὶ ἐφυλάσσοντο εἰς τὸν ὀπισθόδομον τοῦ Παρθενῶνος.

Δύο ἡμέρας πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἑορτῶν οἱ τρεῖς προκριθέντες ποιηταί, ἐστεφανωμένοι, ἀκολουθούμενοι ὑπὸ τῶν ὑποκριτῶν καὶ τῶν χορευτῶν τῶν ἔργων των, ἐστεφανωμένων καὶ αὐτῶν ἀλλ' ἄνευ προσωπείων καὶ θεατρικῶν στολῶν, προσήρχοντο εἰς τὸ ᾠδεῖον, θέατρον ἐστεγασμένον προωρισμένον διὰ μουσικὰς ἀκροάσεις. Ἐκεῖ συνηθροίζοντο οἱ Ἀθηναῖοι διὰ νὰ παρακολουθήσουν τὸν λεγόμενον προάγωνα. Οἱ ποιηταί, ἕκαστος μετὰ τοῦ ὁμίλου του, ἀνήρχοντο κατὰ σειρὰν εἰς τὴν ἐν τῷ ᾠδείῳ ἐξέδραν καὶ παρεῖχον εἰς τὸ κοινὸν πληροφορίας περὶ τῶν ἔργων των, τὰ ὁποῖα ἐκρόκειτο νὰ παιχθοῦν, ἀνεκοίνουν τοὺς τίτλους καὶ τὰς ὑποθέσεις των, παρουσίαζον δὲ καὶ τοὺς ὑποκριτάς, οἱ ὁποῖοι θὰ ὑπεδύοντο τὰ διάφορα πρόσωπα.

Τέλος, τὴν τετάρτην ἡμέραν τῶν μεγάλων Διονυσίων, ἐγίνετο ἔναρξις τῶν παραστάσεων. Οἱ θεαταὶ προσήρχοντο πολὺ ἐνωρίς, πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, εἰσήρχοντο εἰς τὸ θέατρον καὶ κατελάμβανον τὰς θέσεις των· τὰς παραστάσεις παρηκολούθουν καὶ γυναῖκες, ἀλλ' ἀπὸ ἰδιαιτέρας κερκίδας. Ἡ εἴσοδος κατ' ἀρχὰς ἦτο ἐλευθέρα, ἔπειτα ὅμως ἐπετρέπετο μόνον δι' εἰσιτηρίων, συμβόλων, τὸ ἀντίτιμον τῶν ὁποίων κατεβάλλετο εἰς τὸν ἐργολάβον τοῦ θεάτρου, τὸν θεατρώνην. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ θέατρον ἐθεωρεῖτο, ὅπως καὶ ἦτο πράγματι, κέντρον ὑψηλῆς πνευματικῆς ἀπολαύσεως καὶ σπουδαῖον μέσον ἠθικῆς ἐξυψώσεως τοῦ λαοῦ καὶ ἐπειδὴ ἐθεωρεῖτο ἄδικον νὰ ἀπέχουν αὐτοῦ οἱ πολῖται οἱ δυσκολευόμενοι νὰ πληρώσουν εἰσιτήριον, ἀπεφασίσθη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Περικλέους νὰ παρέχεται εἰς τοὺς ἀπορωτέρους τὸ πρὸς τοῦτο ἀπαιτούμενον χρηματικὸν ποσὸν ἐκ τοῦ δημοσίου τα-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μείου· ταῦτα εἶναι τὰ λεγόμενα θεωρικά. Βραδύτερον τὰ θεωρικὰ ἐλάμβανον πάντες οἱ πολῖται.

Ἀστυνομικὰ καθήκοντα ἐν τῷ θεάτρῳ ἐξετέλουν οἱ ῥαβδοῦχοι.

Ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολιν ἐκομίζοντο εἰς τὸ θέατρον αἱ δέκα ὑδρίαι αἱ περιέχουσαι τοὺς κλήρους μὲ τὰ ὀνόματα τῶν ὑποψηφίων κριτῶν, ἀπεσφραγίζοντο καὶ ἐξ ἑκάστης αὐτῶν ἐξήγετο εἷς κλῆρος· οὕτω κατηρτίζετο δεκαμελὴς κριτικὴ ἐπιτροπή. Οἱ κληρωθέντες ἐλάμβανον ἀνὰ ἓν πινακίδιον, διὰ νὰ γράφουν ἐπ' αὐτῶν τὴν γνώμην των, καὶ κατελάμβανον τὰς θέσεις των.

Ἔπειτα ἤχει ἡ σάλπιγξ καὶ ὁ κήρυξ ἐξεφώνει τὸ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ, τοῦ ὁποίου τὰ ἔργα θὰ ἐπαίζοντο τὴν πρώτην ἡμέραν· καὶ τοῦτο ὡρίζετο διὰ κλήρου. Τὰς ἑπομένας δύο ἡμέρας θὰ ἐπαίζοντο αἱ τετραλογίαι τῶν δύο ἄλλων ποιητῶν, πάλιν κατὰ τὴν σειρὰν τῆς κληρώσεως.

Καὶ οὕτως ἤρχιζεν ἡ παράστασις τῆς πρώτης τραγῳδίας, καθ' ἣν ὥραν περίπου ἀνέτελλεν ὁ ἥλιος. Οἱ ὑποκριταὶ ἐνεφανίζοντο εἰς τὴν ὀρχήστραν ἐνδεδυμένοι πολυτελῶς. Ἐφρόντιζον νὰ εἶναι ἡ μεταμφίεσίς των παράδοξος, ὥστε καὶ αὐτὴ νὰ συντελῇ εἰς τὸ νὰ ἀπομακρύνωνται οἱ θεαταὶ ἀπὸ τὴν πεζὴν πραγματικότητα καὶ νὰ μεταφέρωνται εἰς τοὺς μυθικοὺς κόσμους τῆς τραγῳδίας. Ἔφερον κοθόρνους, ὑποδήματα μὲ ὑψηλὰ καττύματα, καὶ ὑπὸ τὰ φορέματά των διάφορα παραγεμίσματα (προστερνίδια, προγαστρίδια), ὥστε νὰ φαίνωνται μεγαλοσωμότεροι, ὅπως ἐφαντάζετο ὁ λαὸς τοὺς ἥρωας. Ἡ περιβολή των ἦτο βεβαίως ἀνάλογος πρὸς τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ὑπεδύοντο, ἐν γένει ὅμως οἱ χιτῶνές των ἦσαν ποδήρεις μὲ χρωματιστὰς κατακορύφους ῥαβδώσεις καὶ χειριδωτοί, οἱ δὲ μανδύαι κεκοσμημένοι διὰ κεντημάτων, ταινιῶν κ.λ.π. Τὰ προσωπεῖα—τὸ πανάρχαιον καὶ ἀπαραίτητον τοῦτο στοιχεῖον πάσης διονυσιακῆς τελετῆς—εἶχον μεγάλα ἀνοίγματα διὰ τὸ στόμα καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ μὲ ἁδρὰς γραμμὰς ἐζωγραφημένα τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν διαφόρων προσώπων τοῦ δράματος. Τὰ γυναικεῖα πρόσωπα ὑπεδύοντο ἄνδρες.

Ὁ Χορὸς ἦτο ἐνδεδυμένος ἁπλούστερον. Εἰσήρχετο προηγουμένου αὐλητοῦ εἰς τὴν ὀρχήστραν ἢ κατὰ στοίχους (μέτωπον 3, βάθος 5) ἢ κατὰ ζυγὰ (μέτωπον 5, βάθος 3). Ὥστε ἦτο τετράγωνος καὶ ὄχι κυκλικός, ὅπως εἰς τὸν διθύραμβον.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τὴν τρίτην ἡμέραν τῶν ἀγώνων, ἀφοῦ ἐτελείωνεν ἡ ἐκτέλεσις καὶ τῆς τρίτης τετραλογίας, οἱ δέκα κριταὶ ἔγραφον τὴν γνώμην των ἐπὶ τῶν πινακιδίων των, ἀλλ' ἔπειτα ἐκληροῦντο οἱ πέντε μόνον ἐξ αὐτῶν, οἵτινες καὶ ἀπεφαίνοντο ὁριστικῶς περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τοῦ ἀγῶνος ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐπὶ τῶν πινακιδίων ἀναγεγραμμένης γνώμης των. Τὸ ἀποτέλεσμα ἀνεκοινοῦτο ἀμέσως διὰ τοῦ κήρυκος.

Τὸ βραβεῖον ἦτο ἁπλοῦς στέφανος κισσοῦ, ἀλλ' ἡ δόξα μεγάλη. Ἐκτὸς τοῦ νικήσαντος ποιητοῦ ἐστεφανοῦτο καὶ ὁ χορηγός του.

Τῶν δραματικῶν ἀγώνων ἐκρατοῦντο ἐπίσημα πρακτικά: Τὰ ὀνόματα τῶν ποιητῶν, τῶν χορηγῶν καὶ τῶν πρωταγωνιστῶν, οἱ τίτλοι τῶν ἔργων καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς κρίσεως ἐχαράσσοντο ἐπὶ πλακῶν, αἱ ὁποῖαι κατετίθεντο εἰς τὸ δημόσιον ἀρχεῖον· αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται ἐκαλοῦντο διδασκαλίαι.

Οἱ πρόδρομοι τῶν μεγάλων τραγικῶν. *Ὁ Θέσπις ἦτο ὁ πρῶτος τραγικὸς ποιητὴς καὶ ὁ πρῶτος ὑποκριτής. Τῷ 534 ἐδιδάχθη διὰ πρώτην φορὰν τραγῳδία του κατὰ τὰ μεγάλα Διονύσια, τὰ ὁποῖα συνέστησε καὶ λαμπρῶς διωργάνωσεν εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ Πεισίστρατος. Ἀναμφιβόλως ὅμως καὶ πρὸ τῆς ἐπισήμου ταύτης ἀναγνωρίσεως τῆς νέας τέχνης ὁ Θέσπις θὰ ἐδίδαξε κατὰ τὰ ἀγροτικὰ Διονύσια τραγῳδίας του εἰς τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς του, τὴν Ἰκαρίαν, ἴσως δὲ καὶ εἰς ἄλλους δήμους τῆς Ἀττικῆς.*

Ὀλίγον νεώτερος τοῦ Θέσπιδος ἦτο ὁ Χοιρίλος, περὶ τοῦ ὁποίου γνωρίζομεν μόνον ὅτι ἔγραψε πολλὰ ἔργα.

Ὁ μαθητὴς τοῦ Θέσπιδος Φρύνιχος ἔγραψεν ἐκτὸς τῶν μὲ μυθικὸν περιεχόμενον τραγῳδιῶν του καὶ δύο τραγῳδίας μὲ ὑποθέσεις εἰλημμένας ἀπὸ τὴν σύγχρονόν του πραγματικότητα, τὴν Μιλήτου ἅλωσιν καὶ τὰς Φοινίσσας. Εἰς τὴν πρώτην παρουσίαζε πρὸ τῶν ὀμμάτων τῶν συμπολιτῶν του τὴν συμφορὰν τῆς ἰωνικῆς πόλεως, ἥτις κατεστράφη ὑπὸ τῶν Περσῶν τῷ 494, τόσον δὲ ἐταράχθησαν οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ τὸ θλιβερὸν θέαμα, ὥστε ὄχι μόνον ἀπηγόρευσαν τὴν ἐπανάληψιν τοῦ ἔργου, ἀλλ' ἐπέβαλον καὶ πρόστιμον εἰς τὸν ποιητήν, διότι ὑπέμνησεν εἰς αὐτοὺς «οἰκεῖα κακά». Μὲ τὰς Φοινίσσας ὅμως ἔλαβε τῷ 476 τὸν στέφανον τῆς νίκης. Τὸν Χορὸν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τοῦ ἔργου ἀπετέλουν γυναῖκες ἐκ Φοινίκης (ἐξ οὗ καὶ ὁ τίτλος) εὑρισκόμεναι εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, ὑπόθεσίς του δὲ ἦτο ὁ ἐν Περσίᾳ ἀντίκτυπος τῆς ἐν Σαλαμῖνι νίκης τῶν Ἑλλήνων. Τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ἐπραγματεύθη μετ' ὀλίγα ἔτη ὁ Αἰσχύλος εἰς τοὺς Πέρσας του, τὸ μόνον, ὡς εἴπομεν, μέχρις ἡμῶν διασωθὲν ἱστορικὸν δρᾶμα.

Ὁ Πρατίνας ἔγραψε καὶ τραγῳδίας, ἀλλὰ περισσότερον ἠσχολήθη μὲ τὸ σατυρικὸν δρᾶμα. Ἦτο Πελοποννήσιος, ἐκ Φλειοῦντος, ἔδρασεν ὅμως καὶ αὐτὸς ἐν Ἀθήναις.

Πάντα τὰ ἔργα τῶν ποιητῶν τούτων ἀπωλέσθησαν ἐκτὸς ἐλαχίστων ἀποσπασμάτων.

Ὁ Αἰσχύλος καὶ ὁ Σοφοκλῆς. Ὁ Αἰσχύλος ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἐλευσῖνα τῷ 525. Κατὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους ἐπολέμησεν ἡρωικῶς εἰς τὸν Μαραθῶνα καὶ τὴν Σαλαμῖνα. Περὶ τὰ μέσα τῆς μεταξὺ τῶν δύο τούτων μαχῶν δεκαετίας ἐνίκησε διὰ πρώτην φορὰν εἰς ἀγῶνα δραματικόν. Ἐκ τῶν πολλῶν τραγῳδιῶν του σῴζονται μόνον ἑπτά: αἱ Ἱκέτιδες, τὸ ἀρχαιότερον ἀπὸ τὰ περισωθέντα ἀρχαῖα δράματα, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀρχαϊκώτερον, μὲ ἄφθονον καὶ δεσπόζον τὸ λυρικὸν στοιχεῖον, οἱ Πέρσαι, οἱ Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας, ὁ Προμηθεύς, ὁ Ἀγαμέμνων, αἱ Χοηφόροι καὶ αἱ Εὐμενίδες· αἱ τρεῖς τελευταῖαι τραγῳδίαι ἀποτελοῦν μίαν τριλογίαν, τὴν Ὀρέστειαν, μὲ ἑνιαίαν ὑπόθεσιν: τὸν φόνον τοῦ ἐκ Τροίας ἐπανακάμψαντος Ἀγαμέμνονος, τὴν ἐκδίκησιν τοῦ υἱοῦ του Ὀρέστου, τὴν ὑπὸ τῶν Ἐρινύων καταδίωξιν τοῦ Ὀρέστου καὶ τὴν ἀθώωσίν του εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον. Κατὰ τοὺς παλαιοτέρους χρόνους τοιαῦται τριλογίαι παριστάνοντο πάντοτε· καὶ τὸ συνοδεῦον αὐτὰς σατυρικὸν δρᾶμα ἀπὸ τὸν αὐτὸν μῦθον ἤντλει τὴν ὑπόθεσίν του. Ἔπειτα ὅμως ἡ ἑνότης αὕτη δὲν ἦτο ὑποχρεωτική. Οἱ ποιηταὶ μετεῖχον τοῦ ἀγῶνος μὲ τρεῖς τραγῳδίας καὶ ἓν σατυρικὸν δρᾶμα, ἀλλ' αἱ ὑποθέσεις ἐπετρέπετο νὰ λαμβάνωνται ἀπὸ διαφόρους μύθους.

Ἡ φήμη τῆς νέας τέχνης ἐνωρὶς διεδόθη πέραν τῶν ὁρίων τῆς Ἀττικῆς. Ὁ Αἰσχύλος ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ τυράννου τῶν Συρακουσῶν Ἱέρωνος εἰς Σικελίαν, ὅπου καὶ ἐδίδαξε μερικὰ ἔργα του. Ἀπέθανε

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τῷ 456 ἐν Γέλᾳ τῆς Σικελίας, ὅπου εἶχε μεταβῆ διὰ τρίτην φοράν.

Αἱ τραγῳδίαι του καὶ σήμερον ἀναβιβαζόμεναι εἰς τὸ θέατρον συγκλονίζουν τοὺς θεατὰς μὲ τὴν βαθεῖαν θρησκευτικότητα, ἡ ὁποία τὰς διαπνέει, μὲ τὸ ὕψος τῶν διανοημάτων καὶ τὴν τιτανικὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς ἐκφράσεως, μὲ τὴν λάμψιν τοῦ λυρισμοῦ καὶ τῶν εἰκόνων.

Ὁ Σοφοκλῆς ἐγεννήθη εἰς τὸν Κολωνὸν τῷ 496. Μετὰ τὴν ναυμαχίαν τῆς Σαλαμῖνος (480) ἡγήθη τοῦ Χοροῦ τῶν ἐφήβων, ὁ ὁποῖος ἔλαβε μέρος εἰς τὸν ἑορτασμὸν τῆς νίκης.

Ἦτο ὡραῖος, εὐγενής, ἀνοικτόκαρδος, εὐσεβής, φιλόπατρις, τέλειος τύπος ἀνδρὸς καλοῦ κἀγαθοῦ. Οἱ Ἀθηναῖοι πολὺ τὸν ἠγάπων καὶ τὸν ἐξετίμων καὶ ἀνέθεσαν εἰς αὐτὸν ὑψηλὰ δημόσια λειτουργήματα.

Ὡς ποιητὴς ἀνεδείχθη πολλάκις νικητής. Ἀπέθανεν ἐνενηκοντούτης μὲ ἀκμαίας μέχρι τέλους τὰς πνευματικάς του δυνάμεις. Ἀπὸ τὰ 123 ἔργα, τὰ ὁποῖα ἔγραψε, σῴζονται μόνον ἑπτὰ τραγῳδίαι: Αἴας, Ἀντιγόνη, Οἰδίπους τύραννος, Ἠλέκτρα, Τραχίνιαι, Φιλοκτήτης, Οἰδίπους ἐπὶ Κολωνῷ καὶ ἓν σατυρικὸν δρᾶμα, ἀλλ' ὄχι ὁλόκληρον, οἱ Ἰχνευταί.

Ὁ Σοφοκλῆς εἶναι ἀνυπέρβλητος εἰς τὴν σκηνικὴν οἰκονομίαν, δηλ. τὴν σύνθεσιν, τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τοῦ δράματος, καὶ κυρίως εἰς τὴν διαγραφὴν τῶν χαρακτήρων, τὴν ἠθογραφίαν, ὅπως ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι· ἡ ἐξέλιξις τοῦ μύθου παρ' αὐτῷ καθορίζεται ἀπὸ τοὺς χαρακτῆρας τῶν δρώντων προσώπων. Ἐπραγματοποίησεν εἰς τὴν τραγῳδίαν τὸ ἰδεῶδες τοῦ εὐγενοῦς καὶ ἠρέμου μεγαλείου, τοῦ μέτρου καὶ τῆς ἁρμονίας. Εἶναι διὰ τὴν ποίησιν ὅ,τι εἶναι διὰ τὴν πλαστικὴν ὁ Φειδίας.

Ὁ βίος καὶ τὸ ἔργον τοῦ Εὐριπίδου. Ὅπως ὁ Θέσπις, ὁ Χοιρίλος, ὁ Φρύνιχος, ὁ Αἰσχύλος, ὁ Σοφοκλῆς, οὕτω καὶ ὁ Εὐριπίδης ἦτο Ἀθηναῖος. Ἐγεννήθη εἰς τὴν Σαλαμῖνα, ἦτο ὅμως ἐγγεγραμμένος εἰς τὸν δῆμον τῶν Φλυέων, παρὰ τὸ σημερινὸν Χαλάνδριον. Ὁ πατήρ του ὠνομάζετο Μνήσαρχος, ἡ δὲ μήτηρ του Κλειτώ.

Οἱ κωμικοὶ ποιηταί, οἱ ὁποῖοι ἐμίσουν τὸν Εὐριπίδην, ἔσκωπτον αὐτὸν λέγοντες ὅτι ὁ πατήρ του ἦτο κάπηλος, δηλ. μεταπράτης, ἡ δὲ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μήτηρ του πωλήτρια λαχάνων. Ταῦτα δὲν εἶναι ἀληθῆ. Ὁ Μνήσαρχος ἦτο εὔπορος γεωκτήμων, εἶχε δὲ καὶ εἰς τὴν Σαλαμῖνα κτῆμα· οὕτω ἠδυνήθη ἀνέτως νὰ ἐπιμεληθῇ τῆς ἀνατροφῆς τοῦ υἱοῦ του.

Περὶ τοῦ χρόνου τῆς γεννήσεως τοῦ ποιητοῦ ὑπάρχουν ἀμφιβολίαι. Κατά τινας ἀρχαίας πληροφορίας ἐγεννήθη κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας, 20 Σεπτεμβρίου 480. Ὁ Αἰσχύλος, ἀνὴρ 45 ἐτῶν, ἠγωνίσθη τότε διὰ τὴν νίκην, εἰς τὸν ἑορτασμὸν τῆς ὁποίας ἔλαβε μέρος ὁ δεκαεξαετὴς Σοφοκλῆς ἐπὶ κεφαλῆς χοροῦ ὁμηλίκων. Οὕτω τὰ ὀνόματα τῶν τριῶν μεγάλων τραγικῶν ἑνοῦνται περὶ τὸ περίλαμπρον ἐκεῖνο γεγονὸς τῆς ἱστορίας μας. Κατ' ἄλλην ὅμως ἀρχαίαν πηγὴν ἐγεννήθη τῷ 485.

Τὴν Σαλαμῖνα ἐπεσκέπτετο ἔπειτα συχνὰ ὁ Εὐριπίδης καὶ ἐπὶ ὥρας μακρὰς ἐμελέτα καὶ ἔγραφεν ἐντὸς ἐρημικοῦ σπηλαίου εἰς μιαν ἀκτὴν τῆς νήσου. Ὅτι ἡ θάλασσα ἦτο εἰς αὐτὸν πολὺ οἰκεία καὶ ἀγαπητή, τὸ βλέπομεν ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν θαλασσινῶν εἰκόνων καὶ παρομοιώσεων τῶν ἐγκατεσπαρμένων εἰς τὰ ἔργα του. Ἐπίσης ἐγνώριζε καλῶς τὴν ζωὴν τῶν ναυτικῶν, τὴν ὁποίαν συχνότατα περιγράφει μὲ ἀκρίβειαν καὶ πολλὰς λεπτομερείας. Οὕτω εἰς τὴν Ἰφιγένειαν ἐν Ταύροις εὑρίσκομεν περιγραφὴν τῆς προσπαθείας Ἑλλήνων ναυτῶν νὰ ἀποπλεύσουν ἐκ λιμένος σκυθικοῦ ἀντιπαλαίοντες πρὸς τὸν ἀντίθετον ἄνεμον καὶ πρὸς τοὺς βαρβάρους, οἱ ὁποῖοι ἐζήτουν νὰ ἐμποδίσουν τὸν ἀπόπλουν.

Κατὰ τὴν νεανικήν του ἡλικίαν ἐπεδόθη εἰς τὸν ἀθλητισμὸν καὶ διεκρίθη εἰς τὸ παγκράτιον καὶ τὴν πυγμαχίαν. Ἀργότερον ὅμως κατεδίκαζε τὰς ὑπερβολὰς τοῦ ἀθλητισμοῦ, διότι φαίνεται ὅτι πολλοὶ σύγχρονοί του Ἀθηναῖοι δὲν ἐτήρουν ὡς πρὸς τοῦτο τὸ πρέπον μέτρον. Εἰς ἓν ἀπὸ τὰ δράματά του, τὰς Τρῳάδας ἐπαινεῖ τοὺς Τρῶας, οἱ ὁποῖοι ἐτίμων, ὅπως λέγει, τὰς ἁρματοδρομίας καὶ τοὺς ἀγῶνας τοξοβολίας, ἀλλὰ χωρὶς ὑπερβολάς, «οὐκ ἐς πλησμονὰς θηρώμενοι». Ἐπίσης ἐκαλλιέργησε τὴν ζωγραφικήν.

Βαθυτέραν ἐπίδρασιν εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Εὐριπίδου ἔσχεν ἡ ἐνασχόλησίς του εἰς τὴν φιλοσοφίαν. Ἤκουσε διδάσκοντα τὸν φιλόσοφον Ἀναξαγόραν, ἀνέγνωσε πλεῖστα βιβλία φιλοσόφων καὶ σοφιστῶν, ἐν οἷς καὶ τὰ τοῦ Ἡρωταγόρου καὶ τοῦ Προδίκου, τοὺς ὁποίους καὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

προσωπικῶς ἐγνώριζε, καὶ συνεδέθη διὰ φιλίας μὲ τὸν Σωκράτην, ὅστις, λέγουν, παρηκολούθει πάντοτε τὴν διδασκαλίαν τραγῳδιῶν τοῦ φίλου του, ἐνῷ ἄλλως δὲν ἐσύχναζεν εἰς τὸ θέατρον. Εἶχεν ὁ Εὐριπίδης καὶ πλουσίαν βιβλιοθήκην, πρᾶγμα σπάνιον εἰς τὴν ἐποχήν του.

Πνεῦμα ἐρευνητικὸν καὶ ἀνήσυχον, ἐμελέτα διαρκῶς τὰ μεγάλα προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἀπησχόλουν τοὺς πλέον μορφωμένους Ἕλληνας κατὰ τὸ β' ἥμισυ τοῦ 5. αἰῶνος. Τί ἦσαν οἱ θεοί, τίς ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου, τίνες αἱ μεγάλαι ἀρεταί, τίνα τὰ καθήκοντα τῶν γυναικῶν κλπ. Διὰ τὸ πλῆθος τῶν φιλοσοφικῶν γνωμῶν, τὰς ὁποίας διετύπωνεν εἰς τὰς τραγῳδίας του, ἀπεκλήθη ὁ ἀπὸ σκηνῆς φιλόσοφος.

Ὑπό τινων ἐνομίσθη ἀσεβής. Δὲν ἦτο βεβαίως φύσις βαθέως θρησκευτική, ὅπως ὁ Αἰσχύλος καὶ ὁ Σοφοκλῆς· ὅτι ὅμως ἦτο ἀσεβής, δὲν εἶναι ἀληθές. Ὁ Εὐριπίδης μελετῶν τοὺς μύθους, ἐκ τῶν ὁποίων ἤντλει τὰς ὑποθέσεις τῶν τραγῳδιῶν του, εὕρισκεν εἰς αὐτοὺς διηγήσεις ἀσυμβιβάστους πρὸς τὴν ὑψηλοτέραν καὶ φωτεινοτέραν περὶ τοῦ θείου ἀντίληψιν, τὴν ὁποίαν εἶχε σχηματίσει ὁ ἴδιος. Δὲν ἠδύνατο π.χ. νὰ δεχθῇ ὅτι ἡ Ἄρτεμις ἐπεθύμει νὰ θυσιάζουν εἰς αὐτὴν ἀνθρώπους, ὅπως ἐγίνετο εἰς τὴν χώραν τῶν Ταύρων· ἐπίστευεν ὅτι οἱ Ταῦροι εἶχον ἄγρια ἔνστικτα, ἀπέδιδον δὲ τὰς ἀνθρωποκτονίας των εἰς θέλησιν τῆς θεᾶς διὰ νὰ δικαιολογηθοῦν. Ἐπειδὴ ὅμως πολὺ συχνὰ ἐξέφραζεν εἰς τὰ δράματά του τοιαύτας γνώμας, οἱ προσκεκολλημένοι εἰς τὰς παλαιὰς παραδόσεις δυσηρεστοῦντο.

Ἐν γένει ὁ Εὐριπίδης, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Αἰσχύλον καὶ τὸν Σοφοκλέα, δὲν ἦτο πολὺ συμπαθὴς εἰς τοὺς συγχρόνους του. Εἰς δραματικὸν ἀγῶνα κατῆλθε τὸ πρῶτον τῷ 455 καὶ ἔλαβε τὰ τριτεῖα. Ἐνίκησε διὰ πρώτην φορὰν τῷ 442, ἐνῷ δὲ ἔγραψεν 23 τετραλογίας, μόνον πεντάκις ἐνίκησεν. Οἱ κωμικοὶ ποιηταί, καὶ πρὸ πάντων ὁ Ἀριστοφάνης, διαρκῶς τὸν ἔσκωπτον καὶ τὸν ἐκακολόγουν, διότι τὸν ἐθεώρουν πολὺ νεωτεριστήν.

Εἰς τὴν πολιτικὴν οὐδέποτε ἀνεμείχθη καὶ δημόσιον ἀξίωμα οὔτε ἔλαβεν οὔτε ἐζήτησε ποτέ. Μελαγχολικὸς καὶ δύσκολος εἰς τὰς σχέσεις του προετίμα τὴν μόνωσιν ἢ τὴν μὲ ἐκλεκτοὺς φίλους ἀναστροφήν, τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν ζωὴν τοῦ σπουδαστηρίου. Ἐνεφορεῖτο

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὅμως ὑπὸ φλογερᾶς φιλοπατρίας καὶ παρηκολούθει τὰ πολιτικὰ μὲ ζωηρὸν ἐνδιαφέρον.

Ἡ πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπη του ἐκδηλοῦται πρὸ πάντων εἰς τὰς τραγῳδίας, τὰς ὁποίας συνέθεσε μετὰ τὴν ἔκρηξιν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου· πραγματεύεται τότε κατὰ προτίμησιν ἀττικὰς παραδόσεις καὶ μύθους, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἀναλάμπει τὸ μεγαλεῖον καὶ ὁ ἀνώτερος πολιτισμὸς τῶν Ἀθηνῶν, καὶ πολλάκις εἰς τὸ στόμα τῶν μυθικῶν προσώπων θέτει ὑπαινιγμοὺς εἰς σύγχρονα γεγονότα ἀποτελοῦντας ὕμνον πρὸς τὴν πατρίδα του καὶ καταδίκην τῶν ἀντιπάλων της.

Οὕτω εἰς τοὺς Ἡ ρ α κ λ ε ί δ α ς, τραγῳδίαν διδαχθεῖσαν κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ἐξαίρει τὴν εὐγένειαν καὶ τὴν αὐτοθυσίαν τῶν παλαιῶν Ἀθηναίων, οἱ ὁποῖοι, διὰ νὰ προστατεύσουν τὰ τέκνα τοῦ Ἡρακλέους, ἀνέλαβον πόλεμον κατὰ τοῦ διώκτου αὐτῶν Εὐρυσθέως· ψέγει οὕτω ἐμμέσως τὴν ἀχαριστίαν τῶν συγχρόνων του Λωριέων, οἱ ὁποῖοι, ἐνῷ ἐκαυχῶντο ὅτι ἦσαν ἀπόγονοι τοῦ Ἡρακλέους, ἐπέδραμον κατὰ τῶν Ἀθηνῶν.

Ἐγκώμιον τῶν Ἀθηνῶν εἶναι καὶ αἱ Ἱ κ έ τ ι δ ε ς. Εἰς τὴν τραγῳδίαν ταύτην, ἡ ὁποία ἐδιδάχθη περὶ τὰ τέλη τῆς πρώτης δεκαετίας τοῦ πολέμου, ὁ μυθικὸς βασιλεὺς τῶν Ἀθηνῶν Θησεὺς παρουσιάζεται ὑποστηρικτὴς τοῦ καταπατουμένου δικαίου καὶ ἐκπρόσωπος ἀνωτέρου πολιτισμοῦ: ἀναγκάζει διὰ πολέμου τοὺς Θηβαίους νὰ παραδώσουν τοὺς νεκροὺς τῶν πρὸ τῶν τειχῶν τῶν Θηβῶν πεσόντων Ἀργείων εἰς τὰς μητέρας των πρὸς ταφήν.

Ἀλλαχοῦ ὁ ποιητὴς καυτηριάζει τοὺς ἀδίκως ἐπιτιθεμένους, τοὺς ἐκπορθοῦντας «πόλεις, ναούς τε τύμβους θ', ἱερὰ τῶν κεκμηκότων», ἐνῷ ἀντιθέτως διακηρύσσει ὅτι τὸ «ὑπὲρ πάτρας θνῄσκειν» εἶναι «τὸ κάλλιστον κλέος» (Τρῳάδες 95 καὶ 386).

Τέσσαρα περίπου ἔτη πρὸ τῆς λήξεως τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ὁ Εὐριπίδης μετέβη εἰς Πέλλαν τῆς Μακεδονίας κληθεὶς ὑπὸ τοῦ φιλομούσου βασιλέως αὐτῆς Ἀρχελάου. Καὶ ἐν τῇ μακεδονικῇ αὐλῇ διαμένων ἐξηκολούθει ἐργαζόμενος, ἐδίδαξε δ' ἐκεῖ καί τινας τραγῳδίας του. Ἀπέθανε καὶ ἐτάφη ἐν Μακεδονίᾳ τῷ 406, ὀλίγους μῆνας πρὸ τοῦ Σοφοκλέους. Οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ ὁποῖοι πολὺ τὸν εἶχον πικράνει ζῶντα, συγκινηθέντες ἀπὸ τὸ ἄγγελμα τοῦ θανάτου τοῦ με-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γάλου συμπολίτου των, ἐζήτησαν νὰ δοθοῦν εἰς αὐτοὺς τὰ ὀστᾶ του, μὴ γενομένης ὅμως δεκτῆς τῆς αἰτήσεώς των ἤγειραν πρὸς τιμήν του κενοτάφιον παρὰ τὰ Μακρὰ Τείχη. Εἰς τὸν προάγωνα τῶν μεγάλων Διονυσίων τοῦ ἔτους ἐκείνου ὁ Σοφοκλῆς προσῆλθε μὲ πένθιμον περιβολήν, εἰσήγαγε δὲ καὶ τὸν Χορὸν ἄνευ στεφάνων.

Μετὰ θάνατον ὁ ποιητὴς πολὺ ἠγαπήθη καὶ ἐθαυμάσθη, ἤσκησε δὲ τεραστίαν ἐπίδρασιν εἰς τὴν μετέπειτα ποίησιν, ἑλληνικήν, ρωμαϊκὴν καὶ νεωτέραν εὐρωπαϊκήν.

Βαθὺς ἀνατόμος τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ὁ Εὐριπίδης ἐμελέτα, ἀνέλυε καὶ ἐξέφραζεν εἰς τὰς τραγῳδίας του τὰ πάθη προκαλῶν ἰσχυρὰν συγκίνησιν. Ἦτο κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην ὁ τραγικώτατος τῶν ποιητῶν. Τὴν ἀξίαν τῆς ποιήσεώς του θὰ ἀντιληφθῶμεν μελετῶντες μετὰ προσοχῆς μίαν τῶν τραγῳδιῶν του, τὴν ἐν Ταύροις Ἰφιγένειαν.

Ἡ Ἰφιγένεια. Εἰς τὰ ἀνατολικὰ παράλια τῆς Ἀττικῆς ὑπῆρχον δύο ἱερὰ τῆς Ἀρτέμιδος· τὸ ἓν εἰς τὰς Ἀραφηνίδας Ἀλὰς (παρὰ τὴν σημερινὴν Ραφίναν), τὸ δὲ ἄλλο ὀλίγον νοτιώτερον, εἰς τὴν Βραυρῶνα (νῦν Βραώνα)· εἰς τὸ πρῶτον, τὸ τῆς Ταυροπόλου Ἀρτέμιδος, πρὸς τιμὴν τῆς ὁποίας ἐτελοῦντο τὰ Ταυροπόλια, ἐφυλάσσετο ἀρχαιότατον ξύλινον ἄγαλμα (ξόανον) τῆς θεᾶς, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν ἐπιχώριον παράδοσιν εἶχε φέρει ὁ Ὀρέστης ἐκ τῆς χώρας τῶν Ταύρων, ἐν δὲ τῷ τεμένει τοῦ δευτέρου ἱεροῦ, τοῦ τῆς Βραυρωνίας Ἀρτέμιδος, ἐδείκνυτο ὁ τάφος τῆς ἀδελφῆς τοῦ Ὀρέστου Ἰφιγενείας, ἥτις κατὰ τὴν παράδοσιν ὑπῆρξεν ἡ πρώτη ἐν τῷ ναῷ τούτῳ ἱέρεια τῆς Ἀρτέμιδος. Ἀπὸ τὰς ἀττικὰς ταύτας παραδόσεις ἐμπνευσθεὶς ὁ Εὐριπίδης ἔγραψε τὴν Ἰφιγένειαν ἐν Ταύροις, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τῷ 414 π.Χ.

Ἡ ἡρωΐς τῆς τραγῳδίας προλογίζουσα εἰσάγει τὸν θεατὴν εἰς τὴν ὑπόθεσιν· αἱ πληροφορίαι, τὰς ὁποίας παρέχει, καὶ ἐκεῖναι, τὰς ὁποίας ἀκούομεν εἰς τὴν δευτέραν σκηνὴν τοῦ προλόγου ἀπὸ τὸν Ὀρέστην καὶ τὸν Πυλάδην, εἶναι ἀρκεταὶ καὶ διὰ τὸν σημερινὸν ἀναγνώστην.

Ὁ Εὐριπίδης ἔγραψε καὶ ἄλλην Ἰφιγένειαν, τὴν ἐν Αὐλίδι. Ἐν τῷ δράματι τούτῳ ὁ Ἀγαμέμνων καλεῖ τὴν Ἰφιγένειαν εἰς τὴν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Αὐλίδα, διότι εἶναι ἠναγκασμένος νὰ τὴν θυσιάσῃ εἰς τὴν Ἄρτεμιν. Ἡ Ἰφιγένεια, βλέπουσα ὅτι τὴν θυσίαν της ἀπαιτεῖ τὸ ἀνώτερον συμφέρον τῆς πατρίδος, προσφέρει τὸν ἑαυτόν της ἑκούσιον θῦμα μὲ εὐγενῆ αὐταπάρνησιν καὶ ὑπέροχον ἡρωϊσμόν, ἀλλ' ἡ θεὰ τὴν παραλαμβάνει μακρὰν τοῦ βωμοῦ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου θέτει ἀντ' αὐτῆς ἔλαφον.

Εἰς τὴν ἐν Ταύροις Ἰφιγένειαν, εὑρίσκομεν τὴν ἡρωΐδα εἰς τὴν σκυθικὴν χώραν τῶν Ταύρων, ὅπου τὴν εἶχε φέρει ἡ Ἄρτεμις. Κατὰ ταῦτα ἡ ὑπόθεσις τῆς τρυγῳδίας ταύτης εἶναι τρόπον τινὰ συνέχεια τῆς ὑποθέσεως τῆς Ἰφιγενείας ἐν Αὐλίδι. Τὴν δευτέραν ὅμως ταύτην τραγῳδίαν ἔγραψεν ὁ Εὐριπίδης ἀργότερον, περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του.

Τῆς Ἰφιγενείας ἐν Ταύροις ἡ ὑπόθεσις ἐξελίσσεται πρὸ τοῦ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος. Βλέπομεν τὸν ναὸν καὶ πρὸ αὐτοῦ βωμόν, κόκκινον ἀπὸ τὸ αἷμα τῶν θυμάτων. Ὄπισθεν τοῦ ναοῦ καὶ ὀλίγον δεξιώτερον ὡς πρὸς τοὺς θεατὰς πρέπει νὰ φαντασθῶμεν τὴν παραλίαν, ἀκόμη δὲ δεξιώτερον τὴν πόλιν τῶν Ταύρων.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ

ΙΦ. Πέλοψ ὁ Ταντάλειος ἐς Πῖσαν μολὼν
θοαῖσιν ἵπποις Οἰνομάου γαμεῖ κόρην,
ἐξ ἧς Ἀτρεὺς ἔβλαστεν· Ἀτρέως δὲ παῖς
Μενέλαος Ἀγαμέμνων τε· τοῦ δ' ἔφυν ἐγώ.
τῆς Τυνδαρείας θυγατρὸς Ἰφιγένεια παῖς, 5
ἣν ἀμφὶ δίναις, ἃς θάμ' Εὔριπος πυκναῖς
αὔραις ἑλίσσων κυανέαν ἅλα στρέφει,
ἔσφαξεν Ἑλένης εἵνεχ', ὡς δοκεῖ, πατὴρ
Ἀρτέμιδι κλειναῖς ἐν πτυχαῖσιν Αὐλίδος.
ἐνταῦθα γὰρ δὴ χιλίων ναῶν στόλον 10
ἑλληνικὸν συνήγαγ' Ἀγαμέμνων ἄναξ,
τὸν καλλίνικον στέφανον Ἰλίου θέλων
λαβεῖν Ἀχαιοῖς, τούς θ' ὑβρισθέντας γάμους
Ἑλένης μετελθεῖν, Μενέλεῳ χάριν φέρων.
δεινῆς δ' ἀπλοίας πνευμάτων τε τυγχάνων, 15
ἐς ἔμπυρ' ἦλθε, καὶ λέγει Κάλχας τάδε·
«ὦ τῆσδ' ἀνάσσων Ἑλλάδος στρατηγίας,
Ἀγάμεμνον, οὐ μὴ ναῦς ἀφορμίσῃ χθονός,
πρὶν ἂν κόρην σὴν Ἰφιγένειαν Ἄρτεμις
λάβῃ σφαγεῖσαν· ὅ τι γὰρ ἐνιαυτὸς τέκοι 20

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κάλλιστον, ηὔξω φωσφόρῳ θύσειν θεᾷ.
παῖδ' οὖν ἐν οἴκοις σὴ Κλυταιμήστρα δάμαρ
τίκτει — τὸ καλλιστεῖον εἰς ἔμ' ἀναφέρων —
ἣν χρή σε θῦσαι.» καί μ' Ὀδυσσέως τέχναις
μητρὸς παρείλοντ' ἐπὶ γάμοις Ἀχιλλέως. 25
ἐλθοῦσα δ' Αὐλίδ' ἡ τάλαιν' ὑπὲρ πυρᾶς
μεταρσία ληφθεῖσ' ἐκαινόμην ξίφει·
ἀλλ' ἐξέκλεψεν ἔλαφον ἀντιδοῦσά μου
Ἄρτεμις Ἀχαιοῖς, διὰ δὲ λαμπρὸν αἰθέρα
πέμψασά μ' ἐς τήνδ' ᾤκισεν Ταύρων χθόνα. 30
οὗ γῆς ἀνάσσει βαρβάροισι βάρβαρος
Θόας, ὃς ὠκὺν πόδα τιθεὶς ἴσον πτεροῖς
ἐς τοὔνομ' ἦλθε τόδε ποδωκείας χάριν.
ναοῖσι δ' ἐν τοῖσδ' ἱέρειαν τίθησί με,
ὅθεν νόμοισι, τοῖσιν ἥδεται θεά, 35
χρώμεσθ' ἑορτῆς, τοὔνομ' ἧς καλὸν μόνον,
τὰ δ' ἄλλα — σιγῶ, τὴν θεὸν φοβουμένη.
θύειν γὰρ ὄντος τοῦ νόμου καὶ πρὶν πόλει,
ὃς ἂν κατέλθῃ τήνδε γῆν Ἕλλην ἀνήρ,
κατάρχομαι μέν, σφάγια δ' ἄλλοισιν μέλει 40
ἄρρητ' ἔσωθεν τῶνδ' ἀνακτόρων θεᾶς.
ἃ καινὰ δ' ἥκει νὺξ φέρουσα φάσματα,
λέξω πρὸς αἰθέρ', εἴ τι δὴ τόδ' ἔστ' ἄκος·
ἔδοξ' ἐν ὕπνῳ τῆσδ' ἀπαλλαχθεῖσα γῆς
οἰκεῖν ἐν Ἄργει, παρθενῶσι δ' ἐν μέσοις 45
εὕδειν, χθονὸς δὲ νῶτα σεισθῆναι σάλῳ,
φεύγειν δὲ κἄξω στᾶσα θριγκὸν εἰσιδεῖν
δόμων πίτνοντα, πᾶν δ' ἐρείψιμον στέγος
βεβλημένον πρὸς οὖδας ἐξ ἄκρων σταθμῶν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μόνος λελεῖφθαι στῦλος εἷς ἔδοξέ μοι 50
δόμων πατρῴων, ἐκ δ' ἐπικράνων κόμας
ξανθὰς καθεῖναι, φθέγμα δ' ἀνθρώπου λαβεῖν,
κἀγὼ τέχνην τήνδ' ἣν ἔχω ξενοκτόνον
τιμῶσ' ὑδραίνειν αὐτὸν ὡς θανούμενον,
κλαίουσα· τοὔναρ δ' ὧδε συμβάλλω τόδε· 55
τέθνηκ' Ὀρέστης, οὗ κατηρξάμην ἐγώ·
στῦλοι γὰρ οἴκων παῖδές εἰσιν ἄρσενες·
θνῄσκουσι δ' οὓς ἂν χέρνιβες βάλωσ' ἐμαί.
οὐδ' αὖ συνάψαι τοὔναρ ἐς φίλους ἔχω·
Στροφίῳ γὰρ οὐκ ἦν παῖς, ὅτ' ὠλλύμην ἐγώ. 60
νῦν οὖν ἀδελφῷ βούλομαι δοῦναι χοὰς
παροῦσ' ἀπόντι—ταῦτα γὰρ δυναίμεθ' ἄν—
σὺν προσπόλοισιν, ἃς ἔδωχ' ἡμῖν ἄναξ
Ἑλληνίδας γυναῖκας. ἀλλ' ἐξ αἰτίας
οὔπω τίνος πάρεισιν ; εἶμ' ἔσω δόμων 65
ἐν οἷσι ναίω τῶνδ' ἀνακτόρων θεᾶς.

ΟΡ. ὅρα, φυλάσσου μή τις ἐν στίβῳ βροτῶν.
ΠΥ. ὁρῶ, σκοποῦμαι δ' ὄμμα πανταχῇ στρέφων.
ΟΡ. Πυλάδη, δοκεῖ σοι μέλαθρα ταῦτ' εἶναι θεᾶς,
ἔνθ' Ἀργόθεν ναῦν ποντίαν ἐστείλαμεν ; 70
ΠΥ. ἔμοιγ', Ὀρέστα· σοὶ δὲ συνδοκεῖν χρεών.
ΟΡ. καὶ βωμός, Ἕλλην οὗ καταστάζει φόνος ;
ΠΥ. ἐξ αἱμάτων γοῦν ξάνθ' ἔχει θριγκώματα.
ΟΡ. θριγκοῖς δ' ὑπ' αὐτοῖς σκῦλ' ὁρᾷς ἠρτημένα ;
ΠΥ. τῶν κατθανόντων γ' ἀκροθίνια ξένων. 75
ἀλλ' ἐγκυκλοῦντ' ὀφθαλμὸν εὖ σκοπεῖν χρεών.
ΟΡ. ὦ Φοῖβε, ποῖ μ' αὖ τήνδ' ἐς ἄρκυν ἤγαγες

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

χρήσας, ἐπειδὴ πατρὸς αἷμ' ἐτεισάμην,
μητέρα κατακτάς ; διαδοχαῖς δ' Ἐρινύων
ἠλαυνόμεσθα φυγάδες, ἕξεδροι χθονός, 80
δρόμους τε πολλοὺς ἐξέπλησα καμπίμους.
ἐλθὼν δέ σ' ἠρώτησα πῶς τροχηλάτου
μανίας ἂν ἔλθοιμ' ἐς τέλος πόνων τ' ἐμῶν,
οὓς ἐξεμόχθουν περιπολῶν καθ' Ἑλλάδα.
σὺ δ' εἶπας ἐλθεῖν Ταυρικῆς μ' ὅρους χθονός, 85
ἔνθ' Ἄρτεμίς σοι σύγγονος βωμοὺς ἔχει,
λαβεῖν τ' ἄγαλμα θεᾶς, ὅ φασιν ἐνθάδε
ἐς τούσδε ναοὺς οὐρανοῦ πεσεῖν ἄπο·
λαβόντα δ' ἢ τέχναισιν ἢ τύχῃ τινί,
κίνδυνον ἐκπλήσαντ', Ἀθηναίων χθονὶ 90
δοῦναι· τὸ δ' ἐνθένδ' οὐδὲν ἐρρήθη πέρα·
καὶ ταῦτα δράσαντ' ἀμπνοὰς ἕξειν πόνων.
ἥκω δὲ πεισθεὶς σοῖς λόγοισιν ἐνθάδε
ἄγνωστον ἐς γῆν, ἄξενον· σὲ δ' ἱστορῶ,
Πυλάδη, — σὺ γάρ μοι τοῦδε συλλήπτωρ πόνου — 95
τί δρῶμεν; ἀμφίβληστρα γὰρ τοίχων ὁρᾷς
ὑψηλά· πότερα δωμάτων προσαμβάσεις
ἐκβησόμεσθα ; πῶς ἂν οὖν λάθοιεν ἄν ;
ἢ χαλκότευκτα κλῇθρα λύσαντες μοχλοῖς —
ὧν οὐδὲν ἴσμεν ; ἢν δ' ἀνοίγοντες πύλας 100
ληφθῶμεν ἐσβάσεις τε μηχανώμενοι,
θανούμεθ'. ἀλλὰ πρὶν θανεῖν, νεὼς ἔπι
φεύγωμεν ᾗπερ δεῦρ' ἐναυστολήσαμεν,
ΠΥ. φεύγειν μὲν οὐκ ἀνεκτὸν οὐδ' εἰώθαμεν,
τὸν τοῦ θεοῦ δὲ χρησμὸν οὐ κακιστέον· 105
ναοῦ δ' ἀπαλλαχθέντε κρύψωμεν δέμας

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κατ' ἄντρ', ἃ πόντος νοτίδι διακλύζει μέλας,
νεὼς ἄπωθεν, μή τις εἰσιδὼν σκάφος
βασιλεῦσιν εἴπῃ κᾆτα ληφθῶμεν βίᾳ·
ὅταν δὲ νυκτὸς ὄμμα λυγαίας μόλῃ, 110
τολμητέον τοι ξεστὸν ἐκ ναοῦ λαβεῖν
ἄγαλμα πάσας προσφέροντε μηχανάς.
ὅρα δέ γ' εἴσω τριγλύφων ὅποι κενὸν
δέμας καθεῖναι· τοὺς πόνους γὰρ ἀγαθοὶ
τολμῶσι, δειλοὶ δ' εἰσὶν οὐδὲν οὐδαμοῦ. 115

ΟΡ. οὗτοι μακρὸν μὲν ἤλθομεν κώπῃ πόρον,
ἐκ τερμάτων δὲ νόστον ἀροῦμεν πάλιν.
ἀλλ' εὖ γὰρ εἶπας, πειστέον· χωρεῖν χρεὼν
ὅποι χθονὸς κρύψαντε λήσομεν δέμας.
οὐ γὰρ τὸ τοῦδέ γ' αἴτιον γενήσεται 120
πεσεῖν ἄχρηστον θέσφατον· τολμητέον·
μόχθος γὰρ οὐδεὶς τοῖς νέοις σκῆψιν φέρει.

ΧΟ. εὐφαμεῖτ', ὦ
πόντου δισσὰς συγχωρούσας
πέτρας Ἀξείνου ναίοντες. 125
ὦ παῖ τᾶς Λατοῦς,
Δίκτυνν' οὐρεία,
πρὸς σὰν αὐλάν, εὐστύλων
ναῶν χρυσήρεις θριγκούς,
πόδα παρθένιον ὅσιον ὁσίας 130
κληδούχου δούλα πέμπω,
Ἑλλάδος εὐίππου πύργους
καὶ τείχη χόρτων τ' εὐδένδρων

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐξαλλάξασ' Εὐρώπαν, 135
πατρῴων οἴκων ἕδρας.

ἔμολον· τί νέον ; τίνα φροντίδ' ἔχεις ;
τί με πρὸς ναοὺς ἄγαγες ἄγαγες,
ὦ παῖ τοῦ τᾶς Τροίας πύργους
ἐλθόντος κλεινᾷ σὺν κώπᾳ 140
χιλιοναύτᾳ μυριοτευχεῖ,
τέκος Ἀτρειδᾶν τῶν κλεινῶν ;

ΙΦ. ἰὼ δμωαί,
δυσθρηνήτοις ὡς θρήνοις
ἔγκειμαι, τᾶς οὐκ εὐμούσου 145
μολπᾶς [βοὰν] ἀλύροις ἐλέγοις,
αἰαῖ, κηδείοις οἴκτοις,
οἷαί μοι συμβαίνουσ' ἄται,
σύγγονον ἁμὸν κατακλαιομένᾳ
ζωᾶς, οἵαν οἵαν ἰδόμαν
ὄψιν ὀνείρων 150
νυκτός, τᾶς ἐξῆλθ' ὄρφνα.
ὀλόμαν ὀλόμαν·
οὐκ εἴσ' οἶκοι πατρῷοι·
οἴμοι μοι φροῦδος γέννα.
φεῦ φεῦ τῶν Ἄργει μόχθων. 155
ἰὼ δαίμων,
μόνον ὅς με κασίγνητον συλᾷς
Ἀίδᾳ πέμψας, ᾧ τάσδε χοὰς
μέλλω κρατῆρά τε τὸν φθιμένων 160
ὑδραίνειν γαίας ἐν νώτοις,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πηγάς τ' οὐρείων ἐκ μόσχων
Βάκχου τ' οἰνηρὰς λοιβὰς
ξουθᾶν τε πόνημα μελισσᾶν. 165
ἃ νεκροῖς θελκτήρια κεῖται.
ἀλλ' ἔνδος μοι πάγχρυσον
τεῦχος καὶ λοιβὰν Ἅιδα.
ὦ κατὰ γαίας Ἀγαμεμνόνιον 170
θάλος, ὡς φθιμένῳ τάδε σοι πέμπω·
δέξαι δ'· οὐ γὰρ πρὸς τύμβον σοι
ξανθὰν χαίταν, οὐ δάκρυ' οἴσω.
τηλόσε γὰρ δὴ σᾶς ἀπενάσθην 175
πατρίδος καὶ ἐμᾶς, ἔνθα δοκήμασι
κεῖμαι σφαχθεῖσ' ἁ τλάμων.

ΧΟ. ἀντιψάλμους ᾠδὰς ὕμνων τ'
Ἀσιητᾶν σοι βάρβαρον ἀχὰν 180
δεσποίνᾳ γ' ἐξαυδάσω,
τὰν ἐν θρήνοισιν μοῦσαν,
νέκυσι μελομέναν, τὰν ἐν μολπαῖς
Ἅιδας ὑμνεῖ δίχα παιάνων· 185
οἴμοι, τῶν Ἀτρειδᾶν οἴκων
ἔρρει φῶς σκήπτρων, οἴμοι,
πατρῴων οἴκων ἀκτίς,
καὶ τῶν εὐόλβων Ἄργει
βασιλέων ἀρχά. 190
μόχθος δ' ἐκ μόχθων ᾄσσει,
δινευούσαις ἵπποισιν ἐπεὶ
πταναῖς ἀλλάξας ἐξ ἕδρας
ἱερὸν μετέβαλεν ὄμμ' αὐγᾶς
ἅλιος. ἄλλαις δ' ἄλλα προσέβα 195

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

χρυσέας ἀρνὸς μελάθροις ὀδύνα,
φόνος ἐπὶ φόνῳ ἄχεά τ' ἄχεσιν·
ἔνθεν τῶν πρόσθεν δμαθέντων
Τανταλιδᾶν ἐκβαίνει ποινά γ'
εἰς οἴκους· σπεύδει δ' ἀσπούδαστ'
ἐπὶ σοὶ δαίμων.

ΙΦ. ἐξ ἀρχᾶς μοι δυσδαίμων
δαίμων τᾶς ματρὸς ζώνας
καὶ νυκτὸς κείνας· ἐξ ἀρχᾶς
λόχιαι στερρὰν παιδείαν
Μοῖραι ξυντείνουσιν θεαί,
ἂν πρωτόγονον θάλος ἐν θαλάμοις
Λήδας ἁ τλάμων κούρα
σφάγιον πατρῷᾳ λώβᾳ
καὶ θῦμ' οὐκ εὐγάθητον
ἔτεκεν, ἔτρεφεν, εὐκταίαν·
ἱππείοις δ' ἐν δίφροισι
ψαμάθων Αὐλίδος ἐπέβασαν
νύμφαν, οἴμοι, δύσνυμφον
τῷ τᾶς Νηρέως κούρας, αἰαῖ.
νῦν δ' ἀξείνου πόντου ξείνα
δυσχόρτους οἴκους ναίω
ἄγαμος ἄτεκνος ἄπολις ἄφιλος,
ἀμναστηθεῖσ' ἐξ Ἑλλάνων,
οὐ τὰν Ἄργει μέλπουσ' Ἥραν
οὐδ' ἱστοῖς ἐν καλλιφθόγγοις
κερκίδι Παλλάδος Ἀτθίδος εἰκὼ
καὶ Τιτάνων ποικίλλουσ', ἀλλ'
αἱμόρραντον δυσφόρμιγγα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ξείνων αἱμάσσουσ' ἅταν [βωμούς],
οἰκτράν τ' αἰαζόντων αὐδὰν
οἰκτρόν τ' ἐκβαλλόντων δάκρυον.
καὶ νῦν κείνων μέν μοι λάθα,
τὸν δ' Ἄργει δμαθέντα κλαίω
σύγγονον, ὃν ἔλιπον ἐπιμαστίδιον
ἔτι βρέφος, ἔτι νέον, ἔτι θάλος
ἐν χερσὶν ματρὸς πρὸς στέρνοις τ'
Ἄργει σκηπτοῦχον Ὀρέσταν.

ΧΟ. καὶ μὴν ὅδ' ἀκτὰς ἐκλιπὼν θαλασσίους
βουφορβὸς ἥκει. σημανῶν τί σοι νέον.
ΒΟΥ. Ἀγαμέμνονός τε καὶ Κλυταιμήστρας τέκνον,
ἄκουε καινῶν ἐξ ἐμοῦ κηρυγμάτων.
ΙΦ. τί δ' ἔστι τοῦ παρόντος ἐκπλῆσσον λόγου ;
ΒΟΥ. ἥκουσιν ἐς γῆν, κυανέαν Συμπληγάδα
πλάτῃ φυγόντες, δίπτυχοι νεανίαι,
θεᾷ φίλον πρόσφαγμα καὶ θυτήριον
Ἀρτέμιδι. χέρνιβας δὲ καὶ κατάργματα
οὐκ ἂν φθάνοις ἂν εὐτρεπῆ ποιουμένη.
ΙΦ. ποδαποί ; τίνος γῆς σχῆμ' ἔχουσιν οἱ ξένοι ;
ΒΟΥ. Ἕλληνες· ἓν τοῦτ' οἶδα κοὐ περαιτέρω.
ΙΦ. οὐδ' ὄνομ' ἀκούσας οἶσθα τῶν ξένων φράσαι ;
ΒΟΥ. Πυλάδης ἐκλῄζεθ' ἄτερος πρὸς θατέρου.
ΙΦ. τοῦ ξυζύγου δὲ τοῦ ξένου τί τοὔνομ' ἦν ;
ΒΟΥ. οὐδεὶς τόδ' οἶδεν· οὐ γὰρ εἰσηκούσαμεν.
ΙΦ. ποῦ δ' εἶδετ' αὐτοὺς κἀντυχόντες εἵλετε ;
ΒΟΥ. ἄκραις ἐπὶ ῥηγμῖσιν ἀξένου πόρου.
ΙΦ. καὶ τίς θαλάσσης βουκόλοις κοινωνία ;

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΟΥ. βοῦς ἤλθομεν νίψοντες ἐναλίᾳ δρόσῳ.
ΙΦ. ἐκεῖσε δὴ 'πάνελθε, ποῦ νιν εἵλετε
τρόπῳ τε ποίῳ· τοῦτο γὰρ μαθεῖν θέλω.
χρόνιοι γὰρ ἥκουσ'· οὐδέ πω βωμὸς θεᾶς
ἑλληνικαῖσιν ἐξεφοινίχθη ῥοαῖς.
ΒΟΥ. ἐπεὶ τὸν ἐσρέοντα διὰ Συμπληγάδων
βοῦς ὑλοφορβοὺς πόντον εἰσεβάλλομεν,
ἦν τις διαρρὼξ κυμάτων πολλῷ σάλῳ
κοιλωπὸς ἀγμός, πορφυρευτικαὶ στέγαι.
ἐνταῦθα δισσοὺς εἶδέ τις νεανίας
βουφορβὸς ἡμῶν. κἀπεχώρησεν πάλιν
ἄκροισι δακτύλοισι πορθμεύων ἴχνος.
ἔλεξε δ'· «οὐχ ὁρᾶτε ; δαίμονές τινες
θάσσουσιν οἵδε». — θεοσεβὴς δ' ἡμῶν τις ὢν
ἀνέσχε χεῖρε καὶ προσηύξατ' εἰσιδών.
«ὦ ποντίας παῖ Λευκοθέας, νεῶν φύλαξ,
δέσποτα Παλαῖμον, ἵλεως ἡμῖν γενοῦ,
εἴτ' οὖν ἐπ' ἀκταῖς θάσσετον Διοσκόρω,
ἢ Νηρέως ἀγάλμαθ', ὃς τὸν εὐγενῆ
ἔτικτε πεντήκοντα Νηρῇδων χορόν».
ἄλλος δέ τις μάταιος, ἀνομίᾳ θρασύς,
ἐγέλασεν εὐχαῖς, ναυτίλους δ' ἐφθαρμένους
θάσσειν φάραγγ' ἔφασκε τοῦ νόμου φόβῳ,
κλύοντας ὡς θύοιμεν ἐνθάδε ξένους·
ἔδοξε δ' ἡμῶν εὖ λέγειν τοῖς πλείοσι,
θηρᾶν τε τῇ θεῷ σφάγια τἀπιχώρια.
κἀν τῷδε πέτραν ἄτερος λιπὼν ξένοιν
ἔστη κάρα τε διετίναξ' ἄνω κάτω
κἀπεστέναξεν ὠλένας τρέμων ἄκρας,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μανίαις ἀλαίνων, καὶ βοᾷ κυναγὸς ὥς·
«Πυλάδη, δέδορκας τήνδε ; τήνδε δ' οὐχ ὁρᾷς
Ἅιδου δράκαιναν, ὥς με βούλεται κτανεῖν
δειναῖς ἐχίδναις εἰς ἔμ' ἐστομωμένη ;
ἡ δ' ἐκ χιτώνων πῦρ πνέουσα καὶ φόνον
πτεροῖς ἐρέσσει, μητέρ' ἀγκάλαις ἐμὴν
ἔχουσα, πέτρινον ὄχθον, ὡς ἐπεμβάλῃ.
οἴμοι, κτενεῖ με· ποῖ φύγω ;» παρῆν δ' ὁρᾶν
οὐ ταῦτα μορφῆς σχήματ', ἀλλ' ἠλλάσσετο
φθογγάς τε μόσχων καὶ κυνῶν ὑλάγματα,
χἃ φᾶσ' Ἐρινῦς ἱέναι μυκήματα.
ἡμεῖς δὲ συσταλέντες, ὡς θανούμενοι,
σιγῇ καθήμεθ'· ὁ δὲ χερὶ σπάσας ξίφος,
μόσχους ὀρούσας ἐς μέσας λέων ὅπως,
καίει σιδήρῳ λαγόνας ἐς πλευράς θ' ἱείς,
δοκῶν Ἐρινῦς θεὰς ἀμύνεσθαι τάδε,
ὥσθ' αἱματηρὸν πέλαγος ἐξανθεῖν ἁλός.
κἀν τῷδε πᾶς τις, ὡς ὁρᾷ βουφόρβια
πίπτοντα καὶ πορθούμεν', ἐξωπλίζετο,
κόχλους τε φυσῶν συλλέγων τ' ἐγχωρίους·
πρὸς εὐτραφεῖς γὰρ καὶ νεανίας ξένους
φαύλους μάχεσθαι βουκόλους ἡγούμεθα.
πολλοὶ δ' ἐπληρώθημεν ἐν μακρῷ χρόνῳ·
πίπτει δὲ μανίας πίτυλον ὁ ξένος μεθείς,
στάζων ἀφρῷ γένειον· ὡς δ' ἐσείδομεν
προὔργου πεσόντα, πᾶς ἀνὴρ ἔσχεν πόνον
βάλλων ἀράσσων. ἄτερος δὲ τοῖν ξένοιν
ἀφρόν τ' ἀπέψη σώματός τ' ἐτημέλει
πέπλων τε προυκάλυπτεν εὐπήνους ὑφάς,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καραδοκῶν μὲν τἀπιόντα τραύματα,
φίλον δὲ θεραπείαισιν ἄνδρ' εὐεργετῶν.
ἔμφρων δ' ἀνάξας ὁ ξένος πεσήματος 315
ἔγνω κλύδωνα πολεμίων προσκείμενον
καὶ τὴν παροῦσαν συμφορὰν αὐτοῖν πέλας,
ὤμωξέ θ'· ἡμεῖς δ' οὐκ ἀνίεμεν πέτροις
βάλλοντες, ἄλλος ἄλλοθεν προσκείμενοι.
οὗ δὴ τὸ δεινὸν παρακέλευσμ' ἠκούσαμεν· 320
«Πυλάδη, θανούμεθ', ἀλλ' ὅπως θανούμεθα
κάλλισθ'· ἕπου μοι, φάσγανον σπάσας χερί.»
ὡς δ' εἴδομεν δίπαλτα πολεμίων ξίφη,
φυγῇ λεπαίας ἐξεπίμπλαμεν νάπας.
ἀλλ' εἰ φύγοι τις, ἄτεροι προσκείμενοι 325
ἔβαλλον αὐτούς· εἰ δὲ τούσδ' ὠσαίατο,
αὖθις τὸ νῦν ὑπεῖκον ἤρασσεν πέτροις.
ἀλλ' ἦν ἄπιστον· μυρίων γὰρ ἐκ χερῶν
οὐδεὶς τὰ τῆς θεοῦ θύματ' εὐτύχει βαλών.
μόλις δέ νιν τόλμῃ μὲν οὐ χειρούμεθα, 330
κύκλῳ δὲ περιβαλόντες ἐξεκλέψαμεν
πέτροισι χειρῶν φάσγαν', ἐς δὲ γῆν γόνυ
καμάτῳ καθεῖσαν. πρὸς δ' ἄνακτα τῆσδε γῆς
κομίζομέν νιν· ὁ δ' ἐσιδὼν ὅσον τάχος
ἐς χέρνιβάς τε καὶ σφαγεῖ' ἔπεμπέ σοι. 335
εὔχου δὲ τοιάδ', ὦ νεᾶνί, σοι ξένων
σφάγια παρεῖναι· κἂν ἀναλίσκῃς ξένους
τοιούσδε, τὸν σὸν Ἑλλὰς ἀποτείσει φόνον
δίκας τίνουσα τῆς ἐν Αὐλίδι σφαγῆς.
ΧΟ. θαυμάστ' ἔλεξας τὸν μανένθ', ὅστις ποτὲ 340
Ἕλληνος ἐκ γῆς πόντον ἦλθεν ἄξενον.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΙΦ. εἶεν. σὺ μὲν κόμιζε τοὺς ξένους μολών.
τὰ δ' ἐνθάδ' ἡμεῖς ὅσια φροντιούμεθα. . .
ὦ καρδία τάλαινα, πρὶν μὲν ἐς ξένους
γαληνὸς ἦσθα καὶ φιλοικτίρμων ἀεί, 345
ἐς θοὐμόφυλον ἀναμετρουμένη δάκρυ,
Ἕλληνας ἄνδρας ἡνίκ' ἐς χέρας λάβοις.
νῦν δ' ἐξ ὀνείρων οἷσιν ἠγριώμεθα,
δοκοῦσ' Ὀρέστην μηκέθ' ἥλιον βλέπειν,
δύσνουν με λήψεσθ', οἵτινές ποθ' ἥκετε. 350
καὶ τοῦτ' ἄρ' ἦν ἀληθές, ᾐσθόμην, φίλαι·
οἱ δυστυχεῖς γὰρ τοῖσι δυστυχεστέροις
αὐτοὶ κακῶς πράξαντες οὐ φρονοῦσιν εὖ.
ἀλλ' οὔτε πνεῦμα Διόθεν ἦλθε πώποτε,
οὐ πορθμίς, ἥτις διὰ πέτρας Συμπληγάδας 355
Ἑλένην ἀπήγαγ' ἐνθάδ', ἥ μ' ἀπώλεσεν,
Μενέλεών θ', ἵν' αὐτοὺς ἀντετιμωρησάμην,
τὴν ἐνθάδ' Αὖλιν ἀντιθεῖσα τῆς ἐκεῖ,
οὗ μ' ὥστε μόσχον Δαναΐδαι χειρούμενοι
ἔσφαζον, ἱερεὺς δ' ἦν ὁ γεννήσας πατήρ. 360
οἴμοι — κακῶν γὰρ τῶν τότ' οὐκ ἀμνημονῶ —
ὅσας γενείου χεῖρας ἐξηκόντισα
γονάτων τε τοῦ τεκόντος, ἐξαρτωμένη,
λέγουσα τοιάδ'· «ὦ πάτερ, νυμφεύομαι
νυμφεύματ' αἰσχρὰ πρὸς σέθεν· μήτηρ δ' ἐμὲ 365
σέθεν κατακτείνοντος Ἀργεῖαί τε νῦν
ὑμνοῦσιν ὑμεναίοισιν, αὐλεῖται δὲ πᾶν
μέλαθρον· ἡμεῖς δ' ὀλλύμεσθα πρὸς σέθεν.
Ἅιδης Ἀχιλλεὺς ἦν ἄρ', οὐχ ὁ Πηλέως,
ὃν μοι προσείσας πόσιν, ἐν ἁρμάτων ὄχοις 370

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐς αἱματηρὸν γάμον ἐπόρθμευσας δόλῳ.»
ἐγὼ δὲ λεπτῶν ὄμμα διὰ καλυμμάτων
ἔχουσ', ἀδελφόν τ' οὐκ ἀνειλόμην χεροῖν,
— ὃς νῦν ὄλωλεν — οὐ κασιγνήτῃ στόμα
συνῆψ' ὑπ' αἰδοῦς, ὡς ἰοῦσ' ἐς Πηλέως
μέλαθρα· πολλὰ δ' ἀπεθέμην ἀσπάσματα
ἐς αὖθις, ὡς ἥξουσ' ἐς Ἄργος αὖ πάλιν.
ὦ τλῆμον, εἰ τέθνηκας, ἐξ οἵων καλῶν
ἔρρεις, Ὀρέστα, καὶ πατρὸς ζηλωμάτων. . .
τὰ τῆς θεοῦ δὲ μέμφομαι σοφίσματα,
ἥτις βροτῶν μὲν ἥν τις ἅψηται φόνου,
ἢ καὶ λοχείας ἢ νεκροῦ θίγῃ χεροῖν,
βωμῶν ἀπείργει, μυσαρὸν ὡς ἡγουμένη,
αὐτὴ δὲ θυσίαις ἥδεται βροτοκτόνοις.
οὐκ ἔσθ' ὅπως ἔτεκεν ἂν ἡ Διὸς δάμαρ
Λητὼ τοσαύτην ἀμαθίαν. ἐγὼ μὲν οὖν
τὰ Ταντάλου θεοῖσιν ἑστιάματα
ἄπιστα κρίνω, παιδὸς ἡσθῆναι βορᾷ.
τοὺς δ' ἐνθάδ', αὐτοὺς ὄντας ἀνθρωποκτόνους,
ἐς τὴν θεὸν τὸ φαῦλον ἀναφέρειν δοκῶ·
οὐδένα γὰρ οἶμαι δαιμόνων εἶναι κακόν.

ΧΟ. Κυάνεαι κυάνεαι σύνοδοι θαλάσσας. στρ.
ἵν' οἶστρος ὁ ποτώμενος Ἀργόθεν
ἄξενον ἐπ' οἶδμα διεπόρευσε ⟨τὰν βοῦν⟩
Ἀσιήτιδα γαῖαν
Εὐρώπας διαμείψας.
τίνες ποτ' ἄρα τὸν εὔυδρον δονακόχλοα
λιπόντες Εὐρώταν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἢ ῥεύματα σεμνὰ Δίρκας
ἔβασαν ἔβασαν ἄμεικτον αἶαν, ἔνθα κούρᾳ
δίᾳ τέγγει
βωμοὺς καὶ περικίονας 405
ναοὺς αἷμα βρότειον ;

ἢ ῥοθίοις εἰλατίνας δικρότοισι κώπας ἀντ.
ἔπλευσαν ἐπὶ πόντια κύματα,
νάιον ὄχημα, λινοπόροις τ' αὔραις, 410
φιλόπλουτον ἅμιλλαν
αὔξοντες μελάθροισιν ;
φίλα γὰρ ἐλπίς γ', ἐπί τε πήμασι βροτῶν
ἄπληστος ἀνθρώποις, 415
ὄλβου βάρος οἳ φέρονται
πλάνητες ἐπ' οἶδμα πόλεις τε βαρβάρους περῶντες
κοινᾷ δόξᾳ·
γνώμα δ' οἷς μὲν ἄκαιρος ὄλ-
βου, τοῖς δ' ἐς μέσον ἥκει. 420

πῶς πέτρας τὰς συνδρομάδας, στρ.
πῶς Φινεΐδᾶν ἀύπνους
ἀκτὰς ἐπέρασαν
παρ' ἅλιον αἰγιαλὸν ἐπ' Ἀμφιτρίτας 425
ῥοθίῳ δραμόντες,
ὅπου πεντήκοντα κορᾶν
Νηρῄδων ποσσὶ χοροὶ
μέλπουσιν ἐγκύκλιοι ;
ἢ πλησιστίοισι πνοαῖς, 430
συριζόντων κατὰ πρύμναν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εὐναίων πηδαλίων,
αὔραις σὺν νοτίαις
ἢ πνεύμασι Ζεφύρου.
τὰν πολυόρνιθον ἐπ' αἶαν, 435
λευκὰν ἀκτάν, Ἀχιλῆος
δρόμους καλλισταδίους,
ἄξεινον κατὰ πόντον ;

εἴθ' εὐχαῖσιν δεσποσύνοις ἀ ν τ.
Λήδας Ἑλένα φίλα παῖς 440
ἐλθοῦσα τύχοι τὰν
Τρῳάδα λιποῦσα πόλιν, ἵν' ἀμφὶ χαίτᾳ
δρόσον αἱματηρὰν
ἐλιχθεῖσα λαιμοτόμῳ
δεσποίνας χειρὶ θάνοι 445
ποινὰς δοῦσ' ἀντιπάλους.
ἀδίσταν δ' ἂν ἀγγελίαν
δεξαίμεσθ', Ἑλλάδος ἐκ γᾶς
πλωτήρων εἴ τις ἔβα,
δουλείας ἐμέθεν 450
δειλαίας παυσίπονος·
κἀν γὰρ ὀνείροισι συνείην
δόμοις πόλει τε πατρῴᾳ,
τερπνῶν ὕπνων ἀπόλαυ-
σιν, κοινὰν χάριν ὄλβου. 455

ἀλλ' οἵδε χέρας δεσμοῖς δίδυμοι
συνερεισθέντες χωροῦσι, νέον
πρόσφαγμα θεᾶς· σιγᾶτε, φίλαι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὰ γὰρ Ἑλλήνων ἀκροθίνια δὴ
ναοῖσι πέλας τάδε βαίνει· 460
οὐδ' ἀγγελίας ψευδεῖς ἔλακεν
βουφορβὸς ἀνήρ.
ὦ πότνι', εἴ σοι τάδ' ἀρεσκόντως
πόλις ἥδε τελεῖ, δέξαι θυσίας,
ἃς ὁ παρ' ἡμῖν νόμος οὐχ ὁσίας 465
Ἕλλησι διδοὺς ἀναφαίνει.

ΙΦ. εἶεν·
τὰ τῆς θεοῦ μὲν πρῶτον ὡς καλῶς ἔχῃ
φροντιστέον μοι. μέθετε τῶν ξένων χέρας,
ὡς ὄντες ἱεροὶ μηκέτ' ὦσι δέσμιοι.
ναοῦ δ' ἔσω στείχοντες εὐτρεπίζετε 470
ἃ χρὴ 'πὶ τοῖς παροῦσι καὶ νομίζεται.
φεῦ·
τίς ἆρα μήτηρ ἡ τεκοῦσ' ὑμᾶς ποτε
πατήρ τ'; ἀδελφή τ', εἰ γεγῶσα τυγχάνει. . .
οἵων στερεῖσα διπτύχων νεανιῶν
ἀνάδελφος ἔσται. τὰς τύχας τίς οἶδ' ὅτῳ 475
τοιαίδ' ἔσονται; πάντα γὰρ τὰ τῶν θεῶν
ἐς ἀφανὲς ἕρπει, κοὐδὲν οἶδ' οὐδεὶς κακόν·
ἡ γὰρ τύχη παρήγαγ' ἐς τὸ δυσμαθές.
πόθεν ποθ' ἥκετ', ὦ ταλαίπωροι ξένοι;
ὡς διὰ μακροῦ μὲν τήνδ' ἐπλεύσατε χθόνα, 480
μακρὸν δ' ἀπ' οἴκων χρόνον ἔσεσθ' ἀεὶ κάτω.

ΟΡ. τί ταῦτ' ὀδύρῃ κἀπὶ τοῖς μέλλουσι νῷν
κακοῖσι λυπεῖς, ἥτις εἶ ποτ', ὦ γύναι;
οὔ τοι νομίζω σοφόν, ὃς ἂν μέλλων κτενεῖν
οἴκτῳ τὸ δεῖμα τοὐλέθρου νικᾶν θέλῃ, 485

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

οὐχ ὅστις Ἅιδην ἐγγὺς ὄντ' οἰκτίζεται,
σωτηρίας ἄνελπις· ὡς δύ' ἐξ ἑνὸς
κακῷ συνάπτει, μωρίαν τ' ὀφλισκάνει
θνῄσκει θ' ὁμοίως· τὴν τύχην δ' ἐᾶν χρεών.
ἡμᾶς δὲ μὴ θρήνει σύ· τὰς γὰρ ἐνθάδε 490
θυσίας ἐπιστάμεσθα καὶ γιγνώσκομεν.
ΙΦ. πότερος ἄρ' ὑμῶν ἐνθάδ' ὠνομασμένος
Πυλάδης κέκλῃται ; τόδε μαθεῖν πρῶτον θέλω.
ΟΡ. ὅδ', εἴ τι δή σοι τοῦτ' ἐν ἡδονῇ μαθεῖν.
ΙΦ. ποίας πολίτης πατρίδος Ἕλληνος γεγώς ; 495
ΟΡ. τί δ' ἂν μαθοῦσα τόδε πλέον λάβοις, γύναι ;
ΙΦ. πότερον ἀδελφὸ μητρός ἐστον ἐκ μιᾶς ;
ΟΡ. φιλότητί γ'· ἐσμὲν δ' οὐ κασιγνήτω, γύναι.
ΙΦ. σοὶ δ' ὄνομα ποῖον ἔθεθ' ὁ γεννήσας πατήρ ;
ΟΡ. τὸ μὲν δίκαιον Δυστυχὴς καλοίμεθ' ἄν. 500
ΙΦ. οὐ τοῦτ' ἐρωτῶ· τοῦτο μὲν δὸς τῇ τύχῃ.
ΟΡ. ἀνώνυμοι θανόντες οὐ γελῴμεθ' ἄν.
ΙΦ. τί δὲ φθονεῖς τοῦτ' ; ἢ φρονεῖς οὕτω μέγα ;
ΟΡ. τὸ σῶμα θύσεις τοὐμόν, οὐχὶ τοὔνομα.
ΙΦ. οὐδ' ἂν πόλιν φράσειας ἥτις ἐστί σοι ; 505
ΟΡ. ζητεῖς γὰρ οὐδὲν κέρδος, ὡς θανουμένῳ.
ΙΦ. χάριν δὲ δοῦναι τήνδε κωλύει τί σε ;
ΟΡ. τὸ κλεινὸν Ἄργος πατρίδ' ἐμὴν ἐπεύχομαι.
ΙΦ. πρὸς θεῶν, ἀληθῶς, ὦ ξέν', εἶ κεῖθεν γεγώς ;
ΟΡ. ἐκ τῶν Μυκηνῶν γ', αἵ ποτ' ἦσαν ὄλβιαι. 510
ΙΦ. φυγὰς δ' ἀπῆρας πατρίδος, ἢ ποίᾳ τύχῃ ;
ΟΡ. φεύγω τρόπον γε δή τιν' οὐχ ἑκὼν ἑκών.
ΙΦ. ἆρ' ἄν τί μοι φράσειας ὧν ἐγὼ θέλω ;
ΟΡ. ὡς ἐν παρέργῳ τῆς ἐμῆς δυσπραξίας.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΙΦ. καὶ μὴν ποθεινός γ' ἦλθες ἐξ Ἄργους μολών. 515
ΟΡ. οὔκουν ἐμαυτῷ γ'· εἰ δὲ σοί, σὺ τοῦτ' ἔρα.
ΙΦ. Τροίαν ἴσως οἶσθ', ἧς ἁπανταχοῦ λόγος.
ΟΡ. ὡς μήποτ' ὤφελόν γε μηδ' ἰδὼν ὄναρ.
ΙΦ. φασίν νιν οὐκέτ' οὖσαν οἴχεσθαι δορί.
ΟΡ. ἔστιν γὰρ οὕτως οὐδ' ἄκραντ' ἠκούσατε. 520
ΙΦ. Ἑλένη δ' ἀφῖκται δῶμα Μενέλεω πάλιν ;
ΟΡ. ἥκει, κακῶς γ' ἐλθοῦσα τῶν ἐμῶν τινι.
ΙΦ. καὶ ποῦ 'στι ; κἀμοὶ γάρ τι προυφείλει κακόν.
ΟΡ. Σπάρτῃ ξυνοικεῖ τῷ πάρος ξυνευνέτῃ.
ΙΦ. ὦ μῖσος εἰς Ἕλληνας, οὐκ ἐμοὶ μόνῃ. 525
ΟΡ. ἀπέλαυσα κἀγὼ δή τι τῶν κείνης γάμων.
ΙΦ. νόστος δ' Ἀχαιῶν ἐγένεθ', ὡς κηρύσσεται ;
ΟΡ. ὡς πάνθ' ἅπαξ με συλλαβοῦσ' ἀνιστορεῖς.
ΙΦ. πρὶν γὰρ θανεῖν σε, τοῦδ' ἐπαυρέσθαι θέλω.
ΟΡ. ἔλεγχ', ἐπειδὴ τοῦδ' ἐρᾷς· λέξω δ' ἐγώ. 530
ΙΦ. Κάλχας τις ἦλθε μάντις ἐκ Τροίας πάλιν ;
ΟΡ. ὄλωλεν, ὡς ἦν ἐν Μυκηναίοις λόγος.
ΙΦ. ὦ πότνι', ὡς εὖ. τί γὰρ Λαέρτου γόνος ;
ΟΡ. οὔπω νενόστηκ' οἶκον, ἔστι δ', ὡς λόγος.
ΙΦ. ὄλοιτο νόστου μήποτ' ἐς πάτραν τυχών. 535
ΟΡ. μηδὲν κατεύχου· πάντα τἀκείνου νοσεῖ.
ΙΦ. Θέτιδος δ' ὁ τῆς Νηρῇδος ἔστι παῖς ἔτι ;
ΟΡ. οὐκ ἔστιν· ἄλλως λέκτρ' ἔγημ' ἐν Αὐλίδι·
ΙΦ. δόλια γάρ, ὡς ἴσασιν οἱ πεπονθότες.
ΟΡ. τίς εἶ ποθ' ; ὡς εὖ πυνθάνῃ τἀφ' Ἑλλάδος. 540
ΙΦ. ἐκεῖθέν εἰμι· παῖς ἔτ' οὖσ' ἀπωλόμην.
ΟΡ. ὀρθῶς ποθεῖς ἄρ' εἰδέναι τἀκεῖ, γύναι.
ΙΦ. τί δ' ὁ στρατηγός, ὃν λέγουσ' εὐδαιμονεῖν ;

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΟΡ. τίς ; οὐ γὰρ ὅν γ' ἐγῷδα τῶν εὐδαιμόνων.
ΙΦ. Ἀτρέως ἐλέγετο δή τις Ἀγαμέμνων ἄναξ.
ΟΡ. οὐκ οἶδ'· ἄπελθε τοῦ λόγου τούτου, γύναι.
ΙΦ. μὴ πρὸς θεῶν, ἀλλ' εἴφ', ἵν' εὐφρανθῶ, ξένε.
ΟΡ. τέθνηχ' ὁ τλήμων, πρὸς δ' ἀπώλεσέν τινα.
ΙΦ. τέθνηκε ; ποίᾳ συμφορᾷ ; τάλαιν' ἐγώ.
ΟΡ. τί δ' ἐστέναξας τοῦτο ; μῶν προσῆκέ σοι ;
ΙΦ. τὸν ὄλβον αὐτοῦ τὸν πάροιθ' ἀναστένω.
ΟΡ. δεινῶς γὰρ ἐκ γυναικὸς οἴχεται σφαγείς.
ΙΦ. ὦ πανδάκρυτος ἡ κτανοῦσα... χὠ θανών.
ΟΡ. παῦσαί νυν ἤδη μηδ' ἐρωτήσῃς πέρα.
ΙΦ. τοσόνδε γ', εἰ ζῇ τοῦ ταλαιπώρου δάμαρ.
ΟΡ. οὐκ ἔστι· παῖς νιν ὃν ἔτεχ', οὗτος ὤλεσεν.
ΙΦ. ὦ συνταραχθεὶς οἶκος. ὡς τί δὴ θέλων ;
ΟΡ. πατρὸς θανόντος τήνδε τιμωρούμενος.
ΙΦ. φεῦ
ὡς εὖ κακὸν δίκαιον εἰσεπράξατο.
ΟΡ. ἀλλ' οὐ τὰ πρὸς θεῶν εὐτυχεῖ δίκαιος ὤν.
ΙΦ. λείπει δ' ἐν οἴκοις ἄλλον Ἀγαμέμνων γόνον ;
ΟΡ. λέλοιπεν Ἠλέκτραν γε παρθένον μίαν.
ΙΦ. τί δέ ; σφαγείσης θυγατρὸς ἔστι τις λόγος ;
ΟΡ. οὐδείς γε, πλὴν θανοῦσαν οὐχ ὁρᾶν φάος.
ΙΦ. τάλαιν' ἐκείνη χὠ κτανὼν αὐτὴν πατήρ.
ΟΡ. κακῆς γυναικὸς χάριν ἄχαριν ἀπώλετο.
ΙΦ. ὁ τοῦ θανόντος δ' ἔστι παῖς Ἄργει πατρός ;
ΟΡ. ἔστ', ἄθλιός γε, κοὐδαμοῦ καὶ πανταχοῦ.
ΙΦ. ψευδεῖς ὄνειροι, χαίρετ'· οὐδὲν ἦτ' ἄρα.
ΟΡ. οὐδ' οἱ σοφοί γε δαίμονες κεκλημένοι
πτηνῶν ὀνείρων εἰσὶν ἀψευδέστεροι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πολὺς ταραγμὸς ἔν τε τοῖς θείοις ἔνι
κἀν τοῖς βροτείοις· ἓν δὲ λυπεῖται μόνον,
ὃς οὐκ ἄφρων ὢν μάντεων πεισθεὶς λόγοις
ὄλωλεν — ὡς ὄλωλε τοῖσιν εἰδόσιν.
ΧΟ. φεῦ φεῦ· τί δ' ἡμεῖς οἵ τ' ἐμοὶ γεννήτορες ;
ἆρ' εἰσίν ; ἆρ' οὐκ εἰσί ; τίς φράσειεν ἄν ;
ΙΦ. ἀκούσατ'· ἐς γὰρ δή τιν' ἥκομεν λόγον,
ὑμῖν τ' ὄνησιν, ὦ ξένοι, σπεύδουσ' ἅμα
κἀμοί. τὸ δ' εὖ μάλιστά γ' οὕτω γίγνεται,
εἰ πᾶσι ταὐτὸν πρᾶγμ' ἀρεσκόντως ἔχει.
θέλοις ἄν, εἰ σώσαιμί σ', ἀγγεῖλαί τί μοι
πρὸς Ἄργος ἐλθὼν τοῖς ἐμοῖς ἐκεῖ φίλοις,
δέλτον τ' ἐνεγκεῖν, ἥν τις οἰκτίρας ἐμὲ
ἔγραψεν αἰχμάλωτος, οὐχὶ τὴν ἐμὴν
φονέα νομίζων χεῖρα, τοῦ νόμου δ' ὕπο
θνῄσκειν τὰ τῆς θεοῦ, τάδε δίκαι' ἡγουμένης ;
οὐδένα γὰρ εἶχον ὅστις ἀγγείλαι μολὼν
εἰς Ἄργος αὖθις τάς τ' ἐμὰς ἐπιστολὰς
πέμψειε σωθεὶς τῶν ἐμῶν φίλων τινί.
σὺ δ'— εἶ γάρ, ὡς ἔοικας, οὔτε δυσγενὴς
καὶ τὰς Μυκήνας οἶσθα χοὔς κἀγὼ θέλω —
σώθητι, καὶ σὺ μισθὸν οὐκ αἰσχρὸν λαβών,
κούφων ἕκατι γραμμάτων σωτηρίαν.
οὗτος δ', ἐπείπερ πόλις ἀναγκάζει τάδε,
θεᾷ γενέσθω θῦμα χωρισθεὶς σέθεν.
ΟΡ. καλῶς ἔλεξας τἄλλα πλὴν ἕν, ὦ ξένη·
τὸ γὰρ σφαγῆναι τόνδ' ἐμοὶ βάρος μέγα.
ὁ ναυστολῶν γάρ εἰμ' ἐγὼ τὰς συμφοράς·
οὗτος δὲ συμπλεῖ τῶν ἐμῶν μόχθων χάριν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

οὔκουν δίκαιον ἐπ' ὀλέθρῳ τῷ τοῦδ' ἐμὲ
χάριν τίθεσθαι καὐτὸν ἐκδῦναι κακῶν.
ἀλλ' ὡς γενέσθω· τῷδε μὲν δέλτον δίδου·
πέμψει γὰρ Ἄργος, ὥστε σοι καλῶς ἔχειν·
ἡμᾶς δ' ὁ χρῄζων κτεινέτω. τὰ τῶν φίλων
αἴσχιστον ὅστις καταβαλὼν ἐς ξυμφορὰς
αὐτὸς σέσωσται. τυγχάνει δ' ὅδ' ὢν φίλος,
ὃν οὐδὲν ἧσσον ἢ 'μὲ φῶς ὁρᾶν θέλω.

ΙΦ. ὦ λῆμ' ἄριστον, ὡς ἀπ' εὐγενοῦς τινος
ῥίζης πέφυκας τοῖς φίλοις τ' ὀρθῶς φίλος·
τοιοῦτος εἴη τῶν ἐμῶν ὁμοσπόρων
ὅσπερ λέλειπται. καὶ γὰρ οὐδ' ἐγώ, ξένοι,
ἀνάδελφός εἰμι, πλὴν ὅσ' οὐχ ὁρῶσά νιν.
ἐπεὶ δὲ βούλῃ ταῦτα, τόνδε πέμψομεν
δέλτον φέροντα, σὺ δὲ θανῇ· πολλὴ δέ τις
προθυμία σε τοῦδ' ἔχουσα τυγχάνει.

ΟΡ. θύσει δὲ τίς με καὶ τὰ δεινὰ τλήσεται ;

ΙΦ ἐγώ· θεᾶς γὰρ τήνδε προστροπὴν ἔχω.

ΟΡ. ἄζηλά γ', ὦ νεᾶνι, κοὐκ εὐδαίμονα.

ΙΦ. ἀλλ' εἰς ἀνάγκην κείμεθ', ἣν φυλακτέον.

ΟΡ. αὐτὴ ξίφει θύουσα θῆλυς ἄρσενας ;

ΙΦ. οὔκ· ἀλλὰ χαίτην ἀμφὶ σὴν χερνίψομαι.

ΟΡ. ὁ δὲ σφαγεὺς τίς ; εἰ τάδ' ἱστορεῖν με χρή.

ΙΦ. ἔσω δόμων τῶνδ' εἰσὶν οἷς μέλει τάδε.

ΟΡ. τάφος δὲ ποῖος δέξεταί μ', ὅταν θάνω ;

ΙΦ. πῦρ ἱερὸν ἔνδον χάσμα τ' εὐρωπὸν πέτρας.

ΟΡ. φεῦ·
πῶς ἄν μ' ἀδελφῆς χεὶρ περιστείλειεν ἄν ;

ΙΦ. μάταιον εὐχήν, ὦ τάλας, ὅστις ποτ' εἶ,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ηὔξω· μακρὰν γὰρ βαρβάρου ναίει χθονός.
οὐ μήν, ἐπειδὴ τυγχάνεις Ἀργεῖος ὤν, 630
ἀλλ' ὧν γε δυνατὸν οὐδ' ἐγὼ λείψω χάριν.
πολύν τε γάρ σοι κόσμον ἐνθήσω τάφῳ,
ξανθῷ τ' ἐλαίῳ σῶμα σὸν κατασβέσω
καὶ τῆς ὀρείας ἀνθεμόρρυτον γάνος
ξουθῆς μελίσσης ἐς πυρὰν βαλῶ σέθεν. 635
ἀλλ' εἶμι δέλτον τ' ἐκ θεᾶς ἀνακτόρων
οἴσω· τὸ μέντοι δυσμενὲς μὴ 'μοὶ λάβῃς.
φυλάσσετ' αὐτούς, πρόσπολοι, δεσμῶν ἄτερ.
ἴσως ἄελπτα τῶν ἐμῶν φίλων τινὶ
πέμψω πρὸς Ἄργος, ὃν μάλιστ' ἐγὼ φιλῶ, 640
καὶ δέλτος αὐτῷ ζῶντας οὓς δοκεῖ θανεῖν
λέγουσα πιστὰς ἡδονὰς ἀπαγγελεῖ.

ΧΟ. κατολοφυρόμεθα σὲ τὸν χερνίβων
ῥανίσι μελόμενον αἱμακταῖς. 645
ΟΡ. οἶκτος γὰρ οὐ ταῦτ', ἀλλὰ χαίρετ', ὦ ξέναι.
ΧΟ. σὲ δὲ τύχας μάκαρος, ὦ
νεανία, σεβόμεθ', ἐς
πάτραν ὅτι ποτ' ἐπεμβάσῃ.
ΠΥ. ἄζηλά τοι φίλοισι, θνῃσκόντων φίλων. 650
ΧΟ. ὦ σχέτλιοι πομπαί.
φεῦ φεῦ, διόλλυσαι.
αἰαῖ αἰαῖ. πότερος ὁ μᾶλλον ;
ἔτι γὰρ ἀμφίλογα δίδυμα μέμονε φρήν, 655
σὲ πάρος ἢ σ' ἀναστενάξω γόοις.

ΟΡ. Πυλάδη, πέπονθας ταὐτὸ πρὸς θεῶν ἐμοί ;

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΠΥ. οὐκ οἶδ'· ἐρωτᾷς οὐ λέγειν ἔχοντά με.
ΟΡ. τίς ἐστὶν ἡ νεᾶνις ; ὡς ἑλληνικῶς
ἀνήρεθ' ἡμᾶς τούς τ' ἐν Ἰλίῳ πόνους
νόστον τ' Ἀχαιῶν τόν τ' ἐν οἰωνοῖς σοφὸν
Κάλχαντ' Ἀχιλλέως τ' ὄνομα, καὶ τὸν ἄθλιον
Ἀγαμέμνον' ὡς ᾤκτιρ' ἀνηρώτα τέ με
γυναῖκα παῖδάς τ'. ἔστιν ἡ ξένη γένος
ἐκεῖθεν Ἀργεία τις· οὐ γὰρ ἄν ποτε
δέλτον τ' ἔπεμπε καὶ τάδ' ἐξεμάνθανεν,
ὡς κοινὰ πράσσουσ', Ἄργος εἰ πράσσει καλῶς.
ΠΥ. ἔφθης με μικρόν· ταὐτὰ δὲ φθάσας λέγεις,
πλὴν ἕν· τὰ γὰρ τῶν βασιλέων παθήματα
ἴσασι πάντες, ὧν ἐπιστροφή τις ἦν.
ἀτὰρ διῆλθον χἄτερον λόγον τινά.
ΟΡ. τίν'; ἐς τὸ κοινὸν δοὺς ἄμεινον ἂν μάθοις.
ΠΥ. αἰσχρὸν θανόντος σοῦ βλέπειν ἡμᾶς φάος·
κοινῇ τ' ἔπλευσα, δεῖ με καὶ κοινῇ θανεῖν.
καὶ δειλίαν γὰρ καὶ κάκην κεκτήσομαι
Ἄργει τε Φωκέων τ' ἐν πολυπτύχῳ χθονί,
δόξω δὲ τοῖς πολλοῖσι — πολλοὶ γὰρ κακοὶ —
προδοὺς σεσῶσθαί σ' αὐτὸς εἰς οἴκους μόνος,
ἢ κἀφεδρεύσας ἐπὶ νοσοῦσι δώμασι
ῥάψαι μόρον σοι σῆς τυραννίδος χάριν,
ἔγκληρον ὡς δὴ σὴν κασιγνήτην γαμῶν.
ταῦτ' οὖν φοβοῦμαι καὶ δι' αἰσχύνης ἔχω,
κοὐκ ἔσθ' ὅπως οὐ χρὴ συνεκπνεῦσαί μέ σοι
καὶ σὺν σφαγῆναι καὶ πυρωθῆναι δέμας,
φίλον γεγῶτα καὶ φοβούμενον ψόγον.
ΟΡ. εὔφημα φώνει· τἀμὰ δεῖ φέρειν κακά,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἁπλᾶς δὲ λύπας ἐξόν, οὐκ οἴσω διπλᾶς.
ὃ γὰρ σὺ λυπρὸν κἀπονείδιστον λέγεις,
ταῦτ' ἔστιν ἡμῖν,, εἴ σε συμμοχθοῦντ' ἐμοὶ 690
κτενῶ· τὸ μὲν γὰρ εἰς ἔμ' οὐ κακῶς ἔχει,
πράσσονθ' ἃ πράσσω πρὸς θεῶν, λῦσαι βίον,
σὺ δ' ὄλβιός τ' εἶ, καθαρά τ', οὐ νοσοῦντ', ἔχεις
μέλαθρ', ἐγὼ δὲ δυσσεβῆ καὶ δυστυχῆ.
σωθεὶς δέ, παῖδας ἐξ ἐμῆς ὁμοσπόρου
κτησάμενος, ἣν ἔδωκά σοι δάμαρτ' ἔχειν — 695
ὄνομά τ' ἐμοῦ γένοιτ' ἄν, οὐδ' ἄπαις δόμος
πατρῷος οὑμὸς ἐξαλειφθείη ποτ' ἄν.
ἀλλ' ἕρπε καὶ ζῆ καὶ δόμους οἴκει πατρός.
ὅταν δ' ἐς Ἑλλάδ' ἵππιόν τ' Ἄργος μόλῃς, 700
πρὸς δεξιᾶς σε τῆσδ' ἐπισκήπτω τάδε·
τύμβον τε χῶσον κἀπίθες μνημεῖά μοι,
καὶ δάκρυ' ἀδελφὴ καὶ κόμας δότω τάφῳ.
ἄγγελλε δ' ὡς ὄλωλ' ὑπ' Ἀργείας τινὸς
γυναικός, ἀμφὶ βωμὸν ἁγνισθεὶς φόνῳ. 705
καὶ μὴ προδῷς μου τὴν κασιγνήτην ποτέ,
ἔρημα κήδη καὶ δόμους ὁρῶν πατρός.
καὶ χαῖρ'· ἐμῶν γὰρ φίλτατόν σ' ηὗρον φίλων,
ὦ συγκυναγὲ καὶ συνεκτραφεὶς ἐμοί,
ὦ πόλλ' ἐνεγκὼν τῶν ἐμῶν ἄχθη κακῶν. 710
ἡμᾶς δ' ὁ Φοῖβος μάντις ὢν ἐψεύσατο·
τέχνην δὲ θέμενος ὡς προσώταθ' Ἑλλάδος
ἀπήλασ' αἰδοῖ τῶν πάρος μαντευμάτων.
ᾧ πάντ' ἐγὼ δοὺς τἀμὰ καὶ πεισθεὶς λόγοις,
μητέρα κατακτὰς αὐτὸς ἀνταπόλλυμαι. 715

ΠΥ. ἔσται τάφος σοι, καὶ κασιγνήτης λέχος

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

οὐκ ἂν προδοίην, ὦ τάλας, ἐπεί σ' ἐγὼ
θανόντα μᾶλλον ἢ βλέπονθ' ἕξω φίλον.
ἀτὰρ τὸ τοῦ θεοῦ σ' οὐ διέφθορέν γέ πω
μάντευμα· καίτοι γ' ἐγγὺς ἕστηκας φόνου.
ἀλλ' ἔστιν, ἔστιν, ἡ λίαν δυσπραξία
λίαν διδοῦσα μεταβολάς, ὅταν τύχῃ.

ΟΡ. σίγα· τὰ Φοίβου δ' οὐδὲν ὠφελεῖ μ' ἔπη·
γυνὴ γὰρ ἥδε δωμάτων ἔξω περᾷ.

ΙΦ. ἀπέλθεθ' ὑμεῖς καὶ παρευτρεπίζετε
τἄνδον μολόντες τοῖς ἐφεστῶσι σφαγῇ.
δέλτου μὲν αἵδε πολύθυροι διαπτυχαί,
ξένοι, πάρεισιν· ἃ δ' ἐπὶ τοῖσδε βούλομαι,
ἀκούσατ· οὐδεὶς αὐτὸς ἐν πόνοις τ' ἀνὴρ
ὅταν τε πρὸς τὸ θάρσος ἐκ φόβου πέσῃ.
ἐγὼ δὲ ταρβῶ μὴ ἀπονοστήσας χθονὸς
θῆται παρ' οὐδὲν τὰς ἐμὰς ἐπιστολὰς
ὁ τήνδε μέλλων δέλτον εἰς Ἄργος φέρειν.

ΟΡ. τί δῆτα βούλῃ; τίνος ἀμηχανεῖς πέρι;

ΙΦ. ὅρκον δότω μοι τάσδε πορθμεύσειν γραφὰς
πρὸς Ἄργος, οἷσι βούλομαι πέμψαι φίλων.

ΟΡ. ἦ κἀντιδώσεις τῷδε τοὺς αὐτοὺς λόγους;

ΙΦ. τί χρῆμα δράσειν ἢ τί μὴ δράσειν; λέγε.

ΟΡ. ἐκ γῆς ἀφήσειν μὴ θανόντα βαρβάρου.

ΙΦ. δίκαιον εἶπας· πῶς γὰρ ἀγγείλειεν ἄν;

ΟΡ. ἦ καὶ τύραννος ταῦτα συγχωρήσεται;

ΙΦ. ναί.
πείσω σφε, καὐτὴ ναὸς ἐσβήσω σκάφος.

ΟΡ. ὄμνυ· σὺ δ' ἔξαρχ' ὅρκον ὅστις εὐσεβής.

ΙΦ. δώσω, λέγειν χρή, τήνδε τοῖσι σοῖς φίλοις.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΠΥ. τοῖς σοῖς φίλοισι γράμματ' ἀποδώσω τάδε. 745
ΙΦ. κἀγὼ σὲ σώσω κυανέας ἔξω πέτρας.
ΠΥ. τίν' οὖν ἐπόμνυς τοισίδ' ὅρκιον θεῶν ;
ΙΦ. Ἄρτεμιν, ἐν ἧσπερ δώμασιν τιμὰς ἔχω.
ΠΥ. ἐγὼ δ' ἄνακτά γ' οὐρανοῦ σεμνὸν Δία.
ΙΦ. εἰ δ' ἐκλιπὼν τὸν ὅρκον ἀδικοίης ἐμέ ; 750
ΠΥ. ἄνοστος εἴην· τί δὲ σύ, μὴ σώσασά με ;
ΙΦ. μήποτε κατ' Ἄργος ζῶσ' ἴχνος θείην ποδός.
ΠΥ. ἄκουε δή νυν ὃν παρήλθομεν λόγον.
ΙΦ. ἀλλ' οὔτις ἔστ' ἄκαιρος, ἢν καλῶς ἔχῃ.
ΠΥ. ἐξαίρετόν μοι δὸς τόδ', ἤν τι ναῦς πάθῃ 755
χὴ δέλτος ἐν κλύδωνι χρημάτων μέτα
ἀφανὴς γένηται, σῶμα δ' ἐκσώσω μόνον,
τὸν ὅρκον εἶναι τόνδε μηκέτ' ἔμπεδον.
ΙΦ. ἀλλ' οἶσθ' ὃ δράσω ; πολλὰ γὰρ πολλῶν κυρεῖ·
τἀνόντα κἀγγεγραμμέν' ἐν δέλτου πτυχαῖς 760
λόγῳ φράσω σοι πάντ' ἀπαγγεῖλαι φίλοις.
ἐν ἀσφαλεῖ γάρ· ἢν μὲν ἐκσώσῃς γραφήν,
αὐτὴ φράσει σιγῶσα τἀγγεγραμμένα·
ἢν δ' ἐν θαλάσσῃ γράμματ' ἀφανισθῇ τάδε,
τὸ σῶμα σώσας τοὺς λόγους σώσεις ἐμοί. 765
ΠΥ. καλῶς ἔλεξας τῶν τε σῶν ἐμοῦ θ' ὕπερ.
σήμαινε δ' ᾧ χρὴ τάσδ' ἐπιστολὰς φέρειν
πρὸς Ἄργος ὅ,τι τε χρὴ κλύοντά σου λέγειν.
ΙΦ. ἄγγελλ' Ὀρέστῃ, παιδὶ τῷ Ἀγαμέμνονος·
«ἡ 'ν Αὐλίδι σφαγεῖσ' ἐπιστέλλει τάδε 770
ζῶσ' Ἰφιγένεια, τοῖς ἐκεῖ δ' οὐ ζῶσ' ἔτι. . .»
ΟΡ. ποῦ δ' ἔστ' ἐκείνη ; κατθανοῦσ' ἥκει πάλιν ;
ΙΦ. ἥδ' ἣν ὁρᾷς σύ· μὴ λόγοις ἔκπλησσέ με.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

«κόμισαί μ' ἐς Ἄργος, ὦ σύναιμε, πρὶν θανεῖν,
ἐκ βαρβάρου γῆς καὶ μετάστησον θεᾶς
σφαγίων, ἐφ' οἷσι ξενοφόνους τιμὰς ἔχω.»
ΟΡ. Πυλάδη, τί λέξω ; ποῦ ποτ' ὄνθ' ηὑρήμεθα ;
ΙΦ. «ἢ σοῖς ἀραία δώμασιν γενήσομαι,
Ὀρέσθ'», ἵν' αὖθις ὄνομα δὶς κλύων μάθῃς.
ΟΡ. ὦ θεοί.
ΙΦ. τί τοὺς θεοὺς ἀνακαλεῖς ἐν τοῖς ἐμοῖς ;
ΟΡ. οὐδέν· πέραινε δ'· ἐξέβην γὰρ ἄλλοσε.
τάχ' οὐκ ἐρωτῶν σ' εἰς ἄπιστ' ἀφίξομαι.
ΙΦ. λέγ' οὕνεκ' ἔλαφον ἀντιδοῦσά μου θεὰ
Ἄρτεμις ἔσωσέ μ', ἣν ἔθυσ' ἐμὸς πατήρ,
δοκῶν ἐς ἡμᾶς ὀξὺ φάσγανον βαλεῖν,
ἐς τήνδε δ' ᾤκισ' αἶαν. αἵδ' ἐπιστολαί,
τάδ' ἐστὶ τἀν δέλτοισιν ἐγγεγραμμένα.
ΠΥ. ὦ ῥᾳδίοις ὅρκοισι περιβαλοῦσά με,
κάλλιστα δ' ὀμόσασ', οὐ πολὺν σχήσω χρόνον,
τὸν δ' ὅρκον ὃν κατώμοσ' ἐμπεδώσομεν.
ἰδού, φέρω σοι δέλτον ἀποδίδωμί τε,
Ὀρέστα, τῆσδε σῆς κασιγνήτης πάρα.
ΟΡ. δέχομαι· παρεὶς δὲ γραμμάτων διαπτυχάς,
τὴν ἡδονὴν πρῶτ' οὐ λόγοις αἱρήσομαι.
ὦ φιλτάτη μοι σύγγον', ἐκπεπληγμένος
ὅμως σ' ἀπίστῳ περιβαλὼν βραχίονι
ἐς τέρψιν εἶμι, πυθόμενος θαυμάστ' ἐμοί.
ΧΟ. ξέν', οὐ δικαίως τῆς θεοῦ τὴν πρόσπολον
χραίνεις ἀθίκτοις περιβαλὼν πέπλοις χέρα.
ΟΡ. ὦ συγκασιγνήτη τε κἀκ ταὐτοῦ πατρὸς
Ἀγαμέμνονος γεγῶσα, μή μ' ἀποστρέφου.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἔχουσ' ἀδελφόν, οὐ δοκοῦσ' ἕξειν ποτέ.
ΙΦ. ἐγώ σ' ἀδελφὸν τὸν ἐμόν ; οὐ παύσῃ λέγων ;
τὸ δ' Ἄργος αὐτοῦ μεστὸν ἥ τε Ναυπλία.
ΟΡ. οὐκ ἔστ' ἐκεῖ σός, ὦ τάλαινα, σύγγονος. 805
ΙΦ. ἀλλ' ἡ Λάκαινα Τυνδαρίς σ' ἐγείνατο ;
ΟΡ. Πέλοπός γε παιδὶ παιδός, οὗ 'κπέφυκ' ἐγώ.
ΙΦ. τί φῆς ; ἔχεις τι τῶνδέ μοι τεκμήριον ;
ΟΡ. ἔχω· πατρῴων ἐκ δόμων τι πυνθάνου.
ΙΦ. οὐκοῦν λέγειν μὲν χρὴ σέ, μανθάνειν δ' ἐμέ. 810
ΟΡ. λέγοιμ' ἂν ἀκοῇ πρῶτον Ἠλέκτρας τάδε.
Ἀτρέως Θυέστου τ' οἶσθα γενομένην ἔριν ;
ΙΦ. ἤκουσ' ἃ χρυσῆς ἀρνὸς ἦν νείκη πέρι.
ΟΡ. ταῦτ' οὖν ὑφήνασ' οἶσθ' ἐν εὐπήνοις ὑφαῖς ;
ΙΦ. ὦ φίλτατ', ἐγγὺς τῶν ἐμῶν κάμπτεις φρενῶν. 815
ΟΡ. εἰκώ τ' ἐν ἱστοῖς ἡλίου μετάστασιν ;
ΙΦ. ὕφηνα καὶ τόδ' εἶδος εὐμίτοις πλοκαῖς.
ΟΡ. καὶ λούτρ' ἐς Αὖλιν μητρὸς ἀνεδέξω πάρα ;
ΙΦ. οἶδ'· οὐ γὰρ ὁ γάμος ἐσθλὸς ὤν μ' ἀφείλετο.
ΟΡ. τί γάρ ; κόμας σὰς μητρὶ δοῦσα σῇ φέρειν ; 820
ΙΦ. μνημεῖά γ' ἀντὶ σώματος τοὐμοῦ τάφῳ.
ΟΡ. ἃ δ' εἶδον αὐτός, τάδε φράσω τεκμήρια·
Πέλοπος παλαιὰν ἐν δόμοις λόγχην πατρός,
ἣν χερσὶ πάλλων παρθένον Πισάτιδα
ἐκτήσαθ' Ἱπποδάμειαν, Οἰνόμαον κτανών, 825
ἐν παρθενῶσι τοῖσι σοῖς κεκρυμμένην.

ΙΦ. ὦ φίλτατ', οὐδὲν ἄλλο, φίλτατος γὰρ εἶ,
ἔχω σ', Ὀρέστα, τηλύγετον χθονὸς ἀπὸ πατρίδος
Ἀργόθεν, ὦ φίλος. 830

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΟΡ. κἀγώ σε τὴν θανοῦσαν, ὡς δοξάζεται.
κατὰ δὲ δάκρυ, κατὰ δὲ γόος ἅμα χαρᾷ
τὸ σὸν νοτίζει βλέφαρον, ὡσαύτως δ' ἐμόν.
ΙΦ. τόδ' ἔτι βρέφος
ἔλιπον ἀγκάλαισι νεαρὸν τροφοῦ
νεαρὸν ἐν δόμοις.
ὦ κρεῖσσον ἢ λόγοισιν εὐτυχοῦσά μου
ψυχά, τί φῶ ; θαυμάτων
πέρα καὶ λόγου πρόσω τάδ' ἐπέβα.
ΟΡ. τὸ λοιπὸν εὐτυχοῖμεν ἀλλήλων μέτα.
ΙΦ. ἄτοπον ἁδονὰν ἔλαβον, ὦ φίλαι·
δέδοικα δ' ἐκ χερῶν με μὴ πρὸς αἰθέρα
ἀμπτάμενος φύγῃ·
ἰὼ Κυκλωπὶς ἑστία· ἰὼ πατρίς,
Μυκήνα φίλα,
χάριν ἔχω ζόας, χάριν ἔχω τροφᾶς,
ὅτι μοι συνομαίμονα τόνδε δόμοις
ἐξεθρέψω φάος.
ΟΡ. γένει μὲν εὐτυχοῦμεν, ἐς δὲ συμφοράς.
ὦ σύγγον', ἡμῶν δυστυχὴς ἔφυ βίος.
ΙΦ. ἐγῷδ' ἁ μέλεος, οἶδ', ὅτε φάσγανον
δέρᾳ θῆκέ μοι μελεόφρων πατήρ.
ΟΡ. οἴμοι. δοκῶ γὰρ οὐ παρὼν σ' ὁρᾶν ἐκεῖ.
ΙΦ. ἀνυμέναιος, ὦ σύγγον', Ἀχιλλέως
ἐς κλισίαν λέκτρων
δολίαν ὅτ' ἀγόμαν·
παρὰ δὲ βωμὸν ἦν δάκρυα καὶ γόοι.
φεῦ φεῦ χερνίβων τῶν ἐκεῖ.
ΟΡ. ᾤμωξα κἀγὼ τόλμαν ἣν ἔτλη πατήρ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΙΦ. ἀπάτορα πατέρα, πότμον ἄποτμον ἔλαχον.
ἄλλα δ' ἐξ ἄλλων κυρεῖ 865
δαίμονος τύχᾳ τινός. 867
ΟΡ. εἰ σόν γ' ἀδελφόν, ὦ τάλαιν', ἀπώλεσας. . . 866
ΙΦ. ὦ μελέα δεινᾶς τόλμας. δείν' ἔτλαν
δείν' ἔτλαν, ὤμοι σύγγονε. παρὰ δ' ὀλίγον 870
ἀπέφυγες ὄλεθρον ἀνόσιον ἐξ ἐμᾶν
δαϊχθεὶς χερῶν.
ἁ δ' ἐπ' αὐτοῖσι τίς τελευτά ;
τίς τύχα μοι συγκυρήσει ;
τίνα σοι πόρον εὑρομένα. . . 875
πάλιν ἀπὸ πόλεως, ἀπὸ φόνου πέμψω
πατρίδ' ἐς Ἀργείαν,
πρὶν ἐπὶ ξίφος αἵματι σῷ πελάσαι ; 880
τόδε τόδε σόν, ὦ μελέα ψυχά.
χρέος ἀνευρίσκειν.
πότερον κατὰ χέρσον, οὐχὶ ναῖ . . ;
ἀλλὰ ποδῶν ῥιπᾷ 885
θανάτῳ πελάσεις ἄρα βάρβαρα φῦλα
καὶ δι' ὁδοὺς ἀνόδους στείχων· διὰ κυανέας μὴν
στενοπόρου πέτρας μακρὰ κέλευθα να- 890
ΐοισιν δρασμοῖς.
τάλαινα, τάλαινα.
τίς ἄρ' οὖν, τάλαν, ἢ θεὸς ἢ βροτὸς ἢ 895
τί τῶν ἀδοκήτων
πόρον ἄπορον ἐξανύσας, δυοῖν
δυοῖν τοῖν μόνοιν Ἀτρείδαιν φανεῖ
κακῶν ἔκλυσιν ;
ΧΟ. ἐν τοῖσι θαυμαστοῖσι καὶ μύθων πέρα 900

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τάδ' εἶδον αὐτὴ κοὐ κλύουσ' ἀπαγγελῶ.

ΠΥ. τὸ μὲν φίλους ἐλθόντας εἰς ὄψιν φίλων,
Ὀρέστα, χειρῶν περιβολὰς εἰκὸς λαβεῖν·
λήξαντα δ' οἴκτων κἀπ' ἐκεῖν' ἐλθεῖν χρεών,
ὅπως τὸ κλεινὸν ὄνομα τῆς σωτηρίας
λαβόντες ἐκ γῆς βησόμεσθα βαρβάρου.
σοφῶν γὰρ ἀνδρῶν ταῦτα, μὴ 'κβάντας τύχης,
καιρὸν λαβόντας, ἡδονὰς ἄλλας λαβεῖν.
ΟΡ. καλῶς ἔλεξας· τῇ τύχῃ δ' οἶμαι μέλειν
τοῦδε ξὺν ἡμῖν· ἢν δέ τις πρόθυμος ᾖ,
σθένειν τὸ θεῖον μᾶλλον εἰκότως ἔχει.
ΙΦ. μηδέν μ' ἐπίσχῃ γ'· οὐδ' ἀποστήσει λόγου
πρῶτον πυθέσθαι τίνα ποτ' Ἠλέκτρα πότμον
εἵληχε βιότου· φίλα γὰρ ἔστε πάντ' ἐμοί.
ΟΡ. τῷδε ξυνοικεῖ βίον ἔχουσ' εὐδαίμονα.
ΙΦ. οὗτος δὲ ποδαπὸς καὶ τίνος πέφυκε παῖς ;
ΟΡ. Στρόφιος ὁ Φωκεὺς τοῦδε κλῄζεται πατήρ.
ΙΦ. ὁ δ' ἐστί γ' Ἀτρέως θυγατρός, ὁμογενὴς ἐμός ;
ΟΡ. ἀνεψιός γε, μόνος ἐμοὶ σαφὴς φίλος.
ΙΦ. οὐκ ἦν τόθ' οὗτος, ὅτε πατὴρ ἔκτεινέ με.
ΟΡ. οὐκ ἦν· χρόνον γὰρ Στρόφιος ἦν ἄπαις τινά.
ΙΦ. χαῖρ' ὦ πόσις μοι τῆς ἐμῆς ὁμοσπόρου.
ΟΡ. κἀμός γε σωτήρ, οὐχὶ συγγενὴς μόνον.
ΙΦ. τὰ δεινὰ δ' ἔργα πῶς ἔτλης μητρὸς πέρι ;
ΟΡ. σιγῶμεν αὐτά· πατρὶ τιμωρῶν ἐμῷ.
ΙΦ. ἡ δ' αἰτία τίς ἀνθ' ὅτου κτείνει πόσιν ;
ΟΡ. ἔα τὰ μητρός· οὐδὲ σοὶ κλύειν καλόν.
ΙΦ. σιγῶ· τὸ δ' Ἄργος πρὸς σὲ νῦν ἀποβλέπει ;

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΟΡ. Μενέλαος ἄρχει· φυγάδες ἐσμὲν ἐκ πάτρας.
ΙΦ. οὔ που νοσοῦντας θεῖος ὕβρισεν δόμους ; 930
ΟΡ. οὔκ, ἀλλ' Ἐρινύων δεῖμά μ' ἐκβάλλει χθονός.
ΙΦ. ταῦτ' ἆρ' ἐπ' ἀκταῖς κἀνθάδ' ἠγγέλης μανείς ;
ΟΡ. ὤφθημεν οὐ νῦν πρῶτον ὄντες ἄθλιοι.
ΙΦ. ἔγνωκα· μητρός σ' εἵνεκ' ἠλάστρουν θεαί.
ΟΡ. ὥσθ' αἱματηρὰ στόμι' ἐπεμβαλεῖν ἐμοί. 935
ΙΦ. τί γάρ ποτ' ἐς γῆν τήνδ' ἐπόρθμευσας πόδα ;
ΟΡ. Φοίβου κελευσθεὶς θεσφάτοις ἀφικόμην.
ΙΦ. τί χρῆμα δράσειν ; ῥητὸν ἢ σιγώμενον ;
ΟΡ. λέγοιμ' ἄν· ἀρχαὶ δ' αἵδε μοι πολλῶν πόνων.
ἐπεὶ τὰ μητρὸς ταῦθ' ἃ σιγῶμεν κακὰ 940
ἐς χεῖρας ἦλθε, μεταδρομαῖς Ἐρινύων
ἠλαυνόμεσθα φυγάδες, ἔστε μοι πόδα
ἐς τὰς Ἀθήνας δῆτ' ἔπεμψε Λοξίας,
δίκην παρασχεῖν ταῖς ἀνωνύμοις θεαῖς.
ἔστιν γὰρ ὁσία ψῆφος, ἣν Ἄρει ποτὲ 945
Ζεὺς εἵσατ' ἔκ του δὴ χερῶν μιάσματος.
ἐλθὼν δ' ἐκεῖσε. . . πρῶτα μέν μ' οὐδεὶς ξένων
ἑκὼν ἐδέξαθ', ὡς θεοῖς στυγούμενον·
οἱ δ' ἔσχον αἰδῶ, ξένια μονοτράπεζά μοι
παρέσχον, οἴκων ὄντες ἐν ταὐτῷ στέγει, 950
σιγῇ δ' ἐτεκτήναντ' ἀπόφθεγκτόν μ', ὅπως
δαιτὸς γενοίμην πώματός τ' αὐτῶν δίχα·
ἐς δ' ἄγγος ἴδιον ἴσον ἅπασι βακχίου
μέτρημα πληρώσαντες εἶχον ἡδονήν.
κἀγὼ ἐξελέγξαι μὲν ξένους οὐκ ἠξίουν, 955
ἤλγουν δὲ σιγῇ κἀδόκουν οὐκ εἰδέναι,
μέγα στενάζων, οὕνεκ' ἦ μητρὸς φονεύς.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κλύω δ' Ἀθηναίοισι τἀμὰ δυστυχῆ
τελετὴν γενέσθαι, κἄτι τὸν νόμον μένειν,
χοῆρες ἄγγος Παλλάδος τιμᾶν λεών.
ὡς δ' εἰς Ἄρειον ὄχθον ἧκον, ἐς δίκην
ἔστην, ἐγὼ μὲν θάτερον λαβὼν βάθρον,
τὸ δ' ἄλλο πρέσβειρ' ἥπερ ἦν Ἐρινύων.
εἰπὼν δ' ἀκούσας θ' αἵματος μητρὸς πέρι
Φοῖβός μ' ἔσωσε μαρτυρῶν, ἴσας δέ μοι
ψήφους διηρίθμησε Παλλὰς ὠλένῃ,
νικῶν δ' ἀπῆρα φόνια πειρατήρια.
ὅσαι μὲν οὖν ἔζοντο πεισθεῖσαι δίκῃ,
ψῆφον παρ' αὐτὴν ἱερὸν ὡρίσαντ' ἔχειν·
ὅσαι δ' Ἐρινύων οὐκ ἐπείσθησαν νόμῳ,
δρόμοις ἀνιδρύτοισιν ἠλάστρουν μ' ἀεί,
ἕως ἐς ἁγνὸν ἦλθον αὖ Φοίβου πέδον.
καὶ πρόσθεν ἀδύτων ἐκταθείς, νῆστις βορᾶς,
ἐπώμοσ' αὐτοῦ βίον ἀπορρήξειν θανών,
εἰ μή με σώσοι Φοῖβος, ὅς μ' ἀπώλεσεν.
ἐντεῦθεν αὐδὴν τρίποδος ἐκ χρυσοῦ λακὼν
Φοῖβός μ' ἔπεμψε δεῦρο, διοπετὲς λαβεῖν
ἄγαλμ' Ἀθηνῶν τ' ἐγκαθιδρῦσαι χθονί.
ἀλλ' ἥνπερ ἡμῖν ὥρισεν σωτηρίαν,
σύμπραξον· ἢν γὰρ θεᾶς κατάσχωμεν βρέτας,
μανιῶν τε λήξω καὶ σὲ πολυκώπῳ σκάφει
στείλας Μυκήναις ἐγκαταστήσω πάλιν.
ἀλλ' ὦ φιληθεῖσ', ὦ κασίγνητον κάρα,
σῶσον πατρῷον οἶκον, ἔκσωσον δ' ἐμέ·
ὡς τἄμ' ὄλωλε πάντα καὶ τὰ Πελοπιδῶν,
οὐράνιον εἰ μὴ ληψόμεσθα θεᾶς βρέτας.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΧΟ. δεινή τις ὀργὴ δαιμόνων ἐπέζεσε
τὸ Ταντάλειον σπέρμα διὰ πόνων τ' ἄγει.
ΙΦ. τὸ μὲν πρόθυμον, πρίν σε δεῦρ' ἐλθεῖν, ἔχω
Ἄργει γενέσθαι καὶ σέ, σύγγον', εἰσιδεῖν. 990
θέλω δ' ἅπερ σύ, σέ τε μεταστῆσαι πόνων
νοσοῦντά τ' οἶκον, οὐχὶ τῷ κτανόντι με
θυμουμένη, πατρῷον ὀρθῶσαι· θέλω·
σφαγῆς τε γὰρ σῆς χεῖρ' ἀπαλλάξαιμεν ἂν
σώσαιμί τ' οἴκους· τὴν θεὸν δ' ὅπως λάθω 995
δέδοικα καὶ τύραννον, ἡνίκ' ἂν κενὰς
κρηπῖδας εὕρῃ λαΐνας ἀγάλματος·
πῶς δ' οὐ θανοῦμαι ; τίς δ' ἔνεστί μοι λόγος ;
ἀλλ' εἰ μὲν ἕν τι ταῦθ' ὁμοῦ γενήσεται,
ἄγαλμά τ' οἴσεις κἄμ' ἐπ' εὐπρύμνου νεὼς 1000
ἄξεις, τὸ κινδύνευμα γίγνεται καλόν·
τούτου δὲ χωρισθεῖσ'. . , ἐγὼ μὲν ὄλλυμαι,
σὺ δ' ἂν τὸ σαυτοῦ θέμενος εὖ νόστου τύχοις.
οὐ μήν τι φεύγω γ', οὐδέ σ' εἰ θανεῖν χρεὼν
σώσασαν· οὐ γὰρ ἀλλ' ἀνὴρ μὲν ἐκ δόμων 1005
θανὼν ποθεινός, τὰ δὲ γυναικὸς ἀσθενῆ.
ΟΡ. οὐκ ἂν γενοίμην σοῦ τε καὶ μητρὸς φονεύς·
ἅλις τὸ κείνης αἷμα· κοινόφρων δὲ σοὶ
καὶ ζῆν θέλοιμ' ἂν καὶ θανὼν λαχεῖν ἴσον.
ἄξω δέ σ', ἤνπερ καὐτὸς ἐνταυθοῖ περῶ, 1010
πρὸς οἶκον, ἢ σοῦ κατθανὼν μενῶ μέτα.
γνώμης δ' ἄκουσον· εἰ πρόσαντες ἦν τόδε
Ἀρτέμιδι, πῶς ἂν Λοξίας ἐθέσπισε
κομίσαι μ' ἄγαλμα θεᾶς πόλισμ' ἐς Παλλάδος
.. ..

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ σὸν πρόσωπον εἰσιδεῖν ; ἅπαντα γὰρ
συνθεὶς τάδ' εἰς ἓν νόστον ἐλπίζω λαβεῖν.
ΙΦ. πῶς οὖν γένοιτ' ἂν ὥστε μήθ' ἡμᾶς θανεῖν,
λαβεῖν θ' ἃ βουλόμεσθα ; τῇδε γὰρ νοσεῖ
νόστος πρὸς οἴκους· ἡ δὲ βούλησις πάρα.
ΟΡ. ἆρ' ἂν τύραννον διολέσαι δυναίμεθ' ἄν ;
ΙΦ. δεινὸν τόδ' εἶπας, ξενοφονεῖν ἐπήλυδας.
ΟΡ. ἀλλ', εἰ σὲ σώσει κἀμέ, κινδυνευτέον.
ΙΦ. οὐκ ἂν δυναίμην· τὸ δὲ πρόθυμον ᾔνεσα.
ΟΡ. τί δ', εἴ με ναῷ τῷδε κρύψειας λάθρα ;
ΙΦ. ὡς δὴ σκότον λαβόντες ἐκσωθεῖμεν ἄν ;
ΟΡ. κλεπτῶν γὰρ ἡ νύξ, τῆς δ' ἀληθείας τὸ φῶς.
ΙΦ. εἴσ' ἔνδον ἱεροὶ φύλακες, οὓς οὐ λήσομεν.
ΟΡ. οἴμοι διεφθάρμεσθα· πῶς σωθεῖμεν ἄν ;
ΙΦ. ἔχειν δοκῶ μοι καινὸν ἐξεύρημά τι.
ΟΡ. ποῖόν τι ; δόξης μετάδος, ὡς κἀγὼ μάθω.
ΙΦ. ταῖς σαῖς ἀνίαις χρήσομαι σοφίσμασι.
ΟΡ. δειναὶ γὰρ αἱ γυναῖκες εὑρίσκειν τέχνας.
ΙΦ. φονέα σε φήσω μητρὸς ἐξ Ἄργους μολεῖν.
ΟΡ. χρῆσαι κακοῖσι τοῖς ἐμοῖς, εἰ κερδανεῖς.
ΙΦ. ὡς οὐ θέμις γε λέξομεν θύειν θεᾷ,
ΟΡ. τίν' αἰτίαν ἔχουσ'; ὑποπτεύω τι γάρ.
ΙΦ. οὐ καθαρὸν ὄντα· τὸ δ' ὅσιον δώσω φόβῳ.
ΟΡ. τί δῆτα μᾶλλον θεᾶς ἄγαλμ' ἁλίσκεται ;
ΙΦ. πόντου σε πηγαῖς ἁγνίσαι βουλήσομαι.
ΟΡ. ἔτ' ἐν δόμοισι βρέτας, ἐφ' ᾧ πεπλεύκαμεν.
ΙΦ. κἀκεῖνο νίψαι, σοῦ θιγόντος ὥς, ἐρῶ.
ΟΡ. ποῖ δῆτα ; πόντου νοτερὸν εἶπας ἔκβολον ;
ΙΦ. οὗ ναῦς χαλινοῖς λινοδέτοις ὁρμεῖ σέθεν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΟΡ. σὺ δ' ἤ τις ἄλλος ἐν χεροῖν οἴσει βρέτας ;
ΙΦ. ἐγώ· θιγεῖν γὰρ ὅσιόν ἐστ' ἐμοὶ μόνῃ. 1045
ΟΡ. Πυλάδης δ' ὅδ' ἡμῖν ποῦ τετάξεται πόνου ;
ΙΦ. ταὐτὸν χεροῖν σοὶ λέξεται μίασμ' ἔχειν.
ΟΡ. λάθρα δ' ἄνακτος ἢ εἰδότος δράσεις τάδε ;
ΙΦ. πείσασα μύθοις· οὐ γὰρ ἂν λάθοιμί γε.
ΙΦ. καὶ μὴν νεώς γε πίτυλος εὐήρης πάρα. 1050
ΙΦ. σοὶ δὴ μέλειν χρὴ τἄλλ' ὅπως ἕξει καλῶς.
ΟΡ. ἑνὸς μόνου δεῖ, τάσδε συγκρύψαι τάδε.
ἀλλ' ἀντίαζε καὶ λόγους πειστηρίους
εὕρισκ'· ἔχει τοι δύναμιν εἰς οἶκτον γυνή.
τὰ δ' ἄλλ' ἴσως —· ἅπαντα συμβαίη καλῶς. 1055

ΙΦ. ὦ φίλταται γυναῖκες, εἰς ὑμᾶς βλέπω,
καὶ τἄμ' ἐν ὑμῖν ἐστιν ἢ καλῶς ἔχειν
ἢ μηδὲν εἶναι καὶ στερηθῆναι πάτρας
φίλου τ' ἀδελφοῦ φιλτάτης τε συγγόνου.
καὶ πρῶτα μέν μοι τοῦ λόγου τάδ' ἀρχέτω· 1060
γυναῖκές ἐσμεν, φιλόφρον ἀλλήλαις γένος,
σῴζειν τε κοινὰ πράγματ' ἀσφαλέσταται.
σιγήσαθ' ἡμῖν καὶ συνεκπονήσατε
φυγάς· καλόν τοι γλῶσσ' ὅτῳ πιστὴ παρῇ.
ὁρᾶτε δ' ὡς τρεῖς μία τύχη τοὺς φιλτάτους, 1065
ἢ γῆς πατρῴας νόστος ἢ θανεῖν, ἔχει.
σωθεῖσα δ', ὡς ἂν καὶ σὺ κοινωνῇς τύχης,
σώσω σ' ἐς Ἑλλάδ'. ἀλλὰ πρός σε δεξιᾶς,
σὲ καὶ σ' ἱκνοῦμαι, σὲ δὲ φίλης παρηίδος,
γονάτων τε καὶ τῶν ἐν δόμοισι φιλτάτων 1070
μητρὸς πατρός τε καὶ τέκνων ὅτῳ κυρεῖ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τί φατέ ; τίς ὑμῶν φησιν ἢ τίς οὐ θέλειν —
φθέγξασθε — ταῦτα ; μὴ γὰρ αἰνουσῶν λόγους
ὅλωλα κἀγὼ καὶ κασίγνητος τάλας.

ΧΟ. θάρσει, φίλη δέσποινα, καὶ σῴζου μόνον· 107
ὡς ἔκ γ' ἐμοῦ σοι πάντα σιγηθήσεται —
ἴστω μέγας Ζεὺς — ὧν ἐπισκήπτεις πέρι.

ΙΦ. ὄναισθε μύθων καὶ γένοισθ' εὐδαίμονες.
σὸν ἔργον ἤδη καὶ σὸν ἐσβαίνειν δόμους·
ὡς αὐτίχ' ἥξει τῆσδε κοίρανος χθονός, 108
θυσίαν ἐλέγχων, εἰ κατείργασται, ξένων.
ὦ πότνι', ἥπερ μ' Αὐλίδος κατὰ πτυχὰς
δεινῆς ἔσωσας ἐκ πατροκτόνου χερός,
σῶσόν με καὶ νῦν τούσδε τ'· ἢ τὸ Λοξίου
οὐκέτι βροτοῖσι διὰ σ' ἐτήτυμον στόμα. 10
ἀλλ' εὐμενὴς ἔκβηθι βαρβάρου χθονὸς
ἐς τὰς Ἀθήνας· καὶ γὰρ ἐνθάδ' οὐ πρέπει
ναίειν, παρόν σοι πόλιν ἔχειν εὐδαίμονα.

ΧΟ. ὄρνις, ἃ παρὰ πετρίνας στρ.
πόντου δειράδας, ἀλκυών, 10
ἔλεγον οἶτον ἀείδεις,
εὐξύνετον ξυνετοῖς βοάν,
ὅτι πόσιν κελαδεῖς ἀεὶ μολπαῖς,
ἐγώ σοι παραβάλλομαι
θρήνους, ἄπτερος ὄρνις, 10
ποθοῦσ' Ἑλλάνων ἀγόρους,
ποθοῦσ' Ἄρτεμιν λοχίαν,
ἃ παρὰ Κύνθιον ὄχθον οἰκεῖ
φοίνικά θ' ἁβροκόμαν
δάφναν τ' εὐερνέα καὶ 11

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γλαυκᾶς θαλλὸν ἱερὸν ἐλαίας,
Λατοῦς ὠδῖνα φίλαν,
λίμναν θ' εἱλίσσουσαν ὕδωρ
κύκλιον, ἔνθα κύκνος μελῳ-
δὸς Μούσας θεραπεύει. 1105

ὦ πολλαὶ δακρύων λιβάδες, ἀντ.
αἳ παρηίδας εἰς ἐμὰς
ἔπεσον, ἀνίκα πύργων
ὀλομένων ἐν ναυσὶν ἔβαν
πολεμίων ἐρετμοῖσι καὶ λόγχαις. 1110
ζαχρύσου δὲ δι' ἐμπολᾶς
νόστον βάρβαρον ἦλθον,
ἔνθα τᾶς ἐλαφοκτόνου
θεᾶς ἀμφίπολον κόραν
παῖδ' Ἀγαμεμνονίαν λατρεύω 1115
βωμούς τ' οὐ μηλοθύτας,
ζηλοῦσ' ἄταν διὰ παν-
τὸς δυσδαίμον· ἐν γὰρ ἀνάγκαις
οὐ κάμνεις σύντροφος ὤν.
μεταβάλλειν δυσδαιμονία· 1120
τὸ δὲ μετ' εὐτυχίαν κακοῦ-
σθαι θνατοῖς βαρὺς αἰών.

καὶ σὲ μέν, πότνι', Ἀργεία στρ.
πεντηκόντορος οἶκον ἄξει·
συρίζων θ' ὁ κηροδέτας 1125
κάλαμος οὐρείου Πανὸς
κώπαις ἐπιθωΰξει,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὁ Φοῖβός θ' ὁ μάντις ἔχων
κέλαδον ἑπτατόνου λύρας
ἀείδων ἄξει λιπαρὰν
εὖ σ' Ἀθηναίων ἐπὶ γᾶν.
ἐμὲ δ' αὐτοῦ λιποῦσα
βήσῃ ῥοθίοις πλάταις·
ἀέρι δ' ἱστία πὰρ πρότονον κατὰ
πρῷραν ὑπὲρ στόλον ἐκπετάσουσι πό-
δες νεὸς ὠκυπόμπου.

λαμπρὸν ἱππόδρομον βαίην, ἀντ.
ἔνθ' εὐάλιον ἔρχεται πῦρ·
οἰκείων δ' ὑπὲρ θαλάμων
πτέρυγας ἐν νώτοις ἁμοῖς
λήξαιμι θοάζουσα·
χοροῖς δ' ἑσταίην, ὅθι καὶ
παρθένος εὐδοκίμων γάμων,
παρὰ πόδ' εἱλίσσουσα φίλας
ματρὸς ἡλίκων θιάσους.
χαρίτων εἰς ἁμίλλας
χαίτας θ' ἁβροπλούτοιο
εἰς ἔριν ὀρνυμένα, πολυποίκιλα
φάρεα καὶ πλοκάμους περιβαλλομέ-
να γένυν ἐσκίαζον.

ΘΟ. ποῦ 'σθ' ἡ πυλωρὸς τῶνδε δωμάτων γυνὴ
Ἑλληνίς ; ἤδη τῶν ξένων κατήρξατο ;
ἀδύτοις ἐν ἁγνοῖς σῶμα λάμπονται πυρί ;
ΧΟ. ἥδ' ἐστίν, ἥ σοι πάντ', ἄναξ, ἐρεῖ σαφῶς.
ΘΟ. ἔα·

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τί τόδε μεταίρεις ἐξ ἀκινήτων βάθρων,
Ἀγαμέμνονος παῖ, θεᾶς ἄγαλμ' ἐν ὠλέναις ;
ΙΦ. ἄναξ, ἔχ' αὐτοῦ πόδα σὸν ἐν παραστάσιν.
ΘΟ. τί δ' ἔστιν, Ἰφιγένεια, καινὸν ἐν δόμοις ; 1160
ΙΦ. ἀπέπτυσ'· ὁσίᾳ γὰρ δίδωμ' ἔπος τόδε.
ΘΟ. τί φροιμιάζῃ νεοχμόν ; ἐξαύδα σαφῶς.
ΙΦ. οὐ καθαρά μοι τὰ θύματ' ἠγρεύσασθ', ἄναξ.
ΘΟ. τί τοὐκδιδάξαν τοῦτό σ' ; ἢ δόξαν λέγεις ;
ΙΦ. βρέτας τὸ τῆς θεοῦ πάλιν ἕδρας ἀπεστράφη. 1165
ΘΟ. αὐτόματον, ἤ νιν σεισμὸς ἔστρεψε χθονός ;
ΙΦ. αὐτόματον· ὄψιν δ' ὀμμάτων ξυνήρμοσεν.
ΘΟ. ἡ δ' αἰτία τίς ; ἦ τὸ τῶν ξένων μύσος ;
ΙΦ. ἥδ', οὐδὲν ἄλλο· δεινὰ γὰρ δεδράκατον.
ΘΟ. ἀλλ' ἦ τιν ἔκανον βαρβάρων ἀκτῆς ἔπι ; 1170
ΙΦ. οἰκεῖον ἦλθον τὸν φόνον κεκτημένοι.
ΘΟ. τίν'; εἰς ἔρον γὰρ τοῦ μαθεῖν πεπτώκαμεν.
ΙΦ. μητέρα κατειργάσαντο κοινωνῷ ξίφει.
ΘΟ. Ἄπολλον, οὐδ' ἐν βαρβάροις ἔτλη τις ἄν.
ΙΦ. πάσης διωγμοῖς ἠλάθησαν Ἑλλάδος. 1175
ΘΟ. ἦ τῶνδ' ἕκατι δῆτ' ἄγαλμ' ἔξω φέρεις ;
ΙΦ. σεμνόν γ' ὑπ' αἰθέρ', ὡς μεταστήσω φόνου.
ΘΟ. μίασμα δ' ἔγνως τοῖν ξένοιν ποίῳ τρόπῳ ;
ΙΦ. ἤλεγχον, ὡς θεᾶς βρέτας ἀπεστράφη πάλιν.
ΘΟ. σοφήν σ' ἔθρεψεν Ἑλλάς, ὡς ᾔσθου καλῶς. 1180
ΙΦ. καὶ μὴν καθεῖσαν δέλεαρ ἡδύ μοι φρενῶν.
ΘΟ. τῶν Ἀργόθεν τι φίλτρον ἀγγέλλοντέ σοι ;
ΙΦ. τὸν μόνον Ὀρέστην ἐμὸν ἀδελφὸν εὐτυχεῖν,
ΘΟ. ὡς δή σφε σώσαις ἡδοναῖς ἀγγελμάτων.
ΙΦ. καὶ πατέρα γε ζῆν καὶ καλῶς πράσσειν ἐμόν. 1185

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΘΟ. σὺ δ' ἐς τὸ τῆς θεοῦ γ' ἐξένευσας εἰκότως.
ΙΦ. πᾶσάν γε μισοῦσ' Ἑλλάδ', ἥ μ' ἀπώλεσεν.
ΘΟ. τί δῆτα δρῶμεν, φράζε, τοῖν ξένοιν πέρι ;
ΙΦ. τὸν νόμον ἀνάγκη τὸν προκείμενον σέβειν.
ΘΟ. οὔκουν ἐν ἔργῳ χέρνιβες ξίφος τε σόν ;
ΙΦ. ἁγνοῖς καθαρμοῖς πρῶτά νιν νίψαι θέλω.
ΘΟ. πηγαῖσιν ὑδάτων ἢ θαλασσίᾳ δρόσῳ ;
ΙΦ. θάλασσα κλύζει πάντα τἀνθρώπων κακά.
ΘΟ. ὁσιώτερον γοῦν τῇ θεῷ πέσοιεν ἄν.
ΙΦ. καὶ τἀμά γ' οὕτω μᾶλλον ἂν καλῶς ἔχοι.
ΘΟ. οὔκουν πρὸς αὐτὸν ναὸν ἐκπίπτει κλύδων ;
ΙΦ. ἐρημίας δεῖ· καὶ γὰρ ἄλλα δράσομεν.
ΘΟ. ἄγ' ἔνθα χρῄζεις· οὐ φιλῶ τἄρρηθ' ὁρᾶν.
ΙΦ. ἁγνιστέον μοι καὶ τὸ τῆς θεοῦ βρέτας.
ΘΟ. εἴπερ γε κηλὶς ἔβαλέ νιν μητροκτόνος.
ΙΦ. οὐ γάρ ποτ' ἄν νιν ἠράμην βάθρων ἄπο.
ΘΟ. δίκαιος ηὐσέβεια καὶ προμηθία.
ὡς εἰκότως σε πᾶσα θαυμάζει πόλις.
ΙΦ. οἶσθά νυν ἅ μοι γενέσθω ;
ΘΟ. σὸν τὸ σημαίνειν τόδε.
ΙΦ. δεσμὰ τοῖς ξένοισι πρόσθες.
ΘΟ. ποῖ δέ σ' ἐκφύγοιεν ἄν ;
ΙΦ. πιστὸν Ἑλλὰς οἶδεν οὐδέν.
ΘΟ. ἴτ' ἐπὶ δεσμά, πρόσπολοι.
ΙΦ. κἀκκομιζόντων δὲ δεῦρο τοὺς ξένους···
ΘΟ. ἔσται τάδε.
ΙΦ. κρᾶτα κρύψαντες πέπλοισιν.
ΘΟ. ἡλίου πρόσθεν φλογός.
ΙΦ. σῶν τέ μοι σύμπεμπ' ὀπαδῶν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΘΟ. οἷδ' ὁμαρτήσουσί σοι.
ΙΦ. καὶ πόλει πέμψον τιν' ὅστις σημανεῖ.
ΘΟ. ποίας τύχας ;
ΙΦ. ἐν δόμοις μίμνειν ἅπαντας.
ΘΟ. μὴ συναντῷεν φόνῳ ; 1210
ΙΦ. μυσαρὰ γὰρ τὰ τοιάδ' ἐστί.
ΘΟ. στεῖχε καὶ σήμαινε σύ.
ΙΦ. μηδέν' εἰς ὄψιν πελάζειν.
ΘΟ. εὖ γε κηδεύεις πόλιν.
ΙΦ. καὶ φίλων γ' οὓς δεῖ μάλιστα.
ΘΟ. τοῦτ' ἔλεξας εἰς ἐμέ.
ΙΦ. σὺ δὲ μένων αὐτοῦ πρὸ ναῶν τῇ θεῷ. . .
ΘΟ. τί χρῆμα δρῶ ; 1215
ΙΦ. ἅγνισον πυρσῷ μέλαθρον.
ΘΟ. καθαρὸν ὡς μόλῃς πάλιν.
ΙΦ. ἡνίκ' ἂν δ' ἔξω περῶσιν οἱ ξένοι. . .
ΘΟ. τί χρή με δρᾶν ;
ΙΦ. πέπλον ὀμμάτων προθέσθαι.
ΘΟ. μὴ παλαμναῖον λάβω.
ΙΦ. ἣν δ' ἄγαν δοκῶ χρονίζειν. . .
ΘΟ. τοῦδ' ὅρος τίς ἐστί μοι ;
ΙΦ. θαυμάσῃς μηδέν.
ΘΟ. τὰ τῆς θεοῦ πρᾶσσ'— ἐπεὶ σχολὴ — καλῶς. 1220
ΙΦ. εἰ γὰρ ὡς θέλω καθαρμὸς ὅδε πέσοι.
ΘΟ. συνεύχομαι.
ΙΦ. τούσδ' ἄρ' ἐκβαίνοντας ἤδη δωμάτων ὁρῶ ξένους
καὶ θεᾶς κόσμους νεογνούς τ' ἄρνας, ὡς φόνῳ φόνον
μυσαρὸν ἐκνίψω, σέλας τε λαμπάδων τά τ' ἄλλ' ὅσα
προυθέμην ἐγὼ ξένοισι καὶ θεᾷ καθάρσια. 1225

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐκποδὼν δ' αὐδῶ πολίταις τοῦδ' ἔχειν μιάσματος,
εἴ τις ἢ ναῶν πυλωρὸς χεῖρας ἁγνεύει θεοῖς
ἢ γάμον στείχει συνάψων ἢ τόκοις βαρύνεται,
φεύγετ' ἐξίστασθε, μή τῳ προσπέσῃ μύσος τόδε.
ὦ Διὸς Λητοῦς τ' ἄνασσα παρθέν', ἣν νίψω φόνον
τῶνδε καὶ θύσωμεν οὗ χρή, καθαρὸν οἰκήσεις δόμον,
εὐτυχεῖς δ' ἡμεῖς ἐσόμεθα. τἄλλα δ' οὐ λέγουσ', ὅμως
τοῖς τὰ πλείον' εἰδόσιν θεοῖς σοί τε σημαίνω, θεά.

ΧΟ. εὔπαις ὁ Λατοῦς γόνος, στρ.
τόν ποτε Δηλιὰς ἐν καρποφόροις γυάλοις
ἔτικτε, χρυσοκόμαν
ἐν κιθάρᾳ σοφόν, ἅ τ' ἐπὶ τόξων
εὐστοχίᾳ γάνυται· φέρε δ' αὐτίκα
νιν ἀπὸ δειράδος εἰναλίας,
λοχεῖα κλεινὰ λιποῦσα μά-
τηρ, τὰν ἀστάκτων ὑδάτων
βακχεύουσαν Διονύ-
σῳ Παρνάσιον κορυφάν·
ὅθι ποικιλόνωτος οἰνωπὸς δράκων,
σκιερᾷ κατάχαλκος εὐφύλλῳ δάφνᾳ,
γᾶς πελώριον τέρας, ἄμφεπε μαντεῖ-
ον Χθόνιον.
ἔτι μιν ἔτι βρέφος, ἔτι φίλας
ἐπὶ ματέρος ἀγκάλαισι θρῴσκων
ἔκανες, ὦ Φοῖβε, μαντείων δ' ἐπέβας ζαθέων,
τρίποδί τ' ἐν χρυσέῳ θάσσεις, ἐν ἀψευδεῖ θρόνῳ
μαντείας βροτοῖς θεσφάτων νέμων
ἀδύτων ὕπο, Κασταλίας ῥεέθρων
γείτων, μέσον γᾶς ἔχων μέλαθρον.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Θέμιν δ' ἐπεὶ Γᾶς ἰὼν ἀντ.
παῖδ' ἀπενάσσατο Πυθῶνος ἀπὸ ζαθέων 1260
χρηστηρίων, νύχια
Χθὼν ἐτεκνώσατο φάσματ' ὀνείρων,
οἳ πολέσιν μερόπων τά τε πρῶτα τά τ'
ἔπειθ' ὅσσα τ' ἔμελλε τυχεῖν 1265
ὕπνου κατὰ δνοφερὰς γᾶς εὐ-
νὰς ἔφραζον· Γαῖα δὲ τὰν
μαντεῖον ἀφείλετο τι-
μὰν Φοῖβον, φθόνῳ θυγατρός.
ταχύπους δ' ἐς Ὄλυμπον ὁρμαθεὶς ἄναξ 1270
χέρα παιδνὸν ἕλιξεν ἐκ Διὸς θρόνων
Πυθίων δόμων χθονίας ἀφελεῖν μῆ-
νιν θεᾶς [νυχίους τ' ἐνοπάς].
γέλασε δ', ὅτι τέκος ἄφαρ ἔβα
πολύχρυσα θέλων λατρεύματα σχεῖν· 1275
ἐπὶ δ' ἔσεισεν κόμαν, παῦσαι νυχίους ἐνοπάς,
ἀπὸ δ' ἀλαθοσύναν νυκτωπὸν ἐξεῖλεν βροτῶν,
καὶ τιμὰς πάλιν θῆκε Λοξίᾳ, 1280
πολυάνορι δ' ἐν ξενόεντι θρόνῳ
θάρση βροτοῖς θεσφάτων ἀοιδαῖς.

ΑΓΓ. ὦ ναοφύλακες βώμιοί τ' ἐπιστάται,
Θόας ἄναξ γῆς τῆσδε ποῦ κυρεῖ βεβώς; 1285
καλεῖτ' ἀναπτύξαντες εὐγόμφους πύλας
ἔξω μελάθρων τῶνδε κοίρανον χθονός.
ΧΟ. τί δ' ἔστιν, εἰ χρὴ μὴ κελευσθεῖσαν λέγειν;
ΑΓΓ. βεβᾶσι φροῦδοι δίπτυχοι νεανίαι
Ἀγαμεμνονείας παιδὸς ἐκ βουλευμάτων 1290

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

φυγόντες ἐκ γῆς τῆσδε καὶ σεμνὸν βρέτας
λαβόντες ἐν κόλποισιν Ἑλλάδος νεώς.
ΧΟ. ἄπιστον εἶπας μῦθον· ὃν δ' ἰδεῖν θέλεις
ἄνακτα χώρας, φροῦδος ἐκ ναοῦ συθείς.
ΑΓΓ. ποῖ ; δεῖ γὰρ αὐτὸν εἰδέναι τὰ δρώμενα.
ΧΟ. οὐκ ἴσμεν· ἀλλὰ στεῖχε καὶ δίωκέ νιν
ὅπου κυρήσας τούσδ' ἀπαγγελεῖς λόγους.
ΑΓΓ. ὁρᾶτ', ἄπιστον ὡς γυναικεῖον γένος·
μέτεστι χὐμῖν τῶν πεπραγμένων μέρος.
ΧΟ. μαίνῃ ; τί δ' ἡμῖν τῶν ξένων δρασμοῦ μέτα ;
οὐκ εἶ κρατούντων πρὸς πύλας ὅσον τάχος ;
ΑΓΓ. οὔ, πρίν γ' ἂν εἴπῃ τοὔπος ἑρμηνεὺς ὅδε,
εἴτ' ἔνδον εἴτ' οὐκ ἔνδον ἀρχηγὸς χθονός.
ὠή, χαλᾶτε κλῇθρα, τοῖς ἔνδον λέγω,
καὶ δεσπότῃ σημήναθ' οὕνεκ' ἐν πύλαις
πάρειμι, καινῶν φόρτον ἀγγέλλων κακῶν.

ΘΟ. τίς ἀμφὶ δῶμα θεᾶς τόδ' ἵστησιν βοήν,
πύλας ἀράξας καὶ ψόφον πέμψας ἔσω ;
ΑΓΓ. φεῦ.
πῶς ἔλεγον αἵδε καί μ' ἀπήλαυνον δόμων,
ὡς ἐκτὸς εἴης· σὺ δὲ κατ' οἶκον ἦσθ' ἄρα.
ΘΟ. τί προσδοκῶσαι κέρδος ἢ θηρώμεναι ;
ΑΓΓ. αὖθις τὰ τῶνδε σημανῶ· τὰ δ' ἐν ποσὶ
παρόντ' ἄκουσον. ἡ νεᾶνις ἡ 'νθάδε
βωμοῖς παρίστατ', Ἰφιγένει', ἔξω χθονὸς
σὺν τοῖς ξένοισιν οἴχεται, σεμνὸν θεᾶς
ἄγαλμ' ἔχουσα· δόλια δ' ἦν καθάρματα.
ΘΟ. πῶς φῄς ; τί πνεῦμα συμφορᾶς κεκτημένη ;

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΑΓΓ. σῴζουσ' Ὀρέστην· τοῦτο γὰρ σὺ θαυμάσῃ.
ΘΟ. τὸν ποῖον ; ἆρ' ὃν Τυνδαρὶς τίκτει κόρη ;
ΑΓΓ. ὃν τοῖσδε βωμοῖς θεὰ καθωσιώσατο. 1320
ΘΟ. ὦ θαῦμα — πῶς σε μεῖζον ὀνομάσας τύχω ;
ΑΓΓ. μὴ 'νταῦθα τρέψῃς σὴν φρέν', ἀλλ' ἄκουέ μου·
σαφῶς δ' ἀθρήσας καὶ κλύων ἐκφρόντισον
διωγμὸν ὅστις τοὺς ξένους θηράσεται.
ΘΟ. λέγ'· εὖ γὰρ εἶπας· οὐ γὰρ ἀγχίπλουν πόρον 1325
φεύγουσιν, ὥστε διαφυγεῖν τοὐμὸν δόρυ.
ΑΓΓ. ἐπεὶ πρὸς ἀκτὰς ἤλθομεν θαλασσίας,
οὗ ναῦς Ὀρέστου κρύφιος ἦν ὡρμισμένη,
ἡμᾶς μέν, οὓς σὺ δεσμὰ συμπέμπεις ξένων
ἔχοντας, ἐξένευσ' ἀποστῆναι πρόσω 1330
Ἀγαμέμνονος παῖς, ὡς ἀπόρρητον φλόγα
θύουσα καὶ καθαρμὸν ὃν μετῴχετο.
αὐτὴ δ' ὄπισθε δέσμ' ἔχουσα τοῖν ξένοιν
ἔστειχε χερσί. καὶ τάδ' ἦν ὕποπτα μέν,
ἤρεσκε μέντοι σοῖσι προσπόλοις, ἄναξ. 1335
χρόνῳ δ', ἵν' ἡμῖν δρᾶν τι δὴ δοκοῖ πλέον,
ἀνωλόλυξε καὶ κατῇδε βάρβαρα
μέλη μαγεύουσ', ὡς φόνον νίζουσα δή.
ἐπεὶ δὲ δαρὸν ἦμεν ἥμενοι χρόνον,
ἐσῆλθεν ἡμᾶς μὴ λυθέντες οἱ ξένοι 1340
κτάνοιεν αὐτὴν δραπέται τ' οἰχοίατο.
φόβῳ δ' ἃ μὴ χρὴν εἰσορᾶν καθήμεθα
σιγῇ· τέλος δὲ πᾶσιν ἦν αὐτὸς λόγος
στείχειν ἵν' ἦσαν, καίπερ οὐκ ἐωμένοις.
κἀνταῦθ' ὁρῶμεν Ἑλλάδος νεὼς σκάφος, 1345
ταρσῷ κατήρει πίτυλον ἐπτερωμένον,
ναύτας τε πεντήκοντ' ἐπὶ σκαλμῶν πλάτας

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἔχοντας, ἐκ δεσμῶν δὲ τοὺς νεανίας
ἐλευθέρους πρύμνηθεν ἑστῶτας νεώς.
κοντοῖς δὲ πρῷραν εἶχον, οἱ δ' ἐπωτίδων 135
ἄγκυραν ἐξανῆπτον, οἱ δὲ κλίμακας
σπεύδοντες ἦγον διὰ χερῶν πρυμνησίας,
πόντῳ δὲ δόντες τοῖν ξένοιν καθίεσαν.
ἡμεῖς δ' ἀφειδήσατες, ὡς ἐσείδομεν
δόλια τεχνήματ', εἰχόμεσθα τῆς ξένης 135
πρυμνησίων τε, καὶ δι' εὐθυντηρίας
οἴακας ἐξῃροῦμεν εὐπρύμνου νεώς.
λόγοι δ' ἐχώρουν· «τίνι λόγῳ πορθμεύετε
κλέπτοντες ἐκ γῆς ξόανα καὶ θυηπόλους ;
τίνος τίς ὢν σὺ τήνδ' ἀπεμπολᾷς χθονός ;» 136
ὁ δ' εἶπ'· «Ὀρέστης, τῆσδ' ὅμαιμος, ὡς μάθῃς,
Ἀγαμέμνονος παῖς, τήνδ' ἐμὴν κομίζομαι
λαβὼν ἀδελφήν, ἣν ἀπώλεσ' ἐκ δόμων».
ἀλλ' οὐδὲν ἧσσον εἰχόμεσθα τῆς ξένης
καὶ πρὸς σ' ἕπεσθαι διεβιαζόμεσθά νιν· 136
ὅθεν τὰ δεινὰ πλήγματ' ἦν γενειάδων·
κεῖνοί τε γὰρ σίδηρον οὐκ εἶχον χεροῖν
ἡμεῖς τε· πυγμαί τ' ἦσαν ἐγκροτούμεναι,
καὶ κῶλ' ἀπ' ἀμφοῖν τοῖν νεανίαιν ἅμα
ἐς πλευρὰ καὶ πρὸς ἧπαρ ἠκοντίζετο, 137
ὡς τῷ ξυνάπτειν καὶ συναποκαμεῖν μέλη.
δεινοῖς δὲ σημάντροισιν ἐσφραγισμένοι
ἐφεύγομεν πρὸς κρημνόν, οἱ μὲν ἐν κάρᾳ
κάθαιμ' ἔχοντες τραύμαθ', οἱ δ' ἐν ὄμμασιν·
ὄχθοις δ' ἐπισταθέντες εὐλαβεστέρως 137
ἐμαρνάμεσθα καὶ πέτρους ἐβάλλομεν·

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀλλ' εἶργον ἡμᾶς τοξόται πρύμνης ἔπι
σταθέντες ἰοῖς, ὥστ' ἀναστεῖλαι πρόσω.
κἀν τῷδε — δεινὸς γὰρ κλύδων ὤκειλε ναῦν
πρὸς γῆν, φόβος δ' ἦν παρθένῳ τέγξαι πόδα — 1380
λαβὼν Ὀρέστης ὦμον εἰς ἀριστερόν,
βὰς ἐς θάλασσαν κἀπὶ κλίμακος θορών,
ἔθηκ' ἀδελφὴν ἐντὸς εὐσήμου νεώς,
τό τ' οὐρανοῦ πέσημα, τῆς Διὸς κόρης
ἄγαλμα. ναὸς δ' ἐκ μέσης ἐφθέγξατο 1385
βοή τις· «ὦ γῆς Ἑλλάδος ναῦται, νεὼς
λάβεσθε κώπαις ῥόθιά τ' ἐκλευκαίνετε.
ἔχομεν γὰρ ὧνπερ εἵνεκ' ἄξενον πόρον
Συμπληγάδων ἔσωθεν εἰσεπλεύσαμεν».
οἱ δὲ στεναγμὸν ἡδὺν ἐκβρυχώμενοι 1390
ἔπαισαν ἅλμην. ναῦς δ', ἕως μὲν ἐντὸς ἦν
λιμένος, ἐχώρει στόμια, διαπερῶσα δὲ
λάβρῳ κλύδωνι συμπεσοῦσ' ἠπείγετο·
δεινὸς γὰρ ἐλθὼν ἄνεμος ἐξαίφνης νεὼς
ὤθει παλίμπρυν' ἱστί'· οἱ δ' ἐκαρτέρουν 1395
πρὸς κῦμα λακτίζοντες· ἐς δὲ γῆν πάλιν
κλύδων παλίρρους ἦγε ναῦν. σταθεῖσα δὲ
Ἀγαμέμνονος παῖς ηὔξατ'· «ὦ Λητοῦς κόρη,
σῶσόν με τὴν σὴν ἱέρεαν πρὸς Ἑλλάδα
ἐκ βαρβάρου γῆς καὶ κλοπαῖς σύγγνωθ' ἐμαῖς. 1400
φιλεῖς δὲ καὶ σὺ σὸν κασίγνητον, θεά·
φιλεῖν δὲ κἀμὲ τοὺς ὁμαίμονας δόκει».
ναῦται δ' ἐπευφήμησαν εὐχαῖσιν κόρης
παιᾶνα, γυμνὰς ἐκ πέπλων ἐπωμίδας
κώπῃ προσαρμόσαντες ἐκ κελεύσματος. 1405

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μᾶλλον δὲ μᾶλλον πρὸς πέτρας ᾔει σκάφος·
χὦ μέν τις ἐς θάλασσαν ὡρμήθη ποσίν,
ἄλλος δὲ πλεκτὰς ἐξανῆπτεν ἀγκύλας.
κἀγὼ μὲν εὐθὺς πρὸς σὲ δεῦρ' ἀπεστάλην,
σοὶ τὰς ἐκεῖθεν σημανῶν, ἄναξ, τύχας. 141
ἀλλ' ἕρπε, δεσμὰ καὶ βρόχους λαβὼν χεροῖν·
εἰ μὴ γὰρ οἶδμα νήνεμον γενήσεται,
οὐκ ἔστιν ἐλπὶς τοῖς ξένοις σωτηρίας·
πόντου δ' ἀνάκτωρ Ἴλιόν τ' ἐπισκοπεῖ
σεμνὸς Ποσειδῶν, Πελοπίδαις ἐναντίος, 141
καὶ νῦν παρέξει τὸν Ἀγαμέμνονος γόνον
σοὶ καὶ πολίταις, ὡς ἔοικεν, ἐν χεροῖν
λαβεῖν, ἀδελφήν θ', ἣ φόνων τῶν Αὐλίδι
ἀμνημόνευτος θεὰν προδοῦσ' ἁλίσκεται.
ΧΟ. ὦ τλῆμον Ἰφιγένεια, συγγόνου μέτα 142
θανῇ πάλιν μολοῦσα δεσποτῶν χέρας.
ΘΟ. ὦ πάντες ἀστοὶ τῆσδε βαρβάρου χθονός,
οὐκ εἶα πώλοις ἐμβαλόντες ἡνίας
παράκτιοι δραμεῖσθε κἀκβολὰς νεὼς
Ἑλληνίδος δέξεσθε, σὺν δὲ τῇ θεῷ 142
σπεύδοντες ἄνδρας δυσσεβεῖς θηράσετε,
οἳ δ' ὠκυπομποὺς ἕλξετ' ἐς πόντον πλάτας,
ὡς ἐκ θαλάσσης ἔκ τε γῆς ἱππεύμασι
λαβόντες αὐτοὺς ἢ κατὰ στύφλου πέτρας
ῥίψωμεν, ἢ σκόλοψι πήξωμεν δέμας ; 143
ὑμᾶς δὲ τὰς τῶνδ' ἵστορας βουλευμάτων,
γυναῖκες, αὖθις ἡνίκ' ἂν σχολὴν λάβω,
ποινασόμεσθα· νῦν δὲ τὴν προκειμένην
σπουδὴν ἔχοντες οὐ μενοῦμεν ἥσυχοι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΑΘ. ποῖ ποῖ διωγμὸν τόνδε πορθμεύεις, ἄναξ 1435
Θόας ; ἄκουσον τῆσδ' Ἀθηναίας λόγους.
παῦσαι διώκων ῥεῦμά τ' ἐξορμῶν στρατοῦ·
πεπρωμένος γὰρ θεσφάτοισι Λοξίου
δεῦρ' ἦλθ' Ὀρέστης, τόν τ' Ἐρινύων χόλον
φεύγων ἀδελφῆς τ' Ἄργος ἐσπέμψων δέμας 1440
ἄγαλμά θ' ἱερὸν εἰς ἐμὴν ἄξων χθόνα,
τῶν νῦν παρόντων πημάτων ἀναψυχάς. 1441β
πρὸς μὲν σ' ὅδ' ἡμῖν μῦθος· ὃν δ' ἀποκτενεῖν
δοκεῖς Ὀρέστην ποντίῳ λαβὼν σάλῳ,
ἤδη Ποσειδῶν χάριν ἐμὴν ἀκύμονα
πόντου τίθησι νῶτα πορθμεύειν πλάτῃ. 1445
μαθὼν δ', Ὀρέστα, τὰς ἐμὰς ἐπιστολὰς—
κλύεις γὰρ αὐδὴν καίπερ οὐ παρὼν θεᾶς —
χώρει λαβὼν ἄγαλμα σύγγονόν τε σήν.
ὅταν δ' Ἀθήνας τὰς θεοδμήτους μόλῃς,
χῶρός τις ἔστιν Ἀτθίδος πρὸς ἐσχάτοις 1450
ὅροισι, γείτων δειράδος Καρυστίας,
ἱερός, Ἀλάς νιν οὑμὸς ὀνομάζει λεώς·
ἐνταῦθα τεύξας ναὸν ἵδρυσαι βρέτας,
ἐπώνυμον γῆς Ταυρικῆς πόνων τε σῶν,
οὓς ἐξεμόχθεις περιπολῶν καθ' Ἑλλάδα 1455
οἴστροις Ἐρινύων. Ἄρτεμιν δέ νιν βροτοὶ
τὸ λοιπὸν ὑμνήσουσι Ταυροπόλον θεάν.
νόμον τε θὲς τόνδ'· ὅταν ἑορτάζῃ λεώς,
τῆς σῆς σφαγῆς ἄποιν' ἐπισχέτω ξίφος
δέρῃ πρὸς ἀνδρὸς αἷμά τ' ἐξανιέτω, 1460
ὁσίας ἕκατι θεά θ' ὅπως τιμὰς ἔχῃ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σὲ δ' ἀμφὶ σεμνάς, Ἰφιγένεια, κλίμακας
Βραυρωνίας δεῖ τῇδε κληδουχεῖν θεᾷ·
οὗ καὶ τεθάψῃ κατθανοῦσα, καὶ πέπλων
ἄγαλμά σοι θήσουσιν εὐπήνους ὑφάς,
ἃς ἂν γυναῖκες ἐν τόκοις ψυχορραγεῖς
λίπωσ' ἐν οἴκοις· τάσδε δ' ἐκπέμπειν χθονὸς
Ἑλληνίδας γυναῖκας ἐξεφίεμαι
γνώμης δικαίας εἵνεκ', ...
..... ἐκσώσασα δὲ
καὶ πρίν σ' Ἀρείοις ἐν πάγοις ψήφους ἴσας
κρίνασ', Ὀρέστα· καὶ νόμισμ' ἔσται τόδε.
νικᾶν ἰσήρεις ὅστις ἂν ψήφους λάβῃ.
ἀλλ' ἐκκομίζου σὴν κασιγνήτην χθονός
Ἀγαμέμνονος παῖ — καὶ σὺ μὴ θυμοῦ, Θόας.

ΘΟ. ἄνασσ' Ἀθάνα, τοῖσι τῶν θεῶν λόγοις
ὅστις κλύων ἄπιστος, οὐκ ὀρθῶς φρονεῖ.
ἐγὼ δ' Ὀρέστῃ τ', εἰ φέρων βρέτας θεᾶς
βέβηκ', ἀδελφῇ τ' οὐχὶ θυμοῦμαι· τί γὰρ
πρὸς τοὺς σθένοντας θεοὺς ἁμιλλᾶσθαι καλόν ;
ἴτωσαν ἐς σὴν σὺν θεᾶς ἀγάλματι
γαῖαν, καθιδρύσαιντό τ' εὐτυχῶς βρέτας.
πέμψω δὲ καὶ τάσδ' Ἑλλάδ' εἰς εὐδαίμονα
γυναῖκας, ὥσπερ σὸν κέλευσμ' ἐφίεται.
παύσω δὲ λόγχην ἣν ἐπαίρομαι ξένοις
νεῶν τ' ἐρετμά, σοὶ τάδ' ὡς δοκεῖ, θεά.

ΑΘ. αἰνῶ· τὸ γὰρ χρεὼν σοῦ τε καὶ θεῶν κρατεῖ.
ἴτ', ὦ πνοαί, ναυσθλοῦσθε τὸν Ἀγαμέμνονος
παῖδ' εἰς Ἀθήνας· συμπορεύσομαι δ' ἐγώ,
σῴζουσ' ἀδελφῆς τῆς ἐμῆς σεμνὸν βρέτας.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΧΟ. ἴτ' ἐπ' εὐτυχίᾳ τῆς σῳζομένης 1490
μοίρας εὐδαίμονες ὄντες.
ἀλλ' ὦ σεμνὴ παρά τ' ἀθανάτοις
καὶ παρὰ θνητοῖς, Παλλὰς Ἀθάνα,
δράσομεν οὕτως ὡς σὺ κελεύεις.
μάλα γὰρ τερπνὴν κἀνέλπιστον 1495
φήμην ἀκοαῖσι δέδεγμαι.

Ὦ μέγα σεμνὴ Νίκη, τὸν ἐμὸν
βίοτον κατέχοις
καὶ μὴ λήγοις στεφανοῦσα.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Αἱ ἑρμηνευτικαὶ σημειώσεις εἶναι διατεταγμέναι κατ' ἀλφαβητικὴν σειράν, ὑπὸ μορφὴν λεξιλογίου. Οἱ ἀριθμοὶ ἀναφέρονται εἰς τοὺς στίχους. Ἐν τῷ λεξιλογίῳ περιλαμβάνονται αἱ λέξεις αἱ συνήθως ἄγνωστοι εἰς τοὺς μαθητάς, δι' οὓς προορίζεται τὸ ἀνὰ χεῖρας βιβλίον, ὡς καὶ αἱ λέξεις, αἱ ἄλλως γνωσταί, τῶν ὁποίων ἡ σημασία ἐν τῷ παρόντι δράματι δὲν εἶναι ἡ συνήθης. Ἐπίσης περιλαμβάνονται τὰ κύρια ὀνόματα ἐκτὸς τῶν πολὺ γνωστῶν. Τῶν λέξεων δίδεται κατὰ κανόνα πρῶτον ἡ κυρία σημασία καὶ ἔπειτα καὶ αἱ ἄλλαι, ὁσάκις δὲ δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία περὶ τῆς ἐν ὡρισμένῳ χωρίῳ σημασίας λέξεώς τινος, γίνεται παραπομπὴ εἰς τὸν οἰκεῖον στίχον. Μετὰ τὴν ἑρμηνείαν τῆς λέξεως δίδεται ἡ ἑρμηνεία τοῦ χωρίου, εἰς τὸ ὁποῖον περιλαμβάνεται ἡ ἑρμηνευομένη λέξις, ἂν εἶναι καὶ τὸ χωρίον δυσνόητον. Ἂν πᾶσαι αἱ λέξεις χωρίου τινὸς εἶναι γνωσταί, ἀλλὰ τὸ χωρίον δυσερμήνευτον, πρέπει νὰ ζητῆται ἐν τῷ λεξιλογίῳ μία τῶν λέξεων, ἡ κρινομένη ὡς ἡ μᾶλλον, χαρακτηριστική.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ἃ δωρ., ἀττ. *ἥ*.

ἁβροκόμας δωρ., ἀττ. *ἁβροκόμης*, ὁ ἔχων λεπτὰ φύλλα.

ἁβρόπλουτος ἁβρῶς πλούσιος, ἁπαλὸς καὶ πλούσιος. *χαρίτων εἰς ἁμίλλας χαίτας θ' ἁβροπλούτοιο εἰς ἔριν ὀρνυμένα* 1147 ἐγειρομένη (ὅτε ἠγειρόμην) διὰ νὰ λάβω μέρος εἰς ἅμιλλαν χαρίτων (καλλιστεῖα) καὶ εἰς ἀγῶνα κόμης ἁπαλῆς καὶ πλουσίας εἰς κοσμήματα.

ἄγαγες δωρ., ἀττ. *ἤγαγες*. ἐν 138 ἔστειλες καὶ μὲ ἐκάλεσες.

ἀγαθοὶ 114 *οἱ ἀγαθοί*, οἱ ἀνδρεῖοι.

Ἀγαμεμνόνειος (καὶ -ιος) ὁ ἀνήκων εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ (τὸ ἐπίθ. ἀντὶ τοῦ πατρωνυμικοῦ *Ἀγαμεμνονίδης*) ὁ υἱὸς τοῦ Ἀγαμέμνονος. *Ἀγαμεμνόνιον θάλος* 170 βλαστάρι, τέκνον τοῦ Ἀγ., *Ἀγαμεμνονεία παῖς* 1290 Ἀγαμεμνονίς. πρβλ. *Ταντάλειος*, *Τυνδαρεία*.

ἄγγος τό, ἀγγεῖον

ἀγκύλη βρόχος, θηλειά. 1408 βλ. *ἐξανάπτω*.

ἀγμὸς (*ἄγνυμι* θραύω) ῥῆγμα, σπήλαιον.

ἁγνεύω εἶμαι ἁγνός. *ἁγνεύω χεῖρας θεοῖς* 1227 θέλω νὰ ἔχω καθαρὰς τὰς χεῖρας διὰ τοὺς θεούς, διὰ νὰ δύναμαι νὰ ὑπηρετῶ τοὺς θεούς.

ἁγνίζω ἐξαγνίζω, καθαρίζω. *ἁγνίζομαι φόνῳ* 705 ῥαντίζομαι δι' ἡγιασμένου ὕδατος, διὰ νὰ θυσιασθῶ.

ἁγνιστέον *δεῖ ἁγνίσαι, καθῆραι*.

ἄγορος ὁ, πανήγυρις, ἑορτή.

ἀγρεύομαι (*ἄγρα* θήραμα) ἀγρεύω, συλλαμβάνω.

ἀγχίπλους ὁ ταχέως διαπλεόμενος. *ἀγχίπλουν πόρον φεύγουσιν* 1325 φεύγοντες ἔχουν νὰ κάμουν κοντινὸ ταξίδι.

ἀδόκητος ἀπροσδόκητος, ἀνέλπιστος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἄδυτον τὸ ἐσώτατον τοῦ ἱεροῦ. *ἀδύτων ὕπο* 1257 ἀπὸ τὸ βάθος τοῦ ἱεροῦ.

ἄελπτος ἀνέλπιστος.

ἄζηλος μὴ ἀξιοζήλευτος, φρικτός, ἀποτρόπαιος. *ἄζηλά γε κοὐκ εὐδαίμονα* 619 πράγματα φρικτὰ ἀλήθεια καὶ θλιβερά.

Ἀθηναία Ἀθηνᾶ. *τῆσδ' Ἀθηναίας* 1436 ἐμοῦ τῆς Ἀθηνᾶς.

ἄθικτος (πέπλος) 799 οὗ οὐ θέμις θιγεῖν.

ἀθρέω-ῶ βλέπω μὲ προσοχήν, παρατηρῶ.

αἶα γῆ, χώρα. 435 βλ. *πολυόρνιθος*.

αἰάζω φωνάζω *αἰαῖ, αἰαῖ. οἰκτρὰν αἰαζόντων αὐδὰν* 227 ἐνῷ ἐκβάλλουν φρικτὰς κραυγάς.

αἰαῖ ὄχ (ἐπιφώνημα).

αἰδὼς ἐντροπή, σεβασμός, συγγνώμη. *αἰδοῖ τῶν πάρος μαντευμάτων* 713· ὁ Ἀπόλλων ᾐσχύνετο, διότι εἶχε συμβουλεύσει τὸν Ὀρέστην νὰ φονεύσῃ τὴν μητέρα του. *οἳ δ' ἔσχον αἰδῶ* 949 ὅσοι δὲ ᾐσθάνθησαν εὐσπλαγχνίαν (καὶ ἤθελον νὰ δείξουν ἐπιείκειαν)· *αἴδεσις* (καὶ τὸ ῥ. *αἰδοῦμαι*) ὅρος τοῦ ἀττικοῦ δικαίου· ἐλέγετο οὕτω ἡ συγγνώμη ἡ παρεχομένη, κυρίως ὅταν ἐπρόκειτο περὶ ἀκουσίου φόνου, εἰς τὸν φονέα ὑπὸ τῶν συγγενῶν τοῦ φονευθέντος.

αἱμακτὸς (αἱμάσσω) *αἱματηρός, φονικός*. 645 βλ. *ῥανίς*.

αἱμάσσω ματώνω. *αἱμόρραντον δυσφόρμιγγα ξείνων αἱμάσσουσ' ἄταν* 225 ἐκτελοῦσα τὴν αἱμορραντισμένην, θλιβερὰν θυσίαν τῶν ξένων. τὸ *ἄταν* κυρ. σύστοιχον ἀντικείμ. κατὰ τὸ *αἱμάσσω αἷμα, φόνον* (ὥστε περισσότερον κατὰ λέξιν: τὴν αἱματηρὰν προξενοῦσα συμφοράν)· τὸ *βωμοὺς* 226 δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐπεξήγησις (βρέχουσα οὕτω μὲ τὸ αἷμα τοὺς βωμούς), φαίνεται ὅμως μᾶλλον ὅτι προσετέθη ὑπὸ ἀντιγραφέως τινός. Ἡ Ἰφ. βεβαίως δὲν ἔσφαζεν, ἀλλὰ ἐκτελοῦσα τὰ προκαταρκτικὰ τῆς θυσίας προώριζεν εἰς τὸν θάνατον.

αἰνέω-ῶ 1023, 1073 ἐπιδοκιμάζω, συναινῶ, δέχομαι· 1486 ἐπαινῶ. ἐν 1023 τὸ *ᾔνεσα* ἀντὶ ἐνεστῶτος· πρβλ. *ἀπέπτυσα* 1161.

αἱρέομαι-οῦμαι (*ἡδονὴν*) 794 ἀπολαύω.

αἴρω σηκώνω. *αἴρω νόστον* 117 ἀνάγομαι πρὸς νόστον, ξεκινῶ διὰ νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν πατρίδα· ὁ νοῦς τῶν στ. 116—117: ἀφοῦ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐκάμαμεν τόσον ταξίδι, δὲν πρέπει, τώρα ποὺ ἐφθάσαμεν εἰς τὸ τέρμα, νὰ ἐπιστρέψωμεν ἄπρακτοι.

αἰσχύνη : *δι' αἰσχύνης ἔχω* 683 αἰσχύνομαι.

αἰὼν βίος.

ἄκαιρος ὁ γινόμενος εἰς ἀκατάλληλον στιγμήν. *οὔτις* (λόγος) *ἔστ' ἄκαιρος, ἣν καλῶς ἔχῃ* 754· ὁ νοῦς: τὸ ὀρθόν, καὶ ἂν λεχθῇ ἀργά, δὲν χάνει τὴν ἐπικαιρότητά του.

ἀκοή : *ἀκοῇ Ἠλέκτρας* 811 ποὺ τὰ ἔχω ἀκουστὰ ἀπὸ τὴν Ἠλέκτραν.

ἄκος τὸ, θεραπευτικὸν μέσον, φάρμακον.

ἄκραντος (*κραίνω*, ἐκτελῶ) ἀνεκτέλεστος. *ἔστιν γὰρ οὕτως οὐδ' ἄκραντ' ἠκούσατε* 520 πράγματι ἔτσι εἶναι, καὶ αὐτά, ποὺ ἠκούσατε, ἔγιναν (δὲν εἶναι ψευδῆ).

ἀκροθίνια (*ἄκρος θὶς*=σωρὸς) τά, τὸ ἀνώτατον μέρος σωροῦ τινος, τὸ ἐκλεκτὸν μέρος, αἱ ἀπαρχαὶ τῶν καρπῶν. ἐν 75 *ἀκροθίνια τῶν κατθανόντων ξένων* εἶναι αἱ ἀποκοπεῖσαι κεφαλαὶ τῶν θυσιασθέντων ξένων, μὲ τὰς ὁποίας οἱ βάρβαροι εἶχον στολίσει τὸ ἐπιστύλιον τοῦ ναοῦ. *τὰ Ἑλλήνων ἀκροθίνια* 459 τὰ ἐκλεκτότερα ἐξ Ἑλλάδος θύματα.

ἀκύμων ἀκύμαντος, γαληνιαῖος.

ἀλαθοσύνα δωρ., ἀττ. *ἀληθοσύνη*, ἀλήθεια. *ἀλαθοσύνα νυκτωπὸς* 1279 ἀλήθεια νυκτέρων ὄψεων, τὸ κῦρος τῆς ὀνειρομαντείας.

Ἀλαὶ (*αἱ Ἀραφηνίδες*) τοποθεσία εἰς τὰ ἀνατολικὰ παράλια τῆς Ἀττικῆς, πρὸς νότον τοῦ Μαραθῶνος· τὸ ὄνομα τοῦ δήμου ἦτο *Ἀραφὴν* (ἐξ οὗ τὸ σημερινὸν Ραφήνα).

ἀλαίνω περιπλανῶμαι. *μανίαις ἀλαίνω* 284 παραφρονῶ.

ἅλιος θαλάσσιος. *ἅλιος αἰγιαλὸς* 425 ἀκτὴ τῆς θαλάσσης (πλεονασμός).

ἅλις ἀρκετά.

ἁλίσκομαι κυριεύομαι. *τί μᾶλλον θεᾶς ἄγαλμ' ἁλίσκεται ;* 1038 κατὰ τί προχωρεῖ τὸ ζήτημα τῆς ἁλώσεως τοῦ ἀγάλματος τῆς θεᾶς ;

ἀλκυὼν εἶδος θαλασσίου πτηνοῦ, θαλασσοπούλι. Κατὰ τὸν μῦθον ἡ Ἀλκυὼν (ἢ Ἀλκυόνη), σύζυγος τοῦ βασιλέως τῆς Τραχῖνος Κήυκος, ἐνῷ ἀνέμενε τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ συζύγου της ἐκ Κλάρου

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τῆς Μ. Ἀσίας, ὅπου εἶχε πλεύσει, ἵνα συμβουλευθῇ τὸ ἐκεῖ μαντεῖον, εἶδεν αἴφνης ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τὸ πτῶμά του ἐκβρασθὲν μετὰ ναυάγιον· οἱ θεοὶ ἐλεήσαντες τὴν θρηνοῦσαν Ἀλκυόνα μετεμόρφωσαν καὶ αὐτὴν καὶ τὸν σύζυγόν της εἰς τὰ ὁμώνυμα πτηνὰ (ἀλκυόνα καὶ κήυκα).

ἀλλάσσομαι ἐκλαμβάνω τι ὡς ἄλλο, συγχέω. *παρῆν δ' ὁρᾶν οὐ ταῦτα μορφῆς σχήματ' ἀλλ' ἠλλάσσετο φθογγάς τε μόσχων καὶ κυνῶν ὑλάγματα, χἃ φᾶσ' Ἐρινῦς ἱέναι μυκήματα* 291 δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἴδωμεν τοιαύτας μορφὰς (οἷας ἐν τῇ μανίᾳ του ἐφαντάζετο ὁ ξένος), ἀλλὰ συνέχεε τοὺς μυκηθμοὺς τῶν μόσχων καὶ τὰ γαυγίσματα τῶν σκύλων μὲ τὰς κραυγάς, τὰς ὁποίας λέγουν ὅτι ἐκβάλλουν αἱ Ἐρινύες.

ἄλλως 538 ματαίως.

ἅλμη θαλάσσιον ὕδωρ, «ἅρμη».

ἄλυρος ὁ ἄνευ λύρας. 146 βλ. *ἔλεγος*.

ἀμαθία 386 ἀνόητον πλάσμα (ἀφῃρημένον ἀντὶ συγκεκριμένου).

ἄμεικτος ὁ μὴ ἔχων ἐπιμειξίαν μετ' ἄλλων.

ἀμιλλάομαι-ῶμαι ἀνταγωνίζομαι, παραβγαίνω.

ἀμναστέω-ῶ λησμονῶ.

ἀμνημόνευτος ὁ μὴ μνημονευθείς· ἐν 1419 ἔχει ἐνεργητικὴν σημασίαν: *φόνων τῶν Αὐλίδι ἀμνημόνευτος, θεὰν προδοῦσ' ἁλίσκεται* 1418 λησμονήσασα τὸν ἐν Αὐλίδι φόνον (ὅτι ἐζήτησαν νὰ τὴν φονεύσουν) ἀποκαλύπτεται προδότις τῆς θεᾶς.

ἁμὸς ἐμὸς καὶ ἡμέτερος.

ἀμπνοὴ *ἀναπνοή*, ἀνακούφισις, «ξανάσασμα».

ἀμπτάμενος, *ἀναπτάμενος*, μτχ. ἀορ. τοῦ *ἀναπέτομαι*.

ἀμύνομαι: *δοκῶν Ἐρινῦς θεὰς ἀμύνεσθαι τάδε* 299 νομίζων ὅτι μὲ αὐτὰ ἀπέκρουε τὰς Ἐρινῦς· τὸ *τάδε* σύστοιχ. ἀντικ.

ἀμφέπω φυλάττω, φρουρῶ.

ἀμφίβληστρον πᾶν τὸ βαλλόμενον πέριξ. *ἀμφίβληστρα τοίχων* 96 οἱ περιβάλλοντες τὸ οἰκοδόμημα τοῖχοι, ὁ περίβολος.

ἀμφίλογος ἀμφισβητούμενος, ἀβέβαιος, ταλαντευόμενος. 655 βλ. *μέμονα*.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἀμφιτρίτα δωρ., ἀττ. -η, θαλασσία θεά, σύζυγος τοῦ Ποσειδῶνος.

ἀναγκάζω : *ἀναγκάζει τάδε* (σύστοιχ. ἀντικ.) 595 τὰ ἐπιβάλλει αὐτὰ *(τὸ γενέσθαι θῦμα)*.

ἀναδέχομαι λαμβάνω ἐπάνω μου· λαμβάνω ἀπὸ χαμηλότερα. 818 βλ. *λουτρά*.

ἀναιρέομαι - οῦμαι 373 σηκώνω.

ἀνάκτορον οἶκος τοῦ ἄνακτος (θεοῦ ἢ βασιλέως). *ἀνάκτορα θεᾶς* 41, 636 ναός.

ἀνάκτωρ ὁ ἀνάσσων, ἄναξ.

ἀναμετρέομαι - οῦμαι : *ἀναμετροῦμαι δάκρυ ἐς θοὐμόφυλον* 346 πληρώνω τὸν φόρον τῶν δακρύων εἰς τοὺς ὁμοεθνεῖς μου.

ἀναπτύσσω ξεδιπλώνω· 1286 ἀνοίγω.

ἀνάσσω βασιλεύω. *οὗ γῆς ἀνάσσει* 31 ὅπου εἶναι βασιλεὺς τῆς χώρας· τὸ *γῆς* ἐκ τοῦ *ἀνάσσει*, ὄχι ἐκ τοῦ *οὗ*.

ἀνάσσω ἀναπηδῶ.

ἀναστέλλω 1378 ἀπωθῶ.

ἀναστένω ἀναστενάζω.

ἀναφαίνω παρουσιάζω, διακηρύσσω, χαρακτηρίζω. *ἃς ὁ παρ' ἡμῖν νόμος οὐχ ὁσίας Ἕλλησι διδοὺς ἀναφαίνει* 465 σύντ.: *ἀναφαίνει οὐχ ὁσίας οὐ διδοὺς* (μὴ ἐπιτρέπων) *αὐτὰς τοῖς Ἕλλησι*.

ἀναψυχὴ δρόσισμα, ἀνακούφισις.

ἀνεψιὸς ἐξάδελφος.

ἀνθεμόρρυτος *(ῥέω)* ὁ ἐξ ἀνθέων πηγάζων. *ἀνθεμόρρυτον γάνος* 6:4 βλ. *γάνος*.

ἀνία λύπη, στενοχωρία, ἀνησυχία. ἐν 1031 εὐφημ. ἀντὶ *μανία*· σύντ.: *χρήσομαι ταῖς σαῖς ἀνίαις* (ἀντικ.) *σοφίσμασι* (κατηγορ).

ἀνίδρυτος ὁ ἄνευ μονίμου κατοικίας. *ἀνίδρυτοι δρόμοι* 971 ἀκατάπαυστον τρέξιμον.

ἀνίημι χαλαρώνω, παύω.

ἀνίκα δωρ., ἀττ. *ἡνίκα*, ὅτε.

ἀνιστορέω -ῶ ἐρωτῶ. 528 σύντ.: *ὡς* (ἐπιφών.) *ἀνιστορεῖς με συλλαβοῦσα πάντα ἅπαξ*.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἄνοδος (ἐπίθ.) ὁ ἄνευ ὁδῶν, ἀδιάβατος. *ὁδὸς ἄνοδος* 889 δρόμος ποὺ δὲν εἶναι δρόμος, κακὸς δρόμος.

ἀνολολύζω βγάζω δυνατὴν φωνήν.

ἀνομία 275 ἀσέβεια.

ἄνοστος ὁ ἄνευ ἐπιστροφῆς.

ἀνταπόλλυμαι 715 λαμβάνω ὡς ἀνταμοιβὴν τὴν ἀπώλειαν· εἰρωνεία.

ἀντιάζω παρακαλῶ.

ἀντίπαλος 446 ἰσόπαλος, ἴσος, ἀνάλογος· βλ. *ποινή*.

ἀντιτιμωρέομαι -οῦμαι τιμωρῶ διὰ τὸ κακὸν ποὺ μοῦ ἔκαμαν, ἐκδικοῦμαι. *ἵν' αὐτοὺς ἀντετιμωρησάμην* 357 διὰ νὰ τοὺς ἐξεδικούμην. ἱστορ. χρόνος ὁριστικῆς ἐν τῇ τελικῇ προτάσει: σκοπὸς μὴ δυνάμενος νὰ πραγματοποιηθῇ.

ἀντίψαλμος εἶναι ἡ ᾠδή, τὴν ὁποίαν ψάλλει ὁ Χορὸς 179 κ.ἑ. ἀπαντῶν εἰς τὴν ᾠδὴν τῆς Ἰφιγενείας. Τὰ δύο ᾄσματα ἀντιστοιχοῦν κατὰ τὸ περιεχόμενον καὶ ὄχι μετρικῶς.

ἀνυμέναιος ἄνευ *ὑμεναίου*, χωρὶς τραγούδι τοῦ γάμου.

ἀνώνυμοι 944 αἱ Ἐρινύες, διότι φοβεῖται κανεὶς νὰ προφέρῃ τὸ ὄνομά των.

ἀξιόω -ῶ κρίνω ἄξιον, ἔχω τὴν ἀξίωσιν.

ἀπαγγέλλω φέρω ἀγγελίαν. *πιστὰς ἡδονὰς ἀπαγγελεῖ* 642 βεβαίαν εὐχαρίστησιν διὰ τοῦ ἀγγέλματος θὰ προξενήσῃ. *οὐ κλύουσ' ἀπαγγελῶ* 901 θὰ ἔχω νὰ τὰ λέγω ὡς πράγματα ποὺ δὲν τὰ ἤκουσα παρ' ἄλλων.

ἀπαίρω σηκώνω· σηκώνομαι καὶ φεύγω.

ἀπαλλάσσομαι γλυτώνω, ἐν 44 ἀπέρχομαι.

ἀπάτωρ ὁ ἄνευ πατρός. *ἀπάτωρ πατήρ* 864 πατέρας ποὺ δὲν εἶνοι πατέρας· πρβλ. *ἄνοδος*.

ἀπείργω ἀπομακρύνω, ἐκδιώκω.

ἀπεμπολάω-ῶ *(ἐμπολή)* ἀπάγω πρὸς πώλησιν.

ἀπενάσθην παθ. ἀόρ. τοῦ *ἀποναίω*, ἀπέρχομαι, πηγαίνω νὰ κατοικήσω μακράν.

ἀπενάσσατο μέσ. ἀόρ. τοῦ *ἀποναίω* μὲ ἐνεργητ. σημασίαν (1260)· βλ. *ἀποναίω*.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀπέρχομαι πηγαίνω μακράν. *ἀπέρχομαι τοῦ λόγου τούτου* 546 ἀφήνω αὐτὸ τὸ θέμα.

ἄπιστος 328, 383, 782, 1293 ἀπίστευτος· 1298 ἀναξιόπιστος· 1476 ἀπειθὴς (τὸ *κλύων* ἐνδοτ.). 796 ποὺ δὲν πιστεύει εἰς τὴν εὐτυχίαν του. *τάχ' οὐκ ἐρωτῶν σ' εἰς ἄπιστ' ἀφίξομαι* 782 γρήγορα θὰ φθάσω εἰς ἀπίστευτα πράγματα (καὶ) χωρὶς νὰ σ' ἐρωτῶ. *ἄπιστον ὡς γένος* 1298 τί ἄπιστον ποὺ εἶναι τὸ γένος.

ἄπληστος 415 βλ. *πῆμα*.

ἄπλοια ἀδυναμία πρὸς πλοῦν. *δεινῆς ἀπλοίας πνευμάτων τε τυγχάνων* 15· νοητέον *δεινῶν* καὶ εἰς τὸ *πνευμάτων* (ἀνέμων).

ἀποβλέπω προσατενίζω. *πρὸς σὲ ἀποβλέπει* 928 εἶναι ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν σου.

ἄποινα τά, ἀποζημίωσις, ἐξιλέωσις. *τῆς σῆς σφαγῆς ἄποινα* 1459 ὡς ἀντιστάθμισμα τῆς (μὴ γενομένης) θυσίας σου. Εἰς τὴν πραγματικότητα ἡ τυπικὴ πρᾶξις τοῦ ἱερέως 1459—1460 ἦτο λείψανον ἀνθρωποθυσιῶν παλαιοτέρων ἐποχῶν.

ἀπόλαυσις 454 βλ. *κοινός*.

ἀποναίω ἀπέρχομαι· δίδω ἢ πέμπω ὀπίσω· ἀπομακρύνω, ἐκτοπίζω. ἐν 1259 σύντ.: *ἐπεὶ* (Φοῖβος) *ἰὼν* (ἐλθὼν) *ἀπενάσσατο* (ἐξετόπισε) *Θέμιν, παῖδα Γᾶς, ἀπὸ ζαθέων χρηστηρίων Πυθῶνος*.

ἀπονοστέω-ῶ ἀναχωρῶ, ἀπομακρύνομαι (ἵνα ἐπιστρέψω εἰς τὴν πατρίδα μου).

ἀποπτύω: πρὸς ἀποτροπὴν ἐπικρεμαμένου κακοῦ ἔπτυον ἢ ἔλεγον ἁπλῶς τὴν λέξιν *ἀπέπτυσα* (τὸν ἀόρ. ἀντὶ τοῦ ἐνεστ., πρβλ. *ἤνεσα* 1023).

ἄπορος ὁ χωρὶς *πόρον*, πέρασμα· *πόρος ἄπορος* 897 βλ. *πόρος*.

ἀπορρήγνυμι ἀποκόπτω. *ἀπορρήγνυμι βίον* 974 κόπτω τὸ νῆμα τῆς ζωῆς μου, ἀποθνήσκω.

ἀπόρρητος μυστικός. *ὡς ἀπόρρητον φλόγα θύουσα καὶ καθαρμὸν ὃν μετῴχετο* 1331 ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι θὰ προσέφερε μυστικὰ τὴν καθαρτήριον θυσίαν καὶ θὰ ἔκανε τὸν καθαρμόν, διὰ τὸν ὁποῖον ἐπήγαινεν ἐκεῖ.

ἀποστέλλομαι 1409 ξεκινῶ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀποστρέφομαι (μετ' αἰτιατικῆς) 801 ἀποστρέφω τὸ πρόσωπον (ἀπό τινος).

ἀποτίθεμαι 376 ἀφήνω δι' ἄλλην φοράν, ἀναβάλλω, ἐπιφυλάσσω.

ἀποτίνω (μέλλ. *ἀποτείσω* 338) πληρώνω.

ἄποτμος δυστυχής. *πότμος ἄποτμος* 864 μοῖρα ποὺ δὲν εἶναι μοῖρα, μαύρη μοῖρα.

ἀπόφθεγκτος ἄφθεγκτος, ἄφωνος, σιωπηλός. *σιγῇ ἐτεκτήναντο ἀπόφθεγκτόν με* 951 διὰ τῆς σιγῆς (μὲ τὸ νὰ σιωποῦν ἐκεῖνοι) μὲ ἠνάγκασαν καὶ ἐμὲ νὰ μένω σιωπηλός.

ἀποψήω-ῶ σπογγίζω.

ἅπτομαι ἐγγίζω. *ἅπτομαι φόνου* 381 ἔρχομαι εἰς ἐπαφὴν μὲ φόνον (ὁμιλῶ μὲ φονέα, ἐγγίζω αἷμα κτλ.).

ἄρα 351, 369, 569, 1310 ὅπως βλέπω τώρα (βλ. Τζαρτζάνου, Συντακτικὸν τῆς ἀρχαίας ἑλλην. γλώσσης, ἔκδ. Ὀργανισμοῦ Ἐκδόσεως Σχολικῶν Βιβλίων, σελ. 128, § 137).

ἀραῖος κατηραμένος· ὁ ἐπιφέρων κατάραν, βλάβην· 778 ὁ κακὸς δαίμων τῆς κατάρας· σήμερον ὁ λαὸς λέγει: θὰ γίνω κατάρα (στὸ σπίτι σου).

ἀράσσω κτυπῶ δυνατὰ ἐκ τοῦ πλησίον. ἐν 310 ἀντιτίθεται πρὸς τὸ *βάλλω* κτυπῶ μακρόθεν.

Ἄργος (παρὰ τραγικοῖς) αἱ Μυκῆναι.

Ἄρειος: *Ἄρειοι Πάγοι* 1470 Ἄρειος Πάγος· ἐκεῖ ἐδικάσθη ὁ Ὀρέστης ὡς μητροκτόνος· βλ. 961 κ. ἑ. Πρὸ τοῦ *ἐκσώσασα* 1469 ἐξέπεσον λέξεις τινές.

ἀρεσκόντως κατὰ τρόπον ἀρέσκοντα. *εἴ σοι τάδ' ἀρεσκόντως πόλις ἥδε τελεῖ* 463 ἂν αὐταὶ αἱ προσφοραί, τὰς ὁποίας σοῦ κάνει αὐτὴ ἡ πόλις (τῶν Ταύρων), σοῦ εἶναι εὐχάριστοι. *ἀρεσκόντως ἔχει* 581 ἀρέσκει.

ἀρέσκω: *ἤρεσκε σοῖσι προσπόλοις* 1335 οἱ ὑπηρέται σου συγκατένευσαν, συνεμορφώθησαν.

ἄρκυς-υος ἡ, δίκτυον, παγίς.

ἀρνὸς τοῦ, τῆς, γεν ἄνευ ὀνομαστ. ὡς ὀνομαστ. χρησιμεύει ἡ λ. *ἀμνός*. τὸν μῦθον τῆς χρυσῆς ἀρνὸς (196, 813) βλ. ἐν λ. *δινεύω*.

ἄρρητος ἀπόρρητος· ἀνέκφραστος, φρικτός.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἄρχω κάνω τὴν ἀρχήν. *πρῶτά μοι τοῦ λόγου τάδ' ἀρχέτω* 1060 ἥδε ἔστω ἡ ἀρχὴ τοῦ λόγου μου.

Ἀσιήτης Ἀσιάτης καὶ ἀσιατικός. 180 ὁ ἦχος *(ἀχά, ἠχὴ)* τῶν ἀσιατικῶν ὕμνων ἦτο *βάρβαρος*, ξενικός, ἐξωτικός· τὰ ἀσιατικὰ μοιρολόγια ἦσαν παθητικὰ καὶ συνωδεύοντο ὑπὸ κτυπημάτων εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ στῆθος.

Ἀσιῆτις γαῖα 396 Ἀσία.

ἀσθενής: *τὰ γυναικὸς ἀσθενῆ* 1006 ἡ ζωὴ τῆς γυναικὸς εἶναι κάτι τὸ δευτερεῦον, ἡ ἔλλειψις τῆς γυναικὸς δὲν εἶναι πολὺ αἰσθητή.

ἀσπούδαστος ὁ δι' ὃν δὲν ἀξίζει νὰ σπεύδῃ τις. *σπεύδει δ' ἀσπούδαστ' ἐπὶ σοὶ δαίμων* 201 ὁ δαίμων (τῆς ἐκδικήσεως, ἡ Νέμεσις) σπεύδει ἐπὶ σοὶ σπουδάς, ἃς οὐ χρῆν αὐτὸν σπεύδειν.

ἄσσω πηδῶ, πηγάζω. διὰ τὸ ὅλον χωρίον 191 κ. ἑ. βλ. *δινεύω*.

ἄστακτος κρουνηδὸν ῥέων. *τὰν ἀστάκτων ὑδάτων βακχεύουσαν Διονύσῳ Παρνάσιον κορυφὰν* 1242 εἰς τὴν πλουσίαν εἰς ὕδατα κορυφὴν τοῦ Παρνασσοῦ, ὅπου γίνονται βακχικαὶ τελεταὶ πρὸς τιμὴν τοῦ Διονύσου. Ἡ διασημοτάτη πηγὴ τοῦ Παρν. ἦτο ἡ Κασταλία.

ἄτα δωρ., ἀττ. *ἄτη*, ὃ ἴδε.

ἀτὰρ ἀλλά, δέ, ὅμως, ἐν τούτοις.

ἄτερ ἄνευ.

ἄτερος ὁ ἕτερος.

ἄτη συμφορά. *οἷαί μοι συμβαίνουσ' ἄται* 148 διότι τόσον μεγάλαι συμφοραὶ μὲ εὑρίσκουν. *ἄτα διὰ παντὸς δυσδαίμων* 1117 συμφορὰ ἀδιάλειπτος, βίος διαρκῶς δυστυχής· διὰ τὸ ὅλον χωρίον βλ. *δυσδαιμονία*.

Ἀτθίς Ἀττική.

ἄτοπος παράδοξος.

Ἀτρειδᾶν δωρ., ἀττ. *-δῶν*.

Ἀτρεὺς υἱὸς τοῦ Πέλοπος, πατὴρ τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ τοῦ Μενελάου.

αὐδάω-ῶ φωνῶ, λέγω, κηρύττω, παραγγέλλω.

αὖθις πάλιν: 1312, 1432 ἀργότερον. *ἐς αὖθις* 377 δι' ἀργότερον, δι' ἄλλην φοράν.

αὐλέομαι-οῦμαι ἀντηχῶ ἀπὸ τοὺς ἤχους τῶν αὐλῶν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Αὐλὶς πολίχνη τῆς Βοιωτίας παρὰ τὸν Εὔριπον, νῦν Βαθύ. *τὴν ἐνθάδ' Αὐλιν ἀντιθεῖσα τῆς ἐκεῖ* 358· τὸ *Αὐλιν* μετωνυμικῶς ἀντὶ *σφαγήν, φόνον*: θεῖσα τὴν ἐνθάδε σφαγὴν ἀντὶ (ὡς ἀντιστάθμισμα καὶ ἐκδίκησιν) τῆς ἐν Αὐλίδι.

αὔξω αὐξάνω. *φιλόπλουτον ἅμιλλαν αὔξοντες μελάθροισιν* 411 προσπαθοῦντες ἐν ἁμίλλῃ νὰ αὐξήσουν τὰ πλούτη διὰ τὰ σπίτια των.

αὐτόματος ὁ πράττων τι οἰκειοθελῶς· αὐτοκίνητος, ἀφ' ἑαυτοῦ γινόμενος.

ἀφαιρέομαι-οῦμαι ἀφαιρῶ. *οὐ γὰρ ὁ γάμος ἐσθλὸς ὢν μ' ἀφείλετο* 819 διότι ὁ γάμος δὲν ἦτο εὐτυχής, ὥστε νὰ μὲ κάμῃ νὰ λησμονήσω τὸ λουτρόν· ἡ ἐντροπὴ δὲν μὲ ἀφήνει νὰ τὸ λησμονήσω· πρβλ. 361.

ἀφανής: *τὰ τῶν θεῶν ἐς ἀφανὲς ἕρπει, κοὐδὲν οἶδ' οὐδεὶς κακὸν* 476 τὰ θεῖα (ἡ θέλησις τῶν θεῶν) ἀκολουθοῦν δρόμους μυστηριώδεις καὶ κανὲν δυστύχημα δὲν γνωρίζει κανεὶς (ἐκ τῶν προτέρων).

ἄφαρ εὐθύς.

ἀφειδέω-ῶ δὲν φείδομαι· 1354 ἀφήνω κατὰ μέρος κάθε ἐπιφύλαξιν.

ἀφίστημι ἀπομακρύνω. *οὐδ' ἀποστήσει λόγου πυθέσθαι* 912 καὶ δὲν θὰ μᾶς ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὸ θέμα μας νὰ τὸ ἐρωτήσω.

ἀφορμίζομαι (*ὅρμος*) κάνω τὸ πλοῖον νὰ ἐκπλεύσῃ. *οὐ μὴ ἀφορμίσῃ* 18· τὸ *οὐ μὴ* μεθ' ὑποτακτ. ἀορ. ἐντονώτερον τοῦ *οὐ* μεθ' ὁριστ. μέλλοντος.

ἀχὰ δωρ., ἀττ. *ἠχή*, ἦχος.

ἄχαρις ὁ ἄνευ χάριτος. *χάρις ἄχαρις* 566 χάρις ποὺ δὲν εἶναι χάρις: *κακῆς γυναικὸς χάριν ἄχαριν ἀπώλετο* ἐχάθη χάριν μιᾶς κακῆς γυναικὸς (τῆς Ἑλένης), ἡ ὁποία δὲν ἤξιζε τοιαύτην θυσίαν.

βάθρον 962: εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον ὑπῆρχον δύο βάθρα, λίθοι ἀκατέργαστοι, ὁ λίθος τῆς *ὕβρεως*, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἵστατο ὁ κατηγορούμενος, καὶ ὁ λίθος τῆς *ἀναιδείας*, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἵστατο ὁ κατήγορος (ὡς μὴ παρέχων *αἴδεσιν*)· βλ. *αἰδώς*.

βακχεύω ἑορτάζω ἑορτὴν τοῦ Βάκχου. 1243 βλ. *ἄστακτος*.

βάκχιος οἶνος. *πληρῶ ἴσον μέτρημα βακχίου* 953 ἐγχέω ἴσον ποσὸν οἴνου.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

βλέπω 1056 ἀποβλέπω, στηρίζω τὰς ἐλπίδας μου.

βλέφαρον ὀφθαλμός.

βορὰ *(βιβρώσκω)* φαγητόν.

βούλευμα σχέδιον· *ἐκ βουλευμάτων* 1290 κατὰ τὰ σχέδια.

βουφόρβια τά, ἀγέλη βοῶν.

βουφορβὸς βουκόλος. *καὶ μὴν ὅδε βουφορβὸς ἥκει* 236 ἀλλὰ νά, ἔρχεται ὁ βουκόλος.

Βραυρώνιος ὁ ἀνήκων εἰς τὴν Βραυρῶνα, χωρίον κείμενον εἰς τὰ ἀνατολικὰ παράλια τῆς Ἀττικῆς, νοτιώτερον τῶν Ἁλῶν (νῦν Βραώνα)· *κλίμακες Βραυρώνιαι* 1462 τὰ (κλιμακοειδῶς διατεταγμένα) ὑψώματα τῆς Βραυρῶνος· *σεμνὰς* καλεῖ αὐτὰς ὁ Εὐριπίδης, διότι ὑπῆρχεν ἐκεῖ ναὸς τῆς (Βραυρωνίας) Ἀρτέμιδος.

βρέτας τό, ξύλινον ὁμοίωμα θεοῦ, ξόανον.

βρότειος ἀνθρώπινος.

βροτοκτόνος ἀνθρωποκτόνος. *θυσία βροτοκτόνος* 384 ἀνθρωποθυσία.

βώμιος ὁ ἀνήκων εἰς τὸν βωμόν. *βώμιοι ἐπιστάται* 1284 ἐπιμεληταὶ τοῦ βωμοῦ (τῶν θυσιῶν)· πρβλ. 624 καὶ 726.

γαληνός 345 ἐπιεικής, μαλακός, φιλάνθρωπος.

γαμέω-ῶ 2 νυμφεύομαι, λαμβάνω γυναῖκα· 682 ἔχω σύζυγον (γυναῖκα).

γάνος τό, λάμψις, χαρά, ἀπόλαυσις. *ἀνθεμόρρυτον γάνος μελίσσης* 634 τὸ ἡδονικὸν ὑγρὸν τὸ ἐκ τῶν ἀνθέων ἐξαγόμενον, τὸ μέλι.

γάνυμαι λαμπρύνομαι, ἀγάλλομαι, καμαρώνω. 1239 βλ. *εὔπαις*.

γὰρ 520 πράγματι. *τί γάρ;* 533 τί ἔγινεν ἀλήθεια; ὅταν αἰτιολογῇ τὰ ἑπόμενα (π.χ. 118), μεταφράζεται διὰ τοῦ ἐπειδή.

γὲ (συνήθως) τοὐλάχιστον, οὐχὶ σπανίως δύναται νὰ μεταφρασθῇ διὰ τοῦ *ναί: ἀνεψιός γε* 919 ναί, ἐξάδελφος. *λέλοιπεν Ἠλέκτραν γε παρθένον μίαν* 562 ναί, ἔχει ἀφήσει μίαν κόρην, τὴν Ἠλέκτραν. ὁμοίως: 75, 510, 866, 1177 κ. ἀλλ.

γεγὼς μτχ. παρακειμ. τοῦ *γίγνομαι (=γεγονώς). γεγῶσα τυγχάνει* 473 ὑπάρχει. *εἶ γεγὼς* 509 εἶσαι, κατάγεσαι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γενειάδες αἱ, σιαγόνες, γνάθοι, παρειαί. *πλήγματα γενειάδων* 1366 κτυπήματα κατὰ τῶν σιαγόνων.

γενέσθω : *οἶσθα ἅ μοι γενέσθω;* 1203=οἶσθα ἅ μοι γενέσθαι δεῖ (ἢ ἅ μοι γενέσθαι βούλομαι); πρβλ. ὁμοίαν σύνταξιν ἐν *Ἑκάβῃ* 225 : *οἶσθ' ὃ δρᾶσον;*=οἶσθ' ὃ δεῖ σε δρᾶσαι;

γέννα 154 γενεά.

γένυς-υος ἡ, σιαγών, παρειά. *πολυποίκιλα φάρεα καὶ πλοκάμους περιβαλλομένα γένυν ἐσκίαζον* 1149 ἐσκίαζον τὰς παρειάς μου καλύπτουσα αὐτὰς μὲ πολυκεντήτους καλύπτρας καὶ μὲ τοὺς πλοκάμους μου.

γλαυκὸς γαλαζοπράσινος.

γλῶσσα : *καλόν τοι γλῶσσ' ὅτῳ πιστὴ παρῇ* 1064 εἶναι ὡραῖον νὰ εἶναι κανεὶς ἐχέμυθος.

γνώμη *(δικαία)* 1469 εὐσεβῆ αἰσθήματα. 419 βλ. *ὄλβος*.

γοῦν τοὐλάχιστον· 1194 ἔτσι λοιπόν.

γύαλον τό, κοίλωμα, φάραγξ, χαράδρα. ὅτι τὰ *γύαλα* τῆς Δήλου *καρποφόρα* (1235) δὲν εἶναι ἀκριβές· διὰ τὸ ὅλον χωρίον 1234 κ.ἑ. βλ. *εὔπαις*.

δαΐζω σχίζω, τεμαχίζω.

δαὶς δαιτὸς ἡ, φαγητόν, «τραπέζι», συμπόσιον.

δάμαρ-αρτος ἡ, ἡ σύζυγος.

Δαναΐδαι Δαναοί.

δαρὸς μακρός, μακροχρόνιος.

δεῖμα τό, φόβος. *δεῖμα τοὐλέθρου* 485 φόβος τῆς καταστροφῆς· βλ. *οἰκτίζομαι*.

δεινῶς 552 ἀθλίως.

δειρὰς ἡ, ῥάχις ὀρεσειρᾶς, ὄρος, βράχος, σκόπελος. *δειρὰς εἰναλία* 1240 βράχος παραθαλάσσιος. *δειρὰς Καρυστία* 1451 ἀκρωτήριον τῆς Καρύστου, εἰς τὸ νότιον ἄκρον τῆς Εὐβοίας.

δέλτος ἡ, ἐπιστολή· αἱ ἐπιστολαὶ ἐγράφοντο δι' ὀξέος μεταλλίνου ὀργάνου ἐπὶ μικρῶν ξυλίνων πινακίδων, αἵτινες ἐκοιλαίνοντο εἰς μικρὸν βάθος ἀφιεμένου πλαισίου ἐλαφρῶς ἐξέχοντος· ἡ ἐπιφάνειά των ἐπεχρίετο μὲ λεπτὸν στρῶμα κηροῦ· μετὰ τὴν γραφὴν αἱ πινα-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κίδες ἐτίθεντο ἡ μία ἐπὶ τῆς ἄλλης (ἐκ τούτου τὸ *ἐν δέλτου πτυχαῖς* 760), ἐδένοντο καὶ ἐσφραγίζοντο.

δέμας τό, σῶμα. *ἀδελφῆς δέμας* 1440 τὴν ἀδελφήν (του).

δέρα δωρ., ἀττ. *δέρη*, λαιμός.

δεσμὸς πληθ. *δεσμά*. *προστίθημι δεσμὰ* 1204 ἐπιβάλλω δεσμά, δένω. *ἴτ' ἐπὶ δεσμὰ* 1205 πηγαίνετε νὰ (τοὺς) δέσετε.

δεσπόσυνοι 439 εἶναι αἱ εὐχαὶ τῆς Ἰφιγενείας, *δεσποίνης* τῶν ἀποτελουσῶν τὸν Χορὸν γυναικῶν· ἡ Ἰφ. εἶχεν εὐχηθῆ (354 κ. ἑ.) νὰ πέσῃ εἰς χεῖράς της ἡ Ἑλένη.

Δηλιὰς γυνὴ ἐκ Δήλου· 1234 ἐν Δήλῳ εὑρισκομένη.

διὰ μετ' αἰτιατικῆς (ποιητ., παρὰ πεζοῖς πάντοτε μετὰ γενικῆς) : *διὰ λαμπρὸν αἰθέρα* 29 διὰ μέσου τοῦ λαμπροῦ αἰθέρος. *διὰ πέτρας Συμπληγάδας* 355. (διὰ) *φῦλα καὶ δι' ὁδοὺς* 889.

διαβιάζομαι ἀναγκάζω.

διαδοχή : *διαδοχαῖς Ἐρινύων* 79 μεταδρομαῖς Ἐρινύων διαδεχομένων ἀλλήλας, καταδιωκόμενοι ἀπὸ τὰς διαδεχομένας ἀλλήλας Ἐρινῦς.

διακλύζω βρέχω, πλύνω.

διαμείβω λαμβάνω ὡς ἀντάλλαγμα. *Ἀσιήτιδα γαῖαν Εὐρώπας διαμείψας* 397 τὴν Ἀσίαν ἀντὶ τῆς Εὐρώπης λαβὼν ὡς ἀντάλλαγμα, δηλ. ἀφήσας τὴν Εὐρώπην καὶ μετοβὰς εἰς τὴν Ἀσίαν.

διαπτυχὴ ἡ δίπλα. *δέλτου πολύθυροι διαπτυχαὶ* 727 ἐπιστολὴ ἐκ πολλῶν πινακίδων ἀποτελουμένη. *γραμμάτων διαπτυχαὶ* 793 διπλωμένη ἐπιστολή. βλ. *δέλτος*.

διαριθμέω-ῶ λογαριάζω ἕνα ἕνα, κάνω διαλογὴν (ψήφων). κατὰ τὴν δίκην τοῦ Ὀρέστου ἡ Ἀθηνᾶ, ἥτις προήδρευε, *διηρίθμησε ψήφους ἴσας* 966, δηλ. παρετήρησε κατὰ τὴν ἀρίθμησιν ἰσοψηφίαν, τότε δὲ προσέθεσε καὶ τὴν ἰδικήν της ψῆφον καὶ οὕτω ὁ Ὀρέστης ἠθῳώθη. Ὁ μῦθος εἶναι αἰτιολογικός, δηλ. ἑρμηνευτικὸς τοῦ ἐθίμου, καθ' ὃ ἐν ἰσοψηφίᾳ ὁ κατηγορούμενος ἀπηλλάσσετο : ὑπετίθετο ὅτι ἐλάμβανε καὶ τὴν ψῆφον τῆς Ἀθηνᾶς. πρβλ. 1470.

διαρρῶξ-ῶγος *(ῥήγνυμι)* διεσχισμένος.

δίδυμοι 456 δύο.

διέρχομαι 672 βλ. *λόγος*.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δίκαιος 1202 δικαιολογημένος.

δίκη 968 δικαστικὴ ἀπόφασις. *δίκην παρέχω* 944 δικάζομαι, λογοδοτῶ.

Δίκτυννα ἐπίθετον τῆς Ἀρτέμιδος· κυρίως ἦτο θεὰ Κρητική, ἣν ὁ Εὐριπίδης ταυτίζει πρὸς τὴν κυνηγὸν Ἄρτεμιν παρετυμολογῶν τὸ ὄνομά της ἐκ τῆς λ. *δίκτυον*.

δινεύω περιστρέφω κυκλικῶς, στροβιλίζω. στριφογυρίζω. *μόχθος δ' ἐκ μόχθων ᾄσσει, δινευούσαις ἵπποισιν ἐπεὶ πταναῖς ἀλλάξας ἐξ ἕδρας ἱερὸν μετέβαλεν ὄμμ' αὐγᾶς ἅλιος* 192 ἡ μία συμφορὰ διαδέχεται τὴν ἄλλην ἀπὸ τὴν ἐποχὴν ποὺ ὁ ἥλιος ἀλλάξας τροχιὰν μὲ τὸ στριφογύρισμα τοῦ πτερωτοῦ ἅρματός του ἔρριψεν ἀλλοῦ τὸ ἀκτινοβόλον βλέμμα του. τοῦτο ἔγινε διὰ σειρὰν ἐγκλημάτων, τὰ ὁποῖα ὁ ποιητὴς ὡς γνωστὰ εἰς τοὺς θεατὰς ὑπαινίσσεται ἁπλῶς διὰ τῶν λέξεων *χρυσέας ἀρνὸς ὀδύνα* 196: εἰς τὸ ποίμνιον τοῦ Ἀτρέως, ὅταν νυμφευθεὶς τὴν θυγατέρα τοῦ Εὐρυσθέως Ἀερόπην ἔγινε βασιλεὺς τῶν Μυκηνῶν, ἐνεφανίσθη ἀρνίον χρυσόμαλλον, σύμβολον καὶ ἐγγύησις τῆς ἐξουσίας. ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἀτρέως Θυέστης κατώρθωσε μὲ τὴν βοήθειαν τῆς ἀπίστου Ἀερόπης νὰ γίνῃ κύριος τοῦ ἀρνίου. Μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν ἐξερράγη ἀγρία ἔρις, ἥτις ἀπέληξεν ὑπὲρ τοῦ Ἀτρέως· ὁ Θυέστης ἐξωρίσθη, ἀλλὰ φεύγων παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ τὸν μικρὸν υἱὸν τοῦ Ἀτρέως Πλεισθένην, τὸν ὁποῖον ἀναθρέψας ὡς ἴδιον τέκνον ἀπέστειλεν ἀργότερον εἰς Μυκήνας, ἵνα φονεύσῃ τὸν πατέρα του. ὁ Ἀτρεὺς τὸν συνέλαβε καὶ τὸν ἐφόνευσε χωρὶς νὰ γνωρίζῃ ὅτι εἶναι υἱός του, ὅταν δὲ τὸ ἔμαθεν, ὤμοσεν ἐκδίκησιν· προσποιηθεὶς ὅτι ἐπεθύμει νὰ συνδιαλλαγῇ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, τὸν ἀνεκάλεσεν ἐκ τῆς ἐξορίας καὶ σφάξας καὶ διαμελίσας τὰ τέκνα τοῦ Θυέστου, παρέθεσε τὰς σάρκας των εἰς δεῖπνον, τὸ ὁποῖον προσέφερεν εἰς τὸν ἀγνοοῦντα τοῦτο πατέρα των. Κατ' ἄλλην ἐκδοχὴν τοῦ μύθου ὁ Θυέστης καταλαβὼν τὴν ἐξουσίαν εἶπεν εἰς τὸν ἀδελφόν του ὅτι θὰ τὴν παρέδιδεν εἰς αὐτόν, ἐὰν ὁ ἥλιος μετέβαλλε πορείαν· τὸ θαῦμα ἔγινε κατ' ἀπόφασιν τοῦ Διός, ὅστις ηὐνόει τὸν Ἀτρέα.

δίνη κυκλικὴ περιστροφή, στρόβιλος, στριφογύρισμα. *ἣν ἀμφὶ δίναις, ἃς θάμ' Εὔριπος πυκναῖς αὔραις ἑλίσσων κυανέαν ἅλα στρέφει, ἔσφαξεν Ἑλένης εἵνεχ', ὡς δοκεῖ, πατὴρ* 6 σύντ.: *ἣν πατὴρ ἔσφαξεν,*

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὡς δοκεῖ (ὅπως πιστεύεται), *Ἑλένης εἵνεκα ἀμφὶ δίναις* (πλησίον τῶν περιστρεφομένων ῥευμάτων), *ἃς Εὔριπος ἑλίσσων θαμὰ πυκναῖς αὔραις* (διὰ συχνῶν ἀνέμων) *στρέφει* (ταράσσει, φέρει παλιρροίας εἰς τὴν) *κυανέαν ἅλα*. ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Εὐριπίδου δὲν ἦτο γνωστὴ ἡ αἰτία τῶν παλιρροιῶν.

διόλλυσαι, καταστρέφεσαι, λέγει ὁ Χορὸς εἰς τὸν Ὀρέστην 652.

διοπετὴς ὁ ἐκ τοῦ Διὸς (ἐξ οὐρανοῦ) πεσών.

δῖος ὁ τοῦ Διός. *δία κούρα* 404 ἡ Ἄρτεμις.

Διόσκοροι=Διόσκουροι, ὁ Κάστωρ καὶ ὁ Πολυδεύκης, δίδυμοι υἱοὶ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λήδας, προστάται τῶν ναυτιλλομένων.

δίπαλτος ὁ δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν παλλόμενος. *δίπαλτα πολεμίων ξίφη* 323 δύο πολεμίων ξίφη παλλόμενα.

δίπτυχος διπλωμένος, διπλοῦς· ἐν 242, 474, 1289 σημαίνει ἁπλῶς *δύο*.

Δίρκα δωρ., ἀττ. *Δίρκη*, πηγὴ καὶ ῥύαξ ἐν Θήβαις.

δισσοὶ 264 δύο.

δίχα χωριστά.

διωγμὸς καταδίωξις. *πορθμεύω διωγμὸν* 1435 ἐπιχειρῶ καταδίωξιν.

διώκω 1296 ἀναζητῶ.

δμαθεὶς δωρ., ἀττ. *δμηθεὶς* (μτχ. παθ. ἀορ. τοῦ *δάμνημι*, δαμάζω), φονευθείς, ἀποθανών. 199 βλ. *ποινά*.

δμωὴ δούλη.

δνοφερὸς ζοφερός, σκοτεινός. *οἳ* (ὄνειροι) *πολέσιν μερόπων τά τε πρῶτα τά τ' ἔπειθ' ὅσα τ' ἔμελλε τυχεῖν ὕπνου κατὰ δνοφερὰς γᾶς εὐνὰς ἔφραζον* 1264 τὰ ὁποῖα (ὄνειρα) εἰς πολλοὺς ἀνθρώπους ἀπεκάλυπτον τὰ παρελθόντα καὶ τὰ παρόντα καὶ τὰ μέλλοντα κατὰ τὸν σκοτεινὸν ὕπνον των ἐντὸς τῶν ὑπογείων.

δοκέω-ῶ 8,678 καὶ ἀλλ. φαίνομαι, θεωροῦμαι, νομίζομαι, πιστεύομαι· 390, 641, 785, 855, καὶ ἀλλ. νομίζω· 349, 1443 φαντάζομαι· 1402 θεωρῶ ὀρθόν, δέχομαι, ἐπιτρέπω· *δοκεῖ* (ἀπρόσ.) φαίνεται καλόν· *δοκῶ ἐν ὕπνῳ* 44 ὀνειρεύομαι. ἐκ τοῦ *ἔδοξα* (44) νοητέον ἐν 46 καὶ ἐν 48 *ἔδοξε* (μοῦ ἐφάνη). ἐν 279 *ἔδοξε* ἐφάνη (ὁ βοσκός)· ἐξ αὐτοῦ νοεῖται ἐν 280 *ἔδοξε* ἐφάνη καλόν. *κἀδόκουν οὐκ εἰδέναι* 956 «καὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἔκανα πῶς δὲν καταλάβαινα». *ἵν' ἡμῖν δρᾶν τι δὴ δοκοῖ πλέον* 1336 προφανῶς *(δὴ)* διὰ νὰ νομίσωμεν ἡμεῖς ὅτι ἔκανε κάτι σοβαρόν.

δόκημα γνώμη. *δοκήμασι* 176 (ὡς ἐν 8 *ὡς δοκεῖ)* ὅπως πιστεύεται.

δόμος : *δόμοι* 1040, 1079 ναός. *δόμοι ἀνακτόρων* (περίφρ.) 65 ἀνάκτορα (τῆς θεᾶς), ναός· σύντ. : *εἶμι εἴσω τῶνδε δόμων ἀνακτόρων θεᾶς, ἐν οἷσι ναίω.* ἡ Ἰφιγένεια ὡς ἱέρεια κατοικεῖ ἐν τῷ ναῷ.

δονακόχλοος ὁ ἔχων χλοεροὺς δόνακας, πρασίνους καλάμους· ἡ αἰτιατ. *δονακόχλοα* 399 κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ *λευκόχροα, κυανόχροα, ἁπαλόχροα.*

δόξα 1030 γνώμη· *μεταδίδωμι δόξης* ἀνακοινώνω τὴν γνώμην μου· 1164 εἰκασία. 418 βλ. *κοινός.*

δοξάζομαι 831 νομίζομαι.

δορὶ (δοτ. τοῦ *δόρυ*) 519 διὰ πολέμου.

δράκαινα θηλ. τοῦ *δράκων. Ἅιδου δράκαινα* 286 Ἐρινύς.

δράκων ὄφις. ἐν 1245 νοεῖται ὁ Πύθων, ὅστις ἐφύλαττε τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν, ὅτε τοῦτο ἀνῆκεν εἰς τὴν μητέρα του τὴν Γῆν (ἢ Γαῖαν ἢ Χθόνα) καὶ ἔπειτα εἰς τὴν θυγατέρα της τὴν Θέμιν· ὁ Ἀπόλλων φονεύσας τὸν Πύθωνα ἔγινε κύριος τοῦ μαντείου.

δρασμὸς *(διδράσκω)* φυγή. *νάιοι δρασμοὶ* 891 φυγὴ διὰ πλοίου. 1300 βλ. *μέτα.*

δρόσος : *θαλασσία δρόσος* 1192 θαλάσσιον ὕδωρ.

δυσγενὴς ὁ ἐκ ταπεινῆς οἰκογενείας καταγόμενος.

δυσδαιμονία κακοδαιμονία, δυστυχία. *μεταβάλλειν δυσδαιμονία* 1120 ἡ (ἐξ εὐτυχίας εἰς δυστυχίαν) μεταβολὴ (τὸ *μετ' εὐτυχίαν κακοῦσθαι* 1121) εἶναι (ἡ πραγματικὴ) συμφορά· διὰ τοῦτο ὁ Χορὸς ζηλοῖ τὸν διαρκῶς δυστυχῆ βίον, διότι *σύντροφος ὢν ἀνάγκαις* (ἐὰν ἀνατραφῇς μέσα εἰς τὰ βάσανα) *οὐ κάμνεις* (ἀντέχεις).

δυσδαίμων κακοδαίμων, δυστυχής. *δυσδαίμων δαίμων* 203 μαύρη μοῖρα· ἡ μοῖρα τῆς Ἰφιγενείας ἦτο κακὴ *ἐξ ἀρχᾶς τᾶς ματρὸς ζώνας καὶ νυκτὸς κείνας*, δηλ. ἀπὸ τὴν στιγμὴν τῆς συλλήψεώς της ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς μητρός της.

δυσθρήνητος λίαν θρηνώδης. *ὡς ἔγκειμαι δυσθρηνήτοις θρήνοις* 144 διότι εἶμαι βουτηγμένη εἰς μεγάλους θρήνους.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δυσμαθὴς δυσνόητος. *ἡ τύχη παρήγαγ' ἐς τὸ δυσμαθὲς* 478 φέρει (τὰ ἐπικείμενα κακὰ) εἰς σημεῖον ποὺ δὲν ἠμπορεῖς νὰ τὰ καταλάβῃς.

δυσμενής: *τὸ δυσμενὲς μὴ 'μοὶ λάβῃς* 637 μὴ θυμώσῃς ἐναντίον μου, μὴν τὰ βάλῃς μαζί μου (δι' ὅ,τι πρόκειται νὰ πάθῃς, διότι δὲν πταίω ἐγώ, ἀλλ' ὁ νόμος). ὁ Ὀρέστης δηλ., λέγει ἡ Ἰφιγένεια, πρέπει νὰ σκεφθῇ ὅ,τι καὶ ὁ αἰχμάλωτος ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν 584 κ. ἑ.

δύσνους δυσμενής. *δύσνουν με λήψεσθε* 350 δυσμενῆ θὰ μὲ εὕρετε.

δύσνυμφος ὁ δυστυχὴς εἰς τὸν γάμον του. *νύμφαν δύσνυμφον* 216 νύφη, μαύρη νύφη.

δυσπραξία δυστυχία. *ἡ λίαν δυσπραξία ἔστι διδοῦσα λίαν μεταβολάς, ὅταν τύχῃ* 721 ἡ ἄκρα δυστυχία φέρει ἐνίοτε μεγάλας μεταβολάς, ὅταν τὸ φέρῃ ἡ περίστασις. 514 βλ. *πάρεργον*.

δυσσεβὴς 694 θεοκατάρατος.

δυστυχής: *οἱ δυστυχεῖς τοῖσι δυστυχεστέροις αὐτοὶ κακῶς πράξαντες οὐ φρονοῦσιν εὖ* 352 οἱ ἄνθρωποι, ὅταν δυστυχήσουν οἱ ἴδιοι, δὲν αἰσθάνονται συμπάθειαν πρὸς τοὺς δυστυχεστέρους των· τὸ *κακῶς πράξαντες* μετὰ τὸ *δυστυχεῖς* πλεονασμός· ἴσως ὅμως τὸ χωρίον νὰ εἶναι ἐφθορμένον. (Κατ' ἄλλους: οἱ διαρκῶς δυστυχεῖς, ὅταν τοὺς πλήξῃ μία νέα συμφορά, δὲν αἰσθάνονται κτλ.) -*τὰ δυστυχῆ* 958 ἡ δυστυχία.

Δυστυχὴς εἶναι τὸ ὄνομα, τὸ ὁποῖον λέγει (500) ὁ Ὀρέστης ὅτι θὰ τοῦ ἐταίριαζε.

δυσφόρμιγξ ὁ μὴ σύμφωνος μὲ τὴν *φόρμιγγα*, ἄλυρος, θρηνητικός, ἀξιοθρήνητος, θλιβερός. 225 κ. ἑ. βλ. *αἱμάσσω*.

δύσχορτος ξηρός, ἄγονος.

δώματα 1153 ναός.

ἔα ἐπιφών. θαυμασμοῦ ἢ δυσαρεσκείας ἢ ἐκπλήξεως.

ἔβα δωρ., ἀττ. *ἔβη*.

ἐγείνατο ἐγέννησε· ἀόρ. τοῦ *γείνομαι*.

ἔγκειμαι κεῖμαι ἐντός· 145 εἶμαι βουτημένος.

ἔγκληρος ὁ ἔχων *κλῆρον*, κληρονόμος, μοναχοκληρονόμος. *ἔγκληροι* καὶ συνήθως *ἐπίκληροι* ἐκαλοῦντο ἐν Ἀθήναις αἱ κληρονομοῦσαι

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὁλόκληρον τὴν πατρικὴν περιουσίαν δι' ἔλλειψιν ἀρρένων ἀπογόνων· ὑπῆρχον δὲ περὶ αὐτῶν ῥηταὶ προστατευτικαὶ διατάξεις ἐν τῷ ἀττικῷ δικαίῳ.

ἐγκροτέω-ῶ κτυπῶ. *πυγμαὶ ἦσαν ἐγκροτούμεναι* 1368 ἔπεφταν γροθιές.

ἐγκύκλιος κυκλικός. 429 βλ. *μέλπω.*

ἐγκυκλόω-ῶ στρέφω ἐν κύκλῳ.

εἰ, *εἰ γὰρ πέσοι* 1221 εἴθε νὰ ἐπιτύχῃ.

εἶα, ἐπίρρημα παρακελευσματικόν, ἐμπρὸς λοιπόν.

εἶεν ἂς εἶναι, καλά· δηλοῖ ὅτι ὁ λέγων θέλει νὰ τερματίσῃ μίαν συζήτησιν, διὰ νὰ μεταβῇ εἰς ἄλλο ζήτημα (π.χ.342, 467).

εἰκότως εὐλόγως, φυσικά· *εἰκότως ἔχει* 911 εἰκός ἐστι.

εἰκὼ αἰτιατ τοῦ *εἰκών.* ὁ Εὐριπίδης ποιῶν 223 τὴν Ἰφιγένειαν λυπουμένην, διότι δὲν εὑρίσκεται εἰς τὴν πατρίδα της, ὥστε νὰ δύναται νὰ ὑφαίνῃ καὶ νὰ παριστάνῃ εἰς τὸ ὕφασμά της τὰς εἰκόνας τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τῶν Τιτάνων (τὴν Τιτανομαχίαν), ἔχει κατὰ νοῦν τὰς εὐγενεῖς Ἀθηναίας παρθένους τῆς ἐποχῆς του, αἱ ὁποῖαι ὕφαινον τὸν κροκωτὸν πέπλον τῆς θεᾶς τὸν πανηγυρικῶς κομιζόμενον κατὰ τὰ Παναθήναια εἰς τὴν Ἀκρόπολιν.

εἰλάτινος, ἐπικὸς τύπος ἀντὶ *ἐλάτινος*, κατεσκευασμένος ἐκ ξύλου ἐλάτης· 407 βλ. *ῥόθιος.*

εἰλίσσω=*ἑλίσσω*, ὃ ἴδε ἐν λ.

εἰπὼν ἐν 964 ὀνομαστικὴ ἀπόλυτος ὡς καὶ τὸ *ἀκούσας· εἰπὼν ἀκούσας τε* ἀφοῦ ἀπελογήθην καὶ ἀφοῦ ἤκουσα τὴν κατηγορίαν.

εἴργω ἐμποδίζω, ἀναχαιτίζω.

εἵσατο 946 ἵδρυσε· ἀόρ. τοῦ *ἵζω* βάζω τινὰ νὰ καθίσῃ.

εἰσοράω-ῶ : *φόβῳ εἰσορᾶν* 1342 ἐκ φόβου μήπως ἴδωμεν· σύντ. : *φόβῳ εἰσορᾶν ἃ μὴ χρῆν (εἰσορᾶν).*

εἰσπράττομαι εἰσπράττω διὰ τὸν ἑαυτόν μου, λαμβάνω. *ὡς εὖ κακὸν δίκαιον (==κακὴν δίκην) εἰσεπράξατο* 559 πόσον καλὰ ἔκαμε ποὺ ἐπέβαλε αὐτὴν τὴν φρικτὴν μὲν (καὶ δι' αὐτὸν τὸν τιμωρήσαντα), ἀλλὰ δικαίαν τιμωρίαν.

ἐκ 552 ὑπό. *ἐκ δόμων* 1005 ἐν τῇ ξένῃ.

ἕκατι ἕνεκα.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐκβαίνω 98 βαίνων φθάνω εἰς τὸ τέρμα (βλ. *προσάμβασις*). ἐν 200 ὡς τὸ ἡμέτερον «βγαίνω» εἰς ἐκφράσεις ὡς «βγῆκε τ' ὄνειρο», «βγῆκε ἡ προφητεία»· *ἐκβαίνει ποινὰ* ἡ ἐκδίκησις πραγματοποιεῖται, ἐκτελεῖται, ἡ φωνὴ τοῦ αἵματος εὑρίσκει ἱκανοποίησιν (βλ. *ποινά*). *ἐξέβην ἄλλοσε* 781 ἀλλοῦ πῆγε ὁ νοῦς μου. *μὴ 'κβάντας τύχης, καιρὸν λαβόντας, ἡδονὰς ἄλλας λαβεῖν* 907 ἀφοῦ εὗρον μίαν εὐκαιρίαν, νὰ μὴ ἐπιδιώκουν ἄλλας μικρὰς ἡδονάς, παραστρατίζοντες ἀπὸ τὸν δρόμον ποὺ τοὺς ἄνοιξεν ἡ τύχη.

ἐκβολή: *ἐκβολαὶ νεὼς* 1424 τὸ ἐκβληθέν, τὸ ἐξοκεῖλαν πλοῖον.

ἔκβολος ὁ, 1042 μέρος ξηρᾶς κατακλυσθὲν ὑπὸ τῆς θαλάσσης.

ἐκβρυχάομαι-ῶμαι βγάζω βρυχηθμόν. *στεναγμὸν ἡδὺν ἐκβρυχώμενοι* 1390 ἐκβάλλοντες βαθὺν στεναγμὸν ἀνακουφίσεως.

ἐκδύομαι 602 βγαίνω εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, ξεφεύγω, ξεγλιστρῶ.

ἐκεῖ: *τοῖς ἐκεῖ* 771 ὅπως πιστεύουν οἱ ἐν Ἑλλάδι.

ἐκκλέπτω κλέπτω καὶ ἀπάγω κρυφίως· ἀποσπῶ. *ἐξεκλέψαμεν πέτροισι χειρῶν φάσγανα* 331 : τὸ *χειρῶν* ἐκ τοῦ *ἐξεκλέψαμεν*· αἱ χεῖρες τοῦ Ὀρέστου καὶ τοῦ Πυλάδου βαλλόμεναι διὰ τῶν λίθων παρέλυσαν ἀπὸ τοὺς πόνους καὶ ἀφῆκαν τὰ ξίφη νὰ πέσουν κατὰ γῆς.

ἐκκομίζομαι κομίζω μαζί μου ἔξω.

ἐκλείπω (*ὅρκον*) 750 παραβαίνω.

ἔκλυσις ἀπολύτρωσις.

ἐκμανθάνω 667 ζητῶ λεπτομερεῖς πληροφορίας.

ἐκμοχθέω-ῶ κατασκευάζω μετὰ μόχθου, ἀγωνίζομαι, ὑφίσταμαι, ὑποφέρω μαρτυρικῶς.

ἐκνεύω ἐν 1186 στρέφω τὴν κεφαλήν, στρέφομαι, κλίνω. *ἐς τὸ τῆς θεοῦ γ' ἐξένευσας* πρὸς τὸ μέρος τῆς θεᾶς ἀναμφιβόλως ἐστράφης (χωρὶς νὰ παρασυρθῆς ἀπὸ τὰ δελεαστικὰ λόγια τῶν ξένων). ἐν 1330 κάνω νεῦμα : *ἐξένευσ' ἀποστῆναι πρόσω* ἔκαμε νεῦμα (διέταξε) νὰ σταθῶμεν μακράν.

ἐκνίπτω ἀποπλύνω.

ἐκπετάννυμι ἁπλώνω πρὸς τὰ ἔξω, ἀνοίγω, φουσκώνω. ἐν 1135 σύντ. : *πόδες νεὸς ὠκυπόμπου ἐκπετάσουσιν ἱστία ἀέρι πὰρ πρότονον κατὰ πρῷραν ὑπὲρ στόλον* τὰ «ποδάρια» (βλ. *πόδες*) τοῦ ταχέος πλοίου κρατοῦντα τεντωμένα πρὸς τὰ κάτω τὰ ἱστία θὰ τὰ ἀφή-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σουν νὰ φουσκώσουν μὲ τὸν ἀέρα κοντὰ εἰς τοὺς προτόνους (β.λ.), πρὸς τὸ μέρος τῆς πρῴρας, ἐπάνω ἀπὸ τὴν προεξοχὴν αὐτῆς (βλ. *στόλος*).

ἐκπέφυκα 807 ἔχω γεννηθῆ.

ἐκπίμπλημι γεμίζω ἐντελῶς. ἐν 81 διανύω ἐξ ὁλοκλήρου. *ἐκπίμπλημι κίνδυνον* 90 ὑφίσταμαι μέχρι τέλους κίνδυνον, ἐκτελῶ μέχρι τέλους ἐπικίνδυνον ἐπιχείρησιν.

ἐκπλήσσω ἐκκρούω, ἐκδιώκω, ἀποσπῶ. *ἐκπλήσσω τοῦ παρόντος λόγου* 240 ἀποσπῶ ἀπὸ τὰ νῦν λεγόμενα, διακόπτω τὰ νῦν λεγόμενα. ἐν 773 κάνω ἕνα νὰ τὰ χάσῃ.

ἐκποδὼν (*ἐκ ποδῶν*, ἀντίθ. *ἐμποδὼν*) μακράν. *ἐκποδὼν ἔχω* 1226 μένω μακράν.

ἐκσῴζω σῴζω ἐκ τῶν κινδύνων. *ὡς δὴ σκότον λαβόντες ἐκσωθεῖμεν ἄν;* 1025 διὰ νὰ ἠμπορέσωμεν νὰ φύγωμεν καὶ νὰ σωθῶμεν ἐπωφελούμενοι τοῦ σκότους;

ἐκτρέφομαι τρέφω, ἀνατρέφω, αὐξάνω. 848 σύντ.: *ἐξεθρέψω μοι τόνδε συνομαίμονα φάος δόμοις* (ὡς σωτηρίαν τοῦ οἴκου).

ἐκφοινίσσω κοκκινίζω (ἐνεργητ.), καταματώνω.

ἐκφροντίζω ἐπινοῶ, ἐξευρίσκω. *ἐκφρόντισον διωγμὸν ὅστις τοὺς ξένους θηράσεται* 1323 σκέψου μὲ ποίαν καταδίωξιν θὰ κατορθωθῇ ἡ σύλληψις τῶν ξένων· τὸ *διωγμὸν* κατὰ πρόληψιν, τὸ δὲ *ὅστις θηράσεται* ἀναφορ. συμπερασμ.

ἑκών: *οὐχ ἑκὼν ἑκὼν* 512· ὁ Ὀρέστης δὲν ἐξωρίσθη ἐκ τῆς πατρίδος του, ἀνεχώρησε λοιπὸν *ἑκών*, ἀλλὰ καὶ *οὐχ ἑκών*, διότι τὸν ἠνάγκασεν ἡ βαρύνουσα αὐτὸν μητρικὴ ἀρά· ὥστε ὁ χαρακτηρισμὸς *φυγὰς* 511 ἁρμόζει εἰς αὐτὸν κατὰ ἰδιάζοντα τρόπον καὶ αὐτὸ ἐννοεῖ λέγων *φεύγω τρόπον γε δή τινα*.

ἔλακον ἀόρ. τοῦ *λάσκω* λέγω.

ἐλαστρέω -ῶ ἐλαύνω, καταδιώκω.

ἔλεγος ὁ, θρηνολογία, θρηνητικὸν ᾆσμα. *ἄλυροι ἔλεγοι τᾶς οὐκ εὐμούσου μολπᾶς* 146 θρῆνοι τοῦ ἀμούσου τραγουδιοῦ, τοὺς ὁποίους δὲν συνοδεύει ἡ λύρα (ἀλλ' ὁ αὐλός)· τὸ *βοὰν* ἐξοβελίζεται. *ἔλεγος οἶτος* 1091 ἀξιοθρήνητος, ἐλιβερὰ μοῖρα.

ἐλέγχω ἐρωτῶ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἑλίσσω (καὶ *εἱλίσσω*) περιστρέφω· ἐν 444 κάνω κυκλικὴν κίνησιν, ὥστε νὰ σχηματισθῇ στέφανος· *ἀμφὶ χαίτᾳ δρόσον αἱματηρὰν ἑλίχθεῖσα λαιμοτόνῳ δεσποίνας χειρὶ* 442 ἀφοῦ πέριξ τῆς κόμης τῆς δεχθῇ τὸν στέφανον τοῦ φονικοῦ ἡγιασμένου ὕδατος ἀπὸ τὴν λαιμοτόμον χεῖρα τῆς κυρίας μου· ἡ δρόσος (ἐνταῦθα *χέρνιβες*) εἶναι αἱματηρά, διότι προορίζει εἰς τὴν σφαγήν, διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον λέγεται καὶ ἡ χεὶρ τῆς ἱερείας λαιμοτόμος, ἂν καὶ ἄλλοι ἔσφαζον τὰ θύματα (πρβλ. 40 καὶ 622). ἡ ἐν Δήλῳ λίμνη, ἥτις εἵλισσε τὸ ὕδωρ αὐτῆς κυκλικῶς (*κύκλιον* κατηγορ.) 1103 ἐκαλεῖτο καὶ τροχοειδής· κατὰ τὸν ἐλεγειακὸν ποιητὴν Θέογνιν (5) ἡ Λητὼ ἔτεκε τὸν Ἀπόλλωνα *ἐπὶ τροχοειδέι λίμνῃ ἐφαψαμένη φοίνικος χερσίν. παρὰ πόδ' εἱλίσσουσα φίλας ματρὸς ἡλίκων θιάσους* 1145 σύρουσα εἰς κύκλιον χορὸν τοὺς ὁμίλους τῶν συνομηλίκων μου ἐνώπιον τῆς μητρός μου. *χέρα παιδνὸν ἕλιξεν ἐκ Διὸς θρόνων Πυθίων δόμων χθονίας ἀφελεῖν μῆνιν θεᾶς* 1271 μὲ τὴν παιδικήν του χεῖρα περιέβαλε τὸν θρόνον τοῦ Διὸς (ἱκετεύων) νὰ ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὸ ἱερὸν τῶν Δελφῶν τὴν ὀργὴν τῆς χθονίας θεᾶς. βλ. καὶ *δίνη* διὰ τὸν στ. 6 κ.ἑ.

Ἑλλάς· ἀρχικῶς ἦτο ἐπίθετον (*Ἑλλὰς γῆ*) παραλειπομένου δὲ τοῦ οὐσιαστικοῦ, τὸ ὁποῖον συνώδευεν, ἔγινεν οὐσιαστικὸν (ὡς καὶ τὸ *Ἰλιάς*, κυρ. *ποίησις*)· ἐν τούτοις διετηρήθη καὶ ὡς ἐπίθετον καὶ δὴ ἐν τῷ ἡμετέρῳ δράματι: *Ἑλλάδος στρατηγίας* 17 ἑλληνικῆς ἐκστρατείας· *Ἑλλάδος γᾶς* 448· *Ἑλλάδος νεὼς σκάφος* 1345 σκάφος ἑλληνικῆς νεώς, ἑλληνικὴν ναῦν. ἐπίσης καὶ τὸ *Ἕλλην* χρησιμοποιεῖται ἐπιθετικῶς, ἐνίοτε μάλιστα μετὰ ζηλυκοῦ οὐσιαστικοῦ: *Ἕλλην φόνος* 72 ἑλληνικὸν αἷμα. *Ἕλληνος γῆ*. 341 ἑλληνικῆς (ἑλληνίδος) γῆς· *πατρίδος Ἕλληνος* 495.

ἐμέθεν ἐμοῦ.

ἔμπεδος ἔγκυρος, δεσμευτικός.

ἐμπεδόω -ῶ (*ὅρκον*) ἐκπληρῶ.

ἐμπολὰ δωρ., ἀττ. *ἐμπολή*, ἐμπόριον, ἀγοραπωλησία. *ζαχρύσου δι' ἐμπολᾶς νόστον βάρβαρον ἦλθον* 1111 ἀντὶ πολλοῦ χρυσοῦ (πωληθεῖσα καὶ ἀγορασθεῖσα) ἦλθον εἰς βάρβαρον χώραν.

ἔμπυρα τά, αἱ διὰ τοῦ πυρὸς θυσίαι· ἐμπυροσκοπία, πυρομαντεία.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐνάλιος θαλάσσιος. *ἐναλία δρόσος* 255 θαλάσσιον ὕδωρ.

ἔνδος δὸς εἰς χεῖρας (λέγει ἡ Ἰφιγένεια εἰς τὴν θεραπαινίδα της 167).

ἐνθένδε ἀπ' ἐδῶ. *τὸ δ' ἐνθένδε* 91 (ἐπιρρηματικῶς) ἔπειτ' ἀπ' αὐτό.

ἔνι 572 *ἔνεστι*, ὑπάρχει.

ἐνοπὴ φωνή. *ἐπὶ δ' ἔσεισεν κόμαν, παῦσαι νυχίους ἐνοπὰς* 1276 ἐπισείσας (ἀνατινάξας) τὴν κόμην του διέταξε νὰ παύσουν τὰς νυκτερινὰς φωνὰς (τὴν ὀνειρομαντείαν)· πρὸς τὸ *ἐπέσεισεν κόμαν* πρβλ. Ἰλιάδ. Α 528 *κυανέῃσιν ἐπ' ὀφρύσι νεῦσε Κρονίων· ἀμβρόσιαι δ' ἄρα χαῖται ἐπερρώσαντο ἄνακτος κρατὸς ἀπ' ἀθανάτοιο.*

ἐνταυθοῖ 1010 ἐκεῖ· ἐπεξήγησις αὐτοῦ τὸ *πρὸς οἶκον* 1011.

ἐξαίρετος ἐξῃρημένος. *ἐξαίρετον δός μοι τόδε* 755 κάμε μου τὴν ἐξῆς ἐξαίρεσιν.

ἐξακοντίζω ῥίπτω ἀκόντιον. *ὅσας χεῖρας ἐξηκόντισα γενείου γονάτων τε τοῦ τεκόντος* 362 ποσάκις ἔτεινα τὰς χεῖράς μου πρὸς τὸ γένειον καὶ τὰ γόνατα τοῦ πατρός μου.

ἐξαλλάσσω ἀλλάσσω ἐντελῶς· 135 ἀφήνω ἕνα τόπον καὶ πηγαίνω εἰς ἄλλον.

ἐξανάπτω κρεμῶ ἔκ τινος, ἀναρτῶ. *ἄλλος δὲ* (ἐνν. τῶν βαρβάρων) *πλεκτὰς ἐξανῆπτεν ἀγκύλας* 1408 προσεπάθει νὰ περάσῃ εἰς τὸ πλοῖον (εἰς τὸν ἱστὸν ἢ ἄλλην προεξοχήν του) βρόχον (συρτοθηλειά). καὶ εἰς τὸν προηγούμενον στίχον *(χῶ μέν τις)* περὶ βαρβάρων πρόκειται.

ἐξανθέω -ῶ βγάζω ἄνθη· ἀναφαίνομαι εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, «ἀναδίνω». 300 σύντ.: *ὥστε πέλαγος ἁλὸς ἐξανθεῖν αἱματηρὸν* (κατηγορ.) ὥστε ἡ ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης ἐκοκκίνισεν ἀπὸ αἷμα.

ἐξανίημι ἐκπέμπω, ἐξάγω, κάνω νὰ χυθῇ. *ἐπισχέτω καὶ ἐξανιέτω* 1459 - 1460 ἐνν. ὁ ἱερεύς.

ἐξανύτω ἐκτελῶ, ἐκπληρῶ, φέρω εἰς πέρας.

ἐξάρχω ἀρχίζω, κάνω τὴν ἀρχήν· 743 ὑπαγορεύω.

ἐξαυδάω -ῶ ἐκφωνῶ, λέγω, ᾄδω.

ἔξεδρος ὁ ἐκτὸς τῆς ἕδρας. *ἔξεδροι χθονὸς* 80 μακρὰν τῆς χώρας.

ἐξελέγχω 955 κάνω παρατήρησιν, ζητῶ τὸν λόγον.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐξένευσας ἐν 1186 ἀόρ. τοῦ *ἐκνεύω* (ὅ ἴδε). (Κατ' ἄλλους τοῦ *ἐκνέω* κολυμβῶν ἐξέρχομαι εἰς τὴν ξηράν, διαφεύγω.)

ἐξεύρημα ἐπινόημα, σχέδιον, στρατήγημα.

ἐξεφίεμαι παραγγέλλω, ἐντέλλομαι.

ἐξίσταμαι ἀπομακρύνομαι.

ἐξὸν μτχ. τοῦ *ἔξεστι*. *ἐξὸν* (ἐνν. *φέρειν*) 688 ἐνῷ εἶναι δυνατὸν νὰ ὑποφέρω.

ἐξορμάω -ῶ : *ἐξορμῶ ῥεῦμα* 1437 ἐξαπολύω κῦμα.

ἐπαίρω ἐγείρω, ὑψώνω. *παύσω λόγχην ἣν ἐπαίρομαι* 1484 θὰ καταθέσω τὰ ὅπλα, τὰ ὁποῖα ὑψώνω.

ἐπαυρίσκομαι, ἀόρ. *ἐπηυρόμην*, ἀπολαύω.

ἐπείγομαι 1393 στενοχωροῦμαι, πιέζομαι, κακοπαθῶ.

ἐπεμβάσῃ δωρ., ἀττ. *ἐπεμβήσῃ*, μέλλ. τοῦ *ἐπεμβαίνω*. *ἐς πάτραν ποτ' ἐπεμβάσῃ* 648 θὰ πατήσῃς μιὰ φορὰ τὸ χῶμα τῆς πατρίδος σου.

ἐπευφημέω -ῶ ᾄδω ἐπί τινι. *ἐπευφήμησαν εὐχαῖσιν παιᾶνα* 1403 συνῴδευσαν τὰς εὐχὰς μὲ παιᾶνα (ὕμνον, δέησιν πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα).

ἐπεύχομαι 508 καυχῶμαι· *τὸ κλεινὸν Ἄργος πατρίδ' ἐμὴν ἐπεύχομαι* καυχῶμαι ὅτι ἔχω π. τὸ κλ. Ἄ.

ἔπη 723 χρησμός.

ἔπηλυς (*ἐπὶ ἤλυθον*) ὁ ἄλλοθεν ἐλθών, ξένος. ἐν 1021 τὸ *ἐπήλυδας* ὑποκ. τοῦ *ξενοφονεῖν*.

ἐπιβαίνω 840 παρουσιάζομαι ἐξαίφνης. 1252 γίνομαι· κύριος· ἐν 215 τὸ *ἐπέβασαν* μεταβατικόν : ἐπεβίβασαν, ἔφεραν, ὡδήγησαν.

ἐπιζέω πίπτω ἐπάνω καὶ ζεματίζω. *ἐπέζεσε τὸ Ταντάλειον σπέρμα* 987 ἔπεσεν ἐπάνω εἰς τὴν γενεὰν τοῦ Ταντάλου καὶ τὴν ἔκαυσε.

ἐπιθωῦσσω δίδω παραγγέλματα μεγαλοφώνως. *κώπαις ἐπιθωῦξει* (=τοῖς κωπηλάταις ἐγκελεύσει) 1127 θὰ δίδῃ τὸν ῥυθμὸν εἰς τοὺς κωπηλάτας. τὸ ἔργον τοῦτο ἐξετέλει ὁ τριηραύλης.

ἐπίκρανον κιονόκρανον, ἡ κορυφὴ τοῦ στύλου.

ἐπιμαστίδιος ὁ ἐπὶ τῷ μαστῷ, ὁ θηλάζων.

ἐπισκήπτω ἀφήνω παραγγελίαν, ἐντολήν. *πάντα . . ., ὧν ἐπισκήπτεις πέρι* 1077 ὅλα, περὶ τῶν ὁποίων παραγγέλλεις.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐπισκοπέω-ῶ 1414 προστατεύω, ἐπιβλέπω.

ἐπιστέλλω παραγγέλλω.

ἐπιστολὴ ἐντολή, παραγγελία· ἐπιστολή, γράμμα.

ἐπιστροφὴ 671 ἐπικοινωνία. *πάντες, ὧν ἐπιστροφή τις ἦν* 671 πάντες, ὅσοι εἶχον κάποιαν ἐπικοινωνίαν πρὸς ἄλλους ἀνθρώπους· πρβλ. Ὀδ. α 177: *καὶ κεῖνος ἐπίστροφος ἦν ἀνθρώπων.*

ἐπίσχῃ ὑποτακτ. ἀόρ. τοῦ *ἐπέχω* ἐμποδίζω. *μηδέν μ' ἐπίσχῃ γε* 912 τίποτε νὰ μὴ μὲ ἐμποδίσῃ.

ἐπίσχω ἐκτεταμένος τύπος τοῦ *ἐπέχω* ἀκουμπῶ. *ἐπισχέτω καὶ ἐξανιέτω* 1459—1460 ἐνν. ὁ ἱερεύς.

ἐπόμνυμι ὁρκίζομαι εἰς τὸ ὄνομά τινος.

ἑπτάτονος ἑπτάχορδος. *ἔχων κέλαδον ἑπτατόνου λύρας* 1128 παίζων τὴν ἑπτάχορδον λύραν.

ἐπωμὶς 1) τὸ ὑπερέχον ἄκρον τοῦ βραχίονος, ἔνθα συνδέεται μὲ τὸ ὀστοῦν τῆς κλειδός· 2) τὸ παρὰ τὸν ὦμον μέρος τοῦ χιτῶνος· ἐν 1404 ἡ χεὶρ ὁλόκληρος ἀπὸ τοῦ ὤμου: *γυμνὰς ἐκ πέπλων ἐπωμίδας κώπῃ προσαρμόσαντες* ἐπιθέσαντες εἰς τὰς κώπας χεῖρας γυμνωθείσας ἀπὸ τοὺς πέπλους μέχρι τῶν ὤμων.

ἐπώνυμος ὁ φέρων τὸ ὄνομα, ὁ ὀνομασθεὶς ἀπὸ κάποιον ἢ κάτι. τὸ εἰς Ἁλὰς ὑπὸ τοῦ Ὀρέστου κομισθὲν ξόανον τῆς Ταυροπόλου Ἀρτέμιδος ἦτο κατὰ τὸν Εὐριπίδην 1454 ἐπώνυμον τῆς χώρας τῶν *Ταύρων* καὶ τῶν *περιπολήσεων* τοῦ Ὀρέστου· βλ. *Ταυροπόλος.*

ἐπωτίδες αἱ, προεξοχαὶ ἑκατέρωθεν τῆς πρῴρας, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐστερέωνον τὰς ἀγκύρας.

ἐράω-ῶ ποθῶ, ἐπιθυμῶ. *σὺ τοῦτ' ἔρα* 516 σὺ ἔχε αὐτὸν τὸν ἔρωτα· κράτει αὐτὴν τὴν χαρὰν διὰ τὸν ἑαυτόν σου.

ἔργον: *ἐν ἔργῳ* 1190 ἐν ἐνεργείᾳ.

ἐρείψιμος κατερριμμένος εἰς ἐρείπια. *πᾶν ἐρείψιμον στέγος βεβλημένον πρὸς οὖδας ἐξ ἄκρων σταθμῶν* 48 ὅτι ὁλόκληρος ἡ στέγη κατέπεσεν («σωριάστηκε») εἰς τὴν γῆν ἀπὸ τὰς κορυφὰς τῶν στύλων. ἔπειτα ἀπὸ αὐτὸ πρέπει νὰ φαντασθῶμεν ὅτι καὶ οἱ στῦλοι (πλὴν ἑνὸς) ἔπεσον, ἀλλ' ὁ ποιητὴς θεωρεῖ περιττὸν νὰ προσθέσῃ καὶ τὴν λεπτομέρειαν ταύτην, ἐφ' ὅσον λέγει ὅτι μόνον εἷς στῦλος ὑπελείφθη.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐρέσσω κωπηλατῶ. *πτεροῖς ἐρέσσω* 289 κινῶ τὰς πτέρυγας ὡς ὁ κωπηλάτης τὰς κώπας, «φτερολάμνω».

ἐρετμὸν κώπη. *ἐρετμοῖσι καὶ λόγχαις* 1110 δοτ. ὀργαν.: αἱ νεάνιδες αἱ ἀποτελοῦσαι τὸν χορὸν ἠχμαλωτίσθησαν μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς πατρίδος των *(πύργων ὀλομένων)* καὶ ῥιφθεῖσαι εἰς τὰ πλοῖα μετεφέρθησαν (ὡς φορτίον καὶ ὄχι ὡς ἐπιβάτιδες, διὰ τοῦτο *ἐν ναυσὶν* καὶ ὄχι *ἐπὶ ναυσὶν*) διὰ τῶν κωπῶν καὶ τῶν λογχῶν τῶν ἐχθρῶν.

Ἐρινύες θεότητες τοῦ Ἅδου, ἀδυσώπητοι τιμωροὶ τοῦ ἐγκλήματος ἐπὶ τῆς γῆς. συνήθως ἀναφέρονται τρεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἡμέτερον δρᾶμα ἐκτὸς τῶν τριῶν, αἵτινες κατεδίωκον τὸν Ὀρέστην 285 κ. ἑ., ἦσαν καὶ ἄλλαι, αἵτινες συμμορφωθεῖσαι πρὸς τὴν ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου ἔπαυσαν τὴν καταδίωξιν 968. διὰ τὸ ὅλον χωρίον 291 κ.ἑ. βλ. *ἀλλάσσομαι*.

ἑρμηνεὺς ἐξηγητής, διερμηνεύς. ἐν 1302 ὁ Ἄγγελος λέγων *ἑρμηνεὺς ὅδε* (αὐτὸς ὁ ἀγγελιαφόρος) ἐννοεῖ τὸ ῥόπτρον («χτυπητήρι») τῆς θύρας τοῦ ναοῦ, τὸ ὁποῖον καὶ κτυπᾷ ἐκείνην τὴν στιγμήν.

ἔρος ὁ, ὁ ἔρως.

ἕρπω βαδίζω, πηγαίνω.

ἔρρω ἐχάθην, ἔσβησα. 187 σύντ.: *ἔρρει τὸ φῶς τῶν σκήπτρων τῶν οἴκων τῶν Ἀτρειδῶν*.

ἐσβήσω 742 μέλλ. τοῦ *ἐσβαίνω* (μεταβατ.)· σύντ.: *ἐσβήσω* (τὸν Πυλάδην) *σκάφος νεὼς* εἰς τὴν ναῦν (περίφρ.)· πρβλ. *ἐπέβασαν* 215.

ἐσέρχομαι: *ἐσῆλθεν ἡμᾶς* 1340 ἐφοβήθημεν, «μᾶς μπῆκε ἡ ἰδέα».

ἑσταίην εὐκτ. πρκμ. τοῦ *ἵσταμαι*. *χοροῖς ἑσταίην* 1143 «νὰ στεκόμουν στοὺς χορούς», νὰ ἐλάμβανα μέρος εἰς τοὺς χορούς. (εὐχὴ)

ἕστε ἕως ὅτου.

ἑστίαμα φίλευμα, παράθεσις γεύματος. 387 βλ. *Τάνταλος*.

ἐτήτυμος ἀληθής, φιλαλήθης, ἀξιόπιστος.

ἔτλαν δωρ., ἀττ. *ἔτλην*, ἀόρ. ῥήματος μὴ ἀπαντῶντος ἐν τῷ ἐνεστῶτι· μέλλ. *τλήσομαι*, παρακείμ. *τέτληκα*. *τόλμαν ἣν ἔτλη πατὴρ* 862 «γι' αὐτὸ ποὺ βάσταξε ἡ καρδιὰ τοῦ πατέρα μας νὰ κάμῃ». *ἔτλαν* 869 ἀπετόλμησα, «βάσταξε ἡ καρδιά μου»· ὁμοίως 924.

εὖ καλά. *ὡς εὖ* 533,540 τί ὡραῖα, πόσον καλά. *τὸ εὖ* 580 τὸ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καλόν, ἡ ὄνησις. *φρονῶ εὖ* 353 εἶμαι εὐνοϊκὰ διατεθειμένος, συμπαθῶ· βλ. *δυστυχής*.

εὐάλιος δωρ., ἀττ. *εὐήλιος*. *εὐάλιον πῦρ* 1139 τὸ ὡραῖον πῦρ τοῦ ἡλίου.

εὐγάθητος (*γηθέω* χαίρω) χαρμόσυνος· *οὐκ εὐγάθητος* 212 θλιβερός.

εὔγομφος (*γόμφος* ἧλος) καλῶς συνηρμοσμένος.

εὐδαιμονέω-ῶ εἶμαι εὐδαίμων. 543 σύντ.: *τί δὲ* (πράσσει) *ὁ στρατηγός, ὃν λέγουσ' εὐδαιμονεῖν;*

εὐδαίμων ὁ ἔχων τὸν δαίμονα εὖ διακείμενον, εὐτυχής. 544 σύντ.: *(ὁ στρατηγός), ὅν γ' ἐγὼ οἶδα, οὐκ ἔστι τῶν εὐδαιμόνων.*

εὐδόκιμος ἔντιμος, ἔνδοξος. *παρθένος εὐδοκίμων γάμων* 1144 παρθένος προωρισμένη διὰ καλὸν γαμβρόν, «ἀρχοντογυρεμένη».

εὐερνὴς (*ἔρνος* τό, βλαστὸς) καλλίβλαστος.

εὐθυντηρία τὸ μέρος τῆς πρύμνης, ὅπου εἶναι προσηρμοσμένον τὸ πηδάλιον.

εὐήρης καλοταιριασμένος. 1050 βλ. *πίτυλος*.

εὐκταῖος καθωσιωμένος, «ταμένος».

εὐλαβεστέρως 1375 μὲ περισσοτέρας προφυλάξεις.

εὔμιτος ὁ ἔχων ὡραίας κλωστάς. *εὔμιτοι πλοκαὶ* 817 τὸ συνταίριασμα τῶν ὡραίων νημάτων.

εὐναῖος (*εὐναὶ* αἱ, λίθοι χρησιμεύοντες ὡς ἄγκυρα καὶ εἶτα ἐν γένει ἡ ἄγκυρα) ὁ σχετικὸς μὲ τὴν ἀγκυροβολίαν· ὁ δίδων εἰς τὸ πλοῖον τὴν κατεύθυνσίν του.

εὐνὴ κλίνη, κατάκλισις. *ὕπνου δνοφεραὶ γᾶς εὐναὶ* 1266 κατάκλισις πρὸς ὕπνον εἰς σκοτεινὰ ὑπόγεια· τὸ *δνοφερὸς* εἰς τὸ *εὐναὶ* καθ' ὑπαλλαγὴν ἀντὶ εἰς τὸ *γᾶς*. βλ. καὶ *δνοφερός*.

εὐξύνετος εὐνόητος. 1092 βλ. *ξυνετοί*.

εὔολβος ζάπλουτος.

εὔπαις ὁ ἔχων καλὰ παιδιά· *εὔπαις γόνος* 1234 τοκετός, καθ' ὃν ἔρχονται εἰς τὸν κόσμον καλὰ τέκνα, (καὶ εἶτα) τὰ καλὰ τέκνα· ὥστε: *εὔπαις ὁ Λατοῦς γόνος, τόν ποτε Δηλιὰς ἐν καρποφόροις γυάλοις ἔτικτε, χρυσοκόμαν ἐν κιθάρᾳ σοφόν, ἅ τ' ἐπὶ τόξων εὐστοχίᾳ γάνυται* λαμπρὰ εἶναι τῆς Λητοῦς τὰ παιδιά, τὰ ὁποῖα κάποτε ἐν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Δήλῳ εὑρισκομένη ἐγέννα μέσα εἰς τὰς καρποφόρους κοιλάδας της, δηλ. (ὁ Ἀπόλλων) ὁ χρυσομάλλης, ὁ σοφὸς κιθαρῳδός, καὶ (ἡ Ἄρτεμις), ἡ ὁποία καμαρώνει διὰ τὴν ἱκανότητά της εἰς τὴν τοξοβολίαν. τὸ *χρυσοκόμαν* καὶ *σοφὸν* αἰτιατ. ἀντὶ ὀνομαστ. καθ' ἕλξιν πρὸς τὸ ἀναφορικὸν *τὸν*(=ὅν).

εὔπηνος (*πήνη* μασούρι, μίτος τοῦ μασουριοῦ, ὑφάδι) καλῶς ὑφασμένος. *εὔπηνοι ὑφαὶ* 814 καλοϋφασμένον ὕφασμα· *εὔπηνοι ὑφαὶ πέπλων* 312 καλοϋφασμένος πέπλος. *πέπλων ἄγαλμά σοι θήσουσιν εὐπήνους ὑφὰς* 1464 θὰ σοῦ ἀφιερώνουν ὡς εὐπρόσδεκτον δῶρον τοὺς καλοϋφασμένους πέπλους των· ἡ Ἄρτεμις ἐτιμᾶτο καὶ ὡς θεὰ τοῦ τοκετοῦ (Εἰλείθυια), μετ' αὐτῆς δὲ καὶ ἡ Ἰφιγένεια· πρβλ. 1097 καὶ 1228.

εὐρωπὸς εὐρὺς (πρβλ. *κοιλωπὸς* 263, *στενωπός*). *χάσμα εὐρωπὸν πέτρας* 626 πλατὺ βραχῶδες βάραθρον. πρβλ. 1155.

εὐσεβὴς 743 σεβαστός, ἀπαράβατος.

εὔσημος (*ναῦς*) 1383 ἡ ἔχουσα ὡραῖον σῆμα, ξυλόγλυπτον παράστασιν· τοιαῦτα σήματα, κοσμήματα συγχρόνως καὶ διακριτικά, εἶχον καὶ τὰ πλοῖα τῶν Ἀχαιῶν τῶν πλευσάντων κατὰ τῆς Τροίας, ὡς περιγράφει ὁ Εὐριπίδης ἐν τῇ *Ἰφιγενείᾳ ἐν Αὐλίδι* 231 κ.ἑ.

εὐτραφὴς καλοθρεμμένος, εὔσωμος, ἀκμαῖος.

εὐτρεπὴς τακτοποιημένος, συγυρισμένος, ἕτοιμος. *οὐκ ἂν φθάνοις εὐτρεπῆ ποιουμένη* 245 εὐτρέπισον τάχιστα.

εὐτρεπίζω τακτοποιῶ.

εὐτυχέω -ῶ 329 ἐπιτυγχάνω·

εὐτυχία 1490 βλ. *μοῖρα*.

εὔυδρος ὁ ἔχων ἄφθονον ἢ ὡραῖον ὕδωρ.

εὐφαμέω -ῶ δωρ., ἀττ. *-φημ-*, τηρῶ θρησκευτικὴν σιγήν.

εὔφημος ὁ λέγων εὐοίωνα, ὁ ἀποφεύγων δυσοιώνους λέξεις, ὁ τηρῶν θρησκευτικὴν σιγὴν (διότι, ἐὰν ὁμιλῇ, δύναται νὰ ἐκστομίσῃ καὶ ἄκων λέξιν δυσοίωνον). *εὔφημα φώνει* 687 «μὴν κακομελετᾷς», καλομελέτα, σιώπα.

εὔχομαι 21 τάζω.

ἐφεδρεύω ἐνεδρεύω, παραμονεύω, ἐπιβουλεύω.

ἐφεστὼς ὁ ἐπί τινι ἑστώς, ἐπιστάτης, ἐπιμελητής.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐφίεμαι 1483 ὁρίζω.

ἔχω κρατῶ. *μία τύχη ἔχει* 1065 μία τύχη ἀναμένει. *ἔχε πόδα* 1159 σταμάτα.

ζάθεος πανίερος.

ζάχρυσος πολύχρυσος. 1111 βλ. *ἐμπολά*.

ζηλώματα μεγάλη, ἀξιοζήλευτος εὐτυχία. *ἐξ οἴων καλῶν καὶ πατρὸς ζηλωμάτων* 379· τὸ *πατρὸς* καὶ εἰς τὸ *καλῶν* καὶ εἰς τὸ *ζηλωμάτων*.

ζόα ζωή. τὸ *χάριν ἔχω ζόας, χάριν ἔχω τροφᾶς* 847 (εὐγνωμονῶ διὰ τὴν ζωήν του καὶ τὴν ἀνατροφήν του) ἐπεξηγεῖται διὰ τῶν ἀμέσως ἑπομένων δύο στίχων.

ζώνα 204 ἡ παρθενικὴ ζώνη· βλ. *δυσδαίμων*.

ἦ 407, 1168 μήπως.

ἠγγέλης ἠγγέλθης. *τοῦτ' ἄρ' ἠγγέλης μανείς;* 932 αὐτὴ εἶναι ἄρά γε ἡ μανία, ποὺ ἔφεραν τὴν εἴδησιν ὅτι σὲ κατέλαβε;

ἡδονὴ : *εἴ τι δή σοι τοῦτ' ἐν ἡδονῇ μαθεῖν* 494 *εἰ ἡδύ τί σοι μαθεῖν τοῦτο. εἶχον ἡδονὴν* 954 ἐτέρποντο (πίνοντες). *ἡδοναὶ ἀγγελμάτων* 1184 ἡ ἐκ τῶν εἰδήσεων εὐχαρίστησις. 908 βλ. *ἐκβαίνω*.

Ἠλέκτρα θυγάτηρ τοῦ Ἀγαμέμνονος, σύζυγος τοῦ Πυλάδου 915. ἐν 562 λέγεται παρθένος: ὁ γάμος της ἔγινε μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός της.

ἧμαι κάθημαι. *ἧμεν ἥμενοι* 1339 ἐκαθήμεθα.

ἥτις 381 ἀναφορ. αἰτιολ.

θαλλὸς βλαστός.

θάλος τὸ, βλαστάρι· καὶ μεταφορ. (βλ. Ἀγαμεμνόνειος).

θαμὰ συχνά.

θάρσος 730 βλ. *πίπτω*.

θάσσω κάθημαι. *δαίμονές τινες θάσσουσιν οἵδε* 268 νά, κάποιοι θεοὶ κάθηνται ἐκεῖ. *εἶτ' οὖν ἐπ' ἀκταῖς θάσσετον Διοσκόρω, ἢ Νηρέως ἀγάλματα* 272 ἂν πάλιν σεῖς, ποὺ κάθησθε εἰς τὴν ἀκτήν, εἰ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σθε οἱ Διόσκουροι ἢ καμάρια (δηλ. ἔγγονοι) τοῦ Νηρέως, ἐνν. *ἵλεω ἡμῖν γένεσθον.*

θαῦμα *: ὦ θαῦμα - πῶς σε μεῖζον ὀνομάσας τύχω;* 1321 ὦ θαῦμα..... ποίαν ἐντονωτέραν λέξιν νὰ μεταχειρισθῶ, διὰ νὰ χαρακτηρίσω ὀρθῶς τὸ πρᾶγμα;

θαυμαστός *: ἐν τοῖσι θαυμαστοῖσι καὶ μύθων πέρα* 900 μεταξὺ τῶν θαυμαστῶν καὶ ἀνεκφράστων.

θελκτήριον εὐχάριστον, καταπραϋντικόν. *κεῖται θελκτήρια* 166 προσφέρονται κατ' ἔθιμον ὡς θελκτήρια.

θέλω *: τίς ὑμῶν φησιν ἢ τίς οὐ θέλειν ταῦτα;* 1072 ποία ἀπὸ σᾶς δηλοῖ ὅτι τὰ δέχετσι ἢ ποία ὅτι δὲν τὰ δέχεται αὐτά;

θέμις δίκαιον, ὀρθόν, ἐπιτετραμμένον. 1035 καὶ 1037 σύντ. : *λέξομεν ὡς οὐ θέμις γε θύειν θεᾷ οὐ καθαρὸν ὄντα* (ἄνθρωπον μιαρόν).

Θέμις θεὰ τῆς δικαιοσύνης, τοῦ νόμου καὶ τῆς τάξεως.

θεόδμητος *(δέμω)* θεόκτιστος. αἱ Ἀθῆναι *θεόδμητοι* 1449, διότι ἐπιστεύετο ὅτι ἐκτίσθησαν ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς.

θεραπεία 314 περιποίησις, ὑπηρεσία.

θεραπεύω *: Μούσας θεραπεύει* 1105 διατελεῖ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν Μουσῶν.

θέσφατον *(θεὸς φημὶ)* χρησμός. *οὐ τὸ τοῦδέ γ' αἴτιον γενήσεται πεσεῖν ἄχρηστον θέσφατον* 121 δὲν θὰ γίνω βέβαια ἐγὼ ὁ αἴτιος νὰ πέσῃ ἄχρηστον (νὰ ματαιωθῇ, νὰ μὴ ἐκπληρωθῇ) ὁ χρησμός· τὸ *τὸ τοῦδε* ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ *τὸ ἐμόν*, ὅπως τὸ *ὅδε* πρὸς τὸ *ἐγώ*. *μαντεῖαι θεσφάτων* 1255 χρησμοί. *θεσφάτων ἀοιδαὶ* 1283 ἔμμετροι χρησμοί : βλ. *πολυάνωρ*.

θηράω-ῶ 1426 συλλαμβάνω· *θηράομαι-ῶμαι* 1311 ἐπιδιώκω.

θοάζω ταχέως κινῶ. 1142 : ὁ Χορὸς θὰ ἐπεθύμει νὰ εἶχε πτερά, διὰ νὰ διασχίσῃ τὸ οὐράνιον διάστημα καὶ νὰ σταματήσῃ, ὅταν θὰ ἔφθανεν ἐπάνω ἀπὸ τὴν οἰκίαν του.

Θόας βασιλεὺς τῶν Ταύρων. ὁ Εὐρ. 33 παράγει τὸ ὄνομά του ἐκ τοῦ *θοὸς (θέω)* ταχύς.

θοὸς *(θέω* τρέχω) ταχύς. *θοαῖσιν ἵπποις* 2 διὰ τοῦ ταχέος ἅρματος.

θορὼν μτχ. ἀορ. τοῦ *θρῴσκω*.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

θοὐμόφυλον 346 *τὸ ὁμόφυλον·* βλ. *ἀναμετρέομαι.*

θριγκὸς ὁ, ἡ στεφάνη, ἡ ἀνωτάτη σειρὰ λίθων ἐν τῷ τοίχῳ, ἥτις ἐξεῖχε τῶν λοιπῶν· νῦν ἐνιαχοῦ λέγεται «φριγκί».

θρίγκωμα *θριγκός*, γεῖσον.

θρῴσκω πηδῶ, σκιρτῶ.

Θυέστης υἱὸς τοῦ Πέλοπος, ἀδελφὸς τοῦ Ἀτρέως. τὰ περὶ τῆς ἔριδος τῶν δύο ἀδελφῶν βλ. ἐν λ. *δινεύω.*

θυηπόλος ὁ ἀσχολούμενος εἰς τὰς θυσίας, ἱερεύς.

θυμόομαι-οῦμαι ὀργίζομαι, θυμώνω.

θυτήριον θῦμα.

ἱέρεα (ἀττικὸς τύπος) ἱέρεια.

ἱερεὺς 360 σφαγιαστής.

ἵημι ῥίπτω· ἐν 298 βυθίζω (τὸ ξίφος).

ἱκνέομαι-οῦμαι 1069 ἱκετεύω.

ἵνα 394, 1344 ὅπου.

ἰὸς ὁ, βέλος.

ἵππευμα πορεία ἐφ' ἵππου ἢ ἅρματος. ἐν 1428 ἐκ τοῦ *ἱππεύμασιν ἐκ γῆς* νοητέον κατὰ ζεῦγμα *διώγμασιν* εἰς τὸ *ἐκ θαλάσσης.*

ἱππόδρομος 1138 τὸ οὐράνιον διάστημα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον περνᾷ τὸ ἅρμα τοῦ ἡλίου.

ἰσήρης ἴσος.

ἵστημι: ἵστημι βοὴν 1307 «μπήγω φωνές».

ἱστορέω-ῶ ἐρωτῶ.

ἱστὸς 222, 816 ἀργαλειός.

ἵστω 1077 μάρτυς ἔστω (προστακτ. τοῦ *οἶδα).*

ἴστωρ γνώστης.

ἴχνος: τίθημι ἴχνος ποδὸς 752 πατῶ τὸ πόδι μου.

κἀδόκουν 956 *καὶ ἐδόκουν·* βλ. *δοκέω.*

κάθαιμος καταματωμένος.

κάθαρμα κάθαρσις, καθαρμός.

καθάρσιος καθαρτικός, ἁγνιστικός, ἀπολυμαντικός. ἐν 1225 τὸ *καθάρσια* κατηγορούμ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καθιδρύομαι ἐγκαθιδρύω. *καθιδρύσαιντο εὐτυχῶς* 1481 εὔχομαι νὰ στήσουν μὲ τὸ καλό.

καθίημι ῥίπτω κάτω, καταβιβάζω. *καθίημι κόμας* 52 βγάζω μαλλιά. *καθίημι δέμας* 114 καταβιβάζω τὸ σῶμά μου, καταβαίνω. *καθίημι γόνυ* 333 γονατίζω. *καὶ μὴν καθεῖσαν δέλεαρ ἡδύ μοι φρενῶν* 1181 καὶ ὅμως ἔρριψαν γλυκὺ δόλωμα, διὰ νὰ μοῦ δελεάσουν τὴν ψυχήν· τὸ *φρενῶν* γεν. ἀντικειμ. εἰς τὸ *δέλεαρ*. *πόντῳ δὲ δόντες τοῖν ξένοιν καθίεσαν* 1353 κατεβίβαζον (τὴν κλίμακα) εἰς τὴν θάλασσαν χάριν τῶν ξένων (διὰ νὰ ἀνέλθουν δι' αὐτῆς οἱ ξ.).

καθοσιόομαι-οῦμαι ὁρίζω νὰ μοῦ θυσιάσουν.

καινὸς νέος, πρόσφατος, παράδοξος (42), πρωτότυπος (1029), σοβαρός, σπουδαῖος (239, 1160). διὰ τὴν τελευταίαν σημασίαν πρβλ. *νέον* (σοβαρὸν) 237.

καίνω φονεύω. 1170 σύντ.: *ἔκανόν τινα βαρβάρων*.

καιρὸς εὐκαιρία. διὰ τὸ ὅλον χωρίον 907 βλ. *ἐκβαίνω*.

κάκη κακία, φαυλότης, ἀνανδρία. *κάκην κεκτήσομαι* 676 θὰ ἀποκτήσω τὴν φήμην ἀνάνδρου.

κακιστέον *δεῖ κακίζειν· κακίζω* 1) ὀνειδίζω, κατηγορῶ· 2) ποιῶ τινα δειλόν. *τὸν χρησμὸν οὐ κακιστέον* 105 δὲν πρέπει νὰ προδώσωμεν ἐκ δειλίας τὸν χρησμόν.

κἀκκομιζόντων 1206 *καὶ ἐκκομιζόντων·* προστακτ.

κακόομαι-οῦμαι κακοπαθῶ, δυστυχῶ.

καλέομαι-οῦμαι 493 βλ. *ὀνομάζω*.

καλλίνικος ὁ λαμπρῶς νικήσας. *τὸν καλλίνικον στέφανον Ἰλίου* 12 τὸν στέφανον τῆς λαμπρᾶς νίκης τοῦ Ἰλίου (γεν. ἀντικειμ.).

καλλιστάδιος ὁ ἔχων ὡραῖον στάδιον. 437 βλ. *πολυόρνιθος*.

καλλιστεῖον βραβεῖον κάλλους. *τὸ καλλιστεῖον εἰς ἔμ' ἀναφέρων* 23 θεωρῶν ὡς τὸ ὡραιότατον γέννημα (τοῦ ἔτους ἐκείνου) ἐμέ.

καλλίφθογγος ὁ ὡραῖα ἠχῶν.

καλύμματα 372 νυμφικοὶ πέπλοι.

κάμνω ἀποκάμνω. διὰ τὸ ὅλον χωρίον 1119 βλ. *δυσδαιμονία*.

κάμπιμος ὁ ἔχων καμπάς, πολύστροφος.

κάμπτω (ἐν τῇ ἁρματηλασίᾳ) στρέφω τοὺς ἵππους περὶ τὸν καμπτῆρα. *ἐγγὺς τῶν ἐμῶν κάμπτεις φρενῶν* 815 μεταφορ. ἐκ τῶν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἁρματοδρομιῶν ἀντὶ τοῦ ἁπλοῦ *θιγγάνεις τῶν ἐμῶν φρενῶν* ἔρχεσαι κοντὰ εἰς ἐκεῖνο ποὺ ἔχω εἰς τὸν νοῦν μου.

κἀντυχόντες 252 *καὶ ἐντυχόντες* καὶ συναντήσαντες.

κἀπὶ *καὶ ἐπί.*

κἀπίθες *καὶ ἐπίθες.*

καραδοκῶ ἀναμένω μὲ προσοχὴν (κυρ. προβάλλων τὴν κεφαλήν), προσέχω νὰ ἀποκρούσω.

κασίγνητος ἀδελφός· *κασιγνήτη* ἀδελφή. *κασιγνήτω* 498 πραγματικοὶ ἀδελφοί, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ *ἀδελφῷ φιλότητι. κασίγνητον κάρα* 983 ἀγαπητὴ ἀδελφή.

Κασταλία πηγὴ τῶν Μουσῶν ἐπὶ τοῦ Παρνασσοῦ.

καταβάλλω ῥίπτω κάτω. 606 σύντ.: *αἴσχιστόν ἐστιν ὅστις (=εἴ τις) σέσωσται αὐτὸς καταβαλὼν τὰ τῶν φίλων ἐς ξυμφοράς.*

κατᾴδω ᾄδω τι ὡς ἐπῳδὴν (ξόρκι). *κατῇδε βάρβαρα μέλη μαγεύουσα* 1337 ἐτραγουδοῦσεν ἀκατανόητα μαγικὰ τραγούδια (ἐπῳδάς, ξόρκια).

κατάργματα προκαταρκτικὰ τῆς θυσίας.

κατάρχομαι κάνω τὰ προκαταρκτικὰ τῆς θυσίας, π.χ. ῥαντίζω τὴν κεφαλὴν τοῦ θύματος μὲ ἡγιασμένον ὕδωρ· πρβλ. *χερνίπτομαι, χέρνιψ.*

κατασβέννυμι: *ἐλαίῳ σῶμα σὸν κατασβέσω* 633· μετὰ τὴν καῦσιν τοῦ νεκροῦ ἔρριπτον εἰς τὴν χόβολην ἔλαιον καὶ μέλι· ὥστε κυρίως: θὰ περιχύσω μὲ ἔλαιον τὸ λείψανόν σου, τὴν τέφραν σου.

καταστάζω στάζω κάτω. *οὗ καταστάζει φόνος* 72 ἀπὸ τὸν ὁποῖον (βωμὸν) στάζει κάτω τὸ αἷμα.

κατάχαλκος κεκαλυμμένος μὲ χαλκόν. *σκιερᾷ κατάχαλκος εὐφύλλῳ δάφνᾳ* 1246 προφυλαγμένος (κυρ. θωρακισμένος) ἀπὸ τὴν φουντωτὴν δάφνην, ποὺ τὸν ἐσκίαζε. (κατ' ἄλλους: σκεπασμένος μὲ φολίδας χαλκᾶς καὶ διαμένων κάτω ἀπὸ τὴν δάφνην.)

κατεργάζομαι 1173 φονεύω, «ξεκάνω».

κατεύχομαι καταρῶμαι.

κατέχω 1498 προστατεύω, κατευθύνω· βλ. *Νίκη.*

κατήρης ἐφωδιασμένος· καλοταιριασμένος. πρβλ. *εὐήρης.* 1346 βλ. *πίτυλος.*

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κατολοφύρομαι ὀδύρομαι, θρηνῶ διά τινα.

κάτω 481 εἰς τὸν Ἅδην.

κἀφεδρεύσας *καὶ ἐφεδρεύσας.*

κέλαδος ὁ, θόρυβος, ἦχος.

κέλευθος ἡ, πληθ. *τὰ κέλευθα*, ὁδός.

κέλευσμα παράγγελμα. *ἐκ κελεύσματος* 1405 κατόπιν παραγγέλματος.

κέρδος : *ζητεῖς γὰρ οὐδὲν κέρδος* (ἐνν. *ἐμοὶ*) *ὡς θανουμένῳ* 506 *(οὐκ ἂν φράσαιμι ἥτις πόλις ἐστί μοι)*, διότι αὐτὸ ποὺ μοῦ ζητεῖς δὲν μὲ ὠφελεῖ, ἀφοῦ θὰ ἀποθάνω.

κερκὶς σαΐτα τοῦ ἀργαλειοῦ.

κήδειος πένθιμος· *κήδειος οἶκτος* πένθιμον μοιρολόι (βόγγος)· τὸ *κηδείοις οἴκτοις* 147 ὡς καὶ τὸ *ἀλύροις ἐλέγοις* 146 παράθεσις εἰς τὸ *θρήνοις* 144.

κηδεύω φροντίζω. ἐν 1213 ἐννοεῖται : *καὶ (κηδεύω) φίλων οὓς δεῖ μάλιστα (κηδεύειν)*· τραγ. εἰρωνεία.

κῆδος τό, συγγένεια ἐξ ἐπιγαμίας· *κήδη* πεθερικά. *κήδη καὶ δόμους* 707 τὸν οἶκον μὲ τὸν ὁποῖον ἔχεις συμπεθεριάσει· ἓν διὰ δυοῖν.

κηροδέτας δωρ., ἀττ. *κηροδέτης*, κηρόδετος, διὰ κηροῦ συγκεκολλημένος. *κηροδέτας κάλαμος* 1125 σῦριγξ ἀποτελουμένη ἀπὸ καλαμίσκους ἀνίσους παραλλήλως τοποθετημένους καὶ κολλημένους ἀναμεταξύ των μὲ κηρόν. τὴν σύριγγα ἐπενόησεν ὁ Πάν.

κηρύσσεται 527 διαδίδεται.

κινδύνευμα ἐπικίνδυνος ἐπιχείρησις, τόλμημα. *τὸ κινδύνευμα γίνεται καλὸν* 1001 ἡ ἐπικίνδυνος ἐπιχείρησις λαμβάνει αἰσίαν ἔκβασιν, ἐπιτυγχάνει. κατὰ τὴν Ἰφ. ἐπιτυχὴς θὰ εἶναι ἡ ἐπιχείρησις, ἐὰν κατορθωθοῦν δύο πράγματα συγχρόνως *(εἰ ταῦτα γενήσεται ἔν τι ὁμοῦ)*, δηλ. καὶ τοῦ ἀγάλματος ἡ μεταφορὰ εἰς τὸ πλοῖον καὶ τῆς ἰδίας ἡ ἐπιβίβασις· πρὸ τοῦ *οἴσεις* 1000 νοητέον τὸ *εἰ*.

κληδουχέω-ῶ εἶμαι κλειδοῦχος, πυλωρὸς (πρβλ. 1152), ἱερεύς.

κληδοῦχος ἡ, κλειδοῦχος, φύλαξ, ἱέρεια. 130 σύντ : *πέμπω πόδα* (φέρω τὸν πόδα, ἔρχομαι) *παρθένιον ὅσιον δούλα κληδούχου ὁσίας* (τῆς Ἰφ.).

κλῄζομαι καλοῦμαι, ὀνομάζομαι, λέγομαι, ἀναφέρομαι, εἶμαι (917).

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κλῆθρον μάνταλος, ἀμπάρα. *ἢ χαλκότευκτα κλῆθρα λύσαντες μοχλοῖς... ὧν οὐδὲν ἴσμεν* 99 ἢ (θὰ εἰσέλθωμεν) ἀφοῦ παραβιάσωμεν διὰ μοχλῶν τοὺς χαλκοῦς «μάνταλους»... πράγματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα δὲν ἔχομεν ἰδέαν. *χαλῶ κλῆθρα* 1304 ἀνοίγω τὴν θύραν.

κλισία τόπος πρὸς κατάκλισιν. *κλισία λέκτρων* 856 *εὐνή*, νυμφικὴ κλίνη.

κλύδων ὁ, κῦμα, τρικυμία, θαλασσοταραχή. *οὔκουν πρὸς αὐτὸν ναὸν ἐκπίπτει κλύδων*; 1196 δὲν φθάνουν λοιπὸν τὰ κύματα μέχρις αὐτοῦ τοῦ ναοῦ;

κλύζω περιβρέχω, ξεπλένω.

κλύω ἀκούω. *κλύοντά σου* 768 ἐκ μέρους σου.

κοιλωπὸς βαθουλός.

κοινός : *κοινᾷ δόξᾳ* 418 μὲ ἓν ὄνειρον κοινὸν δι' ὅλους· ὅλοι ὀνειρεύονται νὰ πλουτήσουν, ἀλλ' ὡς καθορίζεται ἀμέσως ἔπειτα 419—420, ἡ φιλόπλουτος αὕτη διάθεσις ἔχει διαβαθμίσεις. *κοινὰ χάρις ὄλβου* 455 κοινὴ (εἰς κάθε ἄνθρωπον προσιτή) εὐτυχία· ἐν 452—455 ὁ Χορὸς εὔχεται νὰ εὑρίσκεται, ἐν ὀνείρῳ τοὐλάχιστον, εἰς τὴν πατρίδα του (νὰ ὀνειρεύεται ὅτι εὑρίσκεται εἰς τὴν π.) καὶ οὕτω νὰ εὐχαριστῆται καθ' ὕπνους, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον εἶναι εὐτυχία προσιτὴ εἰς ὅλον τὸν κόσμον· τὸ *τερπνῶν ὕπνων ἀπόλαυσιν* καὶ τὸ *κοινὰν χάριν ὄλβου* ἐλεύθεραι παραθέσεις εἰς τὰ προηγούμενα. *ἐς τὸ κοινὸν δίδωμι* 673 ἀνακοινώνω.

κοινόφρων ὁ κοινὰ φρονῶν. ἐν 1008 *κοινόφρων σοὶ* ἀντὶ τοῦ συνήθους *κοινῇ σὺν σοί*· εἰς τὸ *κοινόφρων ζῆν* ἀντιστοιχεῖ τὸ *λαχεῖν ἴσον θανὼν (=κοινῇ θανεῖν)*.

κοινωνὸς 1173 κοινός.

κοίρανος ἄρχων, κυβερνήτης, βασιλεύς.

κόμη : ἀποκοπτομένη προσεφέρετο εἰς τοὺς νεκροὺς ὑπὸ τῶν οἰκείων (174, 703) ἢ ὅλη ἢ βόστρυχοί τινες. ἡ Ἰφιγένεια θυσιαζομένη ἐν Αὐλίδι ἠθέλησεν, ἀφοῦ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ταφῇ εἰς τὴν πατρικὴν γῆν, νὰ τεθῇ εἰς τὸ ἐν αὐτῇ κενοτάφιόν της ἡ κόμη της τοὐλάχιστον 820· ἡ σύνταξις 820 : *(οἶσθα) δοῦσα σὰς κόμας φέρειν σῇ μητρί*; ἡ Κλυταιμήστρα λοιπὸν δὲν εἶχε συνοδεύσει τὴν Ἰφιγένειαν εἰς τὴν Αὐλίδα· τὸ ἀντίθετον λέγεται εἰς τὴν *Ἰφ. Αὐλ.*

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κομίζομαι λαμβάνω διὰ τὸν ἑαυτόν μου· φέρω.

κοντὸς κοντάρι. ἐν 1350 τῶν ναυτῶν τινες *εἶχον*, δηλ. συνεκράτουν, τὴν πρῷραν διὰ τῶν κονταρίων, διὰ νὰ μὴ «διπλαρώσῃ» τὸ πλοῖον, ἀφοῦ εἶχον σηκώσει τὴν ἄγκυραν.

κορᾶν δωρ. γεν. πληθ.

κόσμος 632 κοσμήματα, προσφοραὶ εἰς νεκρόν, κτερίσματα. *θεᾶς κόσμοι* 1223 στολίδια τοῦ ἀγάλματος τῆς θεᾶς.

κούρα κόρη. *δία κόρη* 404 ἡ Ἄρτεμις.

κοῦφος ἐλαφρός.

κόχλος μέγα κογχύλιον. ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς σάλπιγξ.

κρᾶτα τό, (αἰτιατ. καὶ σπανιώτατα ὡς ὀνομαστ.) κεφαλή. *κρᾶτα κρύψαντες* 1207 τὰς κεφαλὰς (τῶν ξένων) καλύψαντες.

κρατὴρ ἀγγεῖον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου κεράννυνται (ἀναμειγνύονται) ὑγρά. ἐν 160 κρᾶμα. 159 κ.ἑ. σύντ.: *ᾧ (κασιγνήτῳ) μέλλω ὑδραίνειν ἐν νώτοις γαίας τάσδε χοὰς κρατῆρά τε τὸν φθινομένων* (τὸ εἰς τοὺς νεκροὺς προσφερόμενον κρᾶμα), (δηλ.) *πηγάς τ' οὐρείων ἐκ μόσχων* (γάλα) *Βάκχου τ' οἰνηρὰς λοιβὰς* (οἶνον) *ξουθᾶν τε πόνημα μελισσᾶν* (μέλι).

κρεῖσσον ἐν 836 ἀντὶ τοῦ *μᾶλλον*: *κρεῖσσον ἢ λόγοισιν* περισσότερον ἢ ὅσον δύναταί τις νὰ εἴπῃ.

κρηπὶς βάσις, βάθρον.

κτησάμενος 696· μετὰ τὸ *δάμαρτ' ἔχειν* ὁ Ὀρέστης διακόπτει ὀλίγον τὸν λόγον του καὶ ἔπειτα συνεχίζει ἀνακολούθως: *γένοιτ' ἂν . . . ἐξαλειφθείη ἄν*.

κυάνεος μαυρογάλαζος, σκοτεινός· ἐπίθ. τῆς θαλάσσης (κυρίως τῆς τεταραγμένης).

Κυκλωπὶς *ἑστία* 845 αἱ Μυκῆναι ὡς περιβαλλόμεναι ὑπὸ κυκλωπείων (ὑπὸ τῶν Κυκλώπων κτισθέντων) τειχῶν.

Κύνθιος ὁ ἀνήκων εἰς τὸν Κύνθον, ὄρος τῆς Δήλου. *παρὰ Κύνθιον ὄχθον* 1098· ἡ *παρὰ* ἐννοεῖται καὶ εἰς τὰς ἑπομένας αἰτιατικάς: *φοίνικα, δάφναν, θαλλόν, λίμναν*.

κυρέω -ῶ τυγχάνω· 1297 συναντῶ. *πολλὰ πολλῶν κυρεῖ* 759 πολλαὶ προβλέψεις πολλὰ ἐπιτυγχάνουν. *ἄλλα ἐξ ἄλλων κυρεῖ* 865 ἡ μία συμφορὰ διαδέχεται τὴν ἄλλην.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κῶλον μέλος τοῦ σώματος, κυρίως τὸ σκέλος. *κῶλα ἠκοντίζετο* 1369 «ἔπεφταν κλωτσιές».

κώπα δωρ., ἀττ. *κώπη·* ἐν 140 στόλος.

λάβρος ὁρμητικός, σφοδρός.

λαγὼν ἡ, λαγγόνι (τὸ ὑπὸ τὰς πλευρὰς κοίλωμα τοῦ σώματος).

λάθα δωρ., ἀττ. *λήθη.*

λάινος (*λᾶας ὁ,* λίθος) λίθινος.

λακτίζω κλωτσῶ. *πρὸς κῦμα λακτίζοντες* 1396 πρὸς τὰ κύματα παλαίοντες· πρβλ. *πρὸς κέντρα λακτίζειν* παροιμ. περὶ ματαίας ἀντιστάσεως.

λαμβάνομαι πιάνομαι ἀπὸ κάπου. *νεὼς λάβεσθε κώπαις* 1386 κυρίως: «πιαστῆτε ἀπὸ τὸ καράβι μὲ τὰ κουπιά», δηλ. γίνετε κύριοι τοῦ πλοίου, κατευθύνετε τὸ πλοῖον, διὰ τῶν κωπῶν.

λάμπω: *λάμπομαι πυρὶ* 1155 καίομαι.

λανθάνω διαφεύγω τὴν προσοχήν. ἐν 118 κ. ἑ. σύντ.: *χρεὼν (νὼ) χωρεῖν ὅποι (τῆς Ταυρικῆς) χθονὸς κρύψαντε δέμας λήσομεν.*

λάσκω λέγω. *αὐδὴν λακὼν* 976 φωνὴν ἐκβαλών.

λάτρευμα λατρεία. *πολύχρυσα λατρεύματα* 1275 λατρεία, ἡ ὁποία κάνει νὰ συρρεύσῃ πολὺς χρυσός. τὰ περιλάλητα πλούτη τῶν Δελφῶν ἀπέκειντο εἰς τοὺς θησαυρούς.

λατρεύω 1115 ὑπηρετῶ.

Λατὼ δωρ., ἀττ. *Λητώ,* ἡ μήτηρ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος.

λείπω: *ὧν γε δυνατὸν οὐδ' ἐγὼ λείψω χάριν* 631 καὶ ἐγὼ δὲν θὰ παραλείψω νὰ κάμω πρὸς εὐχαρίστησίν σου κάτι ἀπὸ ἐκεῖνα τοὐλάχιστον, ποὺ εἶναι δυνατόν.

λέκτρον κλίνη, κλίνη νυμφική, γάμος. *ἔγημε λέκτρα* 538 *ἔγημε γάμον* (σύστοιχ. ἀντικείμ.). *δόλια* (ἐνν. *λέκτρα ἔγημε*) 539 ὁ γάμος, ποὺ ἔκαμε, ἦτο δόλιος.

λέξεται 1047 παθητ.

λεπαῖος πετρώδης, ἀπόκρημνος.

Λευκοθέα θαλασσία θεά.

λέχος τό, κλίνη, συζυγικὴ κλίνη, γάμος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Λήδα ἡ σύζυγος τοῦ Τυνδάρεω.

λῆμα φρόνημα.

λιβὰς ἡ, σταγών, ῥύαξ.

λινόδετος δεδεμένος διὰ λινῶν σχοινίων. *χαλινοὶ λινόδετοι* 1043 λινᾶ σχοινία, πρυμνήσια.

λινοπόρος ὁ κάμνων τὸ πλοῖον νὰ προχωρῇ διὰ τῶν λινῶν ἱστίων. ἐπίθ. τῆς αὔρας 410.

λιπαρός στιλπνός, λαμπρός.

λόγος 578, 672 σκέψις, λογισμός· *διῆλθον χἄτερον λόγον τινὰ* 672 ἕκαμα καὶ μίαν ἄλλην σκέψιν. 998 δικαιολογία. *λόγοι* 737 ὅρκοι. *λόγῳ* 761 προφορικῶς.

λόγχη : 823 σύντ. : *παλαιὰν λόγχην Πέλοπος ἐν δόμοις πατρός.*

λοιβὰ δωρ., ἀττ. *λοιβή*, σπονδή. *λοιβὰ Ἅδα* 169 νεκρικὴ προσφορά, χοαί.

Λοξίας ἐπωνύμιον τοῦ Ἀπόλλωνος.

λουτρὰ ὕδωρ διὰ τὸ γαμήλιον λουτρὸν καὶ τὸ ἀγγεῖον τὸ περιέχον αὐτὸ (ἡ λουτροφόρος). οἱ μελλόνυμφοι ἐλούοντο τὴν παραμονὴν τοῦ γάμου μὲ ὕδωρ ὡρισμένης, ἱερᾶς θεωρουμένης, πηγῆς (ἐν Ἀθήναις τῆς Καλλιρρόης ἢ Ἐννεακρούνου)· εἰς τὴν Ἰφιγένειαν ἀναχωροῦσαν εἰς Αὐλίδα ἔδωκεν ἡ Κλυταιμήστρα ὕδωρ τῆς πατρίδος της, διὰ νὰ λουσθῇ μὲ αὐτό· ἡ Ἰφ. ἐπὶ τῆς ἁμάξης ἤδη εὑρισκομένη *ἀνεδέξατο* τὴν λουτροφόρον.

λοχεία τοκετός. *θιγγάνω λοχείας* 382 ἐγγίζω λεχὼ ἢ ὅ,τι σχετίζεται μὲ αὐτήν.

λοχεῖα τά, ὁ τόπος ὅπου ἔγινε ὁ τοκετός.

λόχιος *(λέχος, λεχώ, λέκτρον, ἐπιλόχιος)* ὁ ἀνήκων εἰς τὸν τοκετόν. *λόχιαι στερρὰν παιδείαν Μοῖραι ξυντείνουσιν θεαὶ* 206 αἱ Μοῖραι τοῦ τοκετοῦ τραχὺν τὸν ἐκ παιδὸς βίον πιεστικῶς καθιστῶσι, «μὲ προώρισαν νὰ μεγαλώσω μέσα στὰ βάσανα». *λοχία* 1097 εἶναι ἡ Ἄρτεμις ὡς βοηθοῦσα τὰς τικτούσας, θεὰ τῶν τοκετῶν.

λυγαῖος σκοτεινός. *ὄμμα λυγαίας νυκτὸς* 110 ὁ ὀφθαλμὸς τῆς σκοτεινῆς νυκτός, ἡ νὺξ ἡ ὁποία διὰ τοῦ σκότους της ἐπιβλέπει καὶ προστατεύει.

λυπρὸς ἐλεεινός, ἄθλιος, λυπηρός, ἐνοχλητικός.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λώβα δωρ., ἀττ. *λώβη*, σκληρά, ἄστοργος συμπεριφορά, ἀτίμωσις, ὕβρις, κακοποίησις, ἀλαζονεία. ἐν 211 ἡ Κλυταιμήστρα ἐγέννησε τὴν Ἰφιγένειαν, διὰ νὰ γίνῃ σφάγιον εἰς τὴν ἀλαζονείαν τοῦ πατρός.

μανθάνω 810 ἀκούω.

μαντεῖος μαντικός. ἐν 1267 κ.ἑ. ἡ Γαῖα ὀργισθεῖσα, διότ ἐξετοπίσθη ἐκ Δελφῶν ἡ θυγάτηρ της Θέμις *(φθόνῳ θυγατρός)*, ἵδρυσεν ὀνειρομαντεῖον καὶ οὕτω (*δὲ* 1267) ἀφῄρεσεν ἀπὸ τὸν Φοῖβον τὸ μαντικὸν ἀξίωμα.

μάρναμαι μάχομαι.

μάταιος 275 ἀνόητος.

μεθίημι ἀφήνω ἐλεύθερον, λύω.

μεθίστημι μετακινῶ, ἀπομακρύνω, ἀπαλλάσσω. *μετάστησόν (με) θεᾶς σφαγίων, ἐφ' οἷσι ξενοφόνους τιμὰς ἔχω* 775 ἀπάλλαξόν με ἀπὸ τὰ σφάγια τῆς θεᾶς, ποὺ ἔχω τὸ ἀξίωμα νὰ θυσιάζω ξένους. *μεθίστημι φόνου* 1177 ἀπομακρύνω ἀπὸ τὸ μίασμα τοῦ φόνου.

μέλαθρον στέγη, ὀροφή, κατοικία. *μέσον γᾶς ἔχων μέλαθρον* 1258 ἔχων ὡς ἀνάκτορόν σου τὸ μέσον τῆς γῆς. ἐπιστεύετο ὅτι εἰς τὸ ἐν Δελφοῖς ἱερὸν ἦτο ὁ *ὀμφαλὸς* (τὸ κέντρον) τῆς γῆς, λευκὸς δὲ λίθος ἔχων σχῆμα κολούρου κώνου ἐδείκνυε τὴν θέσιν.

μέλει ὑπάρχει φροντίς. *τῇ τύχῃ οἶμαι μέλειν τοῦδε ξὺν ἡμῖν* 909 νομίζω ὅτι ἡ τύχη φροντίζει περὶ τούτου ὑποβοηθούντων ἡμῶν.

μελεόφρων ὀλέθρια φρονῶν.

μέλομαι εἶμαι ἀντικείμενον φροντίδος, ἀγάπης. *τὰν ἐν θρήνοισι μοῦσαν νέκυσι μελομέναν* 183 τὸ θρηνητικὸν ᾆσμα τὸ προσφιλὲς εἰς τοὺς νεκρούς· τοιοῦτον ᾆσμα τονίζει *(ὑμνεῖ ἐν μολπαῖς)* ὁ Ἅδης *δίχα παιάνων*, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ὕμνοι πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα κυρίως καὶ εἶχον τόνον χαρμόσυνον. *μελόμενος* 645 προωρισμένος, καθωσιωμένος.

μέλπω τραγουδῶ, ὑμνῶ. *μέλπω ποσσὶ* 429 τραγουδῶν χορεύω. *πεντήκοντα κορᾶν Νηρῄδων χοροὶ μέλπουσιν ποσσὶ ἐγκύκλιοι* τῶν πεντήκοντα θυγατέρων τοῦ Νηρέως οἱ χορευτικοὶ ὅμιλοι τραγουδοῦν καὶ χορεύουν ἐν κύκλῳ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μέμονα, πρκμ. μὲ σημασίαν ἐνεστ., ποθῶ. *ἀμφίλογα δίδυμα μέμονε φρὴν* 655 ὁ νοῦς μου ταλαντεύεται μεταξὺ δύο ἀποφάσεων· ταῦτα λέγει ὁ Χορὸς μὴ γνωρίζων *πότερος* (εἶναι) *ὁ μᾶλλον* (δυστυχὴς) 654.

μὲν ἐν 386 τοὐλάχιστον (ὑπονοεῖται : δὲν γνωρίζω πῶς σκέπτονται οἱ ἄλλοι).

μέροπες ἄνθρωποι. 1264 κ. ἑ. βλ. *δνοφερός*.

μεστός : *τὸ Ἄργος αὐτοῦ μεστὸν* 804· ὁ Ὀρέστης γεμίζει τὸ Ἄργος μὲ τὴν παρουσίαν καὶ μὲ τὴν φήμην του.

μέτα 1300 *μέτεστι· τί ἡμῖν δρασμοῦ μέτα;* τί σχέσιν ἔχομεν ἡμεῖς μὲ τὴν ἀπόδρασιν;

μεταδίδωμι δίδω μερίδιον. *μεταδίδωμι γνώμης* 1030 ἀνακοινώνω τὴν γνώμην μου.

μεταδρομὴ καταδίωξις.

μεταίρω μετακινῶ.

μετάρσιος μετέωρος. *μεταρσία ὑπὲρ πυρᾶς* 27 σηκωτά, «στὸν ἀέρα», ἐπάνω ἀπὸ τὸν βωμόν.

μετάστασις ἀλλαγὴ πορείας. ἐν 816 τὸ *μετάστασιν* ἐπεξήγησις τοῦ *εἰκώ*· τὰ τοῦ μύθου ἐν λ. *δινεύω*.

μετέρχομαι καταδιώκω, τιμωρῶ, ἐκδικοῦμαι. *τοὺς ὑβρισθέντας γάμους Ἑλένης μετελθεῖν* 13 νὰ λάβῃ ἐκδίκησιν διὰ τὴν προσβολὴν τὴν γενομένην εἰς τὸν σύζυγον τῆς Ἑλένης.

μέτεστι ὑπάρχει μερίδιον. *μέτεστι χὐμῖν μέρος* 1299 μετέχετε (ἐνέχεσθε) καὶ σεῖς.

μετοίχομαι πηγαίνω πρὸς ἀναζήτησιν. 1332 βλ. *ἀπόρρητος*.

μηλοθύτης ὁ θύων πρόβατα· ὁ ἐφ' οὗ προσφέρουν θυσίας προβάτων.

μὴν βέβαια, «ἀλήθεια», ὅμως. *οὐ μὴν . . . ἀλλὰ* 630 ἐν τούτοις. *καὶ μὴν* 1050 τότε καί.

μητροκτόνος ὁ φονεύσας τὴν μητέρα του. *κηλὶς μητροκτόνος* 1200 μίασμα ἀπὸ τὴν μητροκτονίαν.

μηχανάομαι-ῶμαι εὑρίσκω μηχανήν, τρόπον. *ἐσβάσεις μηχανώμενοι* 101 μηχανευόμενοι νὰ παραβιάσωμεν τὴν εἴσοδον.

μηχανὴ μηχανή, μέσον, τρόπος. *πάσας προσφέροντε μηχανὰς* 112 θέτοντες εἰς ἐνέργειαν ἅλα τὰ μέσα.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μίασμα: *μίασμα χεροῖν* 1047 μίασμα ἐκ φόνου προερχόμενον.

μιν αὐτόν, αὐτήν, αὐτό.

μισθὸς ἀμοιβή. *μισθὸν οὐκ αἰσχρὸν* 593 ἀμοιβὴν ὄχι εὐκαταφρόνητον· τὸ *μισθὸν* ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ *σωτηρίαν* 594.

μῖσος 525 μισητή· τὸ ἀφῃρ. οὐσιαστικὸν ἀντὶ τοῦ ἐπιθέτου· πρβλ. τὰ ἡμέτερα: πομπή, λέρα, σίχαμα.

μοῖρα μερίδιον. *ἴτ' ἐπ' εὐτυχίᾳ τῆς σῳζομένης μοίρας εὐδαίμονες ὄντες* 1490 πηγαίνετε εἰς τὴν εὐχὴν τοῦ Θεοῦ, εὐτυχεῖς διότι ἀνήκετε εἰς τὴν μερίδα τῶν σῳζομένων.

μονοτράπεζος ὁ ἐν χωριστῇ τραπέζῃ. *ξένια μονοτράπεζα* 949 φιλοξενία, καθ' ἣν καὶ ὁ φιλοξενούμενος καὶ οἱ φιλοξενοῦντες τρώγουν εἰς ἰδιαιτέραν ἕκαστος τράπεζαν.

μόρος θάνατος.

μόχθος 155, 191 συμφορά·

μυριοτευχὴς ὁ φέρων μυρία *τεύχη* ὅπλα καὶ συνεκδοχ. μυρίους ἐνόπλους. διὰ τὸ ὅλον χωρίον 141 βλ. *χιλιοναύτας*.

μυσαρὸς μιαρός, μεμιασμένος. *μυσαρά ἐστι* 1211 μεταδίδουν τὸ μίασμα.

μύσος τό, μίασμα.

μῶν μήπως.

ναῖ δωρ., ἀττ. *νηί*.

νάιος ὁ τῆς νεώς, «καραβίσιος». *νάιοι δρασμοὶ* 891 φυγὴ διὰ πλοίου. *νάιον ὄχημα* πλοῖον, ἐν δὲ 410 (μετωνυμικῶς) ναῦται, ποντοπόροι (πρβλ. *τὸ θέατρον*=οἱ θεαταί): *ἔπλευσαν, νάιον ὄχημα* ἔπλευσαν, αὐτοὶ οἱ θαλασσοπόροι.

νάπη κοιλάς, χαράδρα.

Ναυπλία τὸ σημερινὸν Ναύπλιον.

ναυσθλόομαι-οῦμαι λαμβάνω μετ' ἐμαυτοῦ διὰ θαλάσσης.

ναυστολέω-ῶ πλέω, ταξιδεύω, μεταφέρω διὰ θαλάσσης. *ὁ ναυστολῶν εἰμ' ἐγὼ τὰς συμφορὰς* 599 ἐγὼ ἔχω ἁρματώσει τὸ καράβι τῶν συμφορῶν.

ναυτίλος ναυτικός. *ναυτίλος ἐφθαρμένος* 276 ναυαγός.

νεανίας 304 γενναῖος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νεῖκος τό, ἔρις, φιλονικία. 813 σύντ. : *ἥκουσα νείκη, ἃ ἦν περὶ χρυσῆς ἀρνός*· τὰ τοῦ μύθου βλ. ἐν λ. *δινεύω*.

νεὸς *νεώς*.

νεοχμὸς νέος (μόνον ἐπὶ πραγμάτων).

Νηρεὺς θαλάσσιος θεός· *κούρα* αὐτοῦ (217) ἡ Θέτις.

νίζω νίπτω. *νίζω φόνον* 1338 ἀποπλύνω τὸ ἐκ τοῦ φόνου μίασμα.

Νίκη : ἐν 1497 κ. ἑ. ὁ. Χορὸς παρακαλεῖ τὴν θεὰν Νίκην νὰ ἀναδεικνύῃ αὐτὸν νικητὴν εἰς τοὺς δραματικοὺς ἀγῶνας.

νιν αὐτόν, αὐτήν, αὐτό, αὐτούς, αὐτάς, αὐτά. *νιν* 1240 αὐτούς, τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὴν Ἄρτεμιν.

νίπτω ἀποπλύνω, ἀπολυμαίνω.

νομίζεται 471 συνηθίζεται. *νόμισμα* 1471 ἔθιμον.

νόμος 35 ἔθιμον· σύντ. : *χρώμεσθα νόμοισιν ἑορτῆς, ἧς μόνον τοὔνομα καλόν, τὰ δ' ἄλλα...*· ἡ Ἰφιγένεια σιωπᾷ, διότι φοβεῖται νὰ προφέρῃ τὴν λέξιν *αἰσχρά*. 970 δικαστικὴ ἀπόφασις.

νοσέω-ῶ 536, 680, 693 εὑρίσκομαι εἰς κακὴν κατάστασιν· 1018 δυσκολεύομαι, παρουσιάζω ἀσθενὲς σημεῖον, «σκοντάφτω».

νοστέω-ῶ ἐπιστρέφω εἰς τὴν πατρίδα.

νόστος ἐπιστροφὴ εἰς τὴν πατρίδα· ἐν 1112 γῆ, χώρα (βλ. *ἐμπολά*).

νοτερὸς ὑγρός.

νοτίζω βρέχω. ἐν 832—833 τμῆσις : *κατὰ... νοτίζει*.

νοτὶς ὑγρασία, ὕδωρ, κῦμα.

νυμφεύματα γάμος.

νὺν(ἐγκλιτ.) λοιπόν.

νύχιος νυκτερινός. 1262 βλ. *Χθών*.

νῷν 482 εἰς ἡμᾶς τοὺς δύο· ἐκ τοῦ *μέλλουσι*.

νῶτον ῥάχις, πλάτη. *νῶτα χθονὸς* ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς· *νῶτα πόντου* ἡ ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης.

ξείνα ξένη, φιλοξενουμένη. *ἀξείνου πόντου ξείνα* 218 διαμένουσα ὡς ξένη εἰς τὰς χώρας τοῦ ἀξένου πόντου (τοῦ κατ' εὐφημισμὸν Εὐξείνου).

ξενόεις πλήρης ξένων. 1282 βλ. *πολυάνωρ*.

ξενοφονέω-ῶ 1021 φονεύω τὸν φιλοξενοῦντά με.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ξενοφόνος ὁ φονεύων ξένους. *ξενοφόνοι τιμαὶ* 776 λειτούργημα, τιμητικὴ ὑποχρέωσις τοῦ θυσιάζειν ξένους.

ξεστὸς ἐξεσμένος, λεῖος.

ξουθὸς ξανθός, ξανθόμαυρος. *ξουθᾶν μελισσᾶν.* (γεν. πληθ.).

ξύζυγος 250 σύντροφος.

ξυνάπτω 1371 συμπλέκομαι· *ὡς τῷ ξυνάπτειν καὶ συναποκαμεῖν μέλη* ὥστε τὰ μέλη (ἡμῶν) *συναποκαμεῖν σὺν τῷ ξυνάπτειν* (εὐθὺς μετὰ τὴν συμπλοκήν).

ξυναρμόζω συνάπτω, συνταιριάζω. *ὄψιν ὀμμάτων ξυνήρμοσεν* 1167 ἔκλεισε τὰ μάτια του.

ξυνετοὶ ἐν 1092 εἶναι οἱ ἐννοοῦντες τὴν φωνὴν τῶν πτηνῶν καὶ γνῶσται τῶν μύθων· δι' αὐτοὺς ἡ βοὴ τῆς ἀλκυόνος εἶναι *εὐξύνετος*, γνωρίζουν δηλ. ὅτι διὰ τῶν ᾀσμάτων της *(μολπαῖς)* θρηνεῖ τὸν σύζυγόν της· βλ. *ἀλκυών.*

ξυνευνέτης σύζυγος.

ξυνοικέω-ῶ 915 εἶμαι σύζυγος.

ξυντείνω ἐντείνω, τεντώνω, στενοχωρῶ, πιέζω. 207 βλ. *λόχιος.*

ὅδε, ἥδε, τόδε : *οἵδε χωροῦσι* 456 νά, ἔρχονται. *τάδε βαίνει* 460 νά, βαδίζουν. *τῆσδ' Ἀθηναίας* 1436 ἐμοῦ τῆς Ἀθηνᾶς.

ὀδύρομαι θρηνῶ. *τί ταῦτ' ὀδύρῃ ;* 482 διατί κάνεις αὐτοὺς τοὺς ὀδυρμούς ;

ὅθεν 35 συνεπείᾳ τοῦ ὁποίου.

ὅθι ὅπου.

οἴαξ ὁ, δοιάκι (ἡ λαβὴ τοῦ πηδαλίου)· ἐνίοτε καὶ αὐτὸ τὸ πηδάλιον.

οἶδμα κῦμα.

οἰκεῖος : *οἰκεῖοι θάλαμοι* 1140 οἱ θάλαμοι τοῦ σπιτιοῦ μας. *οἰκεῖον ἦλθον τὸν φόνον κεκτημένοι* 1171 ἦλθον φέροντες τὸ ἐκ φόνου μίασμα ἀπὸ τὴν πατρίδα των (κατ' ἄλλους: ἔχοντες ἐπάνω των μίασμα ἐκ φόνου συγγενικοῦ).

οἰκίζω βάζω τινὰ νὰ κατοικήσῃ, ἐγκαθιστῶ.

οἰκτίζομαι εὐσπλαγχνίζομαι, θρηνῶ, πενθῶ. *οὔ τοι νομίζω σοφόν, ὃς ἂν μέλλων κτενεῖν οἴκτῳ τὸ δεῖμα τοὐλέθρου νικᾶν θέλῃ, οὐχ*

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὅστις Ἅιδην ἐγγὺς ὄντ' οἰκτίζεται σωτηρίας ἄνελπις 484 πιστεύω ὅτι δὲν εἶναι λογικὸν πρᾶγμα, ἐὰν κανείς, ὅταν πρόκειται νὰ θανατώσῃ, θέλῃ νὰ ἐξουδετερώνῃ μὲ ἐκδηλώσεις εὐσπλαγχνίας τὸν φόβον τῆς καταστροφῆς, (ἐπίσης πιστεύω ὅτι) δὲν (εἶναι λογικόν), ἐὰν κανεὶς θρηνῇ διὰ τὸν ἐγγίζοντα θάνατόν του, ἐνῷ δὲν ἔχει ἐλπίδα σωτηρίας· τὸ *σοφὸν* εἶναι οὐδέτερον, τὸ δὲ *ὅστις* εἰσάγει πρότασιν ἀναφορικὴν ὑποθετικὴν *(=εἴ τις)*· πρβλ. διὰ τὴν σύνταξιν 606 *αἴσχιστον ὅστις...*

οἰκτίρω εὐσπλαγχνίζομαι, αἰσθάνομαι συμπάθειαν.

οἶκτος εὐσπλαγχνία, συμπάθεια. *ἔχει τοι δύναμιν εἰς οἶκτον γυνὴ* 1054 ἡ γυνὴ ἔχει βέβαια τὴν δύναμιν νὰ κινῇ τὸν οἶκτον. 646 πράγματα ἄξια οἴκτου. *οἶκτοι* 904 θρῆνοι, «τρυφερότητες».

οἰμώζω φωνάζω *οἴμοι οἴμοι*.

οἰνηρὸς ὁ ἀνήκων εἰς τὸν οἶνον. *Βάκχου οἰνηραὶ λοιβαὶ* 164 οἶνος· βλ. *κρατήρ*.

Οἰνόμαος βασιλεὺς τῆς ἐν Ἤλιδι Πίσης. βλ. *Πέλοψ*·

οἰνωπὸς ὁ ἔχων τὸ χρῶμα τοῦ οἴνου, βαθέως ἐρυθρός.

οἶστρος βοϊδόμυγα· μεταφορ. πᾶν τὸ ἐρεθίζον μέχρι μανίας. 394 βλ. *σύνοδος*.

οἶτος ὁ, μοῖρα, συμφορά *ἔλεγος οἶτος* 1091 ἀξιοθρήνητος, θλιβερὰ μοῖρα.

οἴχεται 552 ἀπώλετο.

ὀκέλλω ῥίπτω εἰς τὴν ξηράν.

ὄλβιος εὐτυχής, μακάριος, πλούσιος, εὐλογημένος.

ὄλβος πλοῦτος, εὐτυχία. *φέρομαι βάρος ὄλβου* 416 κυνηγῶ τὰ μεγάλα πλούτη· *γνώμα ὄλβου* 419 φιλόπλουτος διάθεσις· αὕτη εἰς ἄλλους μὲν εἶναι ἄμετρος *(ἄκαιρος)*, εἰς ἄλλους δὲ μετρία *(ἥκει ἐς μέσον)*. *χάρις ὄλβου* 455 εὐτυχία· βλ. *κοινός*.

ὄλλυμι: *ὄλωλεν ὡς ὄλωλε τοῖσιν εἰδόσιν* 575 ἐχάθη ὅπως ἐχάθη κατὰ τὴν κρίσιν τῶν γνωριζόντων τὰ πράγματα.

ὀλόμαν *ὠλόμην*.

ὅμαιμος συγγενὴς ἐξ αἵματος, συνήθως (ἐν *Ἰφ. ἐν Τ.* πάντοτε) ἀδελφός.

ὁμαίμων=*ὅμαιμος*.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὁμαρτέω-ῶ ἀκολουθῶ, συνοδεύω.

ὁμογενὴς συγγενής.

ὁμόσπορος ὁ ἡ, ἀδελφός, ἀδελφή.

ὄναισθε εὐκτ. μέσ. ἀορ. τοῦ *ὀνίνημι* ὠφελῶ. *ὄναισθε μύθων* 1078 «νὰ ἔχετε καλὸ γιὰ τὰ λόγια σας».

ὄναρ καθ' ὕπνους. 518 βλ. *ὤφελον*.

ὄνειρον καὶ *ὄνειρος*. 452 βλ. *κοινός*.

ὄνησις (*ὀνίνημι*) ὠφέλεια. *ὄνησιν σπεύδουσα* 579 ζητοῦσα νὰ ὠφελήσω· τὸ *σπεύδουσα* παρὰ τὸ *ἥκομεν*, ὅπερ ἀντὶ ἑνικοῦ.

ὀνομάζω: *πότερος ὑμῶν ἐνθάδ' ὠνομασμένος Πυλάδης κέκληται;* 492 ποῖος ἀπὸ σᾶς τοὺς δύο καλεῖται Πυλάδης προσφωνηθεὶς μὲ αὐτὸ τὸ ὄνομα ἐδῶ (εἰς τὴν χώραν τῶν Ταύρων); Ἡ Ἰφ. εἶχεν ἀκούσει τὸ ὄνομα τοῦ Π. ἀπὸ τὸν βοσκὸν (249, 285, 321). 1321 βλ. *θαῦμα*.

ὄρειος ὀρεινός, ὀρεσίβιος, βουνίσιος.

ὀρθῶς: *ὀρθῶς φίλος* 610 πραγματικός, εἰλικρινὴς φίλος.

ὅρκιος ὁ ἀνήκων εἰς ὅρκον· ὁ εἰς ὃν ὁρκίζεταί τις.

ὁρμίζομαι ἀγκυροβολῶ.

ὄρνις-ιθος ὁ (σπανίως θηλ.) πτηνόν.

ὄρνυμαι κινοῦμαι, σηκώνομαι. 1149 βλ. *ἀβρόπλουτος*.

ὅρος 85, 1451 ὅριον, σύνορον· 1219 χρονικὸν ὅριον, προθεσμία.

ὀρούω ὁρμῶ.

ὄρφνα δωρ., ἀττ. -η, ἡ, σκότος. *οἷαν ἰδόμαν ὄψιν ὀνείρων νυκτός, τᾶς ἐξῆλθ' ὄρφνα* 150 ἀφοῦ τέτοια ὄνειρα εἶδα τὴν νύκτα, τῆς ὁποίας ἔφυγε τὸ σκότος (δηλ. τὴν περασμένην ν.)· τὸ *νυκτὸς* χρον.

ὅς 574 διότι αὐτὸς (ὁ Ὀρέστης).

ὁσία ἡ, θεῖος νόμος, ἱεροτελεστία, θρησκευτικὸς τύπος. *ὁσίᾳ δίδωμ' ἔπος τόδε* 1161 ἐκ θρησκευτικοῦ καθήκοντος προφέρω τὴν λέξιν ταύτην (τὸ *ἀπέπτυσα*). *ὁσίας ἕκατι* 1461 πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ θρησκευτικοῦ τύπου.

ὅσιος σύμφωνος μὲ τὴν θρησκείαν, θεάρεστος, ἱερός, ἡγιασμένος. *τὰ ἐνθάδε ὅσια* 343 τὰ ἐδῶ ἱερὰ καθήκοντα. *τὸ ὅσιον δώσω φόβῳ* 1037 τὸ ἁγνὸν θὰ προσφέρω ἐκ φόβου· ἡ Ἰφ. θὰ ἰσχυρισθῇ, λέγει, ὅτι θὰ θυσιάσῃ μόνον ὅ,τι εἶναι ἁγνόν, καθαρόν, ἡγιασμένον ἐκ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

φόβου μήπως δυσαρεστήσῃ τὴν θεάν, ἐὰν προσφέρῃ τι ἀνόσιον, μεμιασμένον· (ἄλλοι ἄλλως ἑρμηνεύουσι). *ὅσιον* 1045 ἐπιτετραμμένον. *ὁσιώτερον* 1194 κατὰ τρόπον συμφωνότερον πρὸς τοὺς κανόνας τῆς λατρείας.

ὅστις: *ὅστις ποτὲ ἦλθεν* 340 ὁποιοσδήποτε καὶ ἂν εἶναι αὐτὸς ποὺ ἦλθε. *ἥτις εἶ ποτε* 483 ὁποιαδήποτε καὶ ἂν εἶσαι.

ὅτου 926 =*ἥστινος*, *ὅτῳ* 1071 =*ᾗτινι*.

οὐ: *οὐ μὴν... ἀλλὰ* 630 ἐν τούτοις. *οὐ γὰρ ἀλλὰ* 1005 (κυρίως: *οὐ γὰρ ἄλλως ἔχει τὸ πρᾶγμα, ἀλλά...)* =*καὶ γάρ*, «γιατὶ ἀλήθεια».

οὗ 359, 1231, 1464 ὅπου. *οὗ δὴ* 320 ἐκείνην τὴν στιγμήν.

οὖδας τό, ἔδαφος, γῆ.

οὐδείς: *οὐδὲν ἄλλο* 827 κανὲν ἄλλο ὄνομα δὲν ἔχω νὰ σοῦ δώσω.

οὔκουν λοιπὸν δὲν...

οὕνεκα ὅτι, διότι.

οὐράνιος 986 *οὐρανοπετής, διοπετής*· πρβλ. 88.

οὔρειος *(=ὄρειος)* ὀρεινός, ὀρεσίβιος, βουνίσιος. *οὐρεία μόσχος* 163 ἀγελὰς περιπλανωμένη ἐλευθέρα εἰς τὰ ὄρη.

ὀφλισκάνω ὀφείλω· ἐπισύρω κατ' ἐμαυτοῦ. *μωρίαν τ' ὀφλισκάνει θνήσκει θ' ὁμοίως* 488 καὶ μωρὸς κρίνεται καὶ τὸν θάνατον δὲν γλυτώνει.

ὄχημα 410 βλ. *νάιος*.

ὄχθος ὁ, ὕψωμα, βράχος (961 «πάγος»). ἐν 290 ὁ Ὀρέστης παθαίνει παραίσθησιν: ἡ μήτηρ του, τὴν ὁποίαν ἡ Ἐρινὺς κρατεῖ εἰς τὴν ἀγκάλην της, μεταβάλλεται αἴφνης εἰς βράχον *(ὄχθον)* ἀπειλοῦντα νὰ τὸν συντρίψῃ.

ὄχος ὁ, ὄχημα. *ἁρμάτων ὄχοι* 370 ἅρμα (περίφρασις).

παιὰν ὕμνος πρὸς θεὸν (κυρίως τὸν Ἀπόλλωνα).

παιδεία 206 παιδικὴ ἡλικία· βλ. *λόχιος*.

παιδνὸς παιδικός· διὰ τὸ ὅλον χωρίον 1271 βλ. *ἑλίσσω*.

Παλαίμων θαλάσσιος θεός.

παλαμναῖον τό, μίασμα προερχόμενον ἀπὸ τὸν φονέα, τὸν *παλαμναῖον*.

παλίμπρυμνος ὁ ὀπισθοχωρῶν μὲ τὴν πρύμνην. *νεὼς ὤθει παλίμ-*

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πρυμν' ἱστία 1394 ὤθει τὰ ἱστία τοῦ πλοίου ὀπίσω πρὸς τὴν πρύμνην (καὶ οὕτω τὸ πλοῖον ὠθεῖτο πρὸς τὴν ξηρὰν χωρὶς νὰ στραφῇ).

πάλιν ὀπίσω.

παλίρρους ὁ ῥέων πρὸς τὰ ὀπίσω (ἐν στ. 1397 πρὸς τὴν ξηράν).

Πὰν ποιμενικὸς θεός· ἐλατρεύετο κυρίως ἐν Ἀρκαδίᾳ.

παραβάλλομαι: *ἐγώ σοι παραβάλλομαι θρήνους* 1094 παραβγαίνω μ' ἐσένα ὡς πρὸς τοὺς θρήνους.

παραιρέομαι-οῦμαι 25 ἀποσπῶ.

παράκτιος ὁ παρὰ τὴν ἀκτήν. *οὐ δραμεῖσθε παράκτιοι;* 1424 δράμετε πρὸς τὴν ἀκτήν.

παραστάδες αἱ, τὰ ἑκατέρωθεν τῆς θύρας ξύλα ἢ λίθοι ἢ τετράγωνοι στῦλοι καὶ τὸ μεταξὺ αὐτῶν διάστημα. *ἔχ' αὐτοῦ πόδα σὸν ἐν παραστάσιν* 1159 σταμάτα εἰς τὸν πρόναον.

πάρεργον ἔργον δευτερεῦον, παρὰ τὸ κύριον. *ὡς ἐν παρέργῳ τῆς ἐμῆς δυσπραξίας* 514 (θὰ τὸ κάμω αὐτὸ) ὡς κάτι τὸ δευτερεῦον μέσα εἰς τὴν δυστυχίαν μου· ὁ νοῦς: μέσα εἰς τὴν τόσην δυστυχίαν μου δὲν εἶναι σπουδαία ἐνόχλησις, δὲν ἐπαυξάνει τὴν δυστυχίαν μου, τὸ ὅτι θὰ σοῦ δώσω καὶ μερικὰς πληροφορίας· ὥστε δέχομαι.

παρέρχομαι 753 παραλείπω.

παρευτρεπίζω ἑτοιμάζω ὡς βοηθός, βοηθῶ εἰς τὴν ἑτοιμασίαν. *παρευτρεπίζετε τἄνδον τοῖς ἐφεστῶσι σφαγῇ* 725 βοηθεῖτε τοὺς ἐπιμελητὰς τῆς θυσίας εἰς τὰς ἐν τῷ ἱερῷ προετοιμασίας.

παρηίς-ίδος ἡ, παρειά.

παρθενῶνες διαμέρισμα τῶν παρθένων ἐν τοῖς ἀνακτόροις.

παρίημι 793 ἀφήνω κατὰ μέρος.

παρίσταμαι: *παρίσταμαι βωμοῖς* 1314 εἶμαι ἐπιμελητὴς τῶν βωμῶν, τῶν θυσιῶν. πρβλ. *ἐφεστὼς* 726.

πάροιθε πρότερον.

παρόν: *ἐπὶ τοῖς παροῦσι* 471 διὰ τὴν παροῦσαν περίστασιν. *παρὸν* (ἀπρόσ.) 1088 ἐνῷ εἶναι δυνατόν.

πάρος πρότερον.

πάσχω δέχομαι ἐντύπωσίν τινα (καλὴν ἢ κακήν, μέση λέξις). *πέπονθας ταὐτὸ ἐμοί;* 657 ἔχεις περιέλθει εἰς τὴν ἰδίαν μὲ ἐμὲ ψυχικὴν κατάστασιν;

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πατήρ : *πατρὸς* 699 δηλ. τοῦ Ἀγαμέμνονος.

πάτρα πατρίς.

πατρὶς 828 ἐπίθετον. *χθονὸς πατρίδος* πρβλ. *πατρὶς αἶα*.

πατροκτόνος ὁ φονεύσας τὸν πατέρα του, ἀλλὰ *πατροκτόνος χεὶρ* 1083 φονικὴ πατρικὴ χείρ.

παυσίπονος ὁ παύων τοὺς πόνους. *παυσίπονος δουλείας ἐμέθεν δειλαίας* 450 ὁ ὁποῖος νὰ ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὰ βάσανα τῆς δουλείας ἐμὲ τὴν δυστυχῆ.

πέδον ἔδαφος, πεδίον, 972 τέμενος.

πειρατήρια τά, δοκιμασία, δίκη. *νικῶν ἀπῆρα φόνια πειρατήρια* 967 ἔφυγα, ἀφοῦ ἐκέρδισα τὴν περὶ φόνου δίκην.

πειστήριος πειστικός.

πελάζω πλησιάζω. ἐν 880 τμῆσις : *ἐπὶ... πελάσαι. εἰς ὄψιν πελάζω* 1212 πλησιάζω διὰ νὰ ἴδω.

Πέλοψ υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Φρυγίας Ταντάλου, σύζυγος τῆς Ἱπποδαμείας, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Πίσης Οἰνομάου. ὁ Οἰνόμαος ἐκάλει εἰς ἀγῶνα ἁρματοδρομίας τοὺς μνηστῆρας τῆς κόρης του μὲ τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι θὰ ἔδιδεν αὐτὴν εἰς τὸν νικητήν· τοὺς ἡττωμένους ὅμως ἐφόνευεν. ὁ Πέλοψ μέλλων καὶ αὐτὸς νὰ διαγωνισθῇ ὡς μνηστὴρ τῆς Ἱπποδαμείας παρέσυρεν εἰς ἀπιστίαν τὸν ἡνίοχον τοῦ Οἰνομάου Μυρτίλον, ὅστις ἀφῄρεσε τοὺς ἥλους ἀπὸ τοὺς τροχοὺς τοῦ ἅρματος τοῦ κυρίου του· οὕτω ἅμα τῇ ἐνάρξει τοῦ ἀγῶνος τὸ ἅρμα διεσπάσθη καὶ ὁ Οἰνόμαος ἀνετράπη. Ὁ Πέλοψ τὸν ἐφόνευσε τότε διὰ τῆς λόγχης του, ὅπως καὶ ὁ Οἰνόμαος ἐφόνευε τοὺς ἡττωμένους μνηστῆρας, καὶ ἐνυμφεύθη τὴν Ἱπποδάμειαν. Ταῦτα συντόμως, ὡς γνωστὰ εἰς τοὺς συγχρόνους του θεατάς, ὑπαινίσσεται ὁ ποιητὴς διὰ τῶν λέξεων *θοαῖσιν ἵπποις* 2. *Πέλοπος παιδὶ παιδὸς* 807 ἀπὸ τὸν υἱὸν τοῦ υἱοῦ τοῦ Πέλοπος.

πέμπω στέλλω, ὁδηγῶ, συνοδεύω.

πεπρωμένος 1438 προωρισμένος.

πέρα περαιτέρω. *μύθων πέρα* 900 βλ. *θαυμαστὸς* καὶ ***πρόσω***.

περιβάλλω 796 ἀγκαλιάζω· 799 βάλλω πέριξ· 788 (*ὅρκοισι*) δένω.

περιβολὴ τὸ περιβάλλειν. *χειρῶν περιβολαὶ* 903 ἐναγκαλισμοί.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

περικίων ὁ ὑπὸ κιόνων περιβαλλόμενος, περίστυλος.

περιπολέω-ῶ περιφέρομαι, περιπλανῶμαι.

περιστέλλω περιποιοῦμαι, κηδεύω. *πῶς ἄν με περιστείλειεν ἄν;* ἄχ, νὰ ἦτο δυνατὸν νὰ μὲ ἐκήδευε. (τὸ *ἄν* πολλάκις δίς, ἐνίοτε καὶ τρίς).

πέσημα πτῶσις· πρᾶγμα πεσόν. *οὐρανοῦ πέσημα* 1384 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόν· πρβλ. 87 καὶ 977.

πέτρα βράχος.

πέτρος λίθος.

πηγή: *πόντου πηγαὶ* 1039 θαλάσσιον ὕδωρ. *πηγαὶ ὑδάτων* 1192 γλυκὸ τρεχούμενο νερὸ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ θαλάσσιον. τὸ ῥέον ὕδωρ καὶ τὸ θαλάσσιον ἐπιστεύετο ὅτι εἶχον δύναμιν ἐξαγνιστικήν· πρβλ. Ἰλιάδ. Α 314 *οἳ δ' ἀπελυμαίνοντο καὶ εἰς ἅλα λύματ' ἔβαλλον·* εἰς τοὺς *Πέρσας* τοῦ Αἰσχύλου (204) ἡ μήτηρ τοῦ Ξέρξου Ἄτοσσα λέγει : *χεροῖν καλλιρρόου ἔψαυσα πηγῆς* (διὰ νὰ καθαρισθῇ ἀπὸ τὴν ἐπίδρασιν κακοῦ ὀνείρου).

πῆμα πάθημα, δυστύχημα. *φίλα γὰρ ἐλπίς γ', ἐπί τε πήμασι βροτῶν ἄπληστος ἀνθρώποις* 414 διότι ἡ ἐλπὶς εἶναι ἀγαπητὴ (θερμαίνει τὴν καρδίαν μας, μᾶς κολακεύει) καὶ πρὸς δυστυχίον τῶν θνητῶν εἶναι ἄπληστος εἰς τοὺς ἀνθρώπους.

πίπτω 730 μεταπίπτω, μεταπηδῶ· σύντ. *οὐδεὶς ἀνήρ ἐστιν ὁ αὐτὸς ἐν πόνοις τε ὅταν τε πέσῃ ἐκ φόβου πρὸς τὸ θάρσος. εἰ γὰρ πέσοι* 1221 εἴθε νὰ ἐπιτύχῃ.

Πῖσα πηγὴ ἐν Ὀλυμπίᾳ τῆς Ἤλιδος, ἐξ ἧς ὠνομάσθη καὶ αὐτὴ ἡ Ὀλυμπία.

Πισᾶτις 824 ἡ ἐκ Πίσης.

πίτνω πίπτω

πίτυλος ὁ, κυρίως: πλατάγημα τῶν ῥυθμικῶς κινουμένων κωπῶν· ἔπειτα: κώπη καὶ (σπανίως) πλοῖον· ἐν 307 (μεταφορ.) κρίσις, ὁρμή, παραδαρμός. *νεὼς πίτυλος εὐήρης πάρα (=πάρεστι)* 1050 τὰ καλοταιριασμένα κουπιὰ τοῦ καραβιοῦ εἶναι ἕτοιμα. *ταρσῷ κατήρει πίτυλον ἐπτερωμένον* (παράθεσις εἰς τὸ *σκάφος* 1345) 1346 «πλεούμενο ξεσηκωμένο καὶ μὲ ἕτοιμα σὰ φτεροῦγες τὰ καλοταιριασμένα κουπιά του».

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πλάτη κυρίως τὸ πλατὺ μέρος τῆς κώπης· ἔπειτα: κώπη (π.χ. 1347) καὶ αὐτὸ τὸ πλοῖον (π. χ. 1427).

πλέον περισσότερον. *πλέον λαμβάνω* 496 ὠφελοῦμαι, κερδίζω. σύντ.: *τί πλέον λάβοις ἂν μαθοῦσα* (ὑποθετ.) *τόδε;*

πλήν: *πλὴν ὅσ' οὐχ ὁρῶσά νιν* 613 ἐκτὸς μόνον ποὺ δὲν τὸν βλέπω.

πλησίστιος ὁ πληρῶν (φουσκώνων) τὰ ἱστία.

πλωτὴρ ταξιδιώτης.

πνεῦμα φύσημα, ἄνεμος. *τί πνεῦμα συμφορᾶς κεκτημένη;* 1317 τί ἄνεμος ἐφύσηξε καὶ ἐπῆρε τέτοιον ἀέρα τὸ κεφάλι της;

πόδες τοῦ πλοίου εἶναι τὰ σχοινία τὰ δεδεμένα εἰς τὸ κάτω μέρος τοῦ ἱστίου καὶ κρατοῦντα αὐτὸ τεντωμένον· νῦν «ποδάρια».

ποδώκεια ταχυποδία.

ποθεινὸς ποθητός. *ποθεινός (ἐστι)* 1006 «ἀποζητιέται».

ποικίλλω κεντῶ, «ξομπλιάζω», ἐνυφαίνω. *εἰκὼ ποικίλλουσα* 224 εἰκόνα ποικίλην (πολύχρωμον) ἐνυφαίνουσα· βλ. καὶ *εἰκώ*.

ποικιλόνωτος ποικιλόχρωμος κατὰ τὰ νῶτα.

ποινὰ δωρ., ἀττ. *ποινὴ* (ὃ ἴδε κατωτέρω ἐν λ.).

ποινάομαι-ῶμαι τιμωρῶ.

ποινὴ ἐξαγορά, τιμωρία, ἐκδίκησις, φωνὴ τοῦ αἵματος. *ἔνθεν τῶν πρόσθεν δμαθέντων Τανταλιδᾶν ἐκβαίνει ποινά γ' εἰς οἴκους* 199 ἔκτοτε (ἀπὸ αὐτὴν τὴν πηγήν, ἀπὸ αὐτὴν τὴν αἰτίαν) ἡ φωνὴ τοῦ αἵματος τῶν πρότερον φονευθέντων Τανταλιδῶν εὑρίσκει ἐκδίκησιν (ἱκανοποίησιν) πλήττουσα τοὺς οἴκους (τὴν ἑκάστοτε ἐπερχομένην γενεὰν τῶν Τανταλιδῶν, νῦν δὲ τὸν Ὀρέστην). *ἀντιπάλους ποινὰς δίδωμι* 446 πληρώνω σωστά, μὲ ἀνάλογον τιμωρίαν, τὸ κακὸν ποὺ ἔκαμα.

πολέσιν 1264 πολλοῖς.

πόλισμα πόλις.

πολυάνωρ πολυάνθρωπος, πολυσύχναστος. *πολυάνορι ἐν ξενόεντι θρόνῳ* (ἐνν. *θῆκε*) *θάρση βροτοῖς θεσφάτων ἀοιδαῖς* 1281 ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ, ὅπου συρρέουν πάμπολλοι ξένοι, ἐνέβαλεν εἰς τοὺς θνητοὺς πίστιν εἰς τοὺς (ἐμμέτρους) χρησμούς.

πολύθυρος 727 ἦτο ἡ ἐπιστολὴ ἡ ἀποτελουμένη ἐκ πολλῶν πινακίδων, αἵτινες ἐκαλοῦντο *θύραι* ἢ *θυρίδες* ἢ *πτυχαί*.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πολυόρνιθος ὁ ἔχων πολλοὺς *ὄρνιθας* (πτηνά). *πολυόρνιθος αἶα, λευκὰ ἀκτά*, 435 εἶναι ἡ Λευκὴ (σήμερον Φιδονήσι), ἐρημόνησος ἐν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ, ἀπέναντι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἴστρου (Δουνάβεως). ἐκλήθη *Λευκὴ* διὰ τὸ χρῶμα τῶν βράχων της [ἤ, κατ' ἄλλους, διὰ τὰ λευκὰ πτηνά, τὰ ὁποῖα ἐν μεγάλῳ ἀριθμῷ διέμενον ἐπ' αὐτῆς. ἐλέγετο ἐπίσης *Νῆσος* ἢ *Δρόμος τοῦ Ἀχιλλέως* (ὁ Εὐριπ. ποιητικῶς: *Ἀχιλῆος δρόμους καλλισταδίους* τὸ ὡραῖον στάδιον, ὅπου ἐγυμνάζετο ὁ Ἀχιλλεύς), διότι κατά τινα παράδοσιν διέμενεν ἐκεῖ τὸ εἴδωλον τοῦ Ἀχ. μετὰ τὸν θάνατόν του. βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς ἐλατρεύετο εἰς τὴν ἀπέναντι τῆς νήσου περιοχήν, ὅπου εὑρέθη καὶ βωμὸς πρὸς τιμὴν αὐτοῦ ἱδρυμένος. τὸ *τὰν πολυόρνιθον ἐπ' αἶαν* ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ *ἐπέρασαν*, τὸ ὁποῖον ἐννοεῖται καὶ ἐνταῦθα ἐκ τοῦ στίχου 424. ὁ Χορὸς διερωτᾶται : πῶς ἔφθασαν οἱ ξένοι ἐκ τοῦ Βοσπόρου εἰς τὴν χώραν τῶν Ταύρων; παρέπλευσαν τὴν Θρᾴκην (*παρ' ἅλιον αἰγιαλὸν* 425) ἢ ἔπλευσαν ἀνατολικώτερον (*ἄξεινον κατὰ πόντον* 438) μὲ εὐνοϊκὸν ἄνεμον (*πλησιστίοισι πνοαῖς* 430), νότιον ἢ δυτικὸν (*αὔραις σὺν νοτίαις ἢ πνεύμασι Ζεφύρου* 433–434), καὶ ἀφήσαντες ἀριστερά των τὴν Λευκὴν ἦλθον εἰς τὴν Κριμαίαν;

πολύπτυχος 677 πολυχάραδρος.

πομπὴ *σχέτλιοι πομπαὶ* 651 μαῦρο ταξίδι (ἐνν. τοῦ Πυλάδου).

πόνημα ἔργον.

πόνος 114 ἆθλος, κινδύνευμα. *πόνοι* 661 ἀγῶνες, 988 βάσανα· *διὰ πόνων ἄγει* ὁδηγεῖ διὰ μέσου δοκιμασιῶν. 729 κίνδυνοι· βλ. *πίπτω*.

πορθέομαι-οῦμαι 302 καταστρέφομαι, ἀφανίζομαι.

πορθμεύω διαβιβάζω, μεταφέρω (κυρ. διὰ στενοῦ θαλασσίου πόρου ἢ ποταμοῦ), διαπορθμεύω. *πορθμεύω ἴχνος* 266, *πόδα* 936 φέρω τὸ βῆμα, βαδίζω, ἔρχομαι. *τίνι λόγῳ πορθμεύετε;* 1358 μὲ ποίαν δικαιολογίαν, μὲ ποῖον δικαίωμα, μεταφέρετε; *πορθμεύω διωγμὸν* 1435 ἐπιχειρῶ καταδίωξιν. *πορθμεύειν πλάτῃ* 1445 ὥστε νὰ διασχίζῃ (τὰ νῶτα τῆς θαλάσσης) διὰ τοῦ πλοίου.

πορθμὶς ἀκάτιον, πέραμα, σκάφος.

πόρος πέρασμα. *πόρος ἄπορος* 897 πέρασμα, τὸ ὁποῖον ἐφαίνετο ἀδύνατον· ἀνέλπιστος σωτηρία. 875 διέξοδος, τρόπος φυγῆς, σωτηρία. 253 θάλασσα.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πορφυρευτικὸς ὁ ἀνήκων εἰς τοὺς πορφυρεῖς ἢ πορφυρευτάς, τοὺς ἁλιεῖς τῆς πορφύρας (κογχυλίου, ἐξ οὗ ἐλαμβάνετο χρωστικὴ οὐσία). *πορφυρευτικαὶ στέγαι* 263 τόπος διαμονῆς πορφυραλιέων.

πόσις ὁ σύζυγος.

ποτάομαι-ῶμαι πετῶ.

ποτὲ (ἐν ἐρωτήσει, π.χ. 472, 479) τάχα, ἄρά γε, τέλος πάντων.

πότνια σεβαστή. 463 καὶ 533 ἡ Ἄρτεμις. 1123 ἡ Ἰφιγένεια.

πράσσω εὑρίσκομαι εἰς μίαν κατάστασιν (καλὴν ἢ κακήν, μέση λέξις). *πράσσονθ' ἃ πράσσω* 692 ἀφοῦ ἔχω τὴν τύχην ποὺ ἔχω. *καλῶς πράσσω* 1185 *εὖ πράσσω*, εὐτυχῶ. *πράσσω κακῶς* 353 δυστυχῶ (βλ. *δυστυχής*). *πράσσω κοινὰ* (ἐνν. *Ἄργει*) 668 συμμερίζομαι τὴν τύχην (τοῦ Ἄργους).

πρέσβειρα πρεσβυτέρα.

προδίδωμι 706 ἐγκαταλείπω.

προθυμία : *πολλὴ δέ τις προθυμία σε τοῦδ' ἔχουσα τυγχάνει* 615 σὲ κατέχει μεγάλη ἐπιθυμία αὐτοῦ (τοῦ θανεῖν).

πρόθυμον τό, 989 προθυμία, ζωηρὰ ἐπιθυμία· *τὸ πρόθυμον ἔχω Ἄργει γενέσθαι* ἔχω τὴν ζωηρὰν ἐπιθυμίαν νὰ ἔλθω εἰς τὸ Ἄργος. 1023 τόλμη, θάρρος.

προκαλύπτω 312 θέτω ὡς προκάλυμμα· ὁ Πυλάδης μὴ ἔχων ἀσπίδα ἔθετεν ὡς προκάλυμμα τοῦ Ὀρέστου τὰς *εὐπήνους ὑφὰς πέπλων* τὸ καλοϋφασμένον ἱμάτιόν του.

πρόκειμαι : *τὴν προκειμένην σπουδὴν ἔχοντες* 1433 ἐπειγόμενοι διὰ τὸ προκείμενον ζήτημα.

προμηθία πρόνοια.

πρός : *πρὸς δὲ* 548 πρὸς τούτοις δέ : *πρὸς δ' ἀπώλεσέν τινα* μὲ τὸ νὰ ἀποθάνῃ ἐκεῖνος κατέστρεψε καὶ κάποιον ἄλλον (δηλ. ἐμέ).

προσάμβασις προσανάβασις. *δωμάτων προσαμβάσεις ἐκβησόμεσθα* 97 θὰ ἀναβῶμεν καὶ θὰ φθάσωμεν ἕως εἰς τὸ ἐπάνω μέρος τοῦ ναοῦ· ἡ *ἐκ* τοῦ *ἐκβησόμεσθα* σημαίνει τὸ τέρμα.

προσάντης ἀνωφερής, δύσκολος, δυσάρεστος.

προσβαίνω 195 προστίθεμαι : *προσέβα* δωρ., ἀττ. *προσέβη*.

προσείω 370 σείω τι (εὐχάριστον) ἐνώπιόν τινος ὡς δόλωμα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

(διὰ νὰ τὸν κάμω νὰ ἔλθῃ πλησίον μου), προβάλλω, μεταχειρίζομαι ὡς πρόσχημα.

προσήκω 550 συγγενεύω.

πρόσπολος ὁ, ἡ, θεράπων, θεράπαινα.

προστίθημι: *προστίθημι δεσμὰ* 1204 ἐπιβάλλω δεσμά, δένω.

προστροπὴ τροπὴ πρός τινα, προσφυγή, δέησις. *θεᾶς τήνδε προστροπὴν ἔχω* 618 τὸ χρέος μου εἶναι μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον νὰ ἐξευμενίζω τὴν θεάν.

πρόσφαγμα σφάγιον, θῦμα. *πρόσφαγμα θεᾶς* 458 θύματα προωρισμένα διὰ τὴν θεάν.

πρόσω πόρρω, μακράν, πάρα πέρα, πρὸς τὰ ἐμπρός. *λόγου πρόσω* 839 περισσότερον ἢ ὅσον δύναταί τις νὰ παραστήσῃ διὰ λόγων. πρβλ. *κρεῖσσον ἢ λόγοισιν* 836, *μύθων πέρα* 900.

προτίθεμαι 1218 θέτω ἐνώπιόν μου· 1225 ὁρίζω ἐκ τῶν προτέρων, ἔχω τὴν πρόθεσιν, σκοπεύω.

πρότονοι οἱ, τὰ σχοινία τὰ ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ ἱστοῦ πρὸς τὴν πρῷραν καὶ τὴν πρύμνην προτεινόμενα καὶ χρησιμεύοντα πρὸς στερέωσιν αὐτοῦ, «στάντζοι», «στράλια». 1134 βλ. *ἐκπετάννυμι*.

προύργου 309 προσφόρως (διὰ τοὺς βοσκούς).

προυφείλω ὀφείλω ἀπὸ πρίν. *κἀμοί τι προυφείλει κακὸν* 523 καὶ μαζί μου ἔχει κάποιον ἀνεξόφλητον παλαιὸν λογαριασμόν· ἡ Ἰφιγένεια λέγει *κἀμοί*, διότι καὶ ὁ Ὀρέστης εἶχεν εἴπει ὅτι ἡ Ἑλένη ἐπέστρεψε διὰ τὸ κακὸν ἑνὸς τῶν ἰδικῶν του, ἐννοῶν τὸν πατέρα του.

πρύμνηθεν ἀπὸ τὴν πρύμνην. ἐν 1348 ὁ Ὀρέστης καὶ ὁ Πυλάδης ἐλεύθεροι, ἐνῷ πρότερον ἦσαν δεμένοι *(ἐκ δεσμῶν)*, ἵσταντο ἐπὶ τῆς ἀκτῆς πρὸς τὸ μέρος τῆς πρύμνης τοῦ πλοίου.

πρυμνήσιος ὁ ἀνήκων εἰς τὴν πρύμνην, «πρυμνιός». *κλίμακας ἦγον διὰ χερῶν πρυμνησίας* 1351 κρατοῦντες εἰς τὰς χεῖράς των κλίμακα ἔφερον αὐτὴν πρὸς τὴν πρύμνην· τὸ *πρυμνησίας* προληπτικὸν ἐπιρρηματικὸν κατηγορούμενον. *τὰ πρυμνήσια* τὰ παλαμάρια ἢ σχοινία, διὰ τῶν ὁποίων δένουν τὸ ἀγκυροβολῆσαν πλοῖον ἀπὸ τὴν πρύμνην εἰς τὴν ξηράν, «πρυμάτσες» : ἐν 1356 εἶχον μὲν λύσει τὰ πρυμνήσια, ἀλλὰ δὲν εἶχον ἀνασύρει ἀκόμη αὐτὰ εἰς τὸ πλοῖον.

πρωτόγονος 209 πρωτότοκος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πτανὸς δωρ., ἀττ. *πτηνός*, πτερωτός.

πτυχὴ δίπλα. *πτυχὴ δέλτου* 760 πινακὶς ἐπιστολῆς (βλ. *δέλτος*). *πτυχαὶ* 9 καὶ 1082 ἀνωμαλίαι τοῦ ἐδάφους, κοιλάδες.

Πυθὼν -ῶνος ἡ, ἡ θέσις ὅπου οἱ Δελφοὶ καὶ αὐτοὶ οἱ Δελφοί.

πυλωρὸς θυρωρός· *ἡ πυλωρὸς* (τοῦ ναοῦ) ἱέρεια· πρβλ. *κληδοῦχος*.

πυρόομαι-οῦμαι ῥίπτομαι εἰς τὴν πυράν, καίομαι.

πυρσὸς ἀνημμένη δᾴς, λάμψις· ἐν 1216 φλόγες θείου, δι' οὗ ἀπελύμαινον.

πῶμα ποτόν.

ῥανὶς σταλαγματιά. *αἱμακταὶ ῥανίδες χερνίβων* 645 φονικὸν (εἰς θανάτωσιν προορίζον) ῥάντισμα μὲ ἡγιασμένον ὕδωρ.

ῥάπτω 681 σχεδιάζω, ἐξυφαίνω, μηχανορραφῶ.

ῥηγμὶν ἢ *-ίς-ῖνος* ἡ, ἀκτή.

ῥιπὴ *(ῥίπτω)* ῥίξιμον, ὁρμή. *ποδῶν ῥιπὴ* 885 πεζοπορία.

ῥόθιος ῥοχθῶν, πλαταγῶν. *τὸ ῥόθιον* κτύπημα τοῦ κύματος μὲ τὴν κώπην καὶ ὁ ἐξ αὐτοῦ κρότος· *δίκροτα ῥόθια εἰλατίνας κώπας* 407 εἶναι τὰ καὶ ἀπὸ τὰς δύο πλευρὰς τοῦ πλοίου κροτοῦντα κτυπήματα τῆς ἐλατίνης κώπης (αἱ δοτ. *ῥοθίοις* καὶ *αὔραις* ὀργανικαί). 426 (καὶ ἀλλ.) κῦμα· σύντ.: *ἐπὶ ῥοθίῳ Ἀμφιτρίτας*.

σάλος ταραχώδης κίνησις· θαλασσοταραχή· 46 σεισμός.

σαφὴς 919 εἰλικρινής.

σέβω σέβομαι, τιμῶ. *σέβω τὸν προκείμενον νόμον* 1189 τηρῶ τὸ κρατοῦν ἔθιμον. *σέβομαι* 648 μακαρίζω· τὸ *τύχας μάκαρος* 647 γεν. τῆς αἰτίας.

σέθεν σοῦ. *πρὸς σέθεν* 365 καὶ 368 ποιητ. αἴτιον.

σέλας φῶς. *σέλας λαμπάδων* 1224 ἀνημμέναι λαμπάδες· νοητέον (κατὰ ζεῦγμα ἐκ τοῦ *ἐκβαίνοντας* 1222) *ἐκφερόμενον*.

σεμνὸς σεβαστός, ἱερός.

σεύομαι τίθεμαι εἰς ταχεῖαν κίνησιν, ὁρμῶ.

σημαίνω κάνω σῆμα, φανερώνω, ἀγγέλλω, ἐκθέτω, ἀναφέρω· ὑποδηλῶ νοερῶς (1233). 1203 σύντ. : *τὸ σημαίνειν τόδε ἐστὶ σὸν* ἰδικόν σου ἔργον εἶναι νὰ δηλώσῃς (νὰ ὑποδείξῃς) τοῦτο. ἐν 1209

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐκ τοῦ *σημανεῖ* (οὐχὶ ἐκ τοῦ *πέμψον*) τὸ *πόλει· τὰς ἐκεῖθεν σημανῶν τύχας* 1410 ἵνα ἀναγγείλω ἐκεῖθεν τὰ ἐκεῖ συμβαίνοντα.

σήμαντρον σφραγίς. *σημάντροισιν ἐσφραγισμένοι* 1372 «σημαδεμένοι», τραυματισμένοι.

σιγώμενον ἀπόρρητον.

σκηπτοῦχος ὁ κρατῶν τὸ σκῆπτρον. ἡ Ἰφιγένεια, ὅταν μετέβαινεν εἰς τὴν Αὐλίδα, ἀφῆκε τὸν Ὀρέστην *σκηπτοῦχον Ἄργει* 235, βασιλόπουλο προωρισμένον νὰ κρατήσῃ τὸ σκῆπτρον τοῦ Ἄργους.

σκῆψις δικαιολογία. 122 σύντ. : *οὐδεὶς μόχθος φέρει τοῖς νέοις σκῆψιν* (τοῦ μὴ μοχθεῖν, δηλ. τῆς ἀποφυγῆς τοῦ μόχθου).

σκόλοψ ὁ, πάσσαλος. *σκόλοψι πήγνυμι* 1430 ἀνασκολοπίζω.

σκοπέω -ῶ (καὶ *σκοπέομαι -οῦμαι*) ἐξετάζω, ἐρευνῶ, κατασκοπεύω.

σκότος ὁ, τὸ σκότος, 1025 βλ. *ἐκσῴζω*.

σκῦλα λάφυρα.

σόφισμα τέχνασμα, ἐπινόημα. *σοφίσματα* 380 «ξυπνάδες». 1031 βλ. *ἀνία*.

σπάω -ῶ ἀνασπῶ, σύρω.

σπουδὴ βία. 1433 βλ. *πρόκειμαι*.

σταθμὸς 49 στῦλος, κίων.

στέγος τό, στέγη. *οἴκων ὄντες ἐν ταὐτῷ στέγει* 950 ἂν καὶ ἦσαν ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην.

στείχω βαδίζω, πηγαίνω. *στεῖχε καὶ σήμαινε σὺ* 1211 λέγει ὁ Θόας εἰς ἕνα τῶν ἀκολούθων του.

στέλλω στήνω, διευθετῶ, εὐτρεπίζω, ἀποστέλλω, συνοδεύω, μεταφέρω· *ἐστείλαμεν ναῦν ποντίαν* (κατηγορ.) 70 κατηυθύναμεν τὸ πλοῖον διὰ μέσου τῆς θαλάσσης.

στενάζω : *ἐστέναξας τοῦτο* 550 σύστοιχ. ἀντικ.

στενόπορος ὁ ἔχων στενὸν πέρασμα. τοιοῦτον ἦτο τὸ μεταξὺ τῶν Συμπληγάδων πετρῶν 888.

στέρομαι καὶ *στερίσκομαι* καὶ *στεροῦμαι· στερεῖσα* 474 μτχ. παθ. ἀορ. β'. ἐν 1058 ὑποκ. τοῦ *στερηθῆναι* τὸ *με* εὐκόλως ἐννοούμενον ἐκ τοῦ *τἄμ'* 1057. τὸ δὲ *τἄμ' ἐν ὑμῖν ἐστιν* ἡ τύχη μου ἐξαρτᾶται ἀπὸ σᾶς.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

στερρὸς 206 τραχύς, σκληρός· βλ. *λόχιος*.

στεφανόω -ῶ 1499 βλ. *Νίκη*.

στίβος ὁ, (*στείβω* πατῶ) ὁδός. 67 σύντ. : *ὅρα μή τις βροτῶν ἐστιν ἐν στίβῳ*.

στόλος 1135 τὸ ἐξέχον μέρος τῆς πρῴρας, ἔμβολον. βλ. *ἐκπετάννυμι*.

στόμιον στόμα, ἄνοιγμα, χαλινὸς (κυρίως : τὸ σιδηροῦν τεμάχιον τὸ τιθέμενον εἰς τὸ στόμα τοῦ ζῴου). *ὥσθ' αἱματηρὰ στόμι' ἐπεμβαλεῖν ἐμοὶ* 935 (ναί, τόσον) ὥστε μοῦ ἔβαλαν χαλινόν, ποὺ μ' ἔκαμε νὰ ματώνω.

στομόω -ῶ φιμώνω, φράττω. *δειναῖς ἐχίδναις εἰς ἔμ' ἐστομωμένη* 287 κατευθύνουσα ἐναντίον μου τὰς φοβερὰς ἐχίδνας, μὲ τὰς ὁποίας εἶναι ὡπλισμένη (περιπεφραγμένη).

Στρόφιος βασιλεὺς τῆς Φωκίδος, γαμβρὸς ἐπ' ἀδελφῇ τοῦ Ἀγαμέμνονος.

στυγέω -ῶ μισῶ.

στύφλος σκληρός, τραχύς.

σύγγονος ὁ, ἡ, ἀδελφός, ἀδελφή.

συγκυναγὸς σύντροφος εἰς τὸ κυνήγιον.

συγκυρέω -ῶ συμπίπτω, συμβαίνω.

συγχωρέω -ῶ, μέλλ. *-σομαι* (741), βαίνω πρὸς τὸ ἴδιον μέρος, συναντῶμαι, συγκρούομαι. ἐν 741 συμφωνῶ, παραδέχομαι. *δισσαὶ (=δύο) συγχωροῦσαι πέτραι Ἀξείνου πόντου* 124 εἶναι αἱ Συμπληγάδες, αἱ ὁποῖαι κατὰ τὸν μῦθον ἔμειναν ἀκίνητοι ἀφ' ἧς διῆλθε διὰ μέσου αὐτῶν ἡ Ἀργώ· ὁ Εὐριπίδης μὲ ποιητικὴν ἐλευθερίαν τὰς φαντάζεται (ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ) εἰς τὸν Κιμμέριον Βόσπορον, ἐνῷ συνήθως τὰς ἐτοποθέτουν εἰς τὸν Θρᾳκικὸν Βόσπορον.

συθεὶς μτχ. παθ. ἀόρ. τοῦ *σεύομαι* τίθεμαι εἰς ταχεῖαν κίνησιν, ὁρμῶ.

συλάω -ῶ κλέπτω, στερῶ· συντάσσεται μὲ δύο αἰτιατικάς.

συλλήπτωρ βοηθός, συνεργός.

συμβαίνω : *ἅπαντα συμβαίη καλῶς* 1055 «εἴθε ὅλα νὰ πᾶνε καλά». ὁ Ὀρ. ἤρχισεν ἐκφράζων τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ ἐπιχείρησίς των θὰ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐπιτύχῃ *(τὰ δ' ἄλλ' ἴσως...)*, ἀλλὰ διακόψας ἑαυτὸν ἐκφράζει τὸ αὐτὸ ὡς εὐχήν.

συμβάλλω 55 ἐξηγῶ, κρίνω.

συμμοχθέω -ῶ συμμερίζομαι τοὺς μόχθους, τοὺς ἀγῶνας.

συμπλέω εἶμαι συνταξιδιώτης, ἁπλοῦς ἐπιβάτης (600).

συμφορὰ γεγονός, περίστασις. *ποίᾳ συμφορᾷ;* 549 ὑπὸ τίνας περιστάσεις; ἀπὸ τί; *συμφοραὶ* 850 περιπέτειαι.

σύναιμος=*ὅμαιμος* (ὃ ἴδε).

συναντάω -ῶ: *μὴ συναντῷεν φόνῳ;* 1210 διὰ νὰ μὴ συναντοῦν τοὺς φονεῖς; εὐκτική, διότι τὸ νόημα εἶναι κυρίως: ὁ ἄγγελος πρέπει νὰ δηλώσῃ εἰς τοὺς πολίτας ὅτι διετάχθη (παρῳχ. χρόνος) ἡ ἐντὸς τῶν οἰκιῶν παραμονή, διὰ νὰ μὴ κτλ.

συναποκάμνω ἀποκάμνω ὁμοῦ, συγχρόνως. 1371 βλ. *ξυνάπτω.*

συνάπτω ἑνώνω. ἐν 375 ἡ Ἰφ. *οὐ συνῆψε στόμα κασιγνήτῃ* (κυρ.: *στόματι κασιγνήτης*) δὲν τὴν ἐφίλησε. ἐν 59 ἐφαρμόζω, σχετίζω, ἀποδίδω.

συνδοκέω -ῶ φαίνομαι ὁμοίως εὔλογος· *συνδοκεῖ* (ἀπρόσ.) ὑπάρχει ἡ αὐτὴ γνώμη· *σοὶ συνδοκεῖν χρεὼν* 71 πρέπει νὰ συμφωνήσῃς μαζί μου.

συνδρομὰς ἡ συντρέχουσα, συγχωροῦσα 124, συμπληττομένη. *πέτραι συνδρομάδες* 421 αἱ Συμπληγάδες.

συνεκπονέω -ῶ συμπράττω, βοηθῶ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν.

συνεκτραφεὶς τῷ Ὀρέστῃ εἶναι ὁ Πυλάδης (709), διότι ὁ Ὀρ. ἀνετράφη ἐν τῷ ἀνακτόρῳ τοῦ Στροφίου ἀποσταλεὶς εἰς αὐτὸν ὑπὸ τῆς Ἠλέκτρας μετὰ τὸν φόνον τοῦ πατρός των.

συνερείδω συσφίγγω. *οἵδε χωροῦσι δίδυμοι συνερεισθέντες χέρας δεσμοῖς* 456 νά, ἔρχονται οἱ δύο, ἔχοντες τὰς χεῖρας σφικτὰ συνδεδεμένας (ἐνν. ὀπίσω ἀπὸ τὴν ῥάχιν) μὲ δεσμά. ἐσώθησαν σαρκοφάγοι, ἐπὶ τῶν ὁποίων εἰκονίζεται ἡ σκηνὴ αὕτη: Σκύθης μὲ ἀσιατικὴν περιβολὴν ὁδηγεῖ τὸν Ὀρέστην καὶ τὸν Πυλάδην εἰς τὴν Ἰφιγένειαν, ἡ ὁποία ἱσταμένη πλησίον τοῦ ἀγάλματος τῆς Ἀρτέμιδος καὶ τοὺς παρατηρεῖ ἔχουσα συμπεπλεγμένας τὰς χεῖρας· ὄπισθεν τοῦ ἀγάλματος ἀνθρωπίνη κεφαλὴ ἐμπεπηγμένη εἰς κλάδον πεύκης.

σύνοδος συναπάντημα. *κυάνεαι σύνοδοι θαλάσσης* 392 εἶναι ὁ Βό-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σπορος, ὅπου γίνεται ἡ *σύνοδος* τῶν ὑδάτων τοῦ Εὐξείνου καὶ τῆς Προποντίδος. κατὰ τὸν μῦθον ὠνομάσθη Βόσπορος, διότι ἐπέρασεν ἐκεῖθεν ἡ βοῦς (βοὸς πόρος), δηλ. ἡ κόρη τοῦ βασιλέως τοῦ Ἄργους Ἰνάχου Ἰώ, ἥτις μεταμορφωθεῖσα ὑπὸ τῆς ζηλοτύπου Ἥρας εἰς ἀγελάδα καὶ ὑπὸ *ἴοστρου* (βλ. λέξιν) ἐλαυνομένη περιεπλανᾶτο, μέχρις ὅτου εὗρε τὴν ἡσυχίαν της εἰς τὴν Αἴγυπτον.

συνομαίμων=*ὅμαιμος* (ὃ ἴδε).

συντίθημι θέτω μαζί· *συντίθημι εἰς ἓν* 1016 συνδυάζω.

σύντροφος ὁ ὁμοῦ τραφείς· διὰ τὸ ὅλον χωρίον 1119 βλ. *δυσδαιμονία*.

σφαγεῖον ἀγγεῖον εἰς ὃ ἔρρεε τὸ αἷμα τῶν σφαζομένων ζῴων. *ἐς χέρνιβάς τε καὶ σφαγεῖα* 335 διὰ νὰ ῥαντισθοῦν μὲ ἡγιασμένον ὕδωρ καὶ νὰ σφαγοῦν.

σφέ, αἰτ. τοῦ *σφεῖς*, αὐτούς, αὐτὸς (παρὰ τοῖς τραγικοῖς καὶ ἑνικοῦ ἀριθμοῦ).

σχέτλιος δυστυχής, ἄθλιος. *σχέτλιοι πομπαί* 651 «μαῦρο ταξίδι» (ἐνν. τοῦ Πυλάδου).

σχῆμα 246 περιβολή.

τἀμὰ ἐν 1195 ἔχει δύο σημασίας: α') τὰ ἱερατικά μου καθήκοντα (οὕτω ἀντιλαμβάνεται αὐτὸ ὁ Θόας), β') τὸ σχέδιον τῆς φυγῆς μου.

τἀνόντα *τὰ ἐνόντα*.

Ταντάλειος ὁ ἀνήκων εἰς τὸν Τάνταλον καὶ (τὸ ἐπίθ. ἀντὶ τοῦ πατρωνυμικοῦ *Ταντα̃λίδης*) ὁ υἱὸς τοῦ Ταντάλου. πρβλ. *Ἀγαμεμνόνειος*, *Τυνδαρεία*.

Τάνταλος βασιλεὺς τῆς Φρυγίας, πατὴρ τοῦ Πέλοπος. κατὰ τὸν μῦθον καλέσας εἰς γεῦμα τοὺς θεοὺς παρέθεσεν εἰς αὐτοὺς φαγητὸν παρασκευασθὲν ἀπὸ τὰς σάρκας τοῦ υἱοῦ του, τὸν ὁποῖον εἶχε σφάξει· ἀλλ' οἱ θεοὶ (πλὴν τῆς Δήμητρος) τὸ ἀντελήφθησαν καὶ τὸν μὲν Πέλοπα ἐπανέφεραν εἰς τὴν ζωήν, τὸν δὲ Τ. κατεκρήμνισαν εἰς τὸν Τάρταρον. *τὰ Ταντάλου θεοῖσιν ἑστιάματα* 357 τὸ ὑπὸ τοῦ Τ. εἰς τοὺς θεοὺς παρατεθὲν γεῦμα· τὸ *ἑστιάματα* ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ *ἡσθῆναι βορᾷ παιδὸς* (388), ὑποκείμενον δὲ τοῦ *ἡσθῆναι* ἐννοεῖται τὸ *θεούς*.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τἀπιχώρια 280 τὰ ἐπιχώρια, τὰ θυσιαζόμενα κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου.

ταραγμὸς σύγχυσις.

ταρβέω -ῶ φοβοῦμαι.

ταρσὸς τὸ πλατὺ μέρος τῆς κώπης καὶ αὐτὴ ἡ κώπη. 1346 βλ. *πίτυλος*.

τάσσομαι: *ποῦ πόνου τετάξεται ἡμῖν;* 1046 εἰς ποῖον σημεῖον τοῦ ἀγῶνος θὰ τὸν τοποθετήσωμεν; τί ἔργον θὰ τοῦ ἀναθέσωμεν;

Ταυρικὴ *(χθὼν)* ἡ χώρα τῶν Ταύρων.

Ταῦροι λαὸς σκυθικὸς κατοικῶν τὴν Ταυρικὴν χερσόνησον, τὴν σημερινὴν Κριμαίαν.

Ταυροπόλος ἐπωνύμιον τῆς Ἀρτέμιδος. πρὸς τιμὴν τῆς θεᾶς ἐτελοῦντο εἰς τὰς Ἀραφηνίδας Ἁλὰς τῆς Ἀττικῆς τὰ *Ταυροπόλια*. Ὁ Εὐρ. νομίζει (1454) ὅτι τὸ *Ταυροπόλος* παράγεται ἐκ τῶν λέξεων *Ταυρικὴ* καὶ *(περι)πολῶ*· ἡ ἔτυμολογία αὕτη δὲν εἶναι βεβαίως δυνατὸν νὰ εἶναι ὀρθή, ἀλλὰ καὶ σήμερον δὲν εἶναι ἀσφαλῶς γνωστὸν πόθεν παρήχθη ἡ λέξις· (ἀρχικῶς ἐσήμαινεν ἴσως: ἡ ὀχουμένη ἐπὶ ἐχήματος συρομένου ὑπὸ ταύρων, ἢ ἡ θηρεύουσα ταύρους, ἢ ἡ προκαλοῦσα ταυρομαχίας).

τἀφ' 540 τὰ ἀπό.

τέγγω βρέχω.

τεκνόομαι -οῦμαι τίκτω. 1263 βλ. *Χθών*.

τέκος τό, τέκνον.

τεκταίνομαι 951 μηχανεύομαι, τεχνηέντως καθιστῶ.

τελευτὰ δωρ., ἀττ. *τελευτή*, τέλος. *ἃ δ' ἐπ' αὐτοῖσι τελευτὰ τίς* (ἐνν· *ἔσται*); 873 ἔπειτα δὲ ἀπ' αὐτὰ ποῖον θὰ εἶναι τὸ τέλος;

τέρψις: *ἐς τέρψιν εἶμι* 797 θὰ ἀπολαύσω τῆς τέρψεως.

τεῦχος τό, ἀγγεῖον.

τέχνη 53 ἔργον ἀξίωμα· *τιμῶ τήνδε τέχνην ξενοκτόνον* ἀσκῶ αὐτὸ τὸ ἔργον μου, τὸ ὁποῖον συνίσταται εἰς τὸ νὰ θυσιάζω τοὺς ξένους (κυρ. νὰ ἐκτελῶ τὰ προκαταρκτικὰ τῆς θυσίας). *τέχναι* 24 δόλοι, τεχνάσματα· *Ὀδυσσέως τέχναι*, διότι τοῦ Ὀδ. ἐπινόησις ἦτο νὰ καλέσουν τὴν Ἰφ. εἰς τὴν Αὐλίδα ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι θὰ τὴν ἐνύμφευον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μὲ τὸν Ἀχιλλέα, ἐνῷ ἐπρόκειτο νὰ τὴν θυσιάσουν. *τέχνην θέμενος* 712 δόλῳ χρησάμενος.

τέχνημα 1355 τέχνασμα.

τηλόσε μακράν.

τηλύγετος ὁ εὑρισκόμενος πολὺ μακρὰν τῆς πατρίδος του.

τημελέω-ῶ φροντίζω. (παρ' ἡμῖν σύνηθες τὸ *ἀτημέλητος.)*

τίθημι : *τίθημι ἴχνος ποδὸς* 752 πατῶ τὸ πόδι μου. *τίθεμαι παρ' οὐδὲν* 732 παραμελῶ. *εὖ τίθεμαι τὸ ἐμαυτοῦ* 1003 τακτοποιῶ τὴν ὑπόθεσίν μου· σύντ. : *σὺ τύχοις ἂν νόστου θέμενος τὸ σαυτοῦ εὖ.*

τιμὴ : *τιμὰς ἔχω* 748 ἔχω τὸ ἀξίωμα (τῆς ἱερείας).

τιμωρέω-ῶ (μετὰ δοτ.) βοηθῶ, ἱκανοποιῶ· *τιμωρέομαι-οῦμαι* (μετ' αἰτιατ.) τιμωρῶ, ἐκδικοῦμαι.

τίνω πληρώνω. *δίκας τίνω* 339 τιμωροῦμαι. *τίνομαι* (ἀόρ. *ἐτεισάμην* 78) λαμβάνω ἐκδίκησιν.

τλάμων δωρ., ἀττ. *τλήμων*, τάλας, δυστυχής.

τλήσομαι μέλλ. ῥήματος μὴ ἀπαντῶντος ἐν τῷ ἐνεστῶτι, ἀόρ. *ἔτλην*, παρακείμ. *τέτληκα. τὰ δεινὰ τλήσεται* 617 θὰ κάμῃ αὐτὸ τὸ φοβερὸν τόλμημα.

τόκος τοκετός. *τόκοις βαρύνεται* 1228 εἶναι ἔγκυος.

τρίγλυφος ἐπίθ. ὁ ἔχων τρεῖς γλυφάς· ὡς οὐσιαστ. ἡ *τρίγλυφος* καὶ τὸ *τρίγλυφον* μάρμαρον ἔχον γλυφὰς παραλλήλους καὶ τιθέμενον ὑπὲρ τὸ ἐπιστύλιον τῶν δωρικοῦ ῥυθμοῦ ναῶν· μεταξὺ τῶν τριγλύφων, αἵτινες κατὰ τοὺς παλαιοτάτους χρόνους ἦσαν τὰ ἄκρα τῶν δοκῶν, ἔμενον κενά, ὀπαί· ἀργότερον ἐκαλύφθησαν διὰ πλακῶν, αἵτινες ἐκλήθησαν *μετόπαι.*

τροχήλατος ὁ ἐπὶ τροχῶν ἐλαυνόμενος. *μανία τροχήλατος* 82 ἀναγκάζουσα τὸν ὑπ' αὐτῆς κατεχόμενον νὰ τρέχῃ ταχέως.

τυγχάνω 1321 ἐπιτυγχάνω· βλ. *θαῦμα.*

Τυνδαρεία ἡ ἀνήκουσα εἰς τὸν Τυνδάρεων καὶ (τὸ ἐπίθετον ἀντὶ τοῦ πατρωνυμικοῦ *Τυνδαρὶς)* ἡ κόρη τοῦ Τυνδάρεω· ἐν 5 ἡ Κλυταιμήστρα. πρβλ. *Ἀγαμεμνόνειος, Ταντάλειος.*

τύχη : *τὰς τύχας τίς οἶδ' ὅτῳ τοιαίδ' ἔσονται* 475 *τίς οἶδεν ᾧτινι αἱ τύχαι ἔσονται τοιαίδε·* τὸ *τὰς τύχας* κατὰ πρόληψιν. *δὸς τῇ τύχῃ*

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

501 ἀπόδωσέ το εἰς τὴν τύχην. *μία τύχη ἔχει* 1065 μία τ. ἀναμένει. *ποίας τύχας ;* 1209 τί πράγματα;

ὑβρίζω κάνω κατάχρησιν τῆς δυνάμεώς μου, παρεκτρέπομαι. *οὔ που νοσοῦντας ὕβρισεν δόμους ;* 930 δὲν πιστεύω νὰ παρεξετράπη εἰς αὐθαιρεσίας ἐναντίον τοῦ εἰς κακὴν κατάστασιν εὑρισκομένου οἴκου.

ὑδραίνω βρέχω, χύνω, ῥαντίζω. διὰ τὸ ὅλον χωρίον 159 κ. ἑ. βλ. *κρατήρ*.

ὑλοφορβὸς ὁ εἰς τὰ δάση βόσκων.

ὑμέναιος τραγούδι τοῦ γάμου.

ὑπείκω ὑποχωρῶ, φεύγω. *τὸ νῦν ὑπεῖκον* 327 τὸ τμῆμα (τῶν βοσκῶν), τὸ ὁποῖον εἶχε πρότερον ἀποσυρθῆ.

ὑποπτεύω 1036 μαντεύω.

φάος φῶς. *βλέπω φάος* 674, *ὁρῶ φάος* 564 ζῶ. πρβλ. 608.

φάραγξ χάσμα, ρῆγμα.

φᾶρος τό, ὕφασμα· καλύπτρα. 1150 βλ. *γένυς*.

φάσγανον ξίφος. *βάλλω φ.* 785 κσταφέρω, ἐμπήγω.

φάσματα 42 ὄνειρα. οἱ ἀρχαῖοι ἐπίστευον ὅτι ἡ ἔκθεσις (ἀφήγησις) τῶν ὀνείρων των εἰς τὸν ἥλιον καὶ τὸν καθαρὸν ἀέρα ἦτο ἀποτροπὴ *(ἄκος)* τοῦ ἐξ αὐτῶν ἐνδεχομένου κινδύνου. Ὁ Εὐρ. χρησιμοποιεῖ τὸ ἔθιμον τοῦτο, διὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἔξοδον τῆς Ἰφιγενείας ἐκ τοῦ ναοῦ.

φαῦλον τό, φαυλότης, κακοῦργα ἔνστικτα. *ἐς τὴν θεὸν τὸ φαῦλον ἀναφέρω* 390 εἰς τὴν θεὰν προσάπτω τὰ κακοῦργά μου ἔνστικτα.

φαῦλος 305 ἀνίκανος.

φέρομαι προσπαθῶ νὰ ἀποκτήσω. *φέρομαι βάρος ὄλβου* 416 κυνηγῶ τὰ μεγάλα πλούτη.

φεύγω 512 εἶμαι φυγὰς (βλ. *ἑκών*). 1004 ἀποφεύγω, παραιτοῦμαι ἐκ φόβου· σύντ. : *οὐ μὴν φεύγω γέ τι* (οὐδόλως παραιτοῦμαι τοῦ τολμήματος), *οὐδ' εἰ χρεὼν με θανεῖν σώσασάν σε*.

φθάνω προφθάνω, προλαμβάνω. *ἔφθης με μικρὸν* 669 «ἀπὸ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λίγο μ' ἐπρόλαβες», «αὐτὸ θὰ ἔλεγα κι ἐγὼ τώρα». *φθάσας λέγεις* 669 προλαβὼν λέγεις.

φθονέω-ῶ ἀποκρύπτω ἐκ φθόνου. *τί φθονεῖς τοῦτο;* 503 τί σὲ πειράζει νὰ τὸ πῇς;

φιλοικτίρμων ψυχοπονετικός.

φιλόπλουτος 411 βλ. *αὔξω*.

φιλότης φιλία. *(ἐσμὲν ἀδελφὼ) φιλότητί γε* 498 εἴμεθα ἀδελφοὶ κατὰ τὴν φιλίαν, ἀδελφικοὶ φίλοι.

φιλόφρων φίλα φρονῶν, φιλικῶς διακείμενος.

φίλτρον μέσον διεγεῖρον τὴν ἀγάπην, θέλγητρον. *φίλτρον τι* 1182 κάτι εὐχάριστον.

Φινεΐδης ἀπόγονος τοῦ Φινέως, βασιλέως τοῦ Σαλμυδησσοῦ τῆς Θρᾴκης· *αἱ ἀκταὶ τῶν Φινεϊδῶν* 422 ἐξετείνοντο παρὰ τὸν Εὔξεινον ἀπὸ τοῦ Θρᾳκικοῦ Βοσπόρου μέχρι τῆς Θυνιάδος ἄκρας (σήμερον Νιάδα) καὶ ἦσαν *ἄυπνοι*, ποτὲ δὲν ἡσύχαζον ἀπὸ τὴν τρικυμίαν.

φόβος 1037 βλ. *ὅσιος*.

φόνος 1230 μίασμα ἐκ φόνου.

φράζω 1267 ἀποκαλύπτω· βλ. *δνοφερός*.

φροιμιάζομαι προοιμιάζομαι, λέγω τὸ προοίμιον. *τί φροιμιάζῃ νεοχμόν;* 1162 τί δυσάρεστα νέα προμηνύει τὸ προοίμιόν σου;

φρονέω-ῶ *φρονῶ εὖ* 353 εἶμαι εὐνοϊκὰ διατεθειμένος, συμπαθῶ· βλ. *δυστυχής*. *φρονῶ μέγα* 503 μεγαλοφρονῶ, εἶμαι ἀλαζών.

φροντιστέον δεῖ φροντίζειν. 467 σύντ.: *φροντιστέον μοι πρῶτον ὡς τὰ τῆς θεοῦ ἔχῃ καλῶς* ὅπως τὰ τῆς λατρείας τῆς θεᾶς ἐκτελῶνται καλῶς.

φροῦδος *(πρὸ ὁδοῦ)* ὁ ἀπελθὼν καὶ ἄφαντος γενόμενος. *βεβᾶσι φροῦδοι* 1289 «ἔφυγαν καὶ πᾶνε». *φροῦδος συθεὶς* 1294 ἔφυγε βιαστικά.

φῶς: *ὁρῶ φῶς* 608 ζῶ· πρβλ. 564 καὶ 674.

φωσφόρος, δηλ. φῶς (πυρσὸν) κρατοῦσα, θεὰ εἶναι ἡ Ἄρτεμις ὡς προσωποποίησις τῆς σελήνης.

χαλάω-ῶ χαλαρώνω. *χαλῶ κλῇθρα* 1304 ἀνοίγω τὴν θύραν.

χάρις: *φέρω χάριν* 14 χαρίζομαι, προξενῶ εὐχαρίστησιν. *τίθεμαι χάριν* 602 καταθέτω εὐεργεσίον διὰ νὰ δύναμαι νὰ εἰσπράξω εὐ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γνωμοσύνην. *χάριν ἐμὴν* 1444 πρὸς χάριν μου. 631 βλ. *λείπω*.

χείρ : *ἐς χεῖρας ἦλθε* 941 ἔλαβε τὴν λύσιν του διὰ τῶν χειρῶν μου, «δόθηκε νὰ τὸ λύσω ἐγώ».

χειρόομαι -οῦμαι κάνω ὑποχείριον, κυριεύω.

χερνίπτομαι ῥαντίζω μὲ ἡγιασμένον ὕδωρ.

χέρνιψ ἡ, ὕδωρ διὰ νίψιμον τῶν χειρῶν· συχνὸν ἐν τῷ πληθ. *χέρνιβες* ἡγιασμένον ὕδωρ, ἁγνισμὸς δι' ἡγιασμένου ὕδατος. 643 βλ. *ῥανίς*.

χθόνιος ὁ ἀνήκων εἰς τὴν *χθόνα*, τὴν γῆν. *μαντεῖον Χθόνιον* 1247 μαντεῖον τῆς *Χθονός*, τῆς Γαίας.

χθὼν-χθονὸς ἡ, γῆ.

Χθὼν ἡ γῆ ὡς θεά, ἡ Γῆ, ἡ Γαῖα. *νύχια Χθὼν ἐτεκνώσατο φάσματ' ὀνείρων* (ἀρσ.) 1263 ἡ Χθὼν ἐγέννησε τὰς νυκτερινὰς ὀπτασίας τῶν ὀνείρων, δηλ. συνέστησε τὴν ὀνειρομαντείαν, ἵδρυσεν ὀνειρομαντεῖον· ἡ Χθὼν ἔπραξε τοῦτο, ἵνα ἀνταγωνισθῇ τὸ μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος. οἱ προσερχόμενοι εἰς τὰ ὀνειρομαντεῖα κατεκλίνοντο εἰς σκοτεινὰ ὑπόγεια καὶ ἀπὸ τὰς μυστηριώδεις φωνάς, τὰς ὁποίας ἤκουον, συνῆγον συμπεράσματα περὶ τοῦ μέλλοντος ἢ ἐμφανιζόμενος εἰς αὐτούς, ἐνῷ ἐκοιμῶντο, ὁ θεὸς ἔδιδε τὸν χρησμόν.

χιλιοναύτας δωρ., ἀττ. *χιλιοναύτης*, ὁ συγκείμενος ἐκ χιλίων νεῶν (λέγεται καὶ *χιλιόναυς*). *κλεινὰ κώπα χιλιοναύτας μυριοτευχὴς* 141 ἔνδοξος στόλος χιλίων νεῶν καὶ φέρων μυρίους ἐνόπλους.

χοαὶ προσφορὰ ὑγρῶν (συνήθως μέλιτος, οἴνου, ὕδατος) πρὸς νεκρούς. ἐν 61 ἡ Ἰφιγένεια εὑρισκομένη ἐν Ταύροις (*παροῦσα*) προσφέρει χοὰς πρὸς τιμὴν τοῦ ἀδελφοῦ μακρὰν κειμένου (*ἀπόντι*).

χοήρης ὁ χρησιμεύων εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν Χοῶν. *χοῆρες ἄγγος Παλλάδος τιμᾶν λεών* 960 ὅτι δηλ. ὁ λαὸς τῆς Παλλάδος τελεῖ «τὴν ἑορτὴν τοῦ χοήρους ἄγγους», δηλ. τὴν ἑορτήν, καθ' ἣν ἕκαστος Ἀθηναῖος ἔχει ἐνώπιόν του ἀγγεῖον περιέχον ἕνα χοῦν ἀκράτου οἴνου καὶ πίνει ἐξ αὐτοῦ. Ἡ ἑορτὴ αὕτη, οἱ *Χόες*, ἦτο ἡ δευτέρα ἡμέρα τῶν Ἀνθεστηρίων, διονυσιακῆς ἑορτῆς, ἥτις ἐτελεῖτο κατὰ τὸν μῆνα Ἀνθεστηριῶνα (κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἀνοίξεως) καὶ διήρκει ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας· κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην ἡμέραν ὁ λαὸς συνηθροίζετο εἰς χῶρον ἱερὸν τοῦ Διονύσου καί, ἀφοῦ ἔτρωγον, ἐγίνετο

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀγὼν οἰνοποσίας· ὁ πρῶτος κενώσας τὸ χοῆρες ἄγγος (*χοῦς*=3,28 λίτραι, 1 ὀκ. καὶ 64 δράμια) ἐλάμβανεν ὡς βραβεῖον ἀσκὸν οἴνου. κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν τῶν Ἀνθεστηρίων, τὴν *Πιθοιγίαν*, ἤνοιγον πίθους νέου οἴνου, κατὰ δὲ τὴν τρίτην, τοὺς *Χύτρους*, προσέφερον εἰς τὸν Διόνυσον καὶ εἰς τὸν Χθόνιον Ἑρμῆν σπόρους καὶ ἄνθη ἀπὸ ἀγγεῖα, τὰ ὁποῖα ἐλέγοντο *χύτροι*. Ὁ περὶ τῆς φιλοξενίας τοῦ Ὀρέστου μῦθος εἶναι αἰτιολογικός, ἐπενοήθη δηλ. πρὸς ἑρμηνείαν τοῦ ἐθίμου.

χόρτος τόπος περιπεφραγμένος, περίβολος, κῆπος (λατ. hortus). *Εὐρώπα χόρτων εὐδένδρων* 134 ἡ ἔχουσα κήπους μὲ ὡραῖα δένδρα. ἡ γεν. ἀντὶ ἐπιθέτου.

χραίνω μολύνω.

χρεὼν τό, ἡ ἀνάγκη, τὸ μοιραῖον. πρὸς τὸν στίχον 1486 *(τὸ χρεὼν σοῦ τε καὶ θεῶν κρατεῖ)* πρβλ. τὸ τοῦ Σιμωνίδου: *ἀνάγκᾳ δ' οὐδὲ θεοὶ μάχονται.*

χρῄζω ἔχω χρείαν, ἐπιθυμῶ, ἐπιζητῶ.

χρήματα 756 ἀποσκευαί, φορτίον.

χρήσας 78 χρησμοδοτήσας, μὲ τὸν χρησμὸν ποὺ μοῦ ἔδωσες. μτχ. ἀορ. τοῦ *χράω*.

χρηστήριον (βλ. προηγουμένην λέξιν) μαντεῖον.

χρονίζω χρονοτριβῶ, ἀργοπορῶ.

χρόνος: *χρόνῳ* 1336 ἔπειτα ἀπὸ πολλὴν ὥραν.

χρυσήρης χρυσοστόλιστος.

χὐμῖν *καὶ ὑμῖν* (κρᾶσις). 1299 βλ. *μέτεστι*.

χωρέω-ῶ προχωρῶ. *ἐχώρει στόμια* 1392 προυχώρει πρὸς τὴν ἔξοδον τοῦ λιμένος.

χωρίζω: *τούτου χωρισθεῖσ(α)* 1002 ἐὰν χωρισθῶ ἀπὸ αὐτὸ (τὸ ἄγαλμα), δηλ. ἐὰν μόνον τοῦ ἀγάλματος ἡ μεταφορὰ εἰς τὸ πλοῖον κατορθωθῇ.

χῶσον 702 προστακτ. ἀορ. τοῦ *χόω* χέω εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, συσσωρεύω, σχηματίζω ὕψωμα (τύμβον) διὰ συσσωρεύσεως χώματος.

ψεύδομαι 711 ἀπατῶ.

ψῆφος 945 καὶ 969 δικαστήριον (μετων.). *ὁσία ψῆφος* 945 ἱερὸν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δικαστήριον. πρόκειται περὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὅστις ἱδρύθη κατὰ τὴν παράδοσιν *Ἄρει*, διὰ τὸν Ἄρην, διὰ νὰ δικασθῇ ὁ Ἄρης, ὅταν ἐφόνευσε τὸν υἱὸν τοῦ Ποσειδῶνος Ἁλιρρόθιον· τοῦτο εἶναι τὸ *χερῶν μίασμα* 946 φονικὸν μίασμα. ἡ ὀρθὴ ἐτυμολογία τῆς λ. *Ἄρειος* εἶναι ἐκ τοῦ *Ἀραὶ* (Εὐμενίδες), ὧν ὑπῆρχεν ἱερὸν (ἄντρον) ὑπὸ τὸν βράχον.

ψόγος 686 κακογλωσσιά.

ψόφος θόρυβος, κτύπος, ἦχος.

ψυχορραγὴς ψυχορραγῶν, ψυχομαχῶν.

ὠδὶς -ῖνος ἡ, συνήθως εἰς τὸν πληθ. *ὠδῖνες* πόνοι τοῦ τοκετοῦ. ἐν 1102 *φίλη ὠδὶς* τῆς Λητοῦς, δηλ. γλυκεῖαι ἀναμνήσεις τῆς ὥρας τοῦ τοκετοῦ της, εἶναι τὸ περιβάλλον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἔγινεν ὁ τοκετός: ὁ Κύνθος, ὁ φοῖνιξ, ἡ δάφνη, ὁ θαλλὸς τῆς ἐλαίας· κατὰ ταῦτα τὸ *ὠδῖνα* εἶναι παράθεσις εἰς τὰς προηγουμένας αἰτιατικάς.

ὠὴ ἔ σύ, ἔ σεῖς.

ὠκύπομπος καὶ ***ὠκυπομπὸς*** (1137, 1427) ταχύς.

ὠλένη πῆχυς τῆς χειρός. 966 χείρ. *ὠλέναι ἄκραι* 283 τὰ ἄκρα τῶν χειρῶν.

ὡς 1179 χρον. σύνδ. (μόλις). 144, 480 αἰτιολ. (διότι). 609 ἐπιφ. *ὡς εὖ* 533, 540 τί ὡραῖα, πόσον καλά. *ὡς ᾔσθου καλῶς* 1180 ἀφοῦ τόσον ὡραῖα τὸ ἀντελήφθης. *ὡς εἰκότως σε πᾶσα θαυμάζει πόλις* 1214 πόσον δίκαιον ἔχουν ὅλοι οἱ πολῖται ποὺ σὲ θαυμάζουν.

ὡσαίατο 326=*ὤσαιντο* (εὐκτ. μέσ. ἀορ., γ' πληθ., τοῦ *ὠθῶ*).

ὤφελον ἀόρ β' τοῦ *ὀφείλω* ἐν χρήσει ἐπὶ εὐχῆς μὴ ἐκπληρουμένης. *ὡς μήποτ' ὤφελόν γε* (ἐνν. *εἰδέναι*) 518 μακάρι νὰ μὴν τὴν ἐγνώριζα ποτέ· τὸ *ἰδὼν (μηδ' ἰδὼν ὄναρ)* ἐκ τοῦ ἐννοουμένου *εἰδέναι*.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

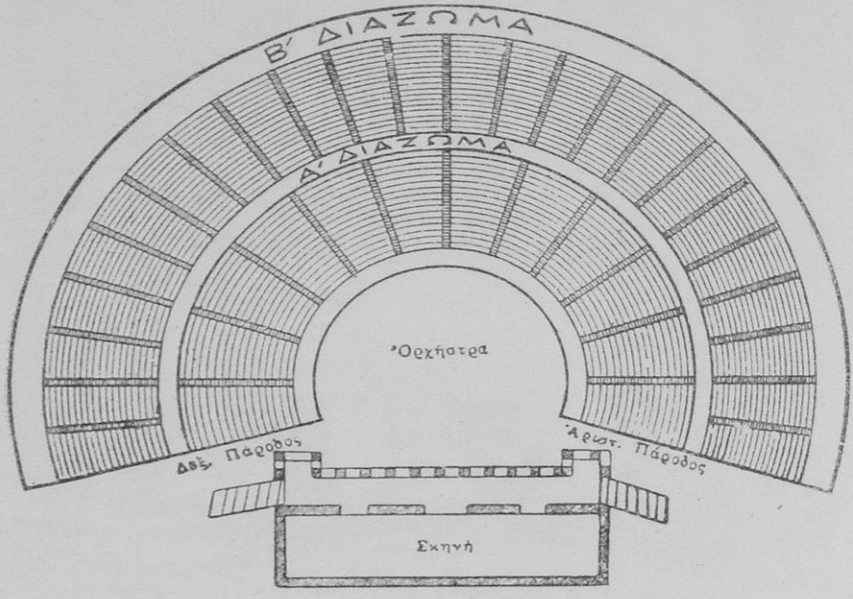

Ἀρχαῖον Θέατρον.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

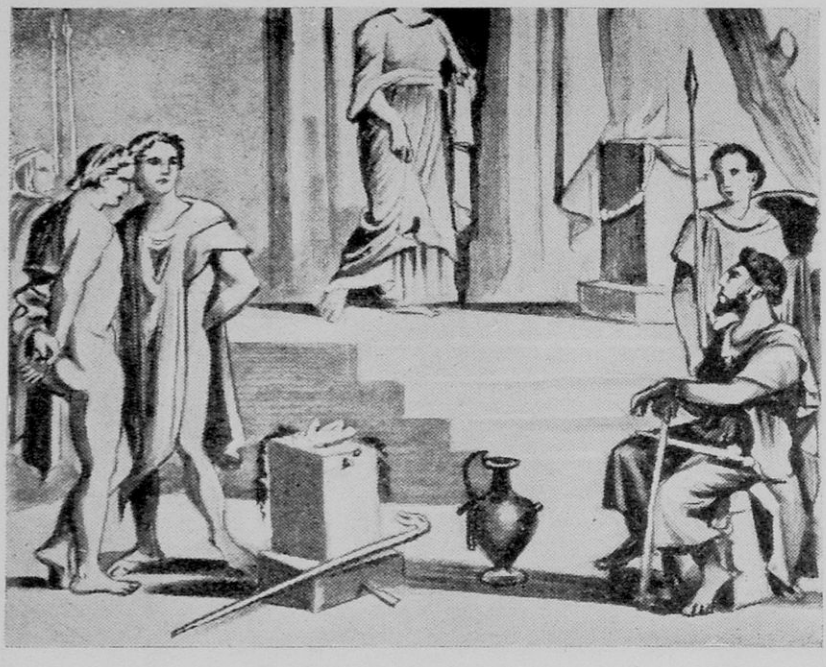

Ὁ Ὀρέστης καὶ ὁ Πυλάδης εἰς τὴν χώραν τῶν Ταύρων.
Τοιχογραφία Πομπηίας.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

024000027956

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής